

Horváth Sándor Domonkos

A győri és a soproni ügyvédi kamara története 1875–2014

A győri és a soproni ügyvédi kamara a második világháború végéig önállóan és egymástól függetlenül létezett, sorsuk azt követően fonódott egybe, és alakult ki a ma is működő megyei ügyvédi kamara.

Az eltérő kezdetek ellenére számos hasonlóság volt a két köztisztület útkeresésében, azt pedig bátran elmondhatjuk, hogy az ügyvédi kar több mint száznegyven éves története egy művelt, öntudatos, önálló és önszerveződő szakmai közösség históriája, olyan embereké, akik a nehéz történelmi időkben is méltón képviselték a vállalkozói szféra individualitását, a tudásukba, az igazságba és a dolgok jobbíthatóságába vetett hitüket.

Horváth Sándor Domonkos

A győri és a soproni ügyvédi kamara története
1875–2014

Horváth Sándor Domonkos

**A győri és a soproni
ügyvédi kamara története
1875–2014**

Győr, 2016

A győri és a soproni ügyvédi kamara története 1875–2014
© dr. Horváth Sándor Domonkos, 2016

Írta és szerkesztette:
Horváth Sándor Domonkos

Kiadja a
Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér,
Győr, 2016
Felelős kiadó:
dr. Horváth Sándor Domonkos

Tervezés, nyomdai előkészítés: **körív stúdió**

Készült a Palatia Nyomdában, Győrött
Nyomdavezető: Radek József

A könyv megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap

A fényképek rendelkezésre bocsátásáért köszönetet mondok
a Rómer Flóris Történeti és Művészeti Múzeumnak,
a Soproni Múzeumnak, valamint
a Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Térnek.

ISBN 978-963-88979-9-2

Bevezető

A győri és a soproni ügyvédi kamara két hét eltéréssel 1875 februárjában alakult meg, és mindkettő azonnal a térség igen befolyásos közéleti tényezője lett.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara két olyan történelmi alapkőre építkezik, mint a győri és a soproni ügyvédi kamarák. Történetük a második világháborút követően fonódott egybe, közben illetékességi területük az első nyolcvan évben többször változott – ám mindvégig harcosan képviselték a kar szakmai és egzisztenciális érdekeit.

A kutatás, amelynek alapján e könyv készült, elsősorban a győri kamara iratanyagaira támaszkodhatott. Ezek 1922-től álltak rendelkezésre, közülük 1945-ig főként a fegyelmi iratok maradtak fenn. Az 1945 utáni korszak iratanyagai sem teljesek, vannak események, időszakok, amelyek alig dokumentáltak. A soproni ügyvédi kamara 1945 előtti iratai sajnos nem álltak rendelkezésre. Ugyanakkor a sajtóból a XIX. sz. második felében – társadalmi jelentőségének megfelelően – szinte naprakészen nyomon követhetjük a kamarák életének mozzanatait. A XX. sz. elején már gyérült az érdeklődés, de a jelentősebb eseményeknek még mindig akadt krónikása.

A soproni ügyvédi kamara történetének mozaikjait a korabeli sajtóból lehetett részlegesen rekonstruálni, elsősorban a Sopron című hetilap oldalairól, amely bár a soproni ügyvédi kamara hivatalos közlönyeként funkcionált, a kamarai élet eseményeinek Győri Közlönyben tapasztalt bőbeszédű ismertetésével ellentétben inkább csak akkor lépett túl a szűkös tényközlési szerepkörön, ha valami olyan kérdés került szóba, amely alapjaiban érintette az ügyvédek érdekeit.

1945 után a sajtó számára az ügyvédség mintha nem is léte-

zett volna. Körülbelül 8-10 évenként bukkant fel egy rövidke írás, 1956 után a győri „ellenforradalmár ügyvédek” elleni írások, a rendszerváltás után pedig főként ugyanebben a témában a kortársak visszaemlékezései.

A könyv előzménye a *Horváth Sándor Domonkos–Tuba László: A győri ügyvédi kamara története 1875-2000* című kiadvány, amelynek történeti részét ezen munka szerzője, az életrajzi részét pedig Tuba László szövegezte meg. A győri történeti szövegek bővültek egyrészt új forrásokkal, másrészt a 2001-2014-es időszak történéseinek bemutatásával, továbbá a soproni kamaráról szóló ismeretekkel. Az ügyvéd életrajzokat ugyanekkor – szerkesztési megfontolásból – elhagytam, figyelemmel arra, hogy azokat a Győri életrajzi lexikon 2. kiadása, a Moson megyei életrajzi lexikon, és legfőképp a Győri jogász almanach sokkal szélesebb körre kiterjedően ismerteti.

A mű megjelenéséhez nyújtott inspirációért és támogatásért köszönetet mondok a Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamarának, a Nemzeti Kulturális Alapnak és a Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Térnek.

Tartalom

A szervezetség előtti idők	9
Az ügyvédi kamara létrejötte	21
Az első huszonöt év	30
Az első világháborúig	76
Az első világháború, a forradalom és a kommün időszaka	106
A két világháború közötti időszak	113
A világháborús évek	132
Az autonómia elvesztése	137
1956 és az ügyvédper	167
Az önállóság visszanyeréséig	184
A rendszerváltástól napjainkig	207
Képek	229
Hivatkozások jegyzéke	241
Névmutató	259

A szervezettség előtti idők

A mérvadó szakirodalom szerint hazánkban a XIII. századtól jelent meg a prókátor útján való képviselet. Ügyvédet a nemesek és a polgárok a barátaik, rokonaik közül választottak elsősorban. A német jog hatására tűntek fel a városokban a szószólók, akik a peres féllel együtt léptek fel a bíróság előtt, és ott a fél helyett, de jelenlétében emelkedtek szólásra.¹ A perbeli képviselettel gyakrabban foglalkozó személyek helyzete nemigen különbözött az alkalmi prókátorokétól, kötelességeik inkább csak erkölcsi jellegűek voltak.²

Az ügyvédek szerepének elterjedtségére utal Zsigmond magyar király kegyelemlevelében, „a melyet 1403-ban, miután Siklós várából kiszabadult, azoknak a hűtleneknek és lázadóknak adott, a kik vetélytársának bandériumát fölállíták és neki jogtalanságokat, károkat és hátrányokat okoztak,”³ s ebben akként rendelkezett, hogy „ama főpapokat, bárókat, nemeseket, alattvalókat és egyéb föntnevezetteket, úgyszintén azoknak vagy bármelyiküknek örököszeit, azért mert idegen bandériumnak, tudniillik vetélytársunkénak kiállításával felségünk és más híveink ellenében abban különböző alkalommal harczoltak, összeütköztek és háborúskodtak, várakat, vidékeket, falvakat, és birtokokat elvettek, megháborítottak és elfoglaltak, vagy felégettek és elpusztítottak, nem különben a mi királyi jószágainkat és jogainkat, vagy az egyházakéit, nemesekéit, és általában bármely emberéit feldúlták s magukhoz ragadták; nem különben azért is, mert valamely nemes vagy nem nemes embert elfogtak, kifosztottak, megöltek, vagy megcsonkítottak, pénzt, vagyis dénárokat vertek, és egyáltalán valamennyien vagy valamelyikük eddigelé együttesen vagy külön-külön bármely úton és módon, valamely oly irtóztató

dolgot is cselekedtek, elkövettek és véghezvittek: soha és semmi módon se nekünk, se másoknak ne lehessen vagy kellessék háborgatni, avagy valamiképen terhelni.” A körmönfont körültekintéssel megszövegezett kegyelmi okirat valószínűsíti, hogy létrehozásában a jogtudó értelmiség képviselője is szerepet játszhatott. A következő fordulatban a király úgy rendelkezett, hogy „minden ügyvéd mind a bíróság előtt, mind azon kívül úgy tekintse őket, mint a kiket felmentettek, és feloldoztak, s az előbb említett alapon az ország egyik rendes bírójának sem szabad őket elítélnie vagy megbüntetnie; sőt a főntebbi okból indított vagy indítandó pereket az előbb nevezett bírák szüntessék meg és enyésztessek el.”

Az ügyvédi pálya ekkor még nyitva állt mindenki előtt, aki cselekvőképességgel és világi vagy egyházi állással rendelkezett, továbbá rokonsági kapcsolatai nem akadályozták abban, hogy a prókátort megbízást elfogadjon.⁴ Ugyanakkor a jogászok testületi szervezete, hivatási morálja és képzettsége, amely megvolt az angol és francia ügyvédekénél, hiányzott a hazai prókátoroknál.⁵

Az ügyvédvállás (megbízás) feltétele a hiteles pecsét volt. A hiteles pecsét jogával felruházott városok, káptalanok és püspökök saját pecsétjük alatt vallhattak ügyvédet. Egyébként az ügyvédvállás akkor volt érvényes, ha azt hiteles helyen, egyházi ügyekben közjegyző előtt tették meg.⁶

Az ügyfélforgalom növekedését mutatja, hogy Mátyás király 1486-ban megállapította: „Szokása az ügyvédeknek, hogy nyereségvágyból mentül több személynek az ügyeit elvállalják és azok védelmében hanyagul járnak el,” ezért elrendelte, hogy „egy ügyvéd se merje tizennégy személynél többnek az ügyeit elvállalni és vinni.”⁷

II. Ulászló az ügyvédek visszahívásáról rendelkezett 1492-ben. Az ügyvédi megbízás tartamát az abban foglaltak határozták meg, külön rendelkezés híján pedig a per elintézéséig tartott.⁸ „Azoknak az ügyvédvalló levelei, kik tanulás, utazás, és szolgálat céljából az országon kívül tartózkodnak” a visszatérésig hatályban maradtak, „erejükben megtartandók” voltak, feltéve, ha „a távollévők az ügyvédvallást vagy rendelést ilyen értelemben eszközölték.”⁹

Az 1563. évi XLIX. tc. arról rendelkezett, hogy a bírák „az ügyvédeknek üres és nyilvánvalóan hiábavaló kifogásait és húzás-halasztásait, lelki ismeretük szerint, elvetni el ne mulasszák.”¹⁰

A jóhiszemű pervitel érdekében, tekintettel arra, hogy „az ügyvédek a peres feleket különböző fogásokkal szokták ide s tova hurczolni és néha az ellenféllel is titkon összejátszanak”¹¹, négy évvel később arról született rendelkezés: „Mindenféle csalások elhárítása végett, az országlakók jónak látták, hogy az ügyvédek úgy a vármegyei törvényszékeken, mint a rendes bírák előtt a hiában való üres kifogásokkal (a melyek a dologra semmiképpen sem tartoznak; hanem csupán az idő haladék kedvéért vették bizonyos rossz szokásból gyakorlatba) fölhagyjanak és esküt tegyenek, a melyet patvarsági eskünek neveznek.” Az esküt arra kellett tenni, hogy „tudva és patvarkodásból semmiféle igazságtalan peres ügyet el nem vállalnak és azokat, Magyarország törvényei ellenére nem védelmezik és az ellenféllel semmi módon össze nem játszanak.” Az idézett törvénycikk a patvarkodási eskü megszegőit súlyosan büntette, hitszegés miatt rendelte felelősségre vonni őket.

Hét évvel később, 1574-ben, a törvényhozó eltörölte az eskütételi kötelezettséget, tekintettel arra, hogy „az ügyvédeknek a különböző fogásai miatt, ennek a decretumnak kevés hasznát látják, úgy azért, mert az ilyen esküdt ügyvédek egyetlen egy keresetért is túlságos bért követelnek, mind pedig azért, mert némely peres felek ellen néha titkon szövetkeznek, hogy ezek ügyvédet ne fogadhassanak.”¹² A törvénycikk megelégszik tehát azzal, hogy „ügyfeleiknek ügyvédvalló levelét (a miképen az régóta szokás) bemutassák.” A szabályozás tehát számot vetett azzal, hogy az etikai normák követésének kikényszerítése a korábbi formában illuzórikus, és ez az aktus jó százhusz évre eltűnt a hazai jogéletből. A tc. által említett „túlságos bér” bizonyos feltételezésekre ad lehetőséget egyes korabeli ügyvédek jövedelmi viszonyait illetően.

Az eskü intézménye 1695-ben bukkant fel újra, mikor is királyi rendelet kötelezte az ügyvédek arra, hogy a királyi tábla előtt letegyék esküjüket. Ennek hiányában nem járhattak el más ügyében, illetve eljárásuk semmisnek minősült. A protestáns vallású ügyvédeknek is a katolikus vallás szerint kellett esküt tenniük.¹³

Az esküt az ügyvédekről szóló 1723. évi XXXVIII. tc. megerősítette, és annak érdekében, hogy „a perek nagy tömegek-ké ne nőjenek, s emiatt a költségek ne szaporodjanak s az ügyek késedelmet ne szenvedjenek,” elrendelte: az ügyvédek „inkább a törvényekhez s törvényből merített okokhoz, mint a szavakhoz ragaszkodjanak. S az üres kifogásoktól tartózkodjanak.” Ezért pedig kimondta: „Bármelyik bírónak feladatában áll akár az ilyen terjengő szóváltásokat, akár a mostantól jövőre használandó három túlmenő kifogásokat mellőzni.”¹⁴

A rendelkezés szerint az ügyvédek díját az eljáró bírák határozták meg, az ügyvéd tapasztaltságát, ügyességét és munkája nagyságát figyelembe véve.

Ugyancsak 1723-ban szabályozták ismételten az ügyvédi meghatalmazást.¹⁵ Mivel gyakori hiba volt, hogy az ügyvédvalló levélből kimaradt az ügyvéd neve, a rendelkezés előírta, hogy ennek kiküszöbölésére ezentúl valamennyi ilyen okiratba a következő záradék kerüljön: „S ezen levélnek más, az országban esküvel kötelezett előmutatóit.” A tc. kimondta, hogy ezen levelek „a törvényszékeken mindenütt erővel bírjanak.” Az általános meghatalmazás egy évig tartott, a meghatározott ügyre vonatkozó meghatalmazás a per befejezéséig volt „erőben lévőnek tekintendő.”

1729-ben az országon kívül tartózkodók által adott meghatalmazások módjáról, és ezen okiratok kötelező kellékeiről, valamint az ügyvédek visszahívásának részletkérdéseiről születtek törvénycikkek.¹⁶ Az 1764/65. évi XXVII. tc. lehetővé tette, hogy az ügyvédek rendelése az alispánok előtt is megtörténhessen.

Az ügyvédektől Mária Terézia 1769-es ügyvédi rendtartása már megkövetelte a jogi ismeretek igazolását. Erkölcsi és tanulmányi bizonyítványt kellett szereznük azoknak, akik jogot tanultak, akik pedig az ismereteiket a gyakorlat során szerezték meg, jogi jártasságukról és erkölcsi feddhetetlenségükről voltak kötelesek oklevelet beszerezni. Akik a királyi vagy a báni tábla mellett kívántak ügyvédként működni, azoknak a tábla által kijelölt négy tag előtt kellett nyilvános vizsgát tenniük. Ha valaki a megyékben, a szabad királyi városokban, valamint a kerületi és Dalmát-, Horvát- és Szlavónország

tábláin pályázott ügyvédi helyre, a megfelelő szintű tábla ülésén kellett nyilvánosan számot adnia tudásáról. A sikeres vizsgázók bizonyáglevelet kaptak, és ennek birtokában valamennyi, a törvényben felsorolt hatóság előtt esküt tehettek. Ezt követően az ügyvédet törzskönyvbe vették, és ennek tényét kihirdették. Az ügymaximálás itt már relativizálva szerepelt: az ügyvédek annyi ügyet vállalhattak egy időben, amennyit tisztességgel el tudtak látni.¹⁷

1653-ban a pannonhalmi uradalom győri úriszéke előtt egy boszorkánysággal vádolt füssi asszony ügyvédje által felajánlott, 24 eskütárssal elrendelt eskü letétele nem sikerült, ezért a vádlottat a kínvallatás után lefejezték, testét elégették.¹⁸

Győrött 1720-ból ismerünk alaposabban ügyvédet, Farkas Mártont, akinek működéséről 1783-ig vannak adatok. Árczy Sándor ügyvéd iratai az 1742-1821 közötti időből maradtak ránk.¹⁹

Az 1745-ben megnyílt jezsuita akadémián 1754-től megkezdtek a természetjog tanítását. Az Örményi József, Terstyánszky Dániel és Makó Pál által Mária Terézia iskolai rendtartásának mintájára kidolgozott tanulmányi rendszer 1776-ban lépett érvénybe, és ennek kapcsán a győri akadémia „királyi akadémia” lett. Első főigazgatója Niczky Kristóf hétszemélyes táblai közbíró és Verőczei főispán volt. Az akadémia bölcséleti, jogi és hittudományi karral rendelkezett. A jogászképzés így teret kapott városunkban.

II. József a tankerületek számát csökkentette, és előírta, hogy csak a tankerületi székhelyeken működhetnek akadémiák. Így a győri akadémia 1785 ősztől Pécsre költözött. A győri káptalan és egyéb érdekeltek erőfeszítéseinek köszönhetően

Győr városába az akadémiát visszahelyezték, és 1802 novemberétől az előadások megkezdődhettek.²⁰

Az akadémiai képzés 1850-re megszűnt, részben spontán, a forradalmi eseményekkel összefüggésben, részben annak retorziójaként. Az akadémia működése azonban bizonyosan jótékonyan hatott a helyi jogásztársadalom kialakulására, fejlődésére. Olyan ismert személyiségek kerültek ki falai közül, mint Czech János országgyűlési képviselő, Deák Ferenc, gróf Majláth Antal udvari főkancellár, Karvasy Ágost jogászprofesszor, Gyapay Dénes, Lukács Sándor 48-as kormánybiztos, Krisztinkovich Ede, Kautz Gyula és még sorolhatnánk.²¹

II. József tovább szigorította az ügyvéddé válás feltételeit. A jelöltnek – erkölcsileg feddhetetlenül és sikerrel elvégzett egyetemi vagy akadémiai évek után (magántanuló esetén, a jogtudományi stúdiumokat felölelő hivatalos vizsgát követően) – egy esztendeig valamely bírósági tisztviselő vagy elismert, neves ügyvéd mellett kellett patvaristaként tevékenykednie. Ezt követően újabb egy évet a királyi vagy báni tábla mellett kellett hiteles jegyzőként leszolgálnia. Ezek után kerülhetett sor a királyi tábla kiküldött bizottsága előtt a szóbeli és írásbeli vizsgákra.²²

Az 1804. évi *Instructio pro advocatis* az egyetemen vagy jogakadémián oktatott törvény- és államtudományok elsajátítását, két év gyakorlatot és a királyi tábla bizottsága előtt tett vizsgát írt elő. Az ügyvédi oklevelet be kellett mutatni a bíróságnak kihirdetésre.²³

Az ügyvédek szerveződése az 1830-as, 40-es években jelentek meg. Amint Korsós né dr. Delacasse Krisztina megállapította, az ügyvédek nem kis szerepet vállaltak a haladó eszmék

magyar talajba ültetésében. Azonban 1848-ban az ügyvédi karra vonatkozó szabályozás elkészítése csak elképzelés maradt.²⁴

Az 1852. július 24-én kelt császári pátens hatályon kívül helyezett minden korábbi előírást. Az ügyvédi képesség feltételeként előírta az osztrák állampolgárságot, a nagykorúságot, a feddhetetlen előéletet, a jogtudományi jártasságot, a megfelelő joggyakorlatot és az ügyvédi vizsgát. Az ügyvédek – az illető bíróság által megjelölt számban – az igazságügy-miniszter nevezte ki az adott bíróság székhelyére.²⁵ Aki pedig gyakorlati ügyvédi vizsgát kívánt tenni, köteles volt kimutatni, hogy az ausztriai cs. k. egyetemek valamelyikén törvénytudori rangot nyert, valamint három év gyakorlatot szerzett, ebből legalább egyet a tudományos cím elnyerését követően.²⁶

Az osztrák szabályozás az ügyvédséget állami hivattalá degradálta. A kinevezéssel összefüggésben, lakóhely-változtatásra csak miniszteri engedély birtokában kerülhetett sor. Minden törvénytudori székhelyen ügyvédi választmányokat kellett létrehozni. A választmányokat a főtörvénytudókékat javaslata alapján az Igazságügy-minisztérium nevezte ki.²⁷

Az 1861-es Országbírói Értekezlet kedvező változásokat hozott, ismét ügyvédkedhettek azok, akik 1849 előtt ügyvédi oklevelet szereztek. Akik 1849 után szereztek ügyvédi oklevelüket, a hazai törvényekből pótvizsgára köteleztettek. Jogi végzettség, két év gyakorlat, ügyvédi vizsga kellett a pályára kerüléshez.²⁸

1827-ben a magyaróvári úriszék előtt igyekezett honorárium-igényét érvényesíteni Andrássy Sámuel Moson megyei al-ügyész, aki egy helyi lakost advocatként képviselt egy megszüntetett perben.²⁹

Győr fejlettségére következtethetünk abból, hogy a Bach-korszak nehéz feltételei között, 1857-ben Győrött 25 ügyvéd működött: id. Fekete Kálmán, ifj. Fekete Kálmán, Feszler János, Hatos Mihály, Holczer Iván, Horváth Pál, Jankó István, dr. Karvasy Kálmán, Keresztesy Ambró, Kovács Erazmus, Kovács Sándor, Petz Adolf, Prágay Károly, Probszt Ferencz, Szentmihályi Sándor, Szilágyi Mihály, Temer Gáspár, Torkos Mór, Tóth János, Veiszer János, Vörös Imre, Vrana István, Ziska József, Zmeskál József, Zmeskál Sándor.³⁰

A kiegyezést követő évben, Győrött az ügyvédek száma a tети Barcza Gézával együtt már 31 fő volt.³¹ Köztük szerepelt Lacza Ferenc, aki 1871-től Győr város tiszti ügyésze, 1884-ben pedig főügyész, 1884 és 1887 között Győr polgármestere volt.³² Köztisztviselővé választása miatt 1884-től az ügyvédi lajstromból törölték.³³

Az 1872-es adatok szerint³⁴ 39 ügyvéd működött a városban, köztük Kis Sándor, a Szabad Polgár szerkesztője, Mersich József, a Győri Közlöny szerkesztője,³⁵ Varga Károly megyei főügyész és Wottitz Károly, Győr iparfejlesztésének jeles szereplője, a Vagongyár alapító tagja.³⁶

A Győri Ügyvédegylet 1870. szeptember 15-én tartotta alakuló közgyűlését, miután a június 17-én elfogadott és felterjesztett alapszabályt a magyar királyi belügyminiszter augusztus 31-én hagyta jóvá. Az egylet célja az ügyvédi kar erkölcsi hitelének, tekintélyének fenntartása, tudományos képzettségének gyarapítása, a jogtudomány fejlesztése, terjesztése, „különösen a hazai törvénykezés terén felmerülő jogkérdések taglalása, esetenként magánjogügyekben tanácsadás, a törvénykezés hiányainak kijelölése, ezek elhárítása

iránti felszólalás, célszerű javaslatok előterjesztése – és ekképp testületi hatás a hazai jogéletnek egységes és közjóléttel összhangzatos fejlődésére, az egyleti tagoknak, ezek özvegyeinek, árváinak szükség esetén segélyezése: az ügyvédi kar társadalmi, és a hazai jogélet összes érdekeinek előmozdítása.”

Az egylet rendes tagokból és tiszteletbeli tagokból állt. A rendes tagokat kül- és beltagokra osztották. Beltag az volt, aki Győrött vagy Győr vármegyében lakott, mindenki más kültag. A tagfelvételről az igazgatóválasztmány döntött, amely titkos szavazással hozta meg határozatát. Elutasítás esetén a közgyűléshez lehetett fellebbezni. Az esetleges kizárásról a közgyűlés határozott, titkos szavazással, abban az esetben, „ha a tag botrányos életmódja vagy bectelen magaviselete által az egyleti tagságra érdemtelen lett, vagy ha az alapszabályokat ismételve s szándékosan megszegvén, az igazgató választmánynak e tekintetbeni megintására sem hajol.”

A tagdíj beltagoknak 12 forint, kültagoknak 8 forint volt, amelyet évi két részletben kellett befizetniük. A tagdíjak 10%-át segélypénztár alapítására kellett felhasználni, csakúgy, mint az éves pénzmaradványt. Az egylet tisztségviselői: az elnök, alelnök, jegyző, ügyvéd, pénztárnok, könyv- és irattárnokok voltak. A közgyűlést minden év december hónapjában tartották. Az alapszabályt Kovács Erazmus korelnök és Szemenyei János korjegyző írta alá.³⁷

Simor János győri püspök, majd esztergomi érsek közbenjárására az uralkodó 1867. május 12-én engedélyezte a győri jogakadémia helyreállítását. 1874-től a királyi jogakadémia „négyévi tanfolyammal” ellátott teljes jog- és államtudományi karrá alakult át, a jogi doktorrá avatás és a magántanárrá való

képesítés joga nélkül.³⁸

A jogakadémián tanított többek között dr. Ziskay Antal, a kamara későbbi elnöke. Speciál kollégiumi tárgyai az 1874/75-ös tanévben a telekkönyvi eljárás, a csődeljárás és a részvénytársaságok voltak. Az akadémia utolsó évében, az akkor kamarai elnök dr. Beliczay Elek „protestáns létére” polgári eljárásjogot és közigazgatási jogot adott elő.³⁹

Az akadémia kiváló jogászokat képzett, számos, később ismertté vált személyiség fordult meg falai között. Érdemes megemlíteni Angyal Ármint, Győr sz. kir. város rendőrkapitányát, Balogh Jenő igazságügy-minisztert, Bély Jánost, Győr vármegye tiszti főügyészét, Farkas Mátyást, Győr sz. kir. város főjegyzőjét, Gaár Vilmos kúriai bírót, Giffing (Gerő) Gyulát, szakíró, hadbíró tábornokot, Gyapay Pál országgyűlési képviselőt, Esztergom vármegye főispánját, Ivánka Oszkár országgyűlési képviselőt, Jászoly Mihály és Koloszar László ítélőtáblai bírókat, Kuncz Jenőt, Győr vármegye főjegyzőjét, Lippay Gézá, Győr vármegye és Győr sz. kir. város főispánját, Meszlényi Lajos országgyűlési képviselőt, Mikszáth Kálmán író, Nádasdy Aladár királyi törvényszéki elnököt, Németh Miklóst, Győr vármegye alispánját, dr. Németh Károly országgyűlési képviselőt, udvari tanácsost, későbbi kamarai elnököt, Rábel László jogtörténészt, Sopron vármegye árvaszéki ülnökét, Ráth Zoltán egyetemi tanárt, Rátkay László országgyűlési képviselőt, Szárny Gyula költőt, Szodtfridt Józsefet, Győr vármegye és Győr sz. kir. város főispánját, Wennes Jenő és Zechmeister Károly későbbi polgármestereket.⁴⁰

A királyi jogakadémia fokozatosan „elnéptelenedett,” majd 1892-ben megszűnt. Amint dr. Horváth József megállapította, a hallgatók elpártolásában közrejátszhatott, hogy erre az időre a pozsonyi jogakadémiát már egyetemmé fejlesztették.⁴¹

Az 1871-es soproni sajtó Szilvász Márton soproni ügyvédet említi, mint a Sopron megyei gazdasági egyesület megalakításának fő kezdeményezőjét.⁴²

Az ügyvédi kamara létrejötte

Győrben tehát számos ügyvéd dolgozott, amikor kihirdették az 1874. évi XXXIV. törvénycikket, amely az első részletesebb ügyvédi rendtartás. A javaslat tervezetét az Igazságügy-minisztérium 1871-ben mind a felső bíróságoknak, mind az ügyvédegyleteknek megküldte véleményezésre. A tervezetet a beérkezett észrevételek alapján átdolgozták.

A rendtartás abból a megállapításból indult ki, hogy „az igazságszolgáltatás egyik legfontosabb közege az ügyvéd. Ha törvénykezésünket a jogtudomány és alkotmányos intézményeink követelményeinek megfelelően akarjuk szervezni: akkor lehetetlen az ügyvédség rendezését mellőznünk.”⁴³ A tc. indoklása megállapítja: „a királyi közjegyzőkről szóló törvényjavaslat indokolásában ki van fejtve az a lényeges különbség, mely az ügyvéd, a bíró és a közjegyző hivatása között létezik, és amelynél fogva e három közeg teendői egy kézben nem központosíthatók; mindegyik csak úgy bírván hivatásának teljesen megfelelni, ha hatásköre elkülönítve és önállóvá van téve. A három közeg közül az ügyvédnek hivatása: a jog védelme. Ő felderíti a kétes jogviszony tényi és jogi körülményeit, és ez által megkönnyíti a bírónak az igazságos ítélethozatalt. Ő ellenőrzi a bíróságokat és hatóságokat, nehogy eljárásuk netán tévedéseik által a polgárok jogait megsértsék. Az ügyvédi hivatás ezen fontossága szükségessé teszi, hogy részére a törvénykezési szervezetben oly állás biztosíttassék, mely hivatásának betöltését rá nézve lehetségessé tegye. Mert habár az ügyvéd közvetlenül csak egyes polgárokat képvisel és egyesek jogait védelmezi: eljárásának alapját mégis a jog eszméje képezi, - melynek elveit szem elől téveszteni, azokkal ellenkezésbe jönnie egy pillanatra sem szabad. Ez által

válík az ügyvéd az igazságszolgáltatás tényezőjévé.”⁴⁴

A rendtartás a szabályozás szempontjából a következő alapelveket kívánta érvényesíteni: „1.) Az ügyvéd elméleti és gyakorlati képzettsége iránt biztosítékot kell szerezni. 2.) Mindenki, ki kellő képzettséggel bír, mint ügyvéd szabadon működhessek, és e tekintetben teljesen szabad verseny biztosítottassék. 3.) Az ügyvéd hivatása gyakorlásában teljes önállósággal ruháztassék fel. 4.) Az ügyvéd a fél irányában felelősségre köteleztessék. 5.) Az ügyvédi kar saját tekintélyének fényét maga őrizze, és ennek fenntartására az ügyvédek solidaritásba lépjenek. 6) Az ügyvéd részére fáradozásainak kiérdemelt jutalma biztosítottassék.”

A rendtartás az ügyvéd működésének feltételeként a kamarai tagságot határozta meg. A kamara az illetékességi területén lakó azon ügyvédet vette fel tagjai sorába, aki törvényszerű ügyvédi oklevéllel bírt. Az ügyvédi oklevelet a Budapesten és Marosvásárhelyen működő vizsgálóbizottságok az előttük tett sikeres vizsga alapján állították ki. Ahhoz pedig, hogy valaki vizsgára bocsátható legyen, valamely belföldi egyetemen a jogtudorságot kellett elnyerni, és azt követően három év gyakorlatot szerezni. A gyakorlatot a bíróságnál, kir. ügyészségnél, a magyar királyi kincstári vagy közalapítványi ügyészségnél, királyi közjegyzőnél vagy ügyvédnél lehetett kitölteni.⁴⁵

Az ügyvédi vizsga tárgyai: a magyar közjog; továbbá az anyagi és alaki, polgári, büntető-, bányá-, úrbéri, váltó- és kereskedelmi jog, pénzügyi és közigazgatási törvények és az országos szabályrendeletek. Ha a jelölt a vizsgán megbukott, azt egy alkalommal megismételhetette, de előtte újabb hat hónap gyakorlatot kellett igazolnia.

Az ügyvéd a tc. alapján jogosult volt az ország valamennyi bírósága és hatósága előtt feleket képviselni. Köteles volt a megbízás elfogadásáról haladéktalanul nyilatkozni, a képviseletet 30 nap felmondási idővel mondhatta fel, mely idő alatt „a képviseletet híven vinni, és a felet minden joghátrány ellen megóvni köteles.” A fél a képviseletet azonnali hatállyal felmondhatta. A rendtartás 53. §-a megtiltotta fiókiroda fenntartását.

Az ügyvéd a törvényben foglalt kivételektől eltekintve köteles volt a bíróságok előtt a vagyontalan perlekedőket is képviselni. Egyébként költségein felül illő jutalomdíjat, valamint ezek arányos előlegét követelhetette.

Az ügyvédi kamarák és az ügyvédek feletti főfelügyeletet az igazságügy-miniszter látta el. Az ügyvédi kamara első alakulása úgy történt, hogy azon királyi törvényszék elnöke, amelynek területén a területi kamarát felállították, az alakuló gyűlésre a kamara kerületében létező összes ügyvédet meghívta, és az igazolási okmányaik beadására határnapot tűzött ki.

Szende Pál ezen törvénycikk életbelépésétől számította „az ügyvédi pálya előzőnlését.” Véleménye szerint a régebbi időkben minden nemes ember, aki hivatalt akart viselni, megszerezte az ügyvédi oklevelet. Az 1869. évi IV. tc. és az azt követő törvények a bíraskodást „államosították,” és a vármegyei bírák jelentős része, amely nem akart állami szolgálatba lépni vagy ilyen állásba kinevezést nem nyert, ügyvédi minőségét megtartva birtokán gazdálkodott.

1875-ben azonban „midőn az ügyvédi kamarák megalakultak, mindenki, akinek ügyvédi oklevele volt, sietett magát a kamarai lajstromokba bejegyeztetni, ha nem is volt szándéka

az ügyvédséget folytatni, mert a bejegyzés ténye a jövőre nézve minden lehetőséget nyitva tartott. A statisztikai adatok szerint 1875-ben Magyarországon 4245 ügyvéd vetette magát lajstromba, 1900-ban a számuk 4806 volt. Ez idő alatt a gyakorlatot egyáltalán nem, vagy alig folytató ügyvédek helyét a megélhetéssel küzdő ügyvédek tömege váltotta fel. Azok, akik 1875 után jöttek, állandóan vagy ideiglenesen az ügyvédségből akartak megélni, így a tényleges gyarapodás a számok mutatta látszat ellenére, a 100%-ot is meghaladta. Ugyanakkor 1874-re már letűnőben volt az a fellendülés, amely az ügyvédi teendők nagymértékű szaporodását idézte elő. „Ez a lendület úgy állt elő, hogy 1853 után az ősiségi és úrbéri pápens következtében a zálogvisszaváltási perek és az úrbéri birtokrendezések egész sora indult meg. Másrészt a vállalkozási kedv 1867 után felélénkült. De 1874 körül ezek a perek és eljárások lassankint befejeződtek, az 1873-ban kitört nagy gazdasági válság pedig az ipar és a kereskedelem fejlődését hosszú időre megbénította.”⁴⁶

Az igazságügy-miniszter a rendtartásban foglalt felhatalmazás alapján 1874. december 28-án kelt rendeletében⁴⁷ 27 területi ügyvédi kamarai székhelyet határozott meg. Közöttük a Győri Ügyvédi Kamarát Győr, Komárom, Magyaróvár, Pápa törvényszéki területeinek illetékességével. A következő évben e rendeletet módosították: a kamarák száma 28-ra emelkedett, a győri kamara illetékességéből Pápa kikerült, Esztergommal viszont bővült.⁴⁸

A Győri Ügyvédegylet 1875. január 1-jén rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek témája az új rendtartás életbelépése volt. Krisztinkovich Ede elnök, a győri kamara közelgő megalakulására tekintettel, javasolta az egylet feloszlását. A vég-

elszámolással Wottitz Károlyt és dr. Beliczay Eleket bízták meg. „Az egylet fennmaradó vagyona nézve határozottatott: a készpénzbeli vagyon a létesítendő ügyvédi kamarának alapítványi okirat mellett lészen átadandó, hogy abból elsősorban a győri ügyvéd-egyleti tagok, ezek nemlétében pedig győri ügyvédek, illetőleg családai segélyeztessenek. A könyvtár és bútorokra nézve határozottatott, miszerint az egylet mint tulajdonával belép a kamarába, az esetre pedig, ha a kamara székhelye Győrből elvitetnék, mindezek a győri ügyvédek tulajdonába visszabocsáttassanak, – s ha időközben Győrben jogász kör alakulna – ennek használatul átengedtessenek.”⁴⁹

1875. január 13. napján kelt felhívásában Goda Lajos, a királyi törvényszék elnöke 1875. február 15-én, délelőtt 9 órára a megye székházának kistermébe összehívta a „kamara területén lakó összes ügyvédeket” a kamara megalakítása ügyében.

A Győri Közlöny 1875. február 4-én megjelent írása méltatlankodva jegyezte meg, hogy több győri ügyvéd a kamara megalakításával kapcsolatban zártkörű megbeszélést tartott a napokban, és „az összes győri ügyvédségnek mellőzésével még névsor megállapításába is bocsátkoztak”, ami „sértő a kamarát képező nagyobb számú ügyvédekre, és sértő a helybeliek többségére nézve is, azért, hogy egyesek az egésznek hiányzó megbízása nélkül az egésznek hívatlanul irányadójává magukat feltolták.”⁵⁰

Hat nappal később a győriek jelölőértekezletet tartottak. Kovács Erazmus korelnök felhívta a jelenlévőket, hogy ajánljanak jelölteket a kamara leendő tisztségviselőire. Elnöknek egyhangúan dr. Karvasy Kálmánt javasolták, de ő elhárította

az ajánlatot. Ezt követően Nagy Endre és Krisztinkovich Ede neve merült fel, a többség Nagy Endre jelölésére voksolt. Titkárnak dr. Beliczay Eleket, pénztárnoknak Wottitz Károlyt, ügyésznek Ámon Antalt javasolták.⁵¹

Az alakuló közgyűlést megelőző napon, feltehetően az ügyvéd/szerkesztő Mersich József (Justus) tollából a következő gondolatok láttak napvilágot: „Minden egyes ügyvédnek, ki magasztos állását szíven hordja – azt követeli, azt kívánja személyes érdeke, hogy tisztelt legyen és becsült, úgy az egyes, mint az egésznek, mint testületnek neve, ezt kívánja azon magasztos feladat, melynek az ügyvéd hivatásánál és állásánál szolgál, melynek csakis egyedül szolgálnia kell, melyre erkölcsileg utalva van: a jog és tiszta igazság védelmezése. Ez az ügyvéd legszebb feladata. Azonban csak a jellem, függetlenség és jogmíveltség az a hármas kellék, mely az ügyvédnek ezen álláspontot megadja és megadhatja; miután arra, hogy jót tegyünk a tudáson kívül még szellem és függetlenség is kell, sőt az életküzdelmekben, hol gyakran nagyobb bátorság, függetlenség és önmehtagadás kell a jóra, a szépre, a nagyra, mint a rosszra, az eleséstől csakis a jellem, a függetlenség óvja meg az ügyet is, a személyt is, és ez ad erőt a rossz leküzdésére.

Ellenben – mint egyik lap mondja – ha a függés, a pajtáskodás és a handabandával felvert népszerűséghajhászat nyerend kifejezést az alakulásoknál: akkor az a jó is, ami van talán az eszmében, el lesz rontva, csírájában megölve, és az ügyvédi testület erkölcsi emelés helyett alásüllyesztve, ami nemcsak az ügyvédi kamarát, hanem még az ügyvédi intézményt is kétéssé teheti, mert ily alakulás és működés után a gyakorlati élet elfordul azoktól, kik nem voltak képesek a feladat színvo-

nalára emelkedni, hanem lenn maradtak az uszályvivők porában, kik függetlenség és önérzet helyett szolgai meghunyászkodásnak áldozzák fel magukat és a magasztos ügyet. Ennélfogva tehát, az alkotó elemek kezébe van a gyakorlati ítélet letéve, iparkodjanak, és teljes erővel törekedjenek ezek, hogy az ítélet, ha a mostani alakuló kamarára nem találna kedvező lenni – legalább az alkotó elemek vívják ki maguk, mind a közérdek javára az elismerést, a jelen, s utókor tiszteletét.

Ügyvédeink sorában elegen vannak olyanok, kik a jogtudomány mai színvonalán állva, az ügyvédi kamarák általunk is remélt magasztos hivatásának betöltésénél hasznos szolgálatot tehetnek, s kik a közönség elismerésével egyszersmind kártársaik bizalmát is bírván, általuk biztosan remélhetjük, hogy ügyvédi kamaránk egyike lesz azoknak, melyek hivatásuknak megfelelően, mind az ügyvédségnek, mind a közönség erkölcsi és anyagi javára válnak. Ezt reméljük, és hisszük, hogy nem csalatkozunk.”⁵²

A híradások szerint⁵³ február 14-én, vasárnap a városháza nagytermében került sor a „hivatalos” jelölőgyűlésre. Korelnöknek várták „a jó öreg” Kovács Erazmust, aki azonban nem jelent meg. Így helyette a feladatot Tóth Lajos pápai ügyvéd látta el „tisztos, ősz alakjával.”

A korelnök köszöntőjét követően Probszt Ferencz győri ügyvéd fejtette ki azon véleményét, hogy tekintettel a kamara székhelyére, illő lenne, hogy az elnök, a titkár, az ügyész és a pénztárnok innen választassék, ezenkívül a választmányba három rendes és egy póttag kerüljön. Az alelnököt, két rendes és egy póttagot javasolt a komáromi ügyvédségből választani, Pápáról két rendes és egy póttagot, Óvárról egy rendes és egy póttagot.

A javaslatot követően Kőrösy Sándor pápai jogtanár „hatalmas stentori hangon és éles dialektikával” fejtette ki, hogy az elnök „helyhez ne köttessék, azt ott keressék, ahol ezen állásra a legalkalmasabbat találják.”

Némi vita után kialakult a jelöltek névsora, majd a szavazás eljárási kérdéseiben egyeztek meg. A tanácskozás befejeztével Mersich József ügyvéd felhívta a jelenlévők figyelmét, hogy a Fehér Bárány fogadóban a vidéki kartársak tiszteletére ismerkedési estélyt rendeznek. „Erre aztán tömegesen megváltattak a részvény-jegyek a banquettre.” Az ismerkedési esten 80 ügyvéd jelent meg. „Bezzeg lett azután igazi pezsgő élet este a Bárány fogadóban!” – tudósított lelkesen az újságíró. Farkas Miska zenekara húzta a nótát, akit „Pápáról telegrafíroztak haza, s aki mint halljuk, úgy nyilatkozott, hogy ilyen szép mulatságra még Párizsból is hazajönnel!”

Másnap, február 15-én, hétfőn 9 órakor Goda Lajos győri törvényszéki elnök nyitotta meg a választó közgyűlést. Az elnökséget ezt követően Kovács Erazmus korelnöknek adta át. A szavazás délután háromig tartott, 111 szavazatot adtak le. Elnöknek Nagy Endre győri ügyvédet választották meg. Alelnök Nagy Antal lett Komáromból (*elbunyit 1878-ban*)⁵⁴, a titkár dr. Beliczay Elek, az ügyész Egerváry József (*1908-ig volt ügyvéd*)⁵⁵, a pénztárnok Szentmihályi Sándor lett. A választmány rendes tagjai: Kőrösy Sándor, dr. Karvasy Kálmán, Zarka Dénes, Pechata Antal, Benyács Mátyás, Krisztinkovich Ede, Imrédy Lipót, Probszt Ferencz.

Az egybegyűltek megállapodtak arról, hogy a tisztségviselők – a titkár kivételével – fizetést nem húznak, és lépéseket tesznek a kamara tagnévsorának kinyomtatása érdekében.

A következő hónapokban a kamara választmánya átvette a megszűnt ügyvédegylet helyiségeit, elkészíttette hivatalos pecsétjét, a választási jegyzőkönyvet felterjesztette a miniszternek, megalakulását a területén lévő törvényszékeknél bejelentette. Április elejéig hat választmányi ülést tartott, amelyen 146 ügyvédet igazolt és vett lajstromba. 19 ügyvédjelöltet is felvettek ez idő alatt.⁵⁶

Az 1875. április 18-án tartott választmányi ülésen regisztrálták Imrédy Lipót mosonyi, és Zarka Dénes pápai ügyvéd választmányi tagságának megszűntét, tekintettel közjegyzői kinevezésükre. Helyükre Bély József és Vörös Imre póttagok kerültek. A választmány elfogadta a rendtartást, és döntött annak 150 példányban történő kinyomtatásáról.⁵⁷

A soproni ügyvédi kamara 1875. február 1-jén alakult meg. Eredetileg a szentgotthárdi és a szombathelyi törvényszékek kerületében működő ügyvédek is ide tartoztak volna, ők azonban az igazságügyi miniszternél kérvényezték, hogy önálló kamarában működhessenek. Ennek megfelelően a soproni kamara kizárólag a soproni törvényszéki kerület területén működő ügyvédekből jött létre. Elnökül Wukanich Viktort, alelnökül dr. Schwartz Miklóst, titkáru dr. Mayer Gyulát választották. Az ügyész Kania József, a pénztárnok Schreiner Károly lett. Választmányi tagok: dr. Pottyondy Ágost, Tomsich Bertalan, Füzi László, Montag Jakab, Gebhardt József, Pongrátz Károly és Barla Károly lettek. Póttagok: dr. Hauer Móricz, Nagy János, Pesty Gyula, Laschober Mátyás lettek.⁵⁸

Az első huszonöt év

A Győri Ügyvédi Kamara 1875. május 30-án tartotta első rendes közgyűlését.⁵⁹ A tisztségviselők „győri túlreprezentáltsága” feletti neheztelés is kiolvasható abból a tényből, hogy Pápáról csak egy-két tag jelent meg, Moson megye ügyvédsége köréből pedig senki sem. Nagy Endre elnöki beszámolójában elhangzott, hogy a választmány az alakulást követően 18 ülést tartott, és ezeken 185 ügyet intéztek el. A kamara lajstromába 152 tagot vettek fel, 2 esetben a jelentkezést elutasították. Két tag felvétele ellen a királyi ügyészség fellebbezést nyújtott be, ezt azonban a kamara visszautasította, tekintettel arra, hogy nézetük szerint az ügyészség túllépte jogkörét.

Az első három hónap tapasztalatai alapján az elnök kifejtette, hogy nehéz és kényes a kamara vezetésének a helyzete, mivel „saját kartársaink eljárásának megbírálása lévén első-sorban szó alatt, s ez nagy higgadtságot és önállóságot igényel, nehogy egyrésről a collegialitás irányában elnézés gyakoroltassék, de nehogy más oldalról az ügyvédi kar alaptalan panaszokkal zaklattassék.”

A beadott panaszok nagy része az ügyek lassú befejezésével és az ügyvédi díjak mértékével volt kapcsolatos. Nagy tetszést aratott az elnök azon megállapítása, miszerint „az ügyek lassú befejezése a legtöbb esetben nem az ügyvédnek róható fel, és a perköltségeknek a bíróság általi megállapítása nagyon gyakran alig fedezi az ügyvéd tényleges kiadásait, és mégis mindkét esetben az ügyvédre szokott az ügy ódiума háramlani.” A panaszok egy másik része a telekkönyvi bejegyzésekkel kapcsolatban merült fel, mivel „ezeknek keresztülvitelével gyakran községi jegyzők vagy zugírások bízattván meg, s midőn ezek az ügyet sok esetben összebonyolítva megoldani nem tudták,

a később megbízott ügyvédnek hibájául rovatik fel a felek által mind az értetlenség által elpazarolt idő, mind pedig a nekik kifizetett költség.”

További gondot okoz, hogy „midőn apróbb követelések többnyire tömegesen a fél által az ügyvédnek átadtnak, a fél nem lesz kellően figyelmeztetve a be nem hajtás esetén felszaporodó, gyakran a követelések összegét meghaladó költségekre; melyet midőn az ügyvéd követel, ellenébe a panasz rendszerint megtéttetik.” Mindezek kiküszöbölése érdekében, felhívta a figyelmet arra, hogy „miután minden átadott ügynek első bírója maga az ügyvéd”, tájékoztassák az ügyfeleket „minden eshetőségre” már az ügy elfogadásakor.

A közgyűlés hosszasan megvitatta a pénztárnok által előterjesztett költségvetést, és jelentősen módosította. A választáskor kimondott elvnek megfelelően csak a titkár díjazását hagyta jóvá, az ügyész és a pénztárnok részére előírányzott 300, ill. 200 forint juttatást törölték. Az utazási költségre tett 600 forintos javaslatot a harmadára csökkentették, az irodai szolga tervbe vett fizetését megfelezték. A folyóirat-előfizetésre tervezett 36 forintot 100 forintra emelték, elrendelték a hivatalos Közlöny mellett a Jogtudományi Közlöny és más szaklapok megrendelését, a Győri Közlönyt pedig a kamara hivatalos lapjává nyilvánították.

A tagság utasította a választmányt, hogy az Ügyvéd Egylettől átvett könyvtár gyarapítására és használatának szabályaira készítsen tervezetet. A közgyűlés megtárgyalta az ügyrendet, amely a budapesti kamarai ügyrend alapján készült, néhány ponton kiegészítette, módosította és a változtatásokkal elfogadta. A tagdíjat tárgy évre 10 forintban állapították

meg, amely az 5 forintos felvételi díjat is magában foglalta. Végezetül számvizsgáló bizottságot alakítottak, melynek tagjai: Kövesy Gyula, Nagyvasváry Sándor, Velsz Emil, póttagjai pedig Wottitz Károly és gr. Laszberg Rezső lettek.

Az 1875. december 18-án tartott választmányi ülés döntött a feloszlatott esztergomi királyi törvényszék területén működő 28 ügyvéd és 12 ügyvédjelölt lajstromba vételéről. Egyúttal a feloszlatott pápai királyi törvényszék területén működő ügyvédek és ügyvédjelölteket törölték a kamara névsorából, tekintettel arra, hogy azok a Székesfehérvári Ügyvédi Kamara illetékességi körébe kerültek. Mivel a pénztárnok bejelentette, hogy több ügyvéd vonakodik befizetni a kamarai tagdíjat, utasították, hogy a mulasztók névjegyzékét adja át a kamara ügyészének.⁶⁰

A győri ügyvédi kamara 1876. január 23-án tartott közgyűlésén elfogadott költségvetés hallgatólágosan szakított a korábbi állásponttal, a titkár 300 forintos tiszteletdíja mellett az ügyész és a pénztárnok 100-100 forintos juttatásban részesült. Az ügyészt utasították az elmaradt tagdíjak „kellő eréllyel” történő behajtására. A pápaiak távozásával megüresedett választmányi póttagságra Niedermann Pál esztergomi ügyvédet hívták be.⁶¹

A május 23-án megtartott közgyűlésen felolvasták a Marosvásárhelyi Ügyvédi Kamara levelét, amely az ottani tűzvészben károsodott szegénysorú ügyvédek támogatását kérte. A közgyűlés úgy döntött, „miután csekély összeg nem illenék a kamara méltóságához, nagyobb összeg pedig a pénztár jelenlegi állapotában nem utalványozható, gyűjtést kell elrendelni.” A jelenlévők adományaiból 70 forint gyűlt össze.

Felolvastatott a feloszlott komáromi Ügyvéd Egylet átirata, amely az egylet vagyonát képező 31 forint 3 kr. összeget a kamara kezelésébe helyezte.

A közgyűlés úgy határozott, hogy felterjesztéssel él az igazságügy-miniszterhez amiatt, hogy a Győr városában szervezett két közjegyzői állás közül az egyiket három hónapja nem töltötték be, még pályázatot sem írtak ki a státusra, és emiatt az ügyek felhalmozódása várható.⁶²

A kamara részéről munkaszervezési, logisztikai jellegű tevékenység is igen hamar megjelent, amelyre például szolgált a kamarai titkár sajtófelhívása: „Tisztelt kartársaimhoz! A vidéki bíróságoknál lévő tárgyalások és a végrehajtások alkalmával felmerülő tetemes fuvarkiadások már régóta kívánatossá teszik azt, hogy a helybeli ügyvédek tudomással bírjanak arról, hogy azon napon, melyen valamely végrehajtást eszközölni, vagy valamely tárgyalás végett vidéki bíróság előtt megjelenni szándékoznak, nincs-e más kartárs úrnak is ugyanazon helyen végzendő ügye, mi által a kiadások megoszlanának, és a költségek csökkenése mind az ügyvédnek, mind felének könnyebbséget okozna. Bátor vagyok tehát a t. kartárs urak tudomására juttatni, hogy intézkedést tettem, miszerint a kartársak részéről bejelentett vidéki tárgyalásokról és végrehajtásokról rendes napló vezettség, és az a rendes irodai időben a kartárs urak részére betekintés végett nyitva tartassék; a t. kartárs urakat pedig felkérem, hogy vidéken végzendő ügyeiket a hely és nap megjelölése mellett nálam bejelenteni ne terheltesenek. Dr. Beliczay Elek, ügyvédi kamarai titkár.”⁶³

Amint arról 1876. december 14-ei dátummal olvashatunk, az ügyvédi kar a társadalmi kapcsolatok ápolásának derűsebb

formáit sem vetette meg: „A győri ügyvédi kar által múlt szombaton a „Fehér bárány”-nál rendezett társas estély igen vígan és kedélyesen folyt le. Az első felköszöntést *Nagy Endre*, a győri kamara elnöke mondotta *Kriszt Jánosra*, a győri kir. törvényszék elnökére, mire ez igen szívélyesen viszonzta a felköszöntést. Utána *Brinkmann Antal* mondott igen sikerült felköszöntést, a törvénykezés terét hullámozó hajóhoz hasonlítva, felköszönté annak kormányosait: az elnököket, legénységét; a törvényszék és ügyvédi kar tagjait s az árbockzosárban figyelő őrszemet, a sajtót. Zajos tetszés követte szavait, s a többi szónokok beszédei többnyire csak e tárgy körül fűződtek. A szép és derült hangulatú multság csak az éjféli órákban ért véget, szorosabbá fűzvé a viszonyt a törvénykezés terén működő tényezők között.”⁶⁴

A Vasárnapi Újság hírt ad Wukanich Viktor ügyvéd, a soproni ügyvédi kamara elnökének haláláról. Az elhunyt 58 évet élt.⁶⁵ A soproni ügyvédi kamaráról tudott, hogy létszáma az előző évihez képest 12%-al növekedett, amíg a győri kamarának 54, a soproninak 42 tagja volt.⁶⁶

1877 márciusában, a győri ügyvédi kamarának az igazságügy-minisztériumhoz felterjesztett éves jelentésében⁶⁷ a választmány kifejtette, hogy az ügyvédi rendtartás a hozzá fűzött reményeknek a legtávolabbról sem felel meg, „mert ezen törvény az ügyvédi karra a legsúlyosabb kötelezettségeket rója, és az ügyvédet ügyfelei irányába ostromállapotba helyezi, míg ellenben egyedül arra jogosítja fel, hogy a kamara céljaira adózzék.”

Emellett a legfájóbb sérelemként azt fogalmazták meg, hogy „az ügyvéd nincs jogosítva az általa behajtott pénzekből a

behajtás körül felmerült költségei levonására, holott a legtöbb esetben ügyfelétől előleget nem kap, és amennyiben a vagyontalan, vagy gyakorta rosszakaratú ügyfelének kiszolgáltatja a tetemes költsékezéssel behajtott pénzt, saját költségei vesznek el, mert az ügyfelén, vagyon hiányában, per útján sem veheti meg.”

Az ügyészséggel már az alakulást követő tagfelvételnél kialakult konfliktus további fennállását jelzi annak megállapítása, hogy „míg egyrészt az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyének emelése végett fellebbezések tekintetében Magyarország legfőbb ítélőszékének rendeltetik közvetlenül alá, másfelől a kamara székhelyén lévő királyi ügyészségnek megadatik a jog, hogy a kamarai választmányok működésébe beavatkozhas-sék, azok határozatait helyeselhesse vagy fellebbezhesse. Amit tehát a törvényhozás jobb kézzel adott, azt sietett a ballal elvenni, s nem tekinthetjük a királyi ügyészség beavatkozási jogát másnak, mint bizalmatlanságnak, s felesleges gyámkodásnak, mely által az ügyvédi kar alárendelt szerepre kárhozzatott, a választmány működése, és egész hatásköre gyermek-játékká törpítettetett.”

Ezt követően a peres eljárás anomáliáival kapcsolatban taglalták meglátásaikat. Megemlítették, hogy „az ügymenetre rendkívül zsibbasztólag hat a primitív kézbesítési rendszer, kárhozzatott a végrehajtás hosszadalmas és bonyodalmas voltát. Az ügyészség beavatkozási joga és a peres eljárás mellett a közjegyzői intézménnyel sem voltak elégedettek. „A királyi közjegyzők díjai a hagyatékok leltározása és tárgyalása körül olyan magasak, hogy azokat a rendszerint úgysis elterhelt hagyatéki tömegek meg nem bírják; az eljárás felette nehézkes

és hosszadalmas, mert a teendőkkal túlhalmozott királyi közjegyzők, csakhogy az ügyet minél előbb lerázhassák a nyakukról, kellő alaposággal nem nyúlnak a körülmények kellő tisztába hozatalához, minek eredménye ez után nemcsak az, hogy a bíróságok az ügyet újabb tárgyalás végett ismételve hozzájuk utalják, de meg az is, hogy az örökösök újabb meg újabb költségekbe kevertetnek, s nem ritkán történik meg az az eset, hogy a csekély hagyatéki költséget a közjegyzői díjak teljesen felemésztik, s az örökösöknek mi sem jut. A dolgok ily állása mellett legkevésbé sincs okunk örvendeni a felett, hogy a hagyatékok elintézése a közjegyzőkre bízott.”

Végezetül a bagatell ügyekkel kapcsolatban benyújtott törvényjavaslattal összefüggésben fejtették ki elutasító álláspontjukat. Emiatt felpanaszolták: „Egészen szokássá vált minap a drága és költséges perlekedésért az ügyvédi kart felelőssé tenni, s ezekben a bűnöst keresni. Azonban kénytelenek vagyunk saját erkölcsi tekintélyünk és jól felfogott anyagi érdekeink megóvása tekintetéből ezen állítások ellen óvást emelni, és ünnepélyesen tiltakozni. A törvénykezést igenis drágává és költségessé teszi a bélyeg, a végrehajtási és hirdetményi díjak, mert míg az ügyvéd 20-30% díjat húz, addig 70-80% készpénzt fizet el bélyeg, végrehajtási és hirdetményi díjakra, sőt számtalan olyan eset is fordul elő, hogy a megítélt költségekkel az ügyvéd készpénzkiadásai sem fedeztetnek.

A jelentés közzétételével egy időben olyan írás is megjelent, amely a jelentés élet, igaz, helyi viszonylatban, igyekezett tompítani. „Az ügyvédi kar elleni harcz”⁶⁸ címmel közölt episztola anonimitásba burkolódzó szerzője kifejtette, hogy „több ízben emeltetett panasz az iránt, hogy több magyarországi

bíróság részéről úgyszólván kiírtási harcz viseltetik az ügyvédi kar ellen, hogy bíróságaink legnagyobb része gyűlöletes indulattal van az ügyvédi kar irányában, és hogy annak anyagi megrontására tör; sőt a törvényhozás által az utóbbi időben tanúsított eljárás is az ügyvédi kar anyagi hátrányát eredményezi, mely körülményt a haladás nagy vívmányaként kikiáltott ügyvédi rendtartás fényesen tanúsítja, melyben az ügyvédi karra terhes, anyagi helyzetét veszélyeztető kötelezettségek declaráltattak, anélkül mégis, hogy eme kötelezettségeknek csak némileg is megfelelő jogokban részesítettettnél volna, s hogy ezen panasz nagyon is jogosult, alkalmunk van naponkint tapasztalni. /.../ Még csak feltételezni sem akarom, hogy a bírói kar csupa kedvtelésből űzi ezen nemes sportot, hisz a bírák is ügyvédek, mégpedig többé-kevésbé volt gyakorló ügyvédek, akik az ügyvéd helyzetét ismerik, a kik jól tudják, hogy mily nehézségekkel kell az ügyvédnek megküzdenie, a kik az ügyvédi állás terheit saját tapasztalatból ismerik; mívelt emberekről pedig, minő a bírói kar tagjai, feltenni nem lehet, hogy az amúgy is súlyosan nehezülő terheket mindenféle üldözések és ellenséges indulatok által elviselhetetlenné akarják tenni. /.../ Sajnálattal tapasztaljuk, hogy vannak olyan ügyvédek, akik egy kedvezőtlen bírósági határozat vagy egyéb nem igényük szerinti intézkedés miatti felhevülés és szenvedés miatt annyira engedik magukat ragadtatni, nem tekintve se jobbra, se balra, nekirontanak a bíróságnak, sértő kifejezésekkel traktálják a bírót. /.../ Vannak esetek, hogy minden jogorvoslat mellőzésével egyenesen a minisztériumhoz járulnak feljelentést tenni. /.../ Kétségtelen, hogy ilyen méltánytalanság által a legjobb indulaté bíróságnál is az ügyvédek ellen előítéleteséget és ellenszenvet keltenek.”

A továbbiakban a szerző örömének adott hangot azzal kapcsolatban, hogy Győrt ez nem így van, a törvényszék újjáalakítása óta „csak a rosszakaratúaknak lehet panasa a bírák ellen.” Sőt, „a magánéletben úgy mint hivatalában szeretetre méltó törvényszéki elnökünk minden alkalommal fényes jelét adja annak, hogy az ügyvédi karnak barátja, folyvást azon törekszik, hogy a bírói és ügyvédi baráti kapcsolatot elmélyítse. /.../ Törvényszéki és járásbíráink egytől-egyig olyanok, akikkel társalkodni élvezet, és akikkel hivatalosan tárgyalni öröm; mindannyian barátai az ügyvédő kollégáknak.” Mindezek után, szomorúan állapította meg a szerző, hogy a vázolt „idilli” helyzet ellenére is voltak olyan ügyvédek, akik a törvényszéket a minisztériumnál feljelentették. A szerző a megoldást abban látta, egyúttal saját hivatásáról is elszólván magát, hogy „a bírónak amúgy is tövises pályáját rossz akarattal ne nehezsítsük, és akkor meg fog szűnni az ok meg az okozat is.”

Természetesen a problémák nem kizárólag az igazságszolgáltatás szereplőire korlátozódtak. „B.” szignójú, feltehetően komáromi ügyvéd a zugírásokról fejtette ki elítélő véleményét.⁶⁹ Megállapította, hogy a felek „ügyeiket kontárokra bízván, abban a biztos hitben, hogy ügyük biztosan elintézve leend, évek múlva azon szomorú meggyőződésre jutnak, hogy a kontároknak kifizetett pénzük elveszett, s ügyük a legnagyobb mérvben veszélyeztetve van. Ekkor fordulnak aztán ügyvédhez. Hosszas lamentálással előadják, milyen retortákon ment keresztül ügyük, és most segítsen rajtuk az ügyvéd. Néha megesik, hogy lehet az ügyön sikerrel mozdítani, azonban legtöbbször csak hosszas és költséges perúton. Mert az ilyen kontárok ügyetlenségüket elpalástolva, ha a fél ügyében ered-

ménytelenül jártak el, magát az ügyet íróasztaluk rejtekébe temetik, s tudok eseteket, hogy egy ügy jegyzőről jegyzőre örökségként átszállt, s a bajon egyik sem tudván segíteni, időközben a szerződő felek vagy mind, vagy közülök többen elhalálozván, jogutódaik a szerződést nem fogadták el, és annak hiányait pótolni nem akarták; minélfogva a szegény félrevezetett fél ügyének igazságos voltában bízva, vagy csak költséges perrel tudott magán segíteni, vagy megfeszített szorgalmával összerakosgatott pénzét, vagyonát végképp elvesztette. /.../ A zugírászat legnagyobb és legveszélyesebb mérveket ölt a telekkönyvi ügyiratok szerkesztése körül. És amily mérhetetlen károk okoztatnak a feleknek, a falusi jegyzők e téren tűnnek ki kontárkodásukkal leginkább, mintha bizony a falusi jegyzőknek egyéb dolga se volna, mint a zugírászkodás.” A szerző a zugírászkodás megfékezésére a főispánnak és a törvényszék elnökének hathatós intézkedését igényelte.

A győri ügyvédi kamara 1877. május 27. napján megtartott éves közgyűlése⁷⁰ elsőként a telekkönyvi eljárásra vonatkozó jogszabálytervezetet véleményezte. „Tekintve, hogy a szőnyegen forgó javaslat nem egyedül az eljárást, de az anyagi törvényt is lényegesen érinti, miután a javaslat mind alaki, mind anyagi tekintetben oly változásokat czéloz, melyek törvénykezésünkkel – és hazai törvényeinkkel sok tekintetben ellenkeznek, s oly intézkedéseket tartalmaznak, melyek egy anyagi polgári törvénykönyv létezését tételezik fel; miután ilyen törvénykönyvünk nincs, a nagyméltóságú magyar királyi igazságügy-minisztériumhoz felirat intéztetik azon kérelem mellett, miszerint egy ily polgári törvénykönyv behozatala iránt az országgyűlés elé törvényjavaslatot betérjeszteni, és addig is a

mostan életben lévő telekkönyvi rendtartást meghagyni s ez által a bekövetkező zavaroknak és gyakori változtatásoknak elejét venni kegyeskedjék.”

Győr város gazdasági és társadalmi életében jelentős helyet foglaltak el az ügyvédek: „A múlt hétfői közgyűlés alkalmával Győr városa területén a következő 40 legtöbb adófizető lett igazolva a jelen év folyamára a városi képviselőtestület tagjaiul: Dr. Argay István*) orvos 6802 frt., Opitz Ferencz 1876 frt., id. Zechmeister József 1566 frt., Reich Zsigmond 1525 frt., Mayer Károly 1404 frt., Reich Ede 1380 frt., Mayer Mihály 1204 frt., id. Peregi Mihály 1080 frt., Vörös Imre*) ügyvéd 1036 frt., Hofbauer Károly 1011 frt., Schaffer Jakab 893 frt., Nagy Endre*) ügyvéd 888 frt., Kovács Erazmus*) ügyvéd 862 frt; Keppich Illés 807 frt., Friedmann Salamon*) orvos 806 frt., Markovszky József*) állatorvos 788 frt., Dr. Lumnitzer Károly*) orvos 770 frt., Vázsonyi Lajos 767 frt., Mayer Nándor 748 frt., Nagel Benő 748 frt., Prágay Károly*) ügyvéd 730 frt., Fischer Károly 722 frt., Dr. Pick Ármin*) ügyvéd 698 frt; Kränzlein Mihály 690 frt; Gaszner Ágoston 679 frt., Späth György 679 frt., Lehner Ferencz 664 frt., Szüts János 597 frt., Simon Pál 597 frt., Pfannl Károly 595 frt., Karvassy Kálmán*) ügyvéd 580 frt., Ott Ernő 541 frt., id. Jerffy Antal 528 frt., Silbersdorf Henrik 491 frt., Bordás Antal 490 frt., Heller Jakab 460 frt., Vörös Mihály 455 frt., Strausz János 444 frt., – Ezeken kívül még nevezetes összegeket fizetnek a következő városi polgárok: Reinelt Manó 418 frt., Neumann Fülöp 391 frt., Guóth Gyula 371 frt., Viklidán József 361 frt., Sándori Nándor 352 frt., stb.”⁷¹

A soproni ügyvédi kamara éves jelentéséből tudjuk, hogy 469 beadványt intéztek el egy közgyűlésen, tíz választmányi ülésen, három fegyelmi tanácsban, negyvenegy ülésen kívül. Tíz ügy elintézése folyamatban maradt.

Ezek között volt kilenc ügyvéd elleni, egy ügyvédjelölt elleni fegyelmi panasz. Ezek közül hat panaszt „teljes tényálladék hiányában” visszautasítottak, két esetet tettek át „fenyítő bírósághoz.”

Öt ügyvédet jegyezték be, tizenhat ügyvédjelöltet vettek fel.

A soproni ügyvédi kamara éves jelentésében részletesen ecseteli a járásbíróság túlterheltségét, és ennek az ügyek vite-lére gyakorolt negatív hatását, és határozottan fellép a zug-íráskodás ellen, amely az ügyek mintegy 2/3-át teszi ki néze-tük szerint.

A soproni ügyvédi kamara 1878 februárjában kelt jelentését dr. Pottyondy Ákos elnök és Petrik Gyula titkár jegyezte⁷², azonban egy májusi híradás dr. Schwartz Miklós kamarai elnökké választásáról ad hírt, dr. Pottyondi Ákos pedig alel-nökként működött tovább.⁷³

A győri ügyvédi kamara közgyűlése döntött arról, hogy tekintettel arra, hogy a tiszti kar működése 1878. január 1-jén megszűnik, de rendes közgyűlést csak 1878. május hó máso-dik felében tartanak, rendkívüli közgyűlés összehívása pedig jelentős költséggel járna, a tiszti kar mandátumát a következő rendes közgyűlésig meghosszabbítja. Ezt követően a kamara pénztárnokát utasították, hogy „az egyeseknél elhelyezett kamarai tőkéket” haladéktalanul hajtsa be, és a Győri Ügyvédi Kamara vagyonaként a győri első takarékpénztárba helyezze el, „az erről szóló könyvecskét pedig őrizete alá vegye.”

Ezt követően megállapították a költségvetést, amelynek kiadási főösszege 2000 forintot tett ki. A tagdíjat 1878. évre 12 forintban állapították meg. Murinyi Endre esztergomi ügyvéd indítványára a közgyűlés kimondta: „A Győri Ügyvédi Kamara területén lakó és az ügyvédi lajstromba felvett ügyvédek özvegyei és árvái segélyezése céljából segélypénztár állíttatik fel.” Utasították a választmányt, hogy a segélypénztár alapszabályának tervezetét a következő közgyűlésre készítse el.

A győri ügyvédi kamarához 1877 év végéig 696 „közigazgatási ügydarab” érkezett be, melyekből ülésen 244-et, ülésen kívül 450-et intéztek el. Fegyelmi ügyben 201 beadvány érkezett, ebből 197-et intéztek el. Az év folyamán 19 ügyvédet jegyeztek be, és töröltek 10-et. Az ügyvédek száma összesen 168 fő volt, továbbá 59 ügyvédjelölt.⁷⁴

A győri ügyvédi kamara választmánya 1878. január 11-én Kriszt János királyi törvényszéki elnöknek az ingatlanok bírói elárvereztetése következtében befolyt vételár felosztása körüli eljárás egyszerűsítésére tett előterjesztést.⁷⁵

Az 1878. május 19-én megtartott közgyűlés vezetőségválasztás tekintetében határozatképtelennek bizonyult, tekintettel arra, hogy a kamara ekkor már 172 fős tagsága köréből mindössze 75-en jelentek meg. Így kénytelenek voltak rendkívüli közgyűlést összehívni. A közgyűlés megtárgyalta és elfogadta a segélyalappal kapcsolatos szabályzatot, és úgy döntött, a segélyezési alaphoz minden befizetett kamarai tagdíjból 1 forint kerül. Határoztak arról is, hogy segélyt mindaddig nem fizetnek, amíg a segélyalap összege az 5000 forintot nem éri el.⁷⁶

A Győr központúság a rendkívüli közgyűlést megelőzően ismét vihart kavart. A Győri Közlöny 1878. június 16. napján megjelent írásában „Egy győri ügyvéd” felháborodásának adott hangot amiatt, hogy míg „a választmányi tagsági terheket legnagyobb részt a Győrött székelő kartársaink viselték, amíg vidéki kartársaink annak terheiben igen kevésbé részesültek”, a mosonyi és a komáromi kartársak olyan névlajstromot nyomtattattak és köröztettek a városban, amelyből „az eddigi választmányi tagok iránti bizalom csökkenésén kívül még arra is lehet következtetni, hogy maguknak befolyást a választásnál és a választmányban nagyobb mérvben akarnak fenntartani, mely mérvben, vagy részben előreláthatólag, ajánlottaik a terhek viselésében s idejük pazarlásában részt venni fognak.”

A győri ügyvédi kamara 1878. június 23. napjára összehívott tisztújító közgyűlése⁷⁷ elnöknek Nagy Endrét, elnökhelyettesnek Pechata Antalt, titkárnak dr. Beliczay Eleket, ügyésznek Egerváry Józsefet, pénztárnoknak Barcza Gyulát választotta meg. Tehát változás az elnökhelyettes és a pénztárnok személyében állt be. A szavazatarányokból Szentmihályi Sándor korábbi pénztáros népszerűségének erőteljes megrendülése olvasható ki, ezúttal mindössze 2 szavazatot kapott.

A választmány tagjai: Csepy Pál, Fogthüý Dénes, dr. Sótér Ágoston, dr. Karvasy Kálmán, Vörös Imre, Aranyossy Dénes, Beliczay Gyula, Bély József. Póttagok: Oshegyi Sándor, Kiss János, Széphegyi Jakab, Baky István.

Ebben az időben Győrött 52 ügyvéd működött.⁷⁸ Név szerint: Baky István, Balogh Gábor, Barcza Gyula, dr. Beliczay Elek, Bély József, Bene Noé, Bienenfeld Lajos, Bozzay János,

Csepy Pál, Czigány Gyula, Egerváry József, Erdős Pál, Eügi Ágoston, Hazai Gyula, Horváth István, Horváth Lajos, Illyés Béla, dr. Karvasy Kálmán, Kiss Ferenc, Kis Jenő, Klein Henrik, Kolozsváry Sándor, Kövessy Gyula, Kovács Erazmus, Krausz Miksa, Krisztinkovich Ede, Lacza Ferencz, ifj. Legény Lajos, Matkovich Tamás, Mersich József, Nagy Endre, Németh Elek, Perl József, Petz Adolf, dr. Pick Ármin, Prágay Károly, Probszt Ferenc, Rapoch Gyula, Schrikker Sándor, Spath György, Streicher Károly, Szabó János, Szendrői Sándor, Szentmihályi Sándor, Széphegyi Jakab, Tauber Károly, Torkos Móríc, Varga Károly, Veöreös Jenő, Weiser Antal, Wottitz Károly, Zechmeister Károly.

A győri ügyvédi kamara 1878. szeptember 11-én fellépett dr. Pauler Tivadar igazságügyi miniszternél annak érdekében, hogy a tényleges katonai szolgálatra berendelt ügyvédjelölteket a kötelező gyakorlati idő tekintetében „hátrány ne érje.”⁷⁹ Az 1879. január 21. napján tartott választmányi ülésen elhangzott titkári beszámoló ismételten áttekintette a rendtartás hiányosságait és az ügyvédség sérelmeit. Az igazságügyi miniszternek felterjesztett jelentés katalogizálta azokat az okokat, amelyek az ügyvédség erkölcsi és anyagi lesüllyedése irányába hatottak: „1.) Az 1861-1874. év végéig lazán vett ügyvédi vizsgák s azok indokolatlan és könnyű engedélyezése. 2.) Az ügyek elszaporodása. 3.) A praxisévek csekélyisége. 4.) A gyakorta változtatott törvények s bizonytalan, de mindemellett hosszadalmas és költséges törvénykezésünk. 5.) A bagatell-eljárás behozatala. 6.) Az általános köznyomor, amelybe hazánk egy évtized óta döntetett. 7.) Azon törekvés a kormányzat, a bíróságok és a hatóságok részéről, melynél fogva az ügyvédek

működési körét minél szűkebb keretek közé szorítani iparkodnak. 8.) A zugírászat nagy mérvbeni elharapódzása.”⁸⁰

Ugyanezen az ülésen ismertette dr. Beliczay Elek, hogy a '78-as esztendő folyamán 634 ügy érkezett a közigazgatási iktatóba, amelyből egy híján valamennyi elintéztetett, a 187 fegyelmi beadványból pedig 185. Az ügyvédek száma 161 fő, az ügyvédjelölteké 65 fő volt.⁸¹

A soproni ügyvédi kamara 1878. május 26-án megismételt tisztújítást tartott, mivel az előző választás eredményét az igazságügyi miniszter megsemmisítette. Ez alkalommal dr. Schwarz Miklóst elnökké, dr. Pottyondy Ágostot alelnökké, Petrik Gyulát titkárrá, dr. Deszkósy Boldizsárt pénztárnokká, Nagy Jánost ügyésszé választották. A választmány tagjai: dr. Mayer Gyula, Tomsich Bertalan, Füzy László, Montug Jakab, dr. Schreiner Károly, Hojnot Endre, Nelky József, Gebbart József. Póttagok: Bejczy Sándor, Szakonyi Kálmán, Balogh Alajos, Berecz Ábel.⁸²

A soproni ügyvédi kamara választmányának döntése alapján a Sopron c. hetilap lett az ügyvédi kamara hivatalos közlönye.⁸³

A győri ügyvédi kamara 1879. évi rendes közgyűlésen elhangzott, hogy a segélyalap tőkéje 557 forint tőkéből, és 105 forint kintlévőségből áll. A segélyalapot az elnök indítványára az előző évi pénzmaradványból 223 forinttal megemelték. Jóváhagyták a költségvetést, és határozatot hoztak, hogy a kamara könyvtárának gyarapodásáról évenként jelentés készüljön. Döntöttek a Magyar Jogász c. lap előfizetéséről, valamint arról, hogy a kamara által járatott lapok a kamara helyiségébe „kitétessenek.”

1879. november 25-én kelt írásában egy komáromi, magát megnevezni nem kívánó ügyvéd hangot adott a kamara Győr központúságával kapcsolatos sérelmének. A sérelem közvetlen oka az volt, hogy a kamara a zugírászat visszaszorítása érdekében panaszt nyújtott be a Győr megyei hatósághoz. A szerző finom gúnnyal „örvendezik” afölött, hogy a beadványnak Komárom, Mosony és Esztergom törvényhatóságához „be nem küldése miatt, három ív papír a közjónak meggazdálkodott.” Szomorúan állapította meg emiatt, hogy „az ügyvédből minden, s így még saját fajtájának falója is kikerül.”⁸⁴

1879. évben 168 tagja volt a győri ügyvédi kamarának, továbbá 75 ügyvédjelölt szerepelt a lajstromban. Az év során 225 fegyelmi témájú beadványt iktattak.⁸⁵

Ugyanez évben soproni ügyvédek körében nagy port vert fel az eset, midőn dr. Pottyondy Ágost, a soproni ügyvédi kamara alelnöke, köztiszteletben álló társadalmi szereplő csődöt jelentett be, egyúttal feljelentette magát a királyi ügyészségnél „olyan bűnös cselekmények elkövetése miatt, minek folytán a vizsgálóbíró letartóztatta.”⁸⁶

Nyilvánvalóan az előbbivel összefügg, hogy 1879. június 29-én az ügyvédi kamara új alelnököt választott Tomsich Bertalan személyében.⁸⁷ Tomsich Bertalan választmányi tagsága így megüresedett, helyére a korábbi póttagot, Balog Alajost választották meg. Az új póttag pedig Spanraft Sándor lett. A rendkívüli közgyűlés igen csekély érdeklődés mellett zajlott le, ugyanis a leadható maximális szavazatszám 10 voks volt.⁸⁸

Három hónappal később ismét részleges tisztújításra került sor: alelnökké dr. Schreiner Károly korábbi választmányi tagot választották, helyébe pedig Barla Károly került.⁸⁹

A királyi tábla decentralizációjával kapcsolatban az igazságügy-miniszter a győri ügyvédi kamarát is felkérte véleménynyilvánításra. Az állásfoglalást Széphegyi Jakab választmányi tag dolgozta ki, és 1880. október 24-én a választmány, 26-án a közgyűlés vitatta meg. A tervezet „természetesen” a „főtörvényszék” győri elhelyezése mellett sorakoztatta fel érveit.⁹⁰ A szerző gyakorlatilag „mindent bevetett” érvelése alátámasztására, a közlekedési viszonyok elemzésétől az iskola-rendszer bemutatásáig. Ezek alapján megállapította, hogy „minden habozás nélkül merjük állítani, hogy Győr városa minden más számba vehető várost felülmúl.”⁹¹

A győri ügyvédi kamara 1880. május 30-án tartott közgyűlésén akként határoztak, hogy a tagdíj befizetési határideje a jövőre nézve az első negyedév vége legyen. A közgyűlésen Egerváry József kamarai ügyész bejelentette lemondását. Mivel a közgyűlés választás tekintetében nem volt határozatképes, a helyettes ügyészi feladatokkal Bakó Istvánt bízták meg.⁹²

A győri ügyvédi kamara 1881. évi közgyűlésére május 29-én, a kamara Kazinczy u. 3. sz. alatti helyiségében került sor.⁹³ A közgyűlés döntött arról, hogy a választmányba Győrből 5 rendes és 3 póttagot, Komáromból, Tatáról és Magyaróvárról 1-1 rendes tagot, Esztergomból 1 póttagot választ. Dr. Beliczay Elek titkár, mint könyvtáros, beszámolt arról, hogy a gyarapodás 1880-ban 22 kötet volt, így a könyvtár 108 kötetből áll. A kamarai segélyalapot, amely 2029 forint összegre rúgott, az elnök indítványára a pénzmaradványból 300 forinttal megnövelték. Mivel a közgyűlés nem bizonyult határozatképesnek, a vezetőségválasztást 1881. június 29-re tűzték ki.⁹⁴

Ez alkalommal elnökké Bély Józsefet (elhunyt 1890. január 11-én)⁹⁵, alelnökké Pechata Antalt, titkárrá dr. Beliczay Eleket, ügyésszé Baky Istvánt, pénztámokká Barcza Gyulát választották. A választmány rendes tagjai: dr. Karvasy Kálmán, Csepy Pál, Széphegyi Jakab, Bozzay János, Szendrői Sándor, Fogthüy Dénes, dr. Sőtér Ágost, Horvát Géza. Póttagok: Veöreös Jenő, Németh Elek, Mattyasovszky Kálmán, Horváth Lajos.⁹⁶

Beliczay Elek titkár közleménye szerint a győri ügyvédi kamara 1881. évi ügyforgalma: „beérkezett a közigazgatási iktatóba 540 ügydarab, elintéztetett ülésben 286, ülésen kívül 254, összesen 540. Beérkezett a fegyelmi iktatóba 272 darab, elintéztetett ülésben 208, ülésen kívül 63, hátralék 1. Ebből panasz ügyvédek ellen 24, a többi jelentés, megkeresés, miniszteri leirat, fellebbezés, s a többi.

Tartatott választmányi ülés 23, hozatott 218 határozat, fegyelmi bírósági ülés 21, hozatott határozat 198. Tartatott fegyelmi végtárgyalás 2.

Fel volt véve az ügyvédi lajstromba 1881. január 1-jén 162 ügyvéd, kitöröltetett önkéntes lemondás folytán 5, elhalálozás folytán 5, felfüggesztetett az ügyködéstől 2, összesen 12.

Felvétetett az év folytán 8 ügyvéd, 1882. január 1-jén fel volt véve a kiigazított lajstromba 15 ügyvéd. Ügyvédjelölt van felvéve 62.”⁹⁷

A soproni ügyvédi kamara 1881. február 9-én a helyi hetilapban közzétette hivatalos díjszabását, azzal, hogy a díjszabályzat áthágása „fegyelmi úton fog megtoroltatni.”⁹⁸

Az év során tisztújítás volt Sopronban. Az eredetileg tervezett május 8-ára összehívott közgyűlés határozatképtelennek

bizonyult, így az új tiszti kar felállítására csak a június 18-ai közgyűlést követően kerülhetett sor. Az elnök továbbra is dr. Schwartz Miklós maradt, a helyettes elnök dr. Schreiner Károly, a titkár Petrik Gyula. Ügyész: dr. Deszkásy Boldizsár, pénztárnok: Hering Zsigmond. A választmány rendes tagjai: Montag Jakab, Nelky József, dr. Mayer Gyula, Gebhardt József, Hajnal Endre, Nagy János, Rosz József (Eszterházáról), és dr. Schwarz Ignác. Póttagok: Szakonyi Kálmán, dr. Proszwimmer Sándor, Kun Frigyes és Berecz Ábel.⁹⁹

Petrik Gyula titkári megbízatása 1881. október 19-én megszűnt, mivel Sopronból Alsó-Lendvára, azaz a Zalaegerszegi Ügyvédi Kamara területére költözött.¹⁰⁰ Az új titkár a korábbi pénztárnok, Hering Zsigmond lett, helyébe pénztárnokká Kiss Ödön került.¹⁰¹

Az 1882-es évről annyit tudunk, hogy a győri ügyvédi kamaránál 153 ügyvéd, valamint 56 ügyvédjelölt szerepelt a lajstromban, 146 fegyelmi beadványt intéztek el.¹⁰² Érdekesség, hogy a volt elnökkel, Nagy Endrével szemben a kamara 1883. január 9-ére fegyelmi tárgyalást tűzött ki, és közölték, hogy esetleges távolléte esetén ifj. Martonfalvay Elek képviseli majd.¹⁰³ Pár nappal később megjelent dr. Körmendy Endre köz- és váltóügyvéd hirdetése, miszerint az ügyvédi kamara kinevezte az eltűnt Nagy Endre irodájának gondnokául. Az irodát a Kazinczy u. 3. sz. alatt megnyitotta.¹⁰⁴ Az ügyvédi tevékenység megszűnésének okaként a kamara lajstromában a lemondást jelölték meg, az eltűnés időpontjával megegyezően. Nagy Endrének tehát valamilyen közelebbről nem ismert ügy miatt sürgős „távozhathnékja támadt.”

Az 1883. május 20-án tartott győri kamarai közgyűlésen Bély József elnök áttekintette a törvénykezés helyzetét. Kifejtette, hogy a polgári törvénykezésben nagymértékű rendszertelenséget lát, mivel az 1868-as törvénykezési rendtartás 1881-ben „újabb intézkedések alá vétetett,” holott „polgári törvénykönyvünk a mai napig sincs, márpedig e kettőnek egyet kell képeznie, enélkül helyes rendszer nem elképzelhető.” A Büntető törvénykönyv kapcsán szintén problémákat fogalmazott meg. „Jogászai körökben nagy port vert fel a büntető codex, mely nagy mű, de berendezése céltalan, mert fényit, de nem javít. Éppen ezen törvénykönyv életbeléptetése után merültek fel a bűntények terén a Hoszterek és Spangák, kiknek áldozata lett a jogi tudomány és törvénykezés vezércsillaga, a gyémántjellemű nagy hazafi és tudós székhelyi Majláth György ő Exellenciája, az országbíró, a Curia és a felsőház elnöke.” Elnöki indítványra Majláth György emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg, és családjának részvéttáviratot küldtek. Bély József hibaként említette, hogy a királyi tábla nincs decentralizálva, holott ez gyorsítaná az ügymenetet. Felemlítette még az ügyvédi kar sanyarú helyzetét, amelyre „clausus numerus” bevezetését látta gyógyírnak.

A közgyűlés a 177 forintos pénzmaradványból 100 forinttal növelte a segélyalapot, amely ezzel 3320 forintra nőtt. Megállapította, hogy elmaradt tagdíjak, perköltségek és fegyelmi előlegzések címén 870 forint kintlévősége van a kamarának. A kamara könyvtára 204 kötetből állt. Döntöttek arról, hogy a jövőre nézve a könyvek beszerzését a kamarai titkár előterjesztésére a választmány eszközli, és csak a törvényeket és a jelesebb jogi munkákat vásárolják meg a lapok, könyvek beszerzésére és ezek bekötésére előírányzott 100 forintból.

Csorba Géza ügyvéd indítványozta, hogy a kamarai közgyűléseken sorolják fel az évenként elhalálozott ügyvédtársak nevét, életrajzi adatait, valamint a jelesebb ügyvédtársak elhunytával tiszteletükre tartsanak emlékbeszédet. A felsorolást a közgyűlés helyeselte, az emlékbeszédet elvetette, mivel „az ügyvédtársakat egyenlőnek tartja, és az indítványozott megkülönböztetéssel egyik-másik kartárs emlékét nem kívánja megsérteni.”¹⁰⁵

1883-ban 490 közigazgatási ügydarab, valamint 155 fegyelmi ügydarab érkezett a győri ügyvédi kamarához. Az ügyvédi lajstromban 153 ügyvéd szerepelt, továbbá 57 ügyvédjelölt.¹⁰⁶ 1884-ben közigazgatási ügydarab 416, fegyelmi 153. A bejegyzett ügyvédek száma 150 fő.¹⁰⁷

A soproni ügyvédi kamara választmánya éves közgyűlése a tagdíjat évi 20 Forintban állapította meg, és állást foglalt az esküdtszékek alkalmazása mellett.¹⁰⁸ 1883. december 8-án pedig rendkívüli közgyűlés keretében tárgyalták „a közjegyzői törvény módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényjavaslatnak a hitelesítési kényszer behozatalát célzó intézkedései ellen az igazságügyi-minisztériumhoz és a képviselőházhoz benyújtandó kérvényt.” (A soproni kamara a „hitelesítési kényszer” ellen foglalt állást.)¹⁰⁹

A győri ügyvédi kamara 1884. július 3-án tartott tisztújító közgyűlése Bély Józsefet elnökké, dr. Beliczay Eleket elnökhelyettessé, Kiss Ferencet titkárrá, Baky Istvánt ügyésszé, Barcza Gyulát pénztámokká választotta. A választmány tagjai: dr. Sótér Ágost, Csepy Pál, dr. Karvasy Kálmán, Veöreös Jenő, Horváth Géza, Horváth Lajos, Mattyasovszky Kálmán, Szendrői Sándor, ifj. Martonfalvay Elek, Pechata Antal, Széphegyi Jakab, Mike Károly.¹¹⁰

Az 1885. évi győri közgyűlésen nagy vitára adott alkalmat a választmány azon előterjesztése, miszerint a Kisfaludy-szobor javára 200 forintot szavazzon meg a kamara. Többen ellenezték a javaslat elfogadását, tekintettel arra, hogy „az ügyvédi kamara nem pénztintézet, hanem egy önálló czállal bíró hatóság, melynek ily célra, bármily magasztos legyen is az, alapja nincsen, sőt elvileg már régen kimondatott, hogy míg a kamara vagyona bizonyos összeget el nem ér, még a valóban elaggott ügyvédek vagy tehetetlen ügyvéd-özvegyek felsegélyezésére sem szavaz meg semmit.” Éles vitát követően, Bély legalább 50 forint adomány megszavazását kérte, amelyet végül is, szavazategyenlőség miatt az ő voksa döntött el.¹¹¹

Mivel Kiss Ferencet városi főjegyzővé választották, tisztsége megüresedett, és helyébe 1885. október 25-én Barcza Gyulát választották meg. Ezen közgyűlés alkalmával döntés született arról is, hogy 100 forinttal támogatják az erdélyrészi közművelődési egyletet.¹¹² Barcza utódja a pénztárnoki poszton Bene Noé lett.¹¹³ 1885-ben a kamarához 402 közigazgatási és 153 fegyelmi irat érkezett. 146 ügyvéd szerepelt a lajstromban, mellettük 66 ügyvédjelölt.

A Győri Közlöny 1886. október 3-i számában megjelent írás az ügyvédjelöltek szerveződésének igényét fogalmazta meg, abban a reményben, hogy „ez által egy újabb elem lépne fel petyhüdt társadalmunkban, és bizonyára társas-életünket élénkítené is.” A megoldást olvasóközönség létrehozásában látta a névtelen szerző, mivel nézete szerint „egy ily intelligens elem bizonyára számot tarthatna arra, hogy jogosultnak tartaná a társadalom, hogy mint tömörült faktor tényezőként szerepeljen.”¹¹⁴

A Sopron című lapból megtudhatjuk, hogy „A herceg Batthányi pörben, amely Angliában folyik, az angol bíróság magyar jogtudósok véleményét kérte ki. A megisztelt szakférfiak között vannak a következők: Hodossy Imre, a budapesti ügyvédi kamara elnöke, Szilágyi Dezső egyetemi jogtanár, és dr. Schwarz Miklós úr, a soproni ügyvédi kamara elnöke.”¹¹⁵

Az ügyvédi rendtartást a törvényhozó 1887-ben módosította.¹¹⁶ Ez lényegében az ügyvédekkel szemben kiszabható pénzbírságra, ill. a fegyelmi eljárásra vonatkozó szabályokat változtatta meg. Míg korábban meghatározott esetben a „per bírósága” szabhatott ki 10 forinttól 100 forintig terjedő bírságot, a módosítás után erre a „közigazgatási hatóságok vagy közegek” is jogot kaptak.

Korábban bírságolásra „a tárgyalásnál és az ülésekben elkövetett rendetlenségekért,” továbbá „írásban vagy szóban használt illedelmetlen és sértő kifejezések miatt” kerülhetett sor, a módosítás tágabban és absztraktabb módon fogalmazott, és olyan magatartást is szankcionált, „mely a rend és a tisztesség követelményeibe ütközik.” A módosítás az ügyvéd, bíróság általi felfüggesztésének lehetőségeit is kibővítette.

1887. január 24-én a soproni ügyvédi segélyalap javára jogászbaít rendeztek. A bál teljes bevétele 680 Forint volt, a kiadás pedig 616 Forintra rúgott. Az így keletkezett jövedelmet az adományok is tetézték, melyeknek köszönhetően a segélyalap mindösszesen 164 Forinttal gazdagodott. A jelentősebb adománytevők között olvashatjuk a törvényszék és a kamara elnökének nevét.¹¹⁷

1888-tól a győri ügyvédi kamara elnöke a korábbi alelnök, dr. Beliczay Elek lett (elhunyt 1916-ban)¹¹⁸, az alelnök pedig

Szendrői Sándor. Ebben az évben Győrött 39 ügyvédet tartottak nyilván.¹¹⁹ Név szerint: Baky István, Balogh Gábor, Barcza Gyula, dr. Beliczay Elek, Bély József, Bély János, Bene Noé, Bienenfeld Lajos, Bozzay János, Csepy Pál, dr. Csongrády Károly, dr. Deáky Zsigmond, Egerváry József, dr. Erdős Kálmán, Horváth Lajos, dr. Inkey Béla, dr. Karvasy Kálmán, Kis Jenő, Klein Henrik, ifj. Kolozsváry Sándor, dr. Körmendy Endre, Krausz Miksa, Krisztinkovich Ede, Legény Lajos, dr. Leszlényi Imre, Matkovich Tamás, Németh Elek, Perl József, Prágai Károly, dr. Rapoch Frigyes, dr. Reichenfeld Zsigmond, dr. Szendrői Sándor, Szily Zoltán, Tauber Károly, Torkos Mór, Veöreös Jenő, Végh Nándor, Wottitz Károly, dr. Ziskay Antal, továbbá Győrszentmártonban: Szóts Árpád.¹²⁰

A győri ügyvédi kamara ügyfélforgalma az 1888-as évben: 423 közigazgatási, 166 fegyelmi ügyirat. Az ügyvédek lajstromában 141 ügyvéd, 52 ügyvédjelölt szerepelt. Pártfogó ügyvéd kirendelésére 26 esetben került sor.^{121 122}

Az év egyik győri társadalmi botránya „éjféli párbaj” néven híresült el. A Győri Közlöny tárgyalótermi tudósítást közölt a történetekről: „Asszony, leány, bor és kártya a párbajok titkos és beismert okai, de hogy a szeszgyári differenciák prózai ügye avasson fel a középkori lovagok utódjaivá valakit, azt senki sem hitte volna.

A múlt év október havának 22. napján esett meg az, hogy éjfél után állottak karddal kezükben egymással szemben Perl József ügyvéd és Wottitz Gusztáv szeszgyári hivatalnok, volt tartalékos tiszt, s a párbaj az előbbi megsebesülésével végződött.

Ezen ügyben a végtárgyalást a győri kir. törvényszék hétfőn tartotta meg. A végtárgyaláson Sebő Imre elnökölt, előadó

bíró Fabinyi Gusztáv, szavazó bíró Stúr János; jegyző Vadnay József dr. volt.

A vádhatóságot Kovács-Sebestény Lajos kir. alügyész képviselte, ki a képviselettel hirtelenében bízott meg, Perl József maga védte magát, Wottitz Gusztávot Ladányi Gyula dr. fővárosi ügyvéd védte.

Perl József ügyvéd kihallgatásával kezdődött a tárgyalás. A párbaj előzményeit előadta.

Wottitz Gusztáv, mert ő Wottitz Károly ügyvéd és mások ellen bűnpört indított, a Lloyd-testület választmányához beadványt nyújtott be, melyben Perl József kizáratását indítványozta. Ezen indítványt tértivevényes levélben neki is megküldötte. Minthogy pedig a testület alapszabályainak 6. §-a szerint annak tagja minden tisztességes ember lehet, az egyéni sértés ellene megtörtént. Ugyanazon nap este egy asztaltársaság előtt úgy nyilatkozott, hogy indítványa csupán provokáció akar lenni, s ha ez sem lesz elég és Perl nem értené el, akkor inzultálja. Ezen nyilatkozat neki tudomására esvén, hogy az inzultust elkerülje, levélben válaszolt Wottitz Gusztávnak, melyben kijelentette, hogy nem tartja őt azon embernek, kinek őt megsérteni lehetne. Erre megtörtént W. részéről a kihívás, ő pedig segédeit utasította, hogy kifogásukat Wottitz egyénisége ellen tegyék meg.

A becsületbírárság ennek alapján megalakult, s 10 napi vizsgálat után, midőn magát már 9 tagra kiegészítette, okt. 21-én éjjel kimondta határozatát, melyben Wottitz Gusztávot szótöbbséggel párbajképesnek nyilvánította. A párbaj nyomban ezután, éjfél után 2 órakor a Szőlőkert nagytermében megtörtént.

A feltétel harczképtelenség, fegyver a kard volt.

A párbaj után nem békültek ki. (...)

A kir. törvényszék pontban 12 órakor kihirdette az ítéletet, mely. szerint Perl József egyheti, Wottitz Gusztáv három heti állami fogházra ítéltetett. Az ítélet Perlre nézve jogerős, Wottitz Gusztáv fellebbezett, a közvádló ő ellenében súlyosbítás céljából szintén.”¹²³

Mindeközben Sopronban a férfi dalárda közfelkiáltással elnökvül választotta Hering Zsigmond ügyvédet, alelnökül pedig dr. Gaar Vilmos ügyvédet.¹²⁴

A soproni ügyvédi kamarának 1888-ban 67 ügyvéd tagja volt, és 21 ügyvédjelölt volt még bejegyezve. Az év során 5 fegyelmi panasz érkezett, három magánfél, kettő bíróság részéről. Az öt ügyből egyet illetékesség hiányában, négyet megalapozatlanságra hivatkozva utasítottak el, így fegyelmi büntetés kiszabására nem került sor.¹²⁵

Egy 1889-es híradás szerint, mivel a királyi tábla decentralizációja során az egyik tábla Győrbe helyezésének fő akadályaként a lakásviszonyokat „emlegetik,” a győri ügyvédi kamara megkereste ez ügyben a városi tanácsot, amely utasította Szauter József alkapitányt és szállásbiztost, hogy írja össze azokat a lakásokat, amelyekbe a tábla hivatalnokai beköltözhetnek. A szerző megjegyezte, hogy „az ügyvédi kamara ezen dicséretre méltó buzgalma, melyet a tábla elnyerése körül kifejt, városszerte jó vért szül.”¹²⁶ A kamara háromtagú bizottsága, név szerint dr. Beliczay Elek, Bene Noé és Horváth Lajos már korábban felvette a kapcsolatot az ügy előmozdítása érdekében a pápai, komáromi és magyaróvári ügyvédekkel és törvényhatóságokkal, Pápa kivételével valamennyien támo-

gátásukról biztosították a törekvést. A kamara ezt követően feliratot szándékozott intézni az igazságügyi kormányzathoz. A szerző szerint: „Azonban szükséges, hogy a város is minden tőle telhetőt megtegyen. Kíváncsian nézünk a nemes vármege holnapi közgyűlése elé, midőn Győr város átirata a tábla ügyében tárgyalva lesz. Erősen hisszük, sőt elvárható is, hogy a megye úgy erkölcsileg, mint anyagilag pártolni fogja városunk törekvését, mert nem áll az, amit sokan hangoztatni szeretnek, hogy a megyének mindegy, akárhová is teszük a táblát. Hogy nem mindegy, megmutatták a többi megyék, melyek százezreket áldoztak a tábla elnyeréséért.”¹²⁷

Az 1889. évi győri közgyűlésen megállapították, hogy a segélyalap meghaladta a 6000 forintot. A tagdíjbevételek maradványából újabb 100 forinttal növelték a tőkét, amelynek kamatai egyelőre két rászoruló tag rendszeres segélyezését tették lehetővé.¹²⁸

A soproni ügyvédi kamara éves közgyűlésén Hering Zsigmond titkár jelentése állást foglalt a bírák fizetésemelésével és a királyi tábla decentralizációjával kapcsolatban is.¹²⁹ „Bíráink közül azok, a kiknek nincsen családjuk, még csak megélhetnek fizetésükből, ha minden költségesebb mulatságról, sőt a társadalmi életben való részvételtől is lemondanak, és igényeiket a legszűkebb korlátok közé szorítják. Az a bíró azonban, kinek csak két-három tagból álló családja van, ha kizárólag a fizetéséből kell megélnie, a legnagyobb nélkülözésnek van kitéve. Valóban a végső szükség volt az, ami első folyamodású bíráinkat arra a lépésre kényszerítette, hogy a törvényhozáshoz forduljanak fizetésük javítását kérve. És ha meg akarjuk óvni bíráink függetlenségét, ha nem akarjuk, hogy a szükség, a nélkülözések

hajtsák őket meg nem engedett lépésekre, ha azt óhajtjuk, hogy függetlenségük ne csak felfelé, de minden irányban meg legyen óvva, akkor méltányos kérésüket teljesítenünk, és oda törekednünk kell, hogy őket az anyagi gondoktól felmentsük, s így módot nyújtsunk nekik arra, hogy senki szívességére ne szoruljanak, s hogy ne legyenek kitéve annak, miszerint bárki irányában is akár anyagi, akár morális kötelezettséget vállalni kényszerüljenek...” – írták az igazságügyi miniszternek.”¹³⁰

A soproni ügyvédi kamara egyúttal ismertette az ügyvédi rendtartás reformjával kapcsolatos nézeteit is: „Az ügyvédi kamarának az 1874. évi 34. törvénycikk megadta ugyan az önkormányzati jogot, de mégis akkor, midőn az ügyvédeket sok tekintetben a bíróságok alá rendeli, ezen önkormányzati jog előfeltételét, a függetlenséget semmisítette meg. A teljes függetlenségnek, a valódi önkormányzati jognak biztosítása az ügyvédi rendtartás reformjának egy fő feladata. Az ügyvédi rendtartásnak a fegyelmi bíráskodásra vonatkozó része az eddigi fegyelmi eljárásnál hatályosabbá teendő, és megadandó az ügyvédi kamarának a jog s a lehetőség, hogy a nem az ügyvédi kar kebelébe való elemeket onnan kizárassák, és az ügyvédi kar erkölcsi tisztaságát megőrizhessék. Kimondandó továbbá, hogy a fegyelmi bíráskodás felső fokban is az ügyvédi kar tagjaiból alkotandó bíróság elé tartozik.

Ismételve előfordult az eset, hogy hatóságok az ügyvédi képviselőt meg nem engedték, a felet védelmezni akaró ügyvédet visszautasították. Gyakran megtörténik az is, hogy a közigazgatási hatóságok, és nevezetesen a törvényhatóságok – bár az ügyvéd által ellenjegyzett beadványt elfogadják, mégis intézkedéseikről az ügyvéd mellőzésével közvetlenül a

feleket értesítik. Szükséges tehát az ügyvédi rendtartásról szóló törvényben az ügyvéd korlátlan képviseleti jogának megállapítása minden bíróság és hatóság előtt, és kimondandó, hogy az ügyvédek jogait az összes bíróságok s hatóságok tiszteletben tartani kötelesek.

Az ügyvédrendtartás feladata az annyira virágzó és oly nagymértékben káros zugírázatnak megakadályozása is. Ez csakis egy módon, az ügyvédi és közjegyzői ellenjegyzési kényszer behozatalával lehetséges. E kényszer tehát úgy a bíróságok, mint a közhatóságokhoz intézett beadványoknál feltétlen életbeléptetendő.

Ki kell térnünk a soproni telekkönyvi hatóságnál észlelt szomorú állapotokra. Alig van tagja – tisztelet a kivételnek – a telekkönyvi segéd- és kezelő személyzetnek, amelyik zugírással nem foglalkoznék. És minthogy a telekkönyvezők némelyike a telekkönyvi beadványok elintézésével is meg van bízva, igen gyakran megtörténik, hogy ugyanaz az egyén, ki a beadványt készíté, maga hozza meg a végzést saját kérvényére.”¹³¹

A győri ügyvédi kamara által lefolytatott fegyelmi eljárások közül kiemelkedett és nagy sajtófigyelmet kapott Leszlényi Imre ügye. Ezen történeti áttekintésben a fegyelmi ügyek jellemzően csak számuk bemutatásával jelennek meg, ez esetben kivételt teszünk, hiszen a százhuszonöt évvel ezelőtti eset részletes bemutatása személyhez fűződő jogot aligha sérthet, ám alkalmas arra, hogy megismertessen egy korabeli eljárást. Erre a korabeli sajtó kiemelt figyelmet adott lehetőséget: „F. hó 12-én délután egy botrányos fegyelmi ügyet tárgyalt a győri ügyvédi kamara, értjük dr. Leszlényi Imre fegyelmi ügyét, kinek eddigelé már három fegyelmi ügye volt, s a most letárgyalton kívül még nyolc van ellene folyamatban.

A mai folytatólagos végtárgyalás tárgyát részben ismeri már olvasó közönségünk, mind azáltal az ügy könnyebb megérthetése végett jónak látjuk ezt a botrányos ügyet feleleveníteni.

A vád tárgya röviden ez: Leszlényi Arthurnak – dr. Leszlényi testvérének – tartozott gazda László Sándor varsányi lakos három rendbeli váltó alapján 130 frt-tal, és e tartozásért egy másik – zsellér László Sándornak a varsányi 15. sz. tjkben felvett ingatlanára vezette a végrehajtást tévedésből. A végrehajtáson Leszlényit Munk Samu nevű segédje képviselte, aki Károlyi György varsányi lakostól – kinek atyja időközben zsellér László Sándortól az ingatlant megvette – 50 frt készpénzt és 80 frt-ról szóló kötelezőt csikart ki, mely kötelezőben már gazda László Sándor szerepelt. Világosan látszik ebből, hogy ekkor már tudatában volt annak, hogy két László Sándorról van fent szó.

Dacára ennek tévedését nemcsak hogy nem hozta helyre, hanem az árverést is foganatosította – bár a követelés is ki volt elégítve részben készpénzzel, részben kötvénnyel. Az árverésen azután a 400 frt-ra becsült ingatlant, amelyre a falusiak azért nem árvereztek, mert tudták az egész históriát és piszkos dolognak tartották volna az árverésen részt venni, a dr. Leszlényit képviselő Munk Samu vette meg – 5, mondvá öt forintért, és azonnal átíratta nevére.

Ez még nem volt elég, hanem a decemberben lejárt kötelezőt is beperelte, amit azonban egy ellene Károlyi által „csalás” miatt indított bünper megsemmisített. A Curiához fellebbezett, a vád alá helyezési határozat jogerőre emelkedését pedig megakadályozta azzal, hogy időközben kiegyezett Károlyi Györggyel olyképp, hogy 100 frt-ot adott neki azért, hogy

magánvadját visszavonja. A magánvád véget is ért, de fennmaradt az ügy mint fegyelmi ügy a kamarának.

Azóta, hogy az első tárgyalás megtörtént, azzal tetézte e tisztességtelenségét, hogy folyó évi július hóban Munk Samu által egy ajándékozási okirattal a megvett ingatlant nagylelkűen László Sándorra íratta.

E körülmény, mely ha az előző tárgyalás előtt történt volna, enyhítő körülmény lenne, csak súlyosbítja amúgy is elég súlyos ügyét.

Az ügyvédi kamara f. hó 12-én délután 3 órakor dr. Beliczay Elek elnöklete alatt, Szendrői Sándor, Horváth Lajos, Perl József és Bozzay János kamarai tagokból álló bíróság által megtartotta a végtárgyalást, melyen a vádindítványt Baky István kam. ügyész terjesztette elő, a vádlottat Tauber Károly védte, míg a vádhatóságot dr. Felber Arthur kir. alügyész képviselte.

A folytatólagos végtárgyalás az előző tárgyalás jegyzőkönyvének felolvasásával, a beidézett tanúk kihallgatásával és meghiteltetésével kezdődött.

Ezután Baky István egy remek beszédben terjesztette elő vádindítványát, mely beszédét a legnagyobb figyelemmel és meghatottsággal hallgatta végig a nagyszámmal jelenvolt hallgatóság. Felemlítette beszéde elején, hogy az első tárgyaláson tett vádindítványát egész terjedelmében fenntartja. Kimutatta azután eclatánsan a vádlott bűnösségét, a vádbeli cselekmény szándékosságát. Hivatkozott arra, hogy ezzel messze átlépte az ügyvédi tisztesség határait, mert igaz bár, hogy az ügyvédi rendtartás szakaszai nem írják körül a tisztességes becsületeség határait, de azokat minden művelt embernek – s még

inkább a jog terén működőknek – feltétlenül tudniok kell. Hivatkozott továbbá arra, hogy egyeseknek ily tisztességtelen tettei az egész karra káros következményeket háramlítanak, mert árt az ügyvédi kar reputációjának, árt azon bizalomnak, mellyel kell, hogy viseltessék a nagyközönség az ügyvédek iránt. Végül, tekintettel dr. Leszlényi minősítési táblázatára, sajtó szívvel bár, mert egy kartársa jövőjéről van szó, mégis a legszigorúbb büntetéssel, az ügyvédi gyakorlatától való elmozdítással kéri őt megbüntettetni. Igaz, hogy ő csak felfüggesztést akart kérni, de a tárgyalás folyamán Leszlényi részéről tapasztalt konok magatartás miatt kénytelen a legszigorúbbat kérni.

A vádindítvány elhangzása után Tauber Károly védő kelt fel, ki beszédében két részre osztotta tárgyát. Az első részben, amely a végrehajtásig felmerült eseményekkel foglalkozik, csak Munk szerepel és itt nem tévesztésről, csak tévedésről lehet szó. A másik részben, mely a végrehajtás utántól folyik, védi tulajdonképp Leszlényit az objectiv jog alapján, nevezetesen, hogy Leszlényi mindenben jogosan járt el, mert bírói ítéletek alapján működött, annyival is inkább, mert a sértett fél nem védekezett. Ami azt a 100 frt rábírást illeti, amely miatt a vád visszavonatot, ezt azzal védi, hogy az ügyvéd jövőjére nézve az a legborzasztóbb körülmény, ha vád alá helyezik, mert a vád alá helyezés felfüggesztést von maga után, amely pedig egy a kenyérkérdéssel. Végül dicsérőleg emlékeztet meg a bírák higgadtságáról, megnyugvással bocsátja az ügyet a bírák igazságos ítélete alá.

Megjegyezzük, hogy a vádlott védelmére – bár felszólították erre, – egy szót sem szólt. A vádhatóság képviselőjében jelen volt kir. alügyész szintén nem nyilatkozott.

A bíróság a védőbeszéd meghallgatása után visszavonult, és háromnegyed órai tanácskozás után a késő esti órákban hirdette ki az ítéletét.

Az ítélet Leszlényt az ügyvédség gyakorlatától egy évre felfüggesztette, és a felmerült károk megtérítésében elmarasztalta. Vesztes felek pedig igényeik érvényesítésére a polgári per útjára utasítottak.

S Leszlényi – az ítélet után Bakynak köszönetet mondott beszédjéért!!?

A védőügyvéd fellebbezett, a kamarai ügyész pedig a fellebbezési határidő tartamára a fellebbezés iránti nyilatkozatának kijelentését magának fenntartotta.”¹³²

A soproni ügyvédi kamara igyekezett lobbizni a királyi tábla decentralizációjával kapcsolatban Sopron mellett. A nagy ellenfél Győr volt, amellyel szemben a következő érveket sorakoztatta fel:

„Hogy Győr nagy kiterjedésű város az áll, de azt hisszük, a nagyság nem a kiterjedésben keresendő, mert akkor Hódmezővásárhely vagy Orosháza sokkal inkább jogosultak lettek volna királyi táblára aspirálni. Tény, hogy nagyság tekintetében Győr mögött nem állunk. Hogy városunk társadalmi műveltsége legalább is ugyanazon fokon áll, ezt senki kétségbe nem vonhatja, s hogy kulturális intézeteink száma legalább kétszer akkora, azt a statisztika bizonyítja.

Kereskedelmi város Győr csak volt, ezt mutatnák üres magtárai, amelyek most majd táblabírói lakásokká fognak átalakíttatni. S a mint nem képezi kereskedelmi, épp úgy nem képezi gazdasági központját Győr városa még Győr megyének sem, annál kevésbé a hozzá osztott kerületnek. Ellenben Sopron

városának kereskedelme messze vidékre terjed ki, van neki kifejtett gyáripara, gyümölcs, bortermelése, s kereskedése, úgy hogy gazdasági, ipar- és kereskedelmi élete messze, e haza határain túl is tényező gyanánt szerepel.”¹³³

1891 januárjában megalakult a győri ügyvédi kamara fegyelmi bírósága. Elnöke dr. Beliczay Elek, alelnöke Szendrői Sándor, tagjai: dr. Karvasy Kálmán, Szendrői Sándor, Veöreös Jenő és Horváth Lajos lettek.¹³⁴

A győri ügyvédi kamara válaszmánya 1891. február 18-án megtárgyalta a Királyi Jogakadémia helyzetét, és Győr város törvényhatósági bizottságához átiratot intézett az ügyben: „A győri Királyi Jogakadémia az 1892-ik tanév végeztével megszűnik, s városunk egy hatalmas intézettel szegényebb lesz. Az intézet beszüntetése nemcsak kulturális, de anyagi szempontból is súlyosan érinti városunkat, annál inkább is, mert a Dunántúl felsőbb részének ily magasabb intézete nem lesz, noha ennek szükségét egy terjedelmes s a műveltség magas fokán álló nagyközönség élénken érzi, s méltán meg is követelheti, hogy attól meg ne fosztassék. Ha városunkban nem állott volna fenn évek hosszú során ily intézet, annak felállítását kellett volna sürgetnünk, mert azt a közművelődés és a szükséglet megköveteli, de most, midőn városunk királyi táblát bír, kétszeres kötelességünknek tartjuk a mozgalom újbóli megindítását, hogy Királyi Jogakadémiánkat megtartsuk. Nehéz lesz a küzdelem, de hisszük, hogy a városunkra nézve győzelemmel fog végződni, csak tennünk kell, és az intéző körök be fogják látni törekvéseink jogosságát. Ily körülmények között felkérjük a tekintetes köztörvényhatóságot, méltóztassék a Királyi Jogakadémia visszaállítása végett

erélyes mozgalmat megindítani, abba az ügyvédi kamarát és az irányadó faktorokat is bevonni, a mozgalom támogatására Győr megye és az érdekelt dunántúli vármegyék törvényhatóságait is felkérni.”¹³⁵

1891. május 5-én jeles eseményt ünnepelt Győr városa: a királyi ítélőtábla megnyitását. A várost fellobogózták a kiemelkedő esemény reggelén. A megnyitóünnepség istentisztelettel kezdődött a karmeliták templomában. A misét 8 órai kezdettel, Nogáll Károly ozerói választott püspök celebrálta. A királyi tábla bírói karát Erdély Sándor elnök, a város és a vármegye prominenseit gróf Batthyány Lajos főispán vezette.

A mise után az ünnepség a törvényszéki palotában folytatódott. Tíz órakor vonult be a királyi tábla, Erdély Sándor vezetésével, díszmagyarban, a szintén így öltözött Vági Mór és Zoltán Géza tanácselnökök kíséretében. A teljes ülés jegyzője Maár József fogalmazó volt. Fabinyi Gusztáv titkár olvasta fel az eskümintát, elsőként az elnök esküdött föl, majd a bírák tették le az esküt az elnök kezébe, „a közönség hosszas, lelkes éljenzése közben.” Az elnök beszédében áttekintette az igazságszolgáltatás fejlődését, 1723-tól kezdődően. A táblai megnyitó teljes ülés után Erdély Sándor a megjelent testületek tiszteletgését fogadta.

A győri ügyvédi kamara dr. Beliczay Elek vezetésével tiszteletgett a táblai elnöknél. A kamara elnökének üdvözlőbeszédére a táblai elnök szívélyesen válaszolt. „A győri királyi tábla területén lévő ügyvédi kar az ország legerősebb, legtekintélyesebb ügyvédi karának van ismerve, és ezt tudva, örömmel jött ide, mert át van hatva azon fontos szereptől, amellyel a tábla működésének sikerét az ügyvédi kar bizto-

síthatja. A táblai ügyvédi kar jelessége mellett bizonyít, hogy a kijelölt 10 helyre legtöbbet a győri kerületből neveztek ki táblabírónak, s hogy többet nem neveztek ki, csakis annak tulajdonítható, hogy többen nem vállalkoztak a megkínált állást elfoglalni. Üdvözli az ügyvédi kart és a tábla működésében annak jóindulatát kéri.”

Az ügyvédek után a törvényszéki elnökök, a győri királyi ügyészség, az ügyvédi kamarai elnökök, a járásbírók, majd Sevő Imre elnök vezetése alatt a győri törvényszék bírói kara tisztelgett a tábla elnökénél.

Az ünnepséget bankett zárta a Vigadó dísztermében. Érdekes idéznünk Zechmeister Károly polgármester köszöntő szavait, amely a megkívánt udvariasság mellett hűen tükrözi azt a jelentőséget, amelyet a kortársak az eseménynek tulajdonítottak: „A magyar igazságszolgáltatás fejlődésében a legutóbbi időben oly mélyreható változás történt, mely annak évszázados egyik főtenyezőjét gyökeresen átalakítja. Fölszította az egységes királyi ítélőtáblát; nem érzem magam hivatva e reform indokait felsorolni szemben ítélőtáblánk elnöke őfőméltóságának ma elmondott, szakavatott kijelentésével. S így ma felemlítem, hogy a nemzet akarata szétbocsátotta az igazságszolgáltatás apostolait, meghagyván nekik, vigyék az igazság örök tüzét szerteszét az országba, s annak fényével világítsák meg e haza minden részét úgy, amint megvilágítva eddig még soha nem voltak.

Nem csoda, ha az ország minden városának, mely az igazság apostolait befogadni hivatva érezte magát, erős versenytársa támadt, s egyik úgy, mint a másik a maga teljes értékében fel fogva a székhely nyújtotta szellemi és anyagi előnyöket, szokat-

lan erőfeszítéssel törekedett a döntéshozókat kedvezően hangolni a maguk részére. Minden városnak akadt egy versenytársa, kivéve Győrt, melynek kettő vala; s így mégis a siker nekünk jutott osztályrészül. Ez arra vezethető vissza, hogy az ország kormányzó és törvényhozó testületének és a magasabb bírói köröknek sokkal több tagja táplált irányunkban őszinte jóindulatot, mint amennyire számítani mertünk, mint amennyi ez ideig olyképp nyilatkozott. Az apostolok egy része tehát szerény városunkban nyert székhelyet, lemondva a főváros leláncoló előnyeiről, s kiszakítva magát a megszokottság kötelékeiből. Nagyon érzem, hogy ez áldozatokkal szemben e város vajmi csekély ellenértéket tud nyújtani, s amit ez irányban tett is, több jóakarattal, mint sikerrel tette, és ha a királyi ítélőtábla tagjai mégis megnyugvást találnak, azt mint táblai elnök úr Óméltósága oly szépen hangsúlyozta, a szívükben honoló erős kötelezettségérzetnek és az igazság iránti lelkesedésüknek lehet betudni.

Annál inkább szerencsésnek érzi magát a város közönsége, hogy kebelébe fogadhatja azon testületet, melyet annyi magas színvonalon álló műveltségű és kiváló jogászai képességű férfi alkot, s melynek élén oly kitűnő jellemű és kimagasló tekintélyű elnök áll vezetőül.

Szilárd meggyőződéseem tehát, hogy többé nem fog érni oly szerencse, mint ma, midőn Győr város nevében e testületre poharat emelhetek s a szív legmélyén fakadó érzéssel mondhatom el az istenhozottat, midőn biztosítom a tiszteletre méltó testület elnökét és minden egyes tagját, hogy Győr város közönsége őszinte szeretettel fogadja őket keblébe, s midőn azon kívánságot hangoztatom a lelkesedést lelkesedés-

sel párosítva, hogy a győri királyi ítélőtábla, a mi táblánk minden egyes tagját, s főként annak férfiúi és bírói erényekben gazdag elnökét, Erdélyi Sándor urat a Mindenható isten sokáig éltesse.”¹³⁶

A soproni ügyvédi kamara 1891. május 24-ei közgyűlésen elhangzott, hogy az ügyvédi segélyalap 4218 Forint 10 krajcárt tett ki. Az éves kamarai tagdíjat 20 Forintban állapították meg. A kamara panasszal élt az igazságügyi miniszter felé egyebek mellett a helyi törvényszék bíróinak elégtelen száma miatt, megemlítve, hogy 6 fogalmazó munkáját 3 másoló köteles elvégezni.¹³⁷

A Soproni Ügyvédi Kamara elnökét, dr. Schwartz Miklóst az uralkodó a Ferencz József-rend lovagkeresztje kitüntetésben részesítette az ügyvédi pályán elért sikeres működéséért.¹³⁸

A soproni ügyvédi kamara taglétszáma tárgyévben 65 fő volt, közülük 40-en működtek Sopronban, 10-en Kapuvárott, 5-en Csornán, 4-en Kismartonban, 2-en Csepregen, 1-1 fő Felsőpulyán, Eszterházán, Mesterházán, Nagymartonban.¹³⁹

A győri ügyvédi kamara választmánya 1892. április 9-én arról döntött, hogy az ügyvédség sérelmeinek megvitatására a kollégákat kongresszus tartására hívja fel. Amennyiben a Budapesti Ügyvédi Kamara nem vállalná a szervezést, akkor a kongresszust Győrben rendezik meg.¹⁴⁰ A kongresszus előkészítésére bizottságot választottak, melynek elnöke: Krisztinkovich Ede, tagjai: Bienenfeld Lajos, Krausz Miksa, dr. Németh Károly, Perl József, Veöreös Jenő lettek.¹⁴¹

Az országos ügyvédértekezletre augusztus 14-15-én került sor. Az eseményen 17 kamara képviseltette magát. A sajtó-híradások szerint ez volt az első alkalom, hogy a területi

kamarák „kezet fogtak egymással, és közös erővel saját érdekeiknek is védőjévé szegődtek.” Az ellenzéki lapok „világgá kürtölték, hogy a győri értekezlet tulajdonképp tüntetés volt az igazságügyi kormányzat ellen, melynek ígéreteiben nem bíznak.”

A tudósító megjegyezte, hogy „a rendező bizottság bizony nagyon lanyhán vette a dolgot, s az értekezlet első napjának zajossága, zűrzavara, eltekintve attól, hogy a kezdet nehézsége mindenesetre megérződik mindenütt és mindenben, mégis jórészt az értekezlet előkészítetlenségére vallott. Mert ha kellőleg előkészítették volna, akkor az előadókkal, akik jóformán az utolsó napokban lettek azzá, nem esik meg az a kellemetlenség, ami így megtörtént egyik értekezleti tag tapintatlan felszólalásával, és csaknem zavart hozott az értekezlet folyamára. Így történhetett meg az is, hogy olyan kaotikus egyszerű beszélésekkel kezdettek tanácskozni mindjárt az ülés elején, hogy az elnök szavát se lehetett érteni, aki folyton azon volt, hogy rendes mederbe terelje az ülést, de hiába, utóvégre is kénytelen volt az ülést öt percre felfüggeszteni, s az elnöki széklet az alelnöknek átadni. Egyébként az ülés igen érdekes volt, ami nagyon természetes akkor, mikor tizenhét kamara küldi el színevirágát.”

Az értekezletet a megyeháza nagytermében tartották. A képviselt kamarák: a debreceni, egri, eperjesi, győri, gyulafehérvári, kolozsvári, nagyvárad, pozsonyi, pécsi, soproni, szatmári, szombathelyi, szabadkai, székesfehérvári, szegedi, temesvári, zalaegerszegi. A budapesti és a besztercebányai kamarák nem értettek egyet az értekezlettel, a marosvásárhelyi és nagy-szebeni kamarák helyeselték, de képviselőt nem küldtek, a

miskolci kamara pedig a budapesti kamara lépéseit tartotta „bevárandónak és irányadónak.”

Az első napirendi pontot a következők szerint fogalmazták meg: „Az igazságszolgáltatás érdeke által indokolva van-e törvényhozásunk azon 25 éve tapasztalható irányzata, mely az ügyvédi jogkört mindinkább korlátozza és az igazságszolgáltatás gyakorlásából mint tényezőt lassankint kiküszöbölni igyekszik?” A hozzászólásokat követően a kérdést levették a napirendről.

A második napirendi pont: „Az igazságszolgáltatás érdekében mily irányban tartja az értekezlet szükségesnek az ügyvédi jogkör kiterjesztését?” Korniss Géza felmentését kérte az előadói tiszt alól, arra hivatkozva, hogy a kérdés előtanulmányokat igényel. A Debreceni Ügyvédi Kamara küldöttje ennek kapcsán interpellációt intézett az ülés elnökéhez, amelyben kritizálta az ügyek előkészítését, és felvetette a gyűlés egyéves elnapolásának kérdését. Hosszas vita után bizottságot választottak a téma előkészítésére a másnapi ülésig. Ugyanezen sors várt a következő négy napirendi pontra is.

A hetedik napirendi pont a következőket tartalmazta: „Minő állást foglal el az értekezlet a korlátozott létszám; a kaució mint ügykötés megkötésének feltétele; az ügyvéd által felvett okiratok bizonyító ereje; közjegyzői teendők végzésére való jogosultság kérdésében? Kimondták, hogy „a korlátozott létszám behozatalát bármely alakban a leghatározottabban mellőzni kívánják; a kaució behozatalát céltalannak tartják; a közjegyzői teendőkbe avatkozni nem óhajtanak, és az ezzel kapcsolatos programpontokat mellőzik.”

14-én este a Vigadó nagytermében 100 terítékes bankettet rendeztek, gróf Laszberg Rezső főispán, Zechmeister Károly polgármester és Lippay Géza alispán részvételével. „A 8 órakor összeült bankettezők éjfélig maradtak együtt, elég kedélyes hangulatban, s egyes csoportokba verődve beszéltek meg a délelőtti eseményeket.”

A másnapi ülést a hetedik napirendi pont elmaradt részeinek tárgyalásával kezdték. Ennek kapcsán a sommás perekben és a telekkönyvi ügyekben a kötelező ügyvédi ellenjegyzés mellett tették le voksukat. Visszatérve az előző nap bizottság elé utalt kérdésekre, az ügyvédi jogkör kiterjesztésével kapcsolatban felvetették, hogy a fegyelmi eljárás minden nemében legyen helye az ügyvédi képviseletnek, az ügyvédi kamarák tagjai számarányának kiegyenlítését; a kamarai önkormányzati jog kiszélesítését, a fegyelmi eljárás szigorítását és egyszerűsítését; a fegyelmi ügyekben az alaptalan feljelentővel szemben a költség megállapítását, és az alaptalan feljelentő ellen a kamarák kötelező vádjogát. Végezetül megállapodtak abban, hogy következő értekezletüket egy év múlva Szegeden rendezik meg.¹⁴²

A győri kamara 1892. október 31-én 94 szavazattal, egyhangúlag választotta dísztagjává Kossuth Lajost, és döntöttek arról is, hogy erről díszoklevelet készíttetnek, amelyet a gyűlés jegyzőkönyvi kivonatával együtt elküldenek Turinba. Határozatukat rögvest megtáviratozták „a magyar ügyvédi kar legnagyobb alakjának.” A távirat szövege: „A Győri Ügyvédi Kamara a mai napon tartott rendkívüli közgyűlésében Kormányzó Urat közlekedéssel, egyhangúlag dísztagnak megválasztotta.”¹⁴³

1893. június 29-től a győri kamara elnöke Baký István lett, aki a megelőző tíz évben kamarai ügyésként tevékenykedett, az elnökhelyettes a korábbi elnök, dr. Beliczay Elek, a titkár továbbra is a tétí Barcza Gyula maradt¹⁴⁴, az ügyész dr. Deáky Zsigmond, a pénztárnok Németh Elek lett. A választmány: dr. Sőtér Ágost, dr. Karvasy Kálmán, Pechata Antal, Horváth Lajos, Mattyasovszky Kálmán, Mike Károly, Szendrői Sándor, Perl József.

Ebben az időben Győrött 41, Szentmártonban 2, Téten 2, Óváron 10, Ó-Gyallán 2, Tatán 13, Koltán 1, Nagy Igmádon 2, Kisbéren 2, Esztergomban 22, Szt. Tamáson 2, Párkányon 2, Muzslán 2, továbbá a komáromi királyi törvényszék területén 77 ügyvéd lakott.¹⁴⁵

1893. december 20-án dísztaggá választották Jókai Mórt. A jegyzőkönyv és a díszoklevél átadására öttagú delegációt választottak: Baký Istvánt, dr. Beliczay Eleket, dr. Deáky Zsigmondot, Németh Eleket, Barcza Gyulát. Döntöttek arról is, hogy az író fél évszázados jubileuma alkalmából kiadott összes műveinek 200 forintos sorozatát négyévi, 50 forintos részletfizetés mellett megrendelik.¹⁴⁶

A soproni ügyvédi kamara 1893. június 18-án tartott tisztújításának eredménye a következő lett: dr. Schwarz Miklós elnök, dr. Deszkássy Boldizsár alelnök, Hering Zsigmond titkár, Kiss Ödön pénztáros, Berecz Ábel ügyész. A választmány tagjai: Gebhardt József, Hajnal Endre, Montag József, Nelky József, dr. Proszwimmer Sándor, dr. Schreiner Károly, Szakonyi Kálmán. Póttagok: dr. Arnhold Károly, dr. Fried Adolf, dr. Schwarz Ignác, dr. Szilvássy Márton.¹⁴⁷

Az év során a kamarához 36 panaszbeadvány érkezett, ezek közül kettő bizonyult megalapozottnak.

A soproni ügyvédi kamara 1894. évi közgyűlésén 12 fő vett részt.¹⁴⁸

A győri ügyvédi kamara 1896. május 31-én tartott ülésén Baky István elnök indítványára, „édes hazánk ezeréves fennállásának világtörténelmi tényét közgyűlési jegyzőkönyvében hazafiúi kegyelettel megörökítette.” A közgyűlés számvizsgálóul választotta dr. Deáky Zsigmondot, Németh Eleket és dr. Rapoch Frigyeszt. A közgyűlés határozatképessége híján a rendkívüli választó közgyűlést július 5-re tűzték ki.¹⁴⁹ A rendkívüli közgyűlés elnöknek Baky Istvánt, alelnökké Szendrői Sándort, titkárrá dr. Beliczay Eleket, ügyésszé dr. Deáky Zsigmondot, pénztárnokká dr. Korn Jánost választotta. A nagy „mobilitást” Barcza Gyula titkár leköszönése okozta, helyébe a korábbi alelnök került, így arra a posztra is új személyt kellett választani.¹⁵⁰

Két nappal később a győri királyi törvényszék érdekes ügyet tárgyalt. Szűcs János écsi földműves forgópisztolyával rálőtt Klein Henrik ügyvédre, de nem találta el. A vádlott védője dr. Németh Károly volt. A tárgyalás során kiderült, hogy „Klein ügyvéd neje nevében többrendbeli pert vezetett Szűcs ellen, miközben az általa több ízben kért halasztások, továbbá az időközben kötött egyezségek és az ezek alapján közölt bekebelezések során felmerült költségek folytán az adós tartozásai jelentékenyen emelkedtek, úgy, hogy vagyonának állaga a községi bizonyítvány szerint egyenlő a semmivel.” Dr. Németh Károly védőbeszédében „kénytelen volt erős kifejezésekkel illetni” kollégájának eljárását, amely védencét a vádlottak padjára juttatta. A törvényszék a vádlottat szándékos emberölés

vétségében találta bűnösnek, és ezért egyévi fogházbüntetésre ítélte.¹⁵¹

A győri ügyvédi kamarához 1896-ban 451 közigazgatási, 236 fegyelmi ügyirat érkezett. 137 ügyvéd, 28 ügyvédjelölt szerepelt a lajstromban.¹⁵²

A soproni ügyvédi kamara 1896. májusi közgyűlésén Hering Zsigmond ügyvéd indítványt terjesztett elő arra nézve, hogy a millennium emlékére létesítsenek ügyvédi segélyalapot. Schwartz Miklós elnök támogatásával a javaslatot elfogadták, annak ellenére, hogy amint a korabeli sajtó megállapította: „a segély-alap létesítése a kamara tagjaira kivétel nélkül jelentékeny áldozatokat ró.”¹⁵³

A soproni ügyvédi kamara ugyanez évben tisztújítást tartott, elnökké dr. Schwartz Miklóst, alelnökké Deszkássy Boldizsárt, titkárrá Hering Zsigmondot választották. A pénztáros Schwartz Ignác, az ügyész Berecz Ábel lett. A választmány tagjai: Schreiner Károly, dr. Kund Frigyes, Nelky József, Hajnal Endre, Preszvimmer Sándor, dr. Haller József, Kovács István, dr. Szilvássy Márton. Póttagok lettek: dr. Lagler Alfréd, dr. Fried Adolf, dr. Zergényi Jenő, dr. Winkler Adolf.¹⁵⁴

Az 1897. május 31-én tartott győri ügyvédi kamarai közgyűlésen „hálás szavakban” emlékeztek meg Balog Gáborról és feleségéről, Szentmihály Etelkáról, akik a segélyalap javára 1000 forintos adományt juttattak. Az éves tagdíjat 12 forintról 15 forintra emelték. A közgyűlés tudomásul vette dr. Beliczay Elek beszámolóját arról, hogy a könyvtárat rendezte és katalogizálta. A könyvtár ekkor 575 kötetből állt, amelyből 70 kötetet Jókai műveinek díszkiadása tett ki. Döntöttek arról, hogy a könyvjegyzéket 200 példányban kinyomtatják, és szét-

osztják a tagok között. A következő évre könyvvizsgálónak Veöreös Jenőt, dr. Csongrády Károlyt és dr. Reichenfeld Zsigmondot választották.¹⁵⁵

A kamara választmánya 1897-ben 512 közigazgatási ügyiratot intézett el, 258 fegyelmi ügyirat érkezett. Az ügyvédek záró létszáma 135, az ügyvédjelölteké 24 volt.¹⁵⁶

1898-ban a győri kamarai segélyalap vagyona 14 105 forintot tett ki, amelynek kamataiból az előző évben elhunyt három ügyvéd özvegye és egy ügyvéd árvái részesültek segélyezésben. Számvizsgálóul a korábbi számvizsgálókat választották.¹⁵⁷

A soproni ügyvédi kamara 1898 szeptemberében a királyné halála miatt rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés elfogadta az igazságügy-miniszterhez intézendő részvétfeliratot, azzal a kéréssel, hogy azt „a trón zsámolyánál tolmácsolja.” A közgyűlés elhatározta továbbá, hogy a királynő halála fölötti részvétüket jegyzőkönyvben örökítik meg, és elkötelezi magát, hogy a királyné budapesti szobrához 100 Koronával hozzájárul.¹⁵⁸

A győri kamara 1899. június 29-én tartott tisztújító közgyűlésén ismét Baky Istvánt választotta elnökké. Az elnökhelyettes Szendrői Sándor, a titkár dr. Korn János, az ügyész dr. Deáky Zsigmond, a pénztáros Tauber Károly lett. A választmány tagjai: Bély János, dr. Bobeszt István, dr. Németh Károly, Németh Elek, Perl József, dr. Rapoch Frigyes, dr. Csongrády Károly, Wottitz Károly. Póttagok: Szily Zoltán, Galba Károly, Krausz Miksa, dr. Ziskay Antal.¹⁵⁹

Az első világháborúig

Baky István 1900. április 9-én elhunyt.¹⁶⁰ A május 24-én megtartott éves közgyűlésen Szendrői Sándor alelnök indítványára emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg. Ezt követően megbízták az alelnököt, a titkárt, továbbá dr. Inkey Bélát és dr. Reichenfeld Zsigmondot, hogy az új elnökre leadott szavazatokat a közgyűlés folytatásáig, 27-én 10 óráig gyűjtsék össze.¹⁶¹ Valamennyi szavazólapon egyetlen név szerepelt: dr. Ziskay Antalé, akit a választási ciklusból még hátralévő 2 évre elnöknek nyilvánítottak. „Az új elnököt Németh Elek ügyvéd vezetése alatt küldöttség hívta meg azonnal a közgyűlésre, ahol a szép számmal jelen volt kamarai tagok szívélyes ovációja közt megjelenván, megtartotta székfoglalóját.”¹⁶²

1900. október 14-én a győri ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlést tartott, egyrészt a Budapesti Ügyvédi Kamara átírtára alapján a nyugdíjbiztosítással kapcsolatos állásfoglalás kialakítása érdekében, másrészt a győri jogakadémia visszaállítása kérdésével kapcsolatban. Dr. Ziskay Antal bemutatta a város átíratát, amelyben az felhívta a kamarát, hogy támogassák a jogakadémia visszaállítása iránti mozgalmat. Az elnök indítványozta, hogy „nemcsak a város kezdeményezése folytán, hanem külön alapon is hassanak oda, hogy a jogakadémia visszaállíttassék, és ez iránt ne csak a vallás- és közoktatásügyi, hanem az igazságügyminiszter is kerestessék meg.” Ezt követően kifejtette, hogy „azért is szükség van a győri jogakadémiára, mert tapasztalatból tudja, hogy bár Budapesten többet tanulhatnak az ifjak, de vidéken többet tanulnak.” A közgyűlés lelkesedéssel fogadta az indítványt, s megbízta az elnököt, hogy ha szükség lesz rá, „küldöttségileg képviselje a kamarát a miniszternél.”¹⁶³

A kérdést az tette aktuálissá, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium törvényjavaslatot dolgozott ki a hazai jogi oktatás ügyében. A város, a vármegye és a kamara megegyezésük alapján külön-külön emlékiratot szerkesztett az akadémia visszaállítása érdekében. A küldöttségben a város részéről Zechmeister Károly polgármester, királyi tanácsos, dr. Mohi Antal városplébános, dr. Csukássy Károly közjegyző, dr. Fischer Gyula királyi ügyész és Krausz Miksa ügyvéd; a vármegye részéről Goda Béla alispán, dr. Fischer Sándor országgyűlési képviselő, Lippay Géza nagybirtokos és dr. Ziskay Antal királyi tanácsos; az ügyvédi kamara részéről szintén Ziskay és Krausz voltak a képviselők. A delegációt gróf Laszberg Rudolf főispán vezette Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter elé. A miniszter közölte, hogy a törvényjavaslatban nem tervezik új jogakadémia felállítását, de ígéretet tett a jövőre nézve, hogy amennyiben bekövetkezik a jogakadémiák számának gyarapítása, akkor Győr prioritást fog élvezni.¹⁶⁴ A győri jogásképzés felélesztésére azonban közel egy évszázadot kellett még várni.

1900-ban ünnepelték az ügyvédi kamarák megalakulásának negyedszázados évfordulóját. Ezzel kapcsolatban erőteljes szkeptikus hangok is megjelentek, így a Sopron c. hetilapban ezen véleményének ad hangot a szerző: „A magyar ügyvédi kar, amely sok évszázadon keresztül a nemzet intelligenciájának legerősebb eleme volt, melynek tagjai a liberalizmus, a közszabadság és a népjogok kivívásában első szerepet játszottak, melynek kebelébe tartoztak legkiválóbb államférfiaink, nemzetünk legelessebbjei: a kenyér miatt keserves harcba sülyedt. Ezen segíteni kell. És pedig nem jubileummal, mert azt

ugyan hiába jubiláljuk meg, hogy az idén érjük meg az ügyvédi kamarák szervezésének a 25. évfordulóját. Ez a 25 év igenis a 25 éves panaszkodásnak, a 25 éves sikertelen feliratoknak, az anyagi gondok 25 éves küzdelmének, s az ügyvédi autonómia 25 éve érzett hiányának a negyedszázada, de nem az öröme és a vigasságé.”¹⁶⁵

A soproni ügyvédi kamara ünnepi közgyűlésének beszédei is hasonló húrokat pengettek: „az ügyvédek helyzete rossz, és kívánatos volna az ügyvédi rendtartás reformja, egyáltalán felhívandó a miniszter figyelmére a különböző reformok szükségességére, többek közt a polgári törvénykönyv, az ügyvédi rendtartás és a kereskedelmi törvény újjáalkotására.”¹⁶⁶

1901. január 15-én az uralkodó kihallgatáson fogadta dr. Schwartz Miklóst, a soproni ügyvédi kamara elnökét. Dr. Schwartz nemességre való emelését köszönte meg az eseményen.¹⁶⁷ A kamarai elnök számára két hónappal később a „medgyesi” nemesi előnév díjmentes adományozására került sor.¹⁶⁸

1901 húsvét első ünnepén a komáromi ügyvédek az ottani városháza nagytermében rendkívüli ülést tartottak, amelyen Csépi Dani elnökölt. A megbeszélés tárgyát az új perrendtartási javaslat képezte. Mivel ebben több rendelkezést sérelmesnek tartottak, elhatározták, hogy indítványt nyújtanak be a kamarához a kérdés megvitatására összehívandó rendkívüli közgyűlés tartása iránt. A komáromi ügyvédi kar képviselőit a leendő közgyűlésen Csépi Danit, Galba Károlyt, Szabó Györgyöt, dr. Vásárhelyi Domonkost, dr. Kiss Gyulát és dr. Mihola Ferencet kérték fel.¹⁶⁹

Az üggyel a május 19-én tartott győri kamarai közgyűlés foglalkozott, s az igazságügy-miniszterhez benyújtott éves

jelentésében fejtette ki véleményét a perrendtartás neuralgikus kérdéseiről.

A segélyalap tőkéje 33 622 koronát tett ki. A kamara könyvtára 660 kötetből állt.¹⁷⁰

A soproni ügyvédi kamara táviratban üdvözölte a budapesti ügyvédi kamara elnökét, amiért az a képviselőházban az ügyvédség védelmére kelt. Táviratukban leírták, hogy az országgyűlésben tanácskozási és szavazási joggal rendelkező ügyvédek fellépése „ölja meg az ügyvédség intézményét ama törekvésekkel szemben, amelyek a kar erkölcsi tekintélyének megsemmisítését és anyagi egzisztenciájának tönkretételét tűzték ki célul.”¹⁷¹

1902. május 26-án a soproni ügyvédi kamara tisztújító közgyűlést tartott. Dr. Schwartz Miklós elnök 24 éves megbízatásának folytatására kapott mandátumot, az alelnök dr. Deszkásy Boldizsár lett (18 éve folyamatosan), a titkár Hering Zsigmond lett 19 éves titkári pályafutását folytatva. Pénztárnok lett dr. Schwartz Ignác, ügyész dr. Berecz Ábel. A választmány tagjai: dr. Schreiner Károly, Nelky József, Hajnal Endre, dr. Kováts István, Kund Frigyes, dr. Szilvásy Márton, dr. Proszwimmer Sándor, dr. Lagler Adolf. Póttagok: dr. Zergényi Jenő, Rosenfeld Nátán, dr. Baboss Imre, Müller József.¹⁷²

1903-ból ismert, hogy a győri ügyvédi kamara székhelye a Jókai u. 4. sz. alatt volt.¹⁷³ A május 26-án tartott közgyűlésen részleges tisztújítás történt. Az elnökhelyettes dr. Deáky Zsigmond, az ügyész dr. Németh Károly lett. A választmányba bekerült dr. Mayer Lajos. A közgyűlés megtárgyalta és elfogadta Veöreös Jenő indítványát a központi adminisztráció „lanyhaságának” megszüntetése érdekében.¹⁷⁴ Elhatározták

továbbá, hogy „a kari szellem és kollegiális viszony erősítésére” minden évben „fehér asztal” mellett is összejövetelt tartanak.

Az 1904-ben megüresedett alelnöki tisztségbe Perl Józsefet választották. A komáromi ügyvédek ezt csak azzal a feltétellel fogadták el, ha jelöltjük, Galba Károly tiszteletbeli alelnöki címet kap. Az egyezség megkötötten.¹⁷⁵

A soproni ügyvédi kamara 1904. május 8-án tartott közgyűlésén 16 ügyvéd jelent meg. Elhangzott, hogy az előző évben 88 polgári és 76 fenyítő ügyben rendelt ki a kamara védőt, illetve jogi képviselőt. A közgyűlésen sérelemként fogalmazódott meg, hogy a növekvő mértékű ilyen irányú terheket az állam ingyenesen rója az ügyvédekre, és az lenne az igazságos megoldás, ha a kirendelt védők munkáját az állampénztár díjazná.¹⁷⁶

Egy évvel később, a „darabont-kormány” kinevezését követő nemzeti ellenállás hevében¹⁷⁷ a győri ügyvédi kamara választmánya, nem kis civil kurázsiról téve tanúbizonyságot, a teljes elutasítás hangján válaszolt Lányi Bertalan beköszöntő leiratára: „Nagyméltóságodnak 1905. június hó 20-án 6562/905. I. ü. E. szám alatt kelt leiratát kamaránk választmánya 1905. június 30-án tartott ülésén kellő megfontolás tárgyává tette, beható, komoly tanácskozás után, mély sajnálattal és hazafias aggodalommal vette tudomásul, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsege Excellenciádat oly kormány tagjává nevezte ki, amely Ő Felsege kormánya ugyan, de nem egyszersmind a nemzeté, amely hazánkban az alkotmányellenes kormányzást lehetővé teszi, s amelynek léte alkotmányunkkal, a felelős parlamenti kormányrendszerrel legjobb meggyőződésünk szerint

ellenkezik. /.../ Kamaránk választmánya a magyar ügyvédi kar nyomdokait, nagy hagyományait és hivatását, valamint a fentebb nevezett dicső államférfiak tanításait követi, midőn Nagyméltóságodnak fent idézett leirata alkalmából kifejezést ad mély fájdalomának és hazafias aggodalmának az alkotmányellenes kormányzás és ősi alkotmányunk veszélyeztetése felett, s ennek folytán Nagyméltóságodat a kívánt támogatásban nem is részesítheti.”¹⁷⁸ A tiltakozásra az adott okot, hogy az uralkodó a választáson győztes pártok jelöltje helyett báró Fejérváry Géza táborszernagyot nevezte ki miniszterelnökké.

A soproni ügyvédi kamara sem hagyta szó nélkül az alkotmányellenes kormányzás kérdését. 1905. június 27-én bizalmatlansági nyilatkozatot tett az új igazságügyi miniszterhez címezve: „Nagyméltóságú Miniszter Úr! Tudomásul vettük Nagyméltóságodnak 1905. évi jún. 20-án 6562. számú leiratát, a melyben minket igazságügyi miniszterre törvényes módon történt kinevezéséről és állásának elfoglalásáról értesíteni méltóztatott. Mivel azonban úgy a képviselő- mint a főrendiház a minisztérium iránt, a melynek Nagyméltóságod is tagja, az 1905. jún. 21-én tartott üléseken bizalmatlanságát fejezte ki, mivel ezen bizalmatlansági határozatok szükségszerű következése, hogy a minisztériumnak állásban való megmaradása és további működése a parlamentarizmus alapelvének, és így alkotmányunk szellemének nem felel meg, ennélfogva – bár nem vonjuk kétségbe Nagyméltóságodnak az igazságügyi miniszteri állás betöltésére való hivatottságát – mégis kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy hazafias aggodalommal tekintünk Nagyméltóságod igazságügyi működése elé, melynek pozitív támogatása az előadottaknál fogva módunkban nem áll.”¹⁷⁹

Az 1905. évi győri közgyűlésen dr. Ziskay Antal megemlékezett „az év nagy halottjáról”, Jókai Mórról, a kamara dísztagjáról. Éves jelentésükben a bírói létszám felemelését, a bírói kar ügyvédi gyakorlattal rendelkező jogászokkal történő frissítését, a közigazgatási bíróság hatáskörének kiszélesítését és a büntetőeljárás revízióját indítványozták az igazságügy-miniszternek. A közgyűlés ismét elnökké választotta dr. Ziskay Antalt. Az elnökhelyettes Perl József, a titkár dr. Korn János, az ügyész dr. Németh Károly, a pénztáros Tauber Károly lett. Lényegében tehát nem történt változás. A választmány tagjai: Bély János, dr. Bobest István, Galba Károly, Krausz Miksa, Németh Elek, Szily Zoltán, dr. Rapoch Frigyes, Wottitz Károly. Póttagok: Csépi Dani, dr. Földvár István, dr. Mayer Lajos, Szöts Árpád.¹⁸⁰

1906-ban a győri ügyvédi kamara területén 123 ügyvéd és 57 ügyvédjelölt volt bejegyezve, közülük Győr város és vármegye területére 43 ügyvéd és 20 ügyvédjelölt.¹⁸¹ Az 1906. március 25-én tartott közgyűlésen dr. Ziskay Antal előrebocsátotta, hogy a kamara nem politikai szervezet, és „pártállást nem foglal el,” nehogy a tagság körében vita keletkezzék. Ugyanakkor mégis kifejtette: „Lehetetlen, hogy mint ügyvédek, jogvédők, s hazafiak kifejezést ne adjunk – azonban minden pártpolitika nélkül, és csakis a jog, törvényesség s hivatásunk szempontjából – mély hazafias fájdalmunknak és legnagyobb felháborodásunknak az ország mostani alkotmánya és törvényellenes, a jogtól hovatovább nagyobb mértékben eltérő kormányzata fölött. Továbbá afölött, hogy akadnak olyan magyar jogtudósok, akik a hatalom öregbítésére és a nemzet hátrányára Lustkandl módjára félremagyarázzák,

elferdítik, és valódi értelmükből kiforgatják félremagyarázást nem tűrő alkotmányvédő törvényeinket, és ez által fegyvert nyújtanak a haza ellenségeinek akkor, midőn az alkotmányos küzdelemben minden hazafinak kötelessége egyéni nézeteit a közérdeknek az alkotmány védelmére alárendelni.” Mivel a kamara, amint azt az igazságügy-miniszterhez intézett, előző év júniusi levelében kifejtette, nem kívánta támogatni a fennálló kormányzatot, éves jelentésükben a javaslatokat, észrevételeket mellőzték, és csak a kötelező adatszolgáltatásra szorítkoztak.¹⁸²

Fejérváry Géza lemondását követően Wekerle Sándor lett a miniszterelnök. A kamara Polónyi Géza igazságügy-minisztert „örömmel és lelkesedéssel” üdvözölte, „mint alkotmányos Igazságügyi Minisztert.” Nem mulasztotta el ecsetelni az elődjével szemben fennállott ellentétet és elutasítást. Az új minisztert „készséges és lelkes” támogatásukról biztosították.¹⁸³

Amint a korabeli sajtó hangot adott róla, 1907 januárjában, a győri ügyvédi kamara képviselőjében dr. Ziskay Antal elnök, Perl József alelnök és dr. Németh Károly ügyész tisztelgő látogatást tett Rohrer Miklósnál, a pozsonyi királyi ítélőtábla újonnan kinevezett elnökénél. „A megtisztelt meleg hangú válaszban viszonzta az üdvözlést, és kifejezést adott azon nagyrabecsülésének, mellyel a győri ügyvédi kar irányában viseltetik.”¹⁸⁴

A győri ügyvédi kamara 1907 márciusában tartott közgyűlésén dr. Ziskay Antal elnök méltatta dr. Nagy Dezső, Wolf Vilmos és Pollák Illés tervezetét, amelyet az ügyvédi rendtartás reformjával kapcsolatban dolgoztak ki. A kamara tagjai ugyanazon hónap 23. napján tartották társas vacsorájukat a Royal Szálló különtermében.¹⁸⁵

A Budapesten megrendezett októberi országos ügyvédgylésen a kamarát dr. Friedmann Oszkár, dr. Fischer Oszkár, dr. Inkei Béla, dr. Mayer Lajos, dr. Németh Károly és Perl József képviselte.¹⁸⁶

Ugyanebben a hónapban érkezett meg az igazságügy-minisztérium válasza arra a panaszra, amelyet egy közjegyző ellen nyújtottak be, aki nem járult hozzá, hogy a nála lévő hagyatéki ügghöz tartozó iratokat az ügyben érdekelt fél képviselője lemásolhassa. A minisztérium utasította az illetékes szombathelyi közjegyzői kamarát, hogy az érintett közjegyzőt, csakúgy, mint a többi közjegyzőt, figyelmeztesse arra, hogy a hagyatéki tárgyalásával megbízott királyi közjegyző, mint bírói kiküldött, az ügyviteli szabályok szerint köteles megengedni azt, hogy a felek a hagyatéki iratokat lemásolhassák.¹⁸⁷

Az 1907. évi XXIV. tc. módosította az 1874. évi rendtartást.¹⁸⁸ A változtatás az ügyvédi kar régi sérelmét orvosolta, ugyanis korábban az ügyvédi vizsgálóbizottságok elnökévé és elnökhelyettesévé nem lehetett ügyvédek kinevezni. A módosítást követően a bizottságokhoz mind a bírói, mind az ügyvédi karból egyenlő számú elnökhelyettes került. Feloldották azt a megkötést, hogy a vizsgát csak egy ízben és egészben lehetett megismételni. Amint az indoklás megfogalmazta, a régi rendelkezés „célja szerint ugyan az ügyvédi vizsga szigorát kívánja előmozdítani, a gyakorlatban azonban épp az ellenkező eredményre vezetett. A vizsga ismétlése esetében ugyanis a vizsgálóbizottságok nem szívesen veszik magukra a felelősséget, hogy már érettebb korban lévő jelölteket az ügyvédi pályától véglegesen elzárva, más pálya keresésére kényszerítsenek; ezért gyakran igen gyenge készűtségű jelöltet is kegye-

lemből képesítettek az ügyvédi gyakorlatra, s csak igen kivételesen éltek ily esetben a visszautasítás jogával.”

A tc. a Budapesti Ügyvédi Kamara választmányának létszámát 36 főre emelte fel, és előírta, hogy kétharmadukat a Budapesten lakó ügyvédek sorából kell választani.

A fegyelmi határozatok elleni fellebbezések elbírálására a királyi kúrián ügyvédi tanácsot hoztak létre, amely bíró elnökből, további három bíróból és három ügyvédből álló tanácsban hozta meg döntéseit. Még ugyanazon évben megszületett a részletes miniszteri szabályozás, mind a kúria ügyvédi tanácsát, mind az ügyvédi vizsgát illetően.¹⁸⁹ A vizsga írásbeli és szóbeli részből állt. Írásban három „feladványt” kellett kidolgozni, egyet-egyet polgári jogból, büntetőjogból és a „hiteltörvényekből.” A kérdések kidolgozásához könyveket is lehetett használni. A nyilvános szóbeli vizsgán a kidolgozott feladványok „védése” történt.

A soproni ügyvédi kamara 1907. május 12-én ünnepelte elnökének, dr. Schwartz Miklós jogász-doktorrá avatásának ötven éves évfordulóját. dr. Schwartz Miklós ekkor már 29 éve vezeti a soproni kamarát.¹⁹⁰

A soproni ügyvédi kamara veterán titkárát, Hering Zsigmond ügyvédet az igazságügyi miniszter három évre kinevezte a kir. Kúria kebelében működő ügyvédi tanács tagjává, így a titkári megbízatásáról le kellett köszönnie.¹⁹¹ A kamara rendkívüli közgyűlésen búcsúzott el tőle, megköszönve 26 éves titkári tevékenységét. Utódjának Zergényi Jenőt jelölték. Személyével azonban nem mindenki értett egyet, és az ebből eredő vihart vezércikkben tálalta a Soproni Napló c. napilap: „Lapunk a múlt számában már hírt adtunk arról a mozgalomról, amely

a soproni ügyvédi kamara eddigi egyetértő működését veszélyezteti. Az a terv, hogy a holnapi ülésen a választmány összeállításánál és a titkár személyének megválasztásánál merőben pártpolitikai szempontok érvényesüljenek. Nem tudjuk, mitől jó ez, de hogy az ügyvédi kamara körében a pártpolitikának semmi helye nincs, azt nagyon jól tudjuk.”¹⁹²

Másnap a Soproni Napló a következőt írja: Kováts István ügyvéd úrtól lapunk zártakor levelet kaptunk, melyben kijelenti, hogy az ügyvédi kamara titkárságára való jelöltséget nem vállalja és eddig a pillanatig nem is tudott a jelöltségéről.¹⁹³ Érdekes módon végül mégis Kováts István lett a kamarai titkár, 27:23 arányban legyőzve Zergényi Jenő jelöltet, elsősorban a vidéki kamarai tagok támogatását bírva maga mögött.

A soproni kerületi ügyvédi kamara 1908. január 13-án tartotta tisztújító közgyűlését, melyen 28-an jelentek meg, 22-en pedig írásban küldték meg szavazataikat. Elnök id. Schwartz Miklós, alelnök Deszkásy Boldizsár dr., titkár Kováts István dr., pénztáros Schwartz Ignác dr., ügyész Berecz Ábel lett. Választmányi rendes tagok: Zergényi Jenő, Hajnal Endre, Kováts István, Kund Frigyes, Winkler Adolf, Proszvimmer Sándor, Lágler Alfréd, Baboss Imre. Póttagok: Östör József, Garai Gyula, ifj. Schwartz Miklós és Tálós István dr.¹⁹⁴ Mivel Kováts István a titkárrá választására tekintettel a választmányi tagságáról lemondott, a helyébe Rosenfeld Náthánt hívták be a választmányba.¹⁹⁵

1908. augusztus 1-jén nyert szentesítést az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetről szóló törvénycikk.¹⁹⁶ Az intézetnek ipso iure valamennyi ügyvéd tagja lett. A járulékok besze-

désének feladata az ügyvédi kamarákra hárult. A járulékok befizetéséért a kamarák „egyes adósként” feleltek, függetlenül attól, hogy beszédtek, avagy sem. Az ügyvédi kamaráknak a hátralékos intézeti járulékra vonatkozó kimutatása végrehajtható közokiratnak minősült. A kamaráknak a járulék fizetését elmulasztó ügyvédet – a meghatározott feltételek fennállása esetén – lajstromából törölnie kellett.

A törvényjavaslat indoklása szerint az intézetre azért volt szükség, mert „az ügyvédi pálya nem mindenkor olyan jutalmazó, hogy a vagyontalan ügyvéd munkaképtelensége esetére önmagának s családjának, halála esetére pedig hátrahagyott családtagjainak megélhetését, vagy csak a nyomortól és nélkülözéstől való megmentését is eleve biztosítani láthatná. Sok esetben az ügyvédi karnak nem a legérdemtelenebb tagjai azok, akik e pálya esélyei és mostoha kereseti viszonyai miatt aggodalommal nézhetnek a maguk és családjuk jövője elé. Az ügyvédi pálya természetével jár, hogy egyenlőtlenül és aránytalanul oszlik meg a kereset a kar tagjai között; e pályának évről-évre fokozódó túltömöttsége pedig még súlyosbítja e helyzetet, s állandóan közrehat a pálya jövedelmezőségének csökkenésében. Az ügyvédi kar már régen felismerte e bajt, s a testületi közérzés által indítatva különböző módok keresésével törekedett azon segíteni. Az ügyvédi kamarák kebelében segélyalapok keletkeztek, amelyeknek célja a segélyre szoruló kartársak és azok özvegyeinek és árváinak legalább a nyomortól és nélkülözéstől való megmentése. Ezek a segélyalapok azonban túlnyomó részt csak önkéntes adományokból és egyéb igen szűk jövedelmi forrásokból keletkezvén, az ügyvédi kamaráknak immár több mint 30 évi fennállása alatt is a célhoz

viszonyítva, csak igen jelentéktelen összegekre szaporodtak, amelyekből a segélyezendőknak csak igen csekély része s csak igen csekély mértékben nyerhet támogatást. Emellett ennek a segélyezési rendszernek kétségtelenül egy szembetűnő hátránya van. A nyújtott segély könyöradományként jut a segélyre szorulóknak, s feltételezvé a szükség és nélkülözés igazolását, némileg megalázó azokra nézve, akik reá szorulnak. Éppen ezért az ügyvédi kar már évek óta felismerte azt, hogy az elérendő célra bővebb forrásokat szükséges keresni, és a segélyezésnek oly módját kell megállapítani, amely egyenesen jogigény alapján nyújtja azt, amire a segélyezendőnek szüksége van.”

Az ellátás a munkaképtelenség miatt törölt, vagy ebből az okból felfüggesztett ügyvédet, az özvegyet, továbbá az árvát illette meg a jogszabályban meghatározott feltételek alapján. Munkaképtelenség okából azt az ügyvédet lehetett felfüggeszteni, aki az ügyvédség gyakorlására betegség vagy testi fogyatkozás következtében tartósan vagy véglegesen képtelenné vált.

A győri ügyvédi kamara 1908. március 29-én, délelőtt 10 órakor megtartott közgyűlésén a tiszti kar mandátumáról is döntöttek. Változás nem történt.¹⁹⁷ A közgyűlés a győri jogakadémia visszaállítása érdekében a következő felterjesztést intézte az igazságügy-miniszterhez: „Értesülésünk szerint, a budapesti és kolozsvári tudományegyetemek jogi fakultásain a hallgatók túlszűfoaltságának megszüntetése céljából Nagyméltóságod néhány vidéki városban jogakadémia felállítását tervezi. Midőn ennek a tervnek megvalósítását mi is szükségesnek elismerjük, egyúttal kérjük Nagyméltóságodat,

hogy a felállítandó jogakadémiák helyeinek megállapításánál Győr városát elsősorban számításba venni méltóztassék, mint amely város fekvésénél és táblai székhelyénél fogva erre kétségtelenül a legalkalmasabb, és a korábban már itt fennállott jogakadémia tekintetében szerzett jogainál fogva a jogakadémia visszaállítására teljes joggal igényt is tarthat.¹⁹⁸

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézet megalakulásával kapcsolatban az igazságügy-miniszter felhívta az ügyvédi kamarát, hogy „tagjaik számarányához képest választott közgyűlési kiküldöttek által érdekeiket képviseltesse.”¹⁹⁹

A győri ügyvédi kamara tagsága ennek érdekében 1908. november 16-án rendkívüli közgyűlésre ült össze. Nyugdíjintézeti képviselőnek egyhangúan Perl Józsefet és dr. Németh Károlyt választották. Az ügyvédi díjszabással kapcsolatos igazságügy-miniszteri leiratra dr. Jerfy Géza készített felirattervezetet, amelyet a közgyűlés nagy tetszéssel fogadott. Szintén elégedetten üdvözölték dr. Kallós Henrik előterjesztését a nyugdíjintézettel összefüggésben. A közgyűlés jegyzőkönyvét dr. Kiss Aurél mellett dr. Csizmadia Miklós hitelesítette.

Az ügyvédi díjszabással kapcsolatos Jerfy-féle előterjesztést a Győri Hírlap folytatásban közölte. Tekintettel arra, hogy a kor ügyvédségének rendkívül árnyalt hangulatjelentését adja, érdemes egy nagyobb részletet idéznünk: „Nagyméltóságú m. kir. Igazságügy-miniszter Úr! Midőn Nagyméltóságod 9864/908. m. II. sz. magas leiratában foglalt azon megtisztelő felhívásnak, hogy az igazságügyi kormány által tervbe vett ügyvédi díjszabás megalkotásánál irányadó főbb szempontokra vonatkozó véleményünket nyilvánítsuk, mellőzhetetlen kötelezettségünknek tartjuk eddig oly mostoha elbánásban

részesített karunk nevében szívünk egész melegével üdvözölni Nagyméltóságodat, kari érdekeink fokozatos előmozdítása felé vezető azon úton, melynek kiinduló pontját a bekövetkezett királyi szentesítés folytán immár törvénytarunkba iktatott ügyvédi nyugdíjintézetéről szóló törvény képezi, újabb határkövéül pedig az ügyvédi díjak bíróságaink részéről eddig oly sok méltánytalansággal és oly annyira elkeserítően kezelt kérdésének most kilátásba helyezett, és remélhetőleg kielégítő megoldása fog szolgálni.

Karunknak, a modern jogállamban ezen a bírói karral egy jelentőségű és éppannyira nélkülözhetetlen szervnek csakugyan legégetőbb, immáron majdnem tűrhetetlen sérelmei a díjazás kérdéseinek jelenlegi szabályozatlanságaiból fakadnak. Már a most érvényben lévő ügyvéd rendtartás megalkotásánál teljesen figyelmen kívül hagyta a törvényhozás az e kérdés körül forgó legvitalisabb érdekeinket, azóta majd négy évtizeden keresztül bajaink orvoslására mi sem történt, s így állott elő az a mélységes elzúllás, melynek lejtőjére díjazásunk kérdése karunk életében bírósággal és ügyféllel szemben való viszonyban ma már jutott. És Nagyméltóságod nemcsak karunk érdeke, hanem egy magasfokú erkölcsi nívón álló ügyvédséget szükségképpen megkívánó modern államélet szükségletei iránt is kiváló és helyes érzékről szolgáltat bizonyítékot akkor, midőn fent jelzett magas leiratában jelzi, hogy megfontolás tárgyává tette, vájjon még az ügyvédi rendtartásnak már régóta és összes bajainkat orvosolni egyedül hivatott általános és gyökeres reformja előtt ne kellene-e az ügyvédi díj kérdését szabályozni. Nekünk erre a válaszuk csak egy lehet: az ügyvédi díjszabás kérdése sokkal sürgetőbb, sokkal égetőbb,

hogysem ennek az esetleg még hosszú éveket igénybe vevő általános reform keretében való szabályozására karunk mai szociális és gazdasági helyzetében várhatnánk, sőt többet mondunk: ütött már a tizenkettedik óra, melyen túl erkölcsi nívónk és vagyoni fennmaradásunk veszélyeztetése nélkül sérelmeink e részének orvoslása el nem odázható.

A magyar ügyvédségnek az 1874. évi XXXIV. tc. óta helyzete lényegesen rosszabbodott, a karba való óriási tódulás, közgazdasági életünk pangása, a megélhetésnek napról-napra emelkedő terhei maguk után vonták az ügyvédi kar válságos helyzetét is, és félő, hogy ez a válságos helyzet romboló hatással lesz nemcsak az ügyvédség egzisztenciájára, hanem megrendíti a karnak erkölcsi fundamentumát is. Régóta leszűrődött igazság az, hogy valamely hivatásnak erkölcsi állása szervesen összefügg annak vagyoni helyzetével, és hogy a vagyoni helyzet romlása és alászállása az erkölcsi nívó süllyedését vonja elmaradhatatlanul maga után. Régmúlt kor utópista és való élettel nem számoló gondolkodói hirdethették csak azt, hogy az ügyvédség, vagyis az a hivatás, amelynek kezében épp a gazdasági és jogi élet összes idegszála mint csomópontban futnak össze, a társadalmat szabályzó és mozgó gazdasági törvényektől teljesen független, s hogy egy anyagilag jól biztosított osztály hivatását nem képes igazán betölteni. Ellenkezőleg, az ügyvédi kar kellő erkölcsi nívón csak úgy állhat és hivatását igazán jól csak úgy teljesítheti, ha szellemi munkájának értékelése a megélhetés önköltségein alul nem marad, hanem ennek megfelelő mértéke felől kellő garanciákkal biztosítván, önérdeke hajtja tevékenységének, szellemi képességeinek hímév és vagyon által nyomon követett legteljesebb kifejezése.

De ezzel szemben ma mit látunk? Az ügyvéd munkájának értékelése a hivatás természetét, gazdasági életfeltételeit, az ügyvéd által végzendő tevékenység intenzitását nem ismerő, a fél és az ügyvéd közötti viszonyba belátni nem tudó és hozzá a kar iránt némileg elfogult bíróságok belátására, vagy helyesebben kifejezve, jó vagy rosszindulatára, méltányosságának kisebb vagy nagyobb mértékére van bízva.

Hogy ebből a belátásból milyen díjmegállapítások születnek, arról keserűség nélkül bővebben szólni nem is lehet, de nem is szükséges, hisz szaklapok tárgyalják nap-nap után e kérdést, és az egész ország visszhangzik a kar panaszaitól, melyek a bírói díjmegállapítások ezer meg ezer esetében azok hordár-díjazás-szerű nivója miatt fakadnak. S e tekintetben jogorvoslat sem segít. Felsőbb bíróságaink éppen azok, melyek kevés kivétellel a díjmegállapítások tekintetében állandóan és következetesen folytatott elkeserítően szűk látókörű gyakorlatukkal az alsóbbaknak irányt szabnak, akárhány esetben hivatalból szállítva le és nyirbálva meg még az alsóbb bíróság ítéletében megállapított díjakat is.

Így áll a helyzet évtizedek óta változatlanul. De nemcsak az ügyvéd által végzett szellemi munka minden időkből és minden gazdasági viszonyok között elvárható értékelését keressük hasztalanul a bíróságoknál, hanem ezek ridegen elzárkózva a hivataluk falain kívül lüktető gazdasági élettől, ha az ügyvéd munkájának díjazásáról van szó, még arról sem akarnak tudomást venni, hogy odakünn az élet folyamatosan drágul, a megélhetés, a családtartás terhei óriási módon megnövekedtek, és a szellemi munkás standard of life-ja ma már legalább 100%- al magasabbra szökkent, mint volt az még csak tíz évvel ezelőtt.

Ez el nem tagadható tények nyomása alatt minden rendű és rangú munkásnak a díjnoktól az államtitkárig jogos igénye munkájának magasabb díjazása iránt elismerésre és méltánylásra talált az utóbbi években, csak az ügyvédi kar várja teljesen reménytelenül a bíróság segélyét és támaszát abban a rideg és egyenlőtlen gazdasági harcban, amelyet az ügyvéd az őt terhelő etikai kötelekekkel megbénítottan a csak önérdekét hajszoló féllal nap-nap vívni kénytelen. Eklatáns illusztrálásául szolgál ennek az a körülmény, hogy bíróságainknak mintha ahhoz a bizonyos bírói nimbuszához a künt forrongó gazdasági élet ezer és ezer jajszava föl sem hatolna, váltó és sommás perekben még ma is a 90-es évek elején, még az akkori életviszonyokhoz mérten is elég szűkre szabott díjszabásukat alkalmazzák, s általában az ügyvédi díjmegállapítások az egész vonalon változatlanul maradnak.²⁰⁰

De a mérték most már igazán betelt. Most már nem a bíróságoktól várunk támaszt és segélyt, mert hisz ezektől úgyszólván hiába várnánk, hanem látva igazságügyi kormányunknak irántunk való jó indulatát, arra kérjük Nagyméltóságodat, lássa be, hogy díjazásunk kérdésében nincs további fontolgatásoknak helye, és a lehető legrövidebb idő alatt hasson oda, hogy nem a mai viszonyok folytán hirtelenül támadt, hanem évtizedek mulasztása folytán meggyökerezett bajaink legalább ezirányban mielőbb orvosoltassanak, és megélhetésünk, vagyoni fennmaradásunk és ezzel erkölcsi nívónk egy megfelelő díjszabás alkotása által intézményesen biztosíttassék.

Áttérve most már a leiratban jelzett kérdésekre, az immáron tűrhetetlen bírói díjmegállapításokra tekintettel úgy véljük, hogy az esetre, ha az ügyvédi díjak felett való bírászkodás

továbbra is bíróságaink hatáskörében hagyatnék, az alkotandó díjszabásnak úgy a perbeli összes munkálatokat az egyes perszakok figyelembe vételével, mint a peren kívüli összes ténykedéseket is fel kell ölelnie, mert bár tudjuk azt, hogy egy díjszabás, mely a dolog természeténél fogva csak sablonos munkák díjait foglalhatja magában, mindig magában hordja a veszélyt, hogy kényelmi szempontok folytán a szellemi munka szükséges, de nehéz értékelése és individualizálása iránt való irtózásból bíróságaink által az érdemleges és magasabb rendű munkára is mereven alkalmaztatni fog, még ennek lehetőségét is kisebbik rossznak tartanánk az oly sok tengernyi keserűség forrásául szolgáló eddigi rendszernél.

Természetes azonban, hogy a veszély beállhatása elé lehetőleg gátat kell emelni. E tekintetben célravezetőnek tartjuk azt, ha az alkalmazandó díjszabás vezérelveként ki fog mondatni, miszerint annak tételei csak a közönséges és egyszerű ügyekben végzett munkálatok minimális díjazásául tekintendők, – hogy a közönséges és egyszerű ügyek alatt azok értenődők, melyek sűrűn előfordulnak, elintézésük különösebb jogi előtanulmányt nem igényel, terjedelmes, bonyolult, vagy homályos tényállással nincsenek kapcsolatban, és a megbízóra nézve nagyobb gazdasági vagy erkölcsi értékkel nem bírnak. Kimondandónak tartjuk azt is, hogy a közönséges és egyszerű ügynek ezen itt körülírt fogalmát meghaladó minden ügyben a díjszabás tételei a végzett szellemi munka és az ügy erkölcsi és gazdasági értékének arányában fölemelendők és korlátlanul felemelhetők, a mivel egyúttal már kifejezést adtunk abbeli véleményünknek is, hogy a díjszabásnak maximumokat nem szabad tartalmaznia, mert az ügyvédmunka természete előzetes maximumbeli korlátozást nem tűr.

Ugyancsak e célból fenntartandónak véljük a díjakra vonatkozólag a szabad egyezkedés elvét is, amely szerint a díjszabás tételei csak az ügyvéd és az ügyfél közötti megállapodás hiányában nyernének alkalmazást. A megállapodáshoz ügyvédi rendtartásunkkal megegyezőleg szükségesnek tartanánk úgy az ügyvéd, mint az ügyfél érdekében, de főleg azért, hogy a bonyolult tényállások az amúgy is mindig odiosus díjperекből kiküszöböltesse, a kötelező előzetes írásbeli formát.

Hogy azonban a szabad egyezkedés a kar tekintélyének csorbítására ne vezethessen, s a karban felburjánzó piszkos verseny melegágyává ne legyen, a díjszabásba felvenni kívánjuk a Pollák Illés-féle ügyvédi rendtartás tervezet 101-102., és 104. §-aiban foglalt azon korlátozó rendelkezéseket amelyek az ügyvédi kar, valamint az ennek fenntartását szolgáló gazdasági élet különösebben méltányolandó érdekei között a közép-vonalat kiválóan szerencsés kézzel és helyes érzékkel húzzák meg.

Az alkalmazandó díjszabás tételeit, melyek a fentiek értelmében csak a közönséges és egyszerű ügyekben végzett ügyvédi munkálatok legkisebb díjazását képeznék, minthogy az ilyen ügyek merítik ki mégis az ügyvédi kar legnagyobb részének tevékenységét, és az átlagos kereseti viszonyok a karban mégis az ilyen ügyek mikénti díjazásától függenek, szükségesnek tartjuk oly magas mértékben megállapítani, melyet az ügyvédség, a jogszolgáltatás e magas színvonalú tényezőjének tekintélye, és az élet mai, még mindig meg nem állapodott, hanem folyton növekvő drágasága megkövetel. Tehát legalább is 200-300%-al lesznek emelkedők e minimális díjak az eddigi bírói megállapításokkal szemben.

Mert egyszer már meg kell szűnnie annak a visszás állapotnak, hogy míg az állam a perbeli illetékek révén évenként óriási jövedelemre tesz szert, az ügyvédi kar magasabb díjazás iránt támasztott igényeivel szemben mindig azt vettessék ellen, hogy a pervitel megdrágítani nem szabad. Eltekintve attól, hogy a perlekedés költségessé tétele a nép pontosságra és becsületességre való nevelő, és a csak olcsóságuk miatt megkockáztatott perekre való apasztó hatásánál fogva nemcsak ügyvédi szempont, hanem a közérdeké is, ha már az állam mégis mérsékelni akarja a pervitel költségeit, tegye ezt akként, hogy szállítsa le jelentékenyen az általa szedett igazságszolgáltatási illetéket, de ne akarja a jogszolgáltatás terhét az ügyvédi karra hárítani át. Hogy melyik az ideálisabb és jogosultabb szempont, vajjon az, hogy a polgárainak adójából élő modern állam a tulajdonkénti célját és rendeltetését tévő jogszolgáltatásért még külön díjakat szedjen, és ezt quasi nyereséges üzleti vállalkozássá is tegye, vagy az, hogy a jogszolgáltatás terén nélkülözhetetlen szervként működő ügyvédi kar munkájának honorálása e munka önköltségén alul ne maradjon, erre a felelet nem nehéz.

Rá kell itt mutatnunk ezzel kapcsolatban arra a régi sérelmünkre is, hogy szellemi munkánk értékének bíróságaink részéről folytonosan szenvedett lebecsülése mellett az állam még tőlünk a polgári perbeli szegényvédelemben és a kötelező bünyügyi védelmekben az ingyen végzendő munkák egész légióját kívánja. Semmiféle hivatásnak nincs törvénybeli kötelezettségként előírva bizonyos szolgálatok ellenérték nélkül való végzése, csak nekünk, semmiféle osztálytól a mai társadalom nem kíván meg a mai korban immár vastag anakroniz-

musnak minősíthető nobile officiumot, csak az ügyvédi kartól. A kar munkaerejének eme teljesen jogtalan ingyenes kisajátítása kell, hogy az alkotandó díjszabásba foglalandó rendelkezéssel megszüntettség, s kimondassék az, hogy a polgári perben kirendelt pártfogó ügyvéd és a kirendelt bűnügyi védő munkásságáért legalábbis a díjszabás tételeinek megfelelő díjazásban részesül az államkincstár részéről. Ha egyszer eminenter állami feladatnak ismerjük el a szegény népesség részére ingyenes jogvédelemről gondoskodni, és a kötelező védelemnek általunk is mindig nagyrabecsült elvét az egész vonalon megvalósítani, akkor e szép elvek törvénybe iktatása ne a mi bőrünkre menjen, hanem az általunk ekként végzett munka honorálása is legyen eminenter állami feladat.”²⁰¹

A nagy és nyilvános elismerést, publicitást kapott felterjesztést követően cseppet sem lehet meglepődni azon, hogy dr. Korn János kamarai titkár 1909. február 10-én bejelentett visszavonulásakor dr. Jerfy Gézát rendelték ideiglenes helyettesül,²⁰² majd a március 29-i közgyűlésen egyhangú szavazással titkárrá választották. A tízéves titkári múltra visszatekintő dr. Korn János választmányi tag lett, érdemeit jegyzőkönyvben örökítették meg.²⁰³

A soproni ügyvédi kamarához 1908 évben 110 fegyelmi beadvány érkezett. Az év utolsó napján a bejegyzett ügyvédek száma 67 fő volt, négy fővel több, mint az előző évben. A nyilvántartásban 18 ügyvédjelölt szerepelt. A kamarai segítő alap éves bevétele 4269 Korona volt, a teljes tőke az év végén 59 284 Korona. A segítő alap jövedelméből hat elhunyt ügyvéd özvegyét ill. árváját segítette a kamara 1223 Koronával.²⁰⁴

A győri ügyvédi kamara 1910. évi rendes közgyűlését március 21-én, délelőtt 10 órára hívták össze. Dr. Ziskay Antal elnök bejelentette, hogy az ügyvédi kamara hivatalos helyiségét fölmondta. Tanácskozhelyiségül megkapták a törvényszéki épület egyik termét, „ami által külsőleg is kifejezést nyert, hogy az ügyvédi kamara az igazságszolgáltatás egyik fontos résztvevője.” Az ügyben nyújtott segítségért a közgyűlés köszönetét szavazott Szabó Jenő törvényszéki elnöknek. A titkári beszámolóból kiderült, hogy a kamara az előző évben 1371 közigazgatási ügydarabot, valamint 175 fegyelmi ügydarabot intézett el. Az ügyvédek záró létszáma az előző évben 137 fő volt, az ügyvédjelölteké 67. A kamara vagyona az előző évben 572 055 koronával gyarapodott, és összesen 1 584 000 koronát tett ki. Határozottan állást foglalt a közgyűlés az ellen a gyakorlat ellen, hogy a községi jegyzők ügyvédi feladatokat végeznek, különösen telekkönyvi és hagyatéki ügyekben. Sőt, ebben a tevékenységükben a megyék még támogatták is őket, pl. Moson megye rendeletileg meghatározta, hogy a szerződéseikért a jegyzők 1000-2000 korona díjat számíthatnak fel. Maros-Torda vármegye jegyzői pedig „odáig merészkedtek,” hogy pert indítottak az iránt: tiltsák el az ügyvédeket az ingyenes jogvédelemtől! A titkári beszámoló „szomorú viszonyokra” hívta fel a figyelmet, mégpedig arra, hogy az előző évben 7683 főt helyeztek előzetes letartóztatásba, és közülük, ügyük tárgyalása után mindössze 1608-at ítélték el. Dr. Jerfy Géza beszámolóját a közgyűlés „zajos éljenzéssel” fogadta.²⁰⁵

Az ügyvédek helyzetét a dr. Jerfy Géza által kifejtettekénél árnyaltabban látta egy névtelenségbe burkolódzó győri ügyvéd. Nézete szerint „az ügyvédek nyomorának egyik fő okát

maguk az ügyvédek hozzák létre az ügyvédi tekintélynek ártó konkurenciájukkal.” Megoldásnak pedig némileg utópisztikus javaslatot fogalmazott meg, valószínűleg az angol solicitorok és barristerek példájának hatására. Írásának végén szomorúan jegyezte meg: „az eszme nem új, valahányszor felszínre jutott, megölte a konkurencia.”²⁰⁶ És valójában az elképzelés már az 1874-es rendtartás vitájánál felmerült, de elvetették.

1911. március 27-én, délelőtt 10 órakor Szabó Jenő elnök előzékenysége folytán a királyi törvényszék palotájára kitűzték a nemzeti lobogót, jelezvén, hogy a győri ügyvédi kamara közgyűlést tart. Dr. Ziskay Antal kamarai elnök köszöntőjét követően dr. Jerfy Géza titkár tartotta meg beszámolóját. Elhangzott, hogy az előző évben 23 választmányi ülést tartottak, és 1171 ügyet intéztek el. A múlt év végén a kamarának 135 ügyvéd és 68 ügyvédjelölt tagja volt. A legtöbb munkát az országos gyám- és nyugdíjintézet adta. Öröndetes tényként állapították meg, hogy az intézet öt év múlva már olyan helyzetbe jut, hogy nyugdíjas tagjainak, a maival szemben, már tud a megélhetéshez elégséges összegeket folyósítani. A titkár bejelentette, hogy az elmúlt évhez hasonlóan, idén is kifogásolták az intézet horribilis adminisztratív költségeit, amelyek több mint 50 000 koronára rúgtak. A kamara tagjai 150 pártfogói és 82 bűnügyi védelmet láttak el díjtalanul. A kar fiatalabb tagjai a gyermekvédelmi bizottságokban is tekintélyes számban vettek részt.

A pénztári jelentés szerint a segélyalap pénzkészlete 42 719 koronára rúgott. Számvizsgálónak dr. Dezső Pált, dr. Friedmann Oszkárt és dr. György Károlyt választották. Ezt követően a vezetőségválasztásra került sor. Ennek eredményeként

az elnök dr. Ziskay Antal, az elnökhelyettes Perl József, titkár dr. Jerfy Géza, az ügyész dr. Németh Károly, a pénztárnok Tauber Károly lett. A választmány tagjai: Bély János, dr. Bobest István, dr. Galba Károly, dr. Inkei Béla, dr. Korn János, Krausz Miksa, dr. Mayer Lajos, dr. Szóts Árpád. A póttagok: dr. Barcza Dezső, Csépi Dani, Mattyasovszky Kálmán, dr. Reichenfeld Zsigmond.²⁰⁷

Az Országos Ügyvéd Szövetség Győri Osztálya 1911. november 24-én alakult meg. Elnöke dr. Ziskay Antal, társelnöke Perl József, titkára dr. Szalay József, pénztárosa Tauber Károly lett. A választmány tagjai: dr. Csizmadia Miklós, dr. Erdős János, dr. György Károly, dr. Haan József, dr. Horváth Gyula, dr. Kallós Henrik, dr. Koller Sándor, dr. Raab Géza, dr. Pogány Imre, dr. Polgár Győző győri ügyvédek lettek.²⁰⁸

Dr. Schwartz Miklóst, a soproni ügyvédi kamara elnökét az uralkodó 1911. februárjában udvari tanácsos méltósággal tüntette ki. Korábban a pápa Szent György-renddel, az uralkodó pedig nemességgel ismerte el kiválóságát.²⁰⁹ Az ügyvédi kamara március 19-én ünnepi közgyűlést tartott az elnöküket ért megtiszteltetés öröme. A köszöntő beszédet Deszkásy Boldizsár és Hering Zsigmond tartották.²¹⁰ A díszközgyűlésen megjelent dr. Baán Ede főispán és dr. Töpler Kálmán polgármester is.²¹¹

Az április 27-ei tisztújításon ismét elnökké választották dr. Schwartz Miklóst, alelnök lett Hering Zsigmond, dr. Kovács István pedig titkár.²¹²

Egy 1911. októberi híradás szerint az Országos Ügyvédszövetség helyi osztályának társelnökei: dr. Zergényi Jenő és dr. Östör József.^{213 214}

A győri ügyvédi kamara 1912 áprilisi közgyűlését a törvény-szék épületében tartotta. A dr. Jerfy Géza titkár által ismertetett jelentés kiemelt témája a szegényvédelem volt. A megelő-ző évben polgári pártfogót 122 esetben, bűnügyi védőt 89 esetben rendeltek ki. A jelentés indítványozta az igazságügy-miniszternek a napidíj felemelését, tekintve, hogy az „az egy-egy napon tárgyalás alá kerülő öt-hat bűnügy tanulmányozá-sára és tárgyalásának ellátására fordított szellemi munkával semmi arányban nem áll.”²¹⁵

Az Ügyvédjelöltek Országos Egyesülete 1911-ben mozgal-mat indított az egységes bírói és ügyvédi szakvizsgáról szóló törvényjavaslat módosítása érdekében. „Az ügyvédjelöltek kívánalmainak teljesülését az ügyvédi kamarák jóindulatú támo-gatásával remélték elérni. Ezért memorandumukat azon kérrsel terjesztették az ügyvédi kamarák elé, hogy ha az igaz-ságügy-miniszter az ügyvédi és bírói vizsga egységesítéséről szóló törvényjavaslatot a kamaráknak véleményezés végett leküldi, a kamara az ügyvédjelöltek memorandumában foglalt elvek alapján adja meg véleményét, s azoknak megfelelően kérje a javaslat módosítását.” Az Ügyvédjelöltek Országos Egyesülete a győri ügyvédek közül dr. Fekete Jenőt kérte föl, hogy memorandumát a Győri Ügyvédi Kamara elnökének „küldöttségileg leendő átnyújtása céljából” a győri kartársak-kal elfogadtassa. Az ügyben a győri ügyvédjelöltek 1912. janu-ár 27-én a Royal Szálló kis étkezőjében értekezletet tartottak. A memorandum átnyújtására dr. Fekete Jenőt, dr. Hacker Imrét és dr. Meixner Ernőt kérték fel.²¹⁶ A küldöttség tagjait február 10-én, délelőtt 11 órakor „atyai jóindulattal, és szere-tettel fogadta” dr. Ziskay Antal elnök, és ígéretet tett arra,

hogy a memorandumot alaposan áttanulmányozza és a kamara választmánya elé terjeszti. Kifejtette, hogy „örömmel üdvözlő és támogat minden nemes mozgalmat, amely a fiatal jogásznezdek köréből kiindul, mert a kamarának is érdeke, hogy jövődő tagjai minél nagyobb tudással, becsületességgel és emberszeretettel töltsék be azt a tekintélyes és nagyjelentőségű állást, melyet életpályául választottak.”²¹⁷

Az ügyvédjelöltek egy évvel később, a vármegyházán tartott összejövetelükön megalakították az Ügyvédjelöltek Országos Szövetségének „győri fiókját.”²¹⁸

1912. június hónapban több soproni ügyvéd az ügyvédi kamara rendkívüli ülésének összehívását sürgette a kamara választmányi ülésén, abból a célból, hogy a kamara tiltakozzék a képviselőházban zajló törvénytelen törvényalkotás ellen, „mely minden magyar emberben megingatja a törvények erejébe vetett hitet.” A választmány többsége kimondta a rendkívüli közgyűlés összehívását, azonban ez ellen dr. Östör József ügyvéd és néhány társa fellebbezést nyújtottak be. A fellebbezést a kir. Kúria tárgyalta és elutasította.²¹⁹

Az előbbi folytán december közepén a rendkívüli közgyűlés összeült. A közgyűlést dr. Schwartz Miklós nem volt hajlandó összehívni, inkább lemondott tisztségéről. Az ülést ennek következtében Hering Zsigmond alelnök hívta össze. A kamara tagjai közül 31-en jelentek meg. A közgyűlés határozatban ítélte el a Lukács-Tisza kormány „alkotmánytaposó eljárását.”²²⁰

A győri ügyvédi kamara tagjai 1913. február 22-én, este 9 órakor a Royal Szálló emeleti termében társas vacsorára gyűltek össze abból a célból, hogy megünnepeljék dr. Mayer Lajos ügyvéd kitanutását, aki az uralkodótól a Vaskorona-rendet nyerte el.²²¹

Az 1913. évi közgyűlésen dr. Jerfy Géza titkár beszámolt arról, hogy az elmúlt év folyamán érintkezésbe lépett a királyi járásbíróság és a győri királyi törvényszék vezetőivel egy általa kidolgozott, magasabb díjtételeket tartalmazó díjszabás elfogadása és alkalmazása végett, „s a csalódás hangján konstataulta,” hogy a tervezetnek inkább csak a struktúráját fogadta el a bíróság, míg a díjtételek alig haladják meg a korábbi mértéket. Mindezekről eltekintve „a legteljesebb elismerés hangján emlékezett meg a kamara területén lévő bíróságok tevékenységéről s az ügyvédi és a bírói kar között fennforgott, semmi incidens által meg nem zavart szívélyes viszonyról.” A közgyűlés úgy döntött, hogy a 43 000 koronás segélyalap jövedelméből 7-8 szegényen elhunyt ügyvéd családját támogatja, s ezen kívül az arra érdemesnek talált szegénysorú ügyvédek nyugdíjjárulékának befizetését átvállalja.²²²

1913. március 6-án a soproni ügyvédi kamara közgyűlése a már ismertetett politikai okból lemondott dr. Schwartz Miklóst dísz-elnökké választotta, „hogy azt az erős kapcsot, amely a kamara volt elnökét és a kamara tagjait 35 éven át tartó elnöki működése alatt összefűzte, továbbra is fenntartsa és ápolja.” Az új elnök Hering Zsigmond, az új alelnök pedig Hajnal Endre lett. A választmány póttagjává választották dr. Szilvássy Mártont és dr. Schreiner Kálmánt.²²³

1913. május 19-én a győri ügyvédi kamara a Royal Szállóban bankettet adott dr. Németh Károly országgyűlési képviselő, kamarai ügyész tiszteletére abból az alkalomból, hogy „udvari tanácsos” kitüntetésben részesült. A hangzatos köszöntőket követően az „éjfél óráig maradt együtt vidám hangulatban a társaság.”²²⁴

1913. november 10-én „társas vacsora” keretében dr. Ziskay Antal ünneplésére került sor, ugyancsak udvari tanácsossá történt kinevezése alkalmából, és „természetesen” a Royal Szállóban.²²⁵ A győri ügyvédjelöltek egyesületének 1913. november 21-én a Royal Szállóban tartott értekezletén a jelöltek meghallgatták dr. Rapoch Géza ügyvéd és dr. Faluhelyi Ferenc törvényszéki jegyző előadását a patronázs-egyesületről és a fogházmisszióról. Az ügyvédjelöltek valamennyien beléptek a patronázs-egyesületbe, és vállalkoztak a fogházmisszióra.

1913. november 13-án a soproni ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlést tartott, melyen „a kamara kerületéhez tartozó ügyvédek nagy többsége erélyesen csatlakozott ahhoz a mozgalomhoz, mely az esküdtszéki intézmény és a sajtószabadság megakadályozását célozta.”²²⁶

1913. december 18-án kihirdették az egységes bírói és ügyvédi vizsgáról szóló törvényt.²²⁷ Buday Dezső szerint ezzel „negyven esztendei bújósdi-játék után újra találkozott a magyar ügyvédi és bírói kar. /.../ Ezzel megszűnik az a furcsaság, hogy kevésbé képzett jogászember ült a bírói ítélőszékben, mint az ügyvédi asztalnál. /.../ Mert az élet ugyan csak elválasztotta őket. A befolyásos családok tagjai, ha jogi pályára léptek, jobbára ügyvédek lettek, a szegény fiúk inkább bírónak mentek. Az ügyvéd a közélet legfőbb vezetője lett, a bírónak pedig hiába adott az állam fizetést, tekintélyt, a faluban még ma sem tud a főszolgabíróval versenyezni.”

Buday szerint a magyar ügyvédek negyedrésze élt Budapesten. Itt született az ügyvédi kar társadalmi kettéválása. „Az egyik az ünnepi ügyvéd, a díszügyvéd, aki csak tízezer koronás pere-

ket vállal, és ha fórumon szerepel, akkor a sajtóiroda lesi a szavait, igazi működési helye azonban a minisztériumok előszobája. A másik az ügynök-ügyvéd. A cégbejegyző, a kereskedelmi vállalatok ügyésze, voltaképpen alkalmazottja. Ennek az üzleti helyiség és a kávéház a működési tere, irodája tulajdonképpen nincsen. /.../ A vidéki ügyvéd élete egyenletesebb, normálisabb. Itt a parcellázó és bankügyészek képviselik az ügyvédi arisztokráciát. A vidéki ügyvédnek van legtöbb kilátása országgyűlési képviselőségre.”²²⁸

Szakál Gyula a századforduló győri elitjéről írott tanulmányában megállapította, hogy az értelmiség körében a jogot végzetek jövedelme volt számottevő és stabil. Az ügyvédek kevesebb adót fizettek ugyan, de bevételük java szakmai tevékenységükből származott. A bírák, tanácsosok, jegyzők több adót fizettek, ám jövedelmük fő forrása a házbér volt. „A XX. sz. első éveiben legtehetségesebb képviselőiknek éves bevételei már megközelítették a közelmúlt gazdasági arisztokráciának, a terménykereskedőknek a jövedelmét.”²²⁹

Az első világháború, a forradalom és a kommün időszaka

1914 januárjában dr. Ziskay Antalt és Csukássy Jenőt az igazságügy-miniszter kinevezte a bírói és ügyvédi vizsgálóbizottság tagjává.²³⁰ Március 5-én a bírói és ügyvédi vizsga egységesítéséről szóló törvény szellemében Győrött is megkezdődött az ügyvédjelöltek és a bírósági jegyzők tanfolyami képzése.²³¹

A győri ügyvédi kamara március 30-án közgyűlést tartott. Dr. Jerfy Géza titkár elégedetten számolt be a kamara tagjait ért elismerésekről, dr. Ziskay Antal, dr. Németh Károly, dr. Mayer Lajos előző évi kitüntetéséről, valamint arról, hogy dr. Korn János és dr. Hulényi Győző a kúria ügyvédi tanácsába nyert kinevezést.

Elismeréssel fogadták a fiatakorúakkal szembeni bírósági eljárásról szóló törvényt. A királyság megsértéséről szóló törvénnyel kapcsolatban bírálták annak visszaható erejét. Az egységes ügyvédi és bírói vizsgák életbeléptetését örömmel fogadták, de „figyelmébe ajánlották az igazságügy-miniszternek, hogy az egyestendős joggyakornokság díjazatlansága miatt sok tehetséges, ám szegény jogász nem mehet erre a pályára.” A sajtótörvénnyel kapcsolatban aggodalmukat fejezték ki, „mert jóllehet, annak célzata a kinövések ellen irányul, veszély fenyeget, ha abszolutisztikus kormány használja fel eszközeül.”

Dr. Németh Károly felszólalásában elmondta, hogy az ügyvédszövetség megalakulásakor szükségesnek látta az új szervezetet, tekintettel arra, hogy a budapesti kamara nem képviseli az ország ügyvédeit. Azt ellenben nem látja szívesen, hogy

a szövetség vidéki „fiókokat” is alakít, mert minden ügyvéd amúgy is bejegyzett tagja a kamarának, ahol érdekei védelemre találnak. Azt viszont megfontolandónak tartaná, hogy a kamara negyedévente közgyűlést tartson. A közgyűlés megválasztotta a számvizsgálókat: dr. György Károlyt, dr. Friedmann Oszkárt és dr. Koller Sándort.

Ezt követően a vezetőkről szavaztak. Az elnök dr. Ziskay Antal, az elnökhelyettes Perl József, a titkár dr. Jerfy Géza, az ügyész dr. Németh Károly lett. Változás tehát nem történt. A választmány tagjai: Bély János, dr. Bobest István, dr. Galba Károly, dr. Haan József, dr. Inkey Béla, dr. Mayer Lajos, dr. Reichenfeld Zsigmond, dr. Szóts Árpád lettek. A póttagok: dr. Csizmadia Miklós, dr. Dezső Pál, dr. Kallós Henrik, Mattyasovszky Kálmán.²³²

A győri ügyvédi kamara választmánya tízezer Korona hadikölcsön jegyzése mellett döntött.²³³

A győri ügyvédi kamara 1915. február 3-án, délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tartott. A hadiadó-kivető bizottságból kellett tagot választani. A választás dr. Mayer Lajosra esett, a póttag dr. Korn János lett. Dr. Ziskay Antal az alkalmat felhasználta, hogy dr. Németh Károly kollégájának, országgyűlési képviselőnek, hadbavonulása küszöbén, a kartársak jókívánságait tolmácsolja.²³⁴

Az évi rendes közgyűlésre március 1-jén került sor. Dr. Ziskay Antal elnöki megnyitójában kitért a háború hatásaira. „Világszerte érvényesül most azon jelszó, hogy „inter arma silent leges,” sőt, érvényesül az a jelszó, hogy „szükség törvényt bont.” Az úgynevezett létérdek nevében a legműveltebbeknek tartott nemzetek felháborító módon, a legnagyobb

rabulistikával sértik a magánjogot, nem különben a személyes szabadságot. Gondoljunk csak az úgynevezett internáltak sorára, letartóztatásukra, minden vagyonuk zárlat alá vételére, sőt elkobzására. A nemzetközi jog megszűnt létezni, egyenlővé lett Nagybritánia legönzőbb akaratával. A londoni és párizsi nemzetközi tengerjogi deklarációk, valamint a hágai konvenció nemcsak figyelmen kívül hagyatnak, hanem a legdurvább módon sértetnek meg. Az úgynevezett hadi dugárral a legnagyobb visszaélés gyakoroltatik. Megszűnt érvényes lenni azon nemzetközi jogelv, hogy a háború a békés polgárokat nem terjed ki, hogy a hadviselés eszközei a békés polgárok ellen, azok javai ellen nem alkalmaztatnak. /.../ Valósággal megvadulnak a legműveltebbeknek tartott nemzetek, és az igazságszolgáltatásban is a legnagyobb gyűlölet érvényesül. Az alkotmányos jogok, a parlamentarizmus elvei teljesen háttérbe szorítottak. /.../

Minthogy a jogszmét és annak parancsait semminemű hatalom tartósan el nem nyomhatja, és minthogy a mostani háborúban eddig elkövetett kirívó jogtalanságokat minden jóérzésű ember a legnagyobb felháborodással fogadja, ennél fogva el lehetünk készülve arra, hogy a háború lezajlása után a nemzetközi jog újabb szabályozása és érvényre emelése a művelt nemzeteket, a politikusokat, különösen pedig a jogászvilágot tüzetesen fogja foglalkoztatni annyi is inkább, mert a bűvárhajók és a repülőgépek sok új, eddig szabályozatlan kérdést vetnek fel.”

A titkári jelentést dr. Deáky Zsigmond ismertette. A jelentés szerint a kamara tagjainak több mint egyharmad része hadba vonult, közülük többen elesetek.²³⁵

Az 1916. február 28-án megtartott közgyűlésen megemlékeztek a háborúban elesett Kellner Józsefről, Reichenfeld Sándorról, Nagy Ferencről és Szántó Gáspárról. A közgyűlés időpontjáig 61 ügyvéd vonult be katonai szolgálatra. Velük együtt a kamara taglétszáma 151 főt tett ki. Mivel az életszínvonal romlása miatt sok mulasztás történt a nyugdíjjárulékok befizetésével kapcsolatban, a kormánytól kellett segítséget kérni. A hadsegélyezésre kapott összeget a kamara kiosztotta. A kért kölcsönre 5-5 ezer koronát jegyeztek a segélyalap terhére.²³⁶

A soproni ügyvédi kamara 1916. május 16-án tartott közgyűlésén Hering Zsigmond elnök nagyívű beszédében vázolta a háborús közállapotokkal kapcsolatos aggodalmait. Feltétlenül a közgyűlésen a kamarai tisztségviselők illetményének – háborús helyzetre való tekintettel – történő lecsökkentése, ezt azonban a közgyűlés nem támogatta.²³⁷

A győri kamara november 16-án rendkívüli ülést tartott, amelyen az elhunyt uralkodóról emlékeztek meg. A közgyűlés csatlakozott az elnök azon indítványához, hogy „örökítsük meg feledhetetlen emlékét jegyzőkönyvileg, adjunk kifejezést legmélyebb fájdalomunknak és gyászunknak megrendítő elhunyt felett, és bízunk meg az elnökséget, hogy ezen érzelmeinket az igazságügy-miniszter útján juttassa a trón számolya elé, végül határozzuk el, hogy legmélyebb gyászunk jeléül a temetés napjáig üléseket nem tartunk.”²³⁸

1916. október 24-én elhunyt a soproni ügyvédi kamara díszelnöke, 35 éven keresztül elnöke, dr. Schwartz Miklós.²³⁹

1916. október 31-i híradásból tudjuk, hogy a soproni ügyvédi kamara alelnöke, Hajnal Endre az uralkodótól királyi tanácsosi címet kapott.²⁴⁰

A soproni ügyvédi kamara 1917. május 23-án tartott közgyűlésének beszámolójából tudjuk, hogy a kamara (Sopron megye) területén 65 bejegyzett tag közül 28 ügyvéd, a 9 ügyvédjelölt közül pedig 8 teljesített katonai szolgálatot.

Ingyenes védelmet a kamara tagjai 110 büntető ügyben és 13 polgári ügyben teljesítettek. A kamara 12 ügyvéd-özvegynek és árvának 2083 Korona segélyt folyósított.²⁴¹

1917. október 13-án a soproni ügyvédi kamara alelnöke, Hajnal Endre váratlanul elhunyt.²⁴²

A győri ügyvédi kamara 1918. évi rendes közgyűlésén dr. Jerfy Géza titkár bejelentette, hogy az igazságügy-miniszter engedélyével elhalasztották a tisztújítást, mivel „nem tartja a kamara illőnek, hogy csonka közgyűlést válasszon, ez az autonómia teljességére volna sérelmes. Nagyobb reformációktól a mai csonka keretben szintén tartózkodni kénytelen.” A titkári beszámoló külön méltatta dr. Drobní Lajos ügyvédnek a katonák szabadságolása ügyében, és az ügyvédszövetség megakadályozására az országos értekezlet számára kidolgozott javaslatát.²⁴³

A háborús évekről fennmaradt dokumentumok körét is „alulmúlja” a forradalom és a proletárdiktatúra idejéből származó ismeretanyagunk. Nyilvánvaló, hogy a kamarai életet befolyásolták az események, és az is, hogy egyes ügyvédek jelentős szerepet játszottak ezekben az időkben.

Egy 1918. március 14-i híradásból tudjuk, hogy a soproni ügyvédi kamara területén az ügyvédi irodák alkalmazottai mozgalmat indítottak bérük rendezését kérve. Alkalmazásuk első évében havi 100 Korona, második évében havi 200 Korona, harmadik évében havi 300 Korona, öt éven túl pedig

megállapodás szerinti megfelelő bérezést kívántak. Kértek továbbá teljes betegség és balesetbiztosítást, vasárnapi munkaszünetet, egységes és osztatlan napi 6 óra munkaidőt, az évek száma szerint megállapított mértékű szabadságot.²⁴⁴

1918. június 23-tól a soproni ügyvédi kamara alelnöke dr. Kovács István korábbi titkár, az új titkár pedig dr. Meiszner Ernő lett.²⁴⁵

Amint az a későbbi munkásmozgalom-történeti kiadványokból megállapítható, a győri Nemzeti Tanács 1918. november 2-án datált névsora a jogászok között két ügyvédet említ, dr. Pogány Imrét és dr. Polgár Győzöt. Jogászok még közöttük: dr. Horváth László ítélőtáblái jegyző, Kovács Zsigmond törvényszéki tanácselnök, dr. Schmikli Gyula állomásfőnök.

Az április 11-én keltezett munkástanács-i névsorban közülük már csak dr. Pogány Imrét találjuk.²⁴⁶ Ugyancsak tudott, hogy 1918 novemberében dr. Angyal Armand rendőrkapitány, későbbi ügyvéd szabadságolását kérte nyugdíjazásáig.²⁴⁷ 1919. január 19-én dr. Erdős János ügyvéd elnökletével alakult meg a Független Polgári Párt.²⁴⁸ A párt egy hónappal később belépett a Károlyi-pártba.²⁴⁹ A párt egyik vezetőségi tagja dr. György Károly volt.

A munkásmozgalom-történet megemlékezik dr. Waigandt Antal ügyvédről, aki városi és országgyűlési képviselő volt, 1918-ban a Keresztény Szociális Párt egyik szervezője és vezetője, és „a Tanácsköztársaság idején titkos ellenforradalmi agitációt fejtett ki.”²⁵⁰

A győri ügyvédi kamara lajstromkönyvében 1919. június 26. napjával az alábbi bejegyzés olvasható: „A lajstromot a mai napon az igazságügyi népbiztos 30.653/1.N.E. rendelete alap-

alapján lezárom.” Dr. Pogány Imre és még két olvashatatlan aláírás.

A győri ügyvédi kar 1919. augusztus 26-án és 29-én dr. Ziskay Antal elnökletével értekezletet tartott. „Hosszas és beható vita indult meg arról, hogy az ügyvédi kar tagjai milyen álláspontra helyezkedjenek azokban a büntető ügyekben, melyek azok ellen indultak meg, akik a tanácsköztársaság ideje alatt a jó erkölcsbe ütköző cselekményeket követtek el. Bár a tanácsköztársaság által az ügyvédi kar inproduktív intézménynek minősítettett, és a kar tagjai hasznos foglalkozást űzőknek el nem ismertettek, az ügyvédi kar mégis mindenkivel szemben teljesíteni óhajtja azt a kötelességet, amelyet a karra az ügyvédi eskü és a törvény megállapított. Hogy azonban nyilvánosan is kifejeztessék a karnak azon álláspontja, hogy az ügyvédi kar elítéli a bolsevista terror ideje alatt elkövetett előbb említett cselekményeket, határozatba ment, hogy az elmúlt éra közismert szereplőinek szabad védőválasztási jogát az ügyvédi kar figyelembe nem veszi, és ezeket a személyeket csakis törvény szerint kötelező hivatalos kirendelés alapján részesíti védelemben. Ebben a jogvédelemben az ügyvédi kamara útján mindenki részesül.”²⁵¹

A Magyarországi Tiszti Címtárból tudhatjuk, hogy a soproni ügyvédi kamara tiszti kara 1918-ban a következőkből állt: Hering Zsigmond elnök, Kováts István titkár, Berecz Ábel ügyész, dr. Schwartz Ignác pénztárnok. A választmány tagjai: Baboss Imre, dr. Meiszner Ernő, dr. Mihályi Kálmán, dr. Müller József, dr. Östör József, dr. Schwartz Sándor, dr. Szilvássy Márton, dr. Tálos István. Póttagok: dr. Brunner Emil, dr. Filiczky Miksa, dr. Garai Gyula, dr. Gözsy Géza.

A két világháború közötti időszak

A győri ügyvédi kamara 1920. január 26-án délelőtt 10 órakor, a törvényszék kis tárgyalótermében tartotta rendkívüli tisztújító közgyűlését. Dr. Ziskay Antal kamarai elnök közel két évtizedes elnöki működését befejezve visszavonult, a közgyűlés zajos ünneplés közepette örökös díszelnöknek választotta meg. Utóda dr. Németh Károly, korábbi kamarai ügyész lett. Elnökhelyettesnek Perl Józsefet, titkárnak dr. Drobni Lajost, ügyésznek dr. Jerfy Gézát, pénztámoknak Tauber Károlyt választották meg. A választmány tagjai: dr. Barcza Dezső, Bély János, dr. Dezső Pál, dr. Haan József dr. Mayer Lajos, dr. Kallós Henrik, dr. Inkei Béla lettek. Póttagok: dr. Horváth Gyula, dr. Kiss Aurél, dr. György Károly és Mohácsy János. A nyugdíj intézeti közgyűlésre kiküldött képviselők: dr. Drobni Lajos és dr. Jerfy Géza lettek.

Dr. Németh Károly elnöki beszédében „találóan vázolta az ország felett átviharzott vörös veszedelmet.” Kifejtette, hogy „a felmerült ellentétek sima és okos kiegyenlítése a polgárságra vár, mely át van hatva egészséges szociális érzésekkel. Az alkotó munkából az ügyvédségnek is ki kell vennie a részét, ezt azonban siker csak úgy koronázza, ha az utóbbi időkben a kamara kebelében is sajnálattal tapasztalt ellentétek kiegyenlítődnék.”²⁵²

A győri ügyvédi kamara évi rendes közgyűlését június 21-én, délelőtt 10 órakor dr. Németh Károly elnökletével tartotta meg. Az elnöki beszédben elhangzott, hogy „a forradalom előkészítése a Károlyi-érát megelőző, régebbi időkre nyúlik vissza, és a bolsevizmust nem a románok vagy a nemzeti hadsereg döntötték romba, hanem mint egészségtelen intézmény, önmagában pusztult el.” Megállapította, hogy „a győri ügy-

védi kar, egyes sajnálatos esetektől eltekintve, becsülettel megállta a helyét a súlyos idők alatt, és a jövőben is minden törekvésük odairányul, hogy az országos konszolidációt elősegítsék.” Elismeréssel szólt a győri bírói karról, arról a munkásságról, amelyet a jogrend helyreállítása érdekében „tűrve gáncsot, elszenvedve a drágaság okozta nyomort, példátlan lelkiismeretességgel folytat.”

Dr. Drobni Lajos titkári jelentéséből kiderült, hogy a kamara létszáma 148 ügyvéd és 31 ügyvédjelölt volt. Dr. Angyal Armand indítványára a közgyűlés kimondta, hogy a megszállott területeken teremtett helyzetet nem ismerik el jogszerűnek.²⁵³

A királyi törvényszék ötös tanácsa Kvassay Sándor elnöklésével 1920. október 15-én és 16-án tárgyalta báró Lévy Ferenc kastélyának „kirablási ügyét,” mely büntetőeljárásban vádlottként szerepelt dr. Pogány Imre ügyvéd. Mind az öt vádlottat többrendbeli lopás büntettségével vádolták, „amelyet úgy követtek el, mint a tanácsköztársaság hatósági közegei, a táplányi kastélyban bútor és más ingóságok elvitelénél intézkedtek, hivatalos hatalmukkal, a direktórium utasítására – ahogy ők állítják, saját felelősségükre, ahogy az ügyész és a tanúk állítják.” A törvényszék dr. Pogány Imrét 2 és fél év fegyházban letöltendő szabadságvesztés büntetést szabott ki, és 10 év hivatalvesztésre ítélte. Súlyosbító körülménynek tekintette a bíróság, hogy „magas intelligenciája mellett, cselekménye jogtalanságának biztos tudata mellett követte el a bűncselekményt.”²⁵⁴ A kamara a törvényszék B. 1043/1920/7. sz. ítélete alapján dr. Pogány Imrét 1923. március 23-án tagjai sorából törölte.²⁵⁵

A győri ügyvédi kamara toleráns működésére példa többek között dr. Schöpf Sándor és dr. Mészáros Kálmán fegyelmi ügye. Dr. Schöpf Sándor ellen az a kifogás merült fel, hogy a tanácsköztársasági időkben a mosonmagyaróvári forradalmi törvényszéknél vádbiztosként működött. A fegyelmi bizottság elnöke Perl József, a bírák dr. Barcza Dezső, dr. Csizmadia Miklós, dr. Haan József és dr. Kallós Henrik voltak. Az ügyben jegyzőként dr. Drobni Lajos, továbbá a kamarai ügyész, dr. Fekete Ödön működött közre.

A határozat a következőket vetette dr. Schöpf szemére: „A tanácsuralom az ügyvédséget létalapjában támadta meg, mivel nézetük szerint az ügyvédség az elvetendő kapitalista társadalmi rend egyik kóros kinövése. /.../ Sem a polgári társadalom tagjainak lelkiületére nehezedő nyomás, sem a megélhetés iránt táplált aggodalom és kényszerű helyzet nem mentheti azt a tényt, hogy mint magas műveltségű jogász a proletárdiktatúra alatt létesített, az alkotmányt és a törvényes jogrendet lábbal tipró zsarnoki osztályuralom fenntartását a terror erejével leghathatósabbban szolgáló törvénytelen szerv: a forradalmi törvényszék mellett vádbiztosi megbízatást vállalt.” A szigorú szavakat követően az ítélet: írásbeli feddés.²⁵⁶

Dr. Mészáros Kálmán esztergomi ügyvéd a munkástanács-tól kért szolgálatot, de nem alkalmazták. A fegyelmi bizottság megállapította: „Magában véve az a körülmény, hogy egy elöregedett ember, akinek vagyona, megélhetése nincsen, ügyvédi kenyérkeresetétől a kommün alatt megfosztva, hogy megélhetését biztosítandó, munkát megy kémí, még nem tekintendő olyan magatartásnak, amely a kommün eszméit szolgálja, vagy az uralom fenntartását segítené elő.” A fegyelmi eljárást megszüntették.²⁵⁷

1923 januárjában a győri ügyvédi kamara az általános kereseti adótörvény végrehajtási rendeletének tárgyában kamarai értekezletet tartott. Az értekezleten úgy határoztak, feliratot intéznek az igazságügy-miniszterhez, hogy „az ügyvédi titoktartás elvének fontosságára és nélkülözhetetlenségére tekintettel, alkotmányjogi szempontból, de belső technikai keresztülvihetetlensége miatt is,” helyezze hatályon kívül e rendeletnek a könyvvezetési és iratfelmutatási kötelezettséget szabályozó részét, és az ügyvédek általános kereseti adóját általánrendszer szerint vessék ki.²⁵⁸

1923 őszén a győri ügyvédi kamara és a győri bíróságok az ügyvédjelöltek, joggyakornokok és bírósági jegyzők továbbképzése érdekében tanfolyamot szerveztek kéthetenként két órában. Az egyik órán dogmatikával foglalkoztak, a másikon tárgyalást szimuláltak. Az első előadást Schlott Vilmos táblabíró tartotta az uzsorabíráskodás témájából. A másodikat dr. Kallós Henrik a részvényjogból és a kisebbségvédelemből.²⁵⁹

A győri ügyvédi kamara 1924. évi rendes és tisztújító gyűlésre érdekes módon 1925. július 14-én, délelőtt 10 órakor került sor a királyi törvényszék kisebb tárgyalótermében. Dr. Németh Károly elnök az ötvenéves múlta emlékeztén arról beszélt, hogy minden diktatórikus rendszer ellenséget látott az ügyvédekben, s mint létének ellenségeit, üldözőbe vette őket. „Ennek oka az, hogy az ügyvédi kar mindig a szabadság, magasabb etikai felfogás, jog és igazság őre volt, s a benne rejlő nagy erkölcsi tőke megsemmisítése az önkényen alapuló hatalom létfeltétele volt.”

Az 1924-es soproni sajtó hírt ad dr. Schwarz Sándor „emigrációból hazatért kommunista ügyvéd hazaárulási bűnygeről”.

Az ügyvéd Bécsben a hadifogságból hazatérő dr. Beck József ügyvéd és felesége előtt kijelentette, hogy soproni hazatérését Sopronnak Ausztriához való csatolásától reméli. Az őrizetbe vett Schwarz ellen az ügyvédi kamara is fegyelmi vizsgálatot indított. Más hírekből tudott, hogy Schwarz visszatérése után nem lett tagja az ügyvédi kamarának, és törvénytelenül kezdett praktizálni.^{260 261}

A titkár a győri ügyvédi kamara 1925. évi költségvetését 81 520 koronában, ennek fedezetét 115 128 koronában jelölte meg azzal, hogy a fedezeti rész igazán reálisnak mégsem mondható, mert a kamarai tagonként számított 75 korona tagdíj a mérséklési kérelmek során jelentősen csökkenni fog. A 75 korona tagdíj magában foglalta a nyugdíjintézetnek fizetendő 27 és 1/2 korona járulékot és pótlékot is. A tagdíj tehát legfeljebb eddig az összegig volt mérsékelhető. A közgyűlés döntött arról is, hogy az ügyvédek lajstrombavételi díját 50 koronában állapítja meg. Számvizsgálónak az 1925. évre a közgyűlés dr. Angyal Armand, dr. Raab Géza és dr. Vermes Ödön kamarai tagokat küldte ki.

A tisztújítás során a tisztségviselők személye nem változott. A választmány tagjai: dr. Barcza Dezső, dr. Dezső Pál, dr. György Károly, dr. Haan József, dr. Jerfy Géza, dr. Kallós Henrik, dr. Mayer Lajos, dr. Horváth Gyula, dr. Gold Ödön, dr. Kiss Aurél, dr. Hegyi Gyula, dr. Gróh József. Póttagok: dr. Meixner Ernő, dr. Kellner Miksa, dr. Kovács Zsigmond, dr. Szalay József dr. Radó Richárd, dr. Pogány Jenő.²⁶²

A soproni ügyvédi kamara dr. Hering Zsigmond kormányfőtanácsos elnökletével emlékezett meg a soproni kamara ötvenéves fennállásáról. dr. Brunner kamarai titkár beszámo-

lójában elmondta, hogy az ötven év alatt a kamara kötelékében 986 ügyvéd működött.²⁶³

A soproni ügyvédi kamara 1926-os tisztújításának eredménye: elnök lett ismét Hering Zsigmond, elnökhelyettes dr. Östör József, titkár dr. Brunner Emil, pénztáros dr. Kemenes Aladár, ügyész dr. Mihályi Kálmán. A választmány tagjai: Berecz Ábel, dr. Fábíán Illés, dr. Garai Gyula, dr. Laderer Gyula, dr. Ladrer Manó, dr. Márkus Ferenc, dr. Meiszner Ernő, dr. Östör Lajos, dr. Pálovich István, dr. Weller Béla. Póttagok: dr. Bátsmegyei Ferenc, dr. Kozma Antal, dr. Rosenfeld Náthán, dr. Schreiner Kálmán, dr. Sticker Jakab, Takácsi Nagy Endre.

A közgyűlésen a titkári beszámolóban elhangzott, hogy az előző évben 513 közigazgatási és 22 fegyelmi ügyet intézett el az ügyvédi kamara. A fegyelmi feljelentéseket 16 esetben magánfelek, 2 esetben a bíróságok tették meg, egy esetben hivatalból lépett fel a kamara ügyésze.

A jelentés „sajnálattal állapította meg, hogy a kamara tagjai nagyon kevés érdeklődést tanúsítanak a kamara ügyei iránt.”²⁶⁴

1926. december 29-én a soproni ügyvédi kamara díszközgyűlés keretében ünnepelte meg elnökének, Hering Zsigmondnak az ötvenéves ügyvédi jubileumát.²⁶⁵ Az ünnepségen a soproni társadalom teljes vezető rétege megjelent, a Soproni Hírlap pedig vezércikkben számolt be az eseményről.²⁶⁶

1928-tól, tekintettel dr. Németh Károly főispáni kinevezésére, a győri ügyvédi kamara elnöke dr. Korn János lett. Alelnökké dr. Mayer Lajost, titkárrá dr. Drobni Lajost választották. 1929 szeptemberében dr. Korn János kamarai elnök kor-

mány-főtanácsosi kinevezést kapott. A kamara tisztí kara és választmánya teljes létszámban tisztelgett a kitüntetettnél, és dr. Drobní Lajos titkár mondott köszöntő beszédet.²⁶⁷

Október 20-án a győri ügyvédi kamara teljes tagságának részvételével a Royal Szállóban vacsorát rendeztek az elnök tiszteletére, ahol dr. Mayer Lajos alelnök átadta neki a kamara ezüst emléklapoktját, amely az arcképét ábrázolta. Köszöntő-beszédet mondott Sólyom Andor, az ítélőtábla elnöke, dr. Hófer Vilmos polgármester-helyettes és dr. Gróh József, esztergomi prímási ügyész.²⁶⁸

Ugyanez évben a soproni ügyvédi kamara tisztújítást tartott, melynek során ismét elnökké választották dr. Hering Zsigmond kormányfőtanácsost, alelökké dr. Östör József országgyűlési képviselőt. A főtitkár dr. Brunner Emil lett.²⁶⁹

A soproni ügyvédi kamara közgyűlése Apponyi Albert grófot „az optánsi perben végzett ragyogó jogászí szereplésének és elért sikerének elismeréséül egyhangú lelkesedéssel a kamara dísztagjául választotta.”²⁷⁰

A soproni ügyvédi kamarának Sopronban és a megyében 40 tagja volt, Csepregen 4, Csornán 8, Kapuváron 7. Sopronban és a megyében 10 ügyvédjelöltet tartottak nyilván.²⁷¹

Az Országos Ügyvédszövetség Győri Osztálya 1930. június 2-án közgyűlést tartott dr. Waigandt Antal elnökletével. Az osztályülés titkárrá dr. Kienitz Ferencet, elnökké dr. Horváth Józsefet választotta meg. Az osztályülés után dr. Oppler Emil, az Országos Ügyvédszövetség nemzetközi bizottságának társelnöke tartott előadást a magyar kereskedelmi társaságok reformjáról.²⁷²

A győri ügyvédi kamara 1930-as rendes és tisztújító közgyűlését 1931. május 3-án, délelőtt 10 órakor a győri királyi törvényszék kisebb tárgyalótermében tartották. Dr. Korn János kamarai elnök elégedetten állapította meg, hogy az elmúlt esztendőben a tiszti kar és a választmány „vállvetett és példás munkával szolgált a kamarai és kari érdekeket. Megállapította, hogy a gazdasági válság súlyosan érezteti hatását az ügyvédi karra is. Megelégedéssel jelentette ki, hogy az a nehéz megélhetési viszonyok között is fenn tudta tartani azt az erkölcsi nívót, amelyet a múltban is reprezentált. Indítványára a közgyűlés az elhunyt dr. Angyal Armand és dr. Karsay Béla emlékét jegyzőkönyvben örököltette meg. A kamara titkára rámutatott arra, hogy a kamarai segélyalap megsemmisülése miatt az ügyvédözvegyek elkerülhetetlen segítyezését és az egyéb szociális kötelezettségeket az évi folyó bevételekből kell megoldani, és ez nagy pénzügyi terhet jelent. A kamarai segélyalap ugyanis alig több mint 2 pengőtt tett ki, miután a 88 362 koronás, évtizedeken keresztül gondosan növelt tőke elérték-telenedett „értékpapírokba fulladt.” A kamarai tagdíjat 180 pengőben határozták meg. Az 1931. évre dr. Raab Gézát, dr. Vermes Ödönt és dr. Földes Simont választották számvizsgálókká.

A közgyűlés elnökké dr. Korn Jánost, alelnökké dr. Mayer Lajost, titkárrá dr. Drobni Lajost, ügyésszé dr. Fekete Ödönt, pénztámokká dr. Reichenfeld Zsigmondot választotta. Választmányi tagok lettek: dr. Bély Andor, dr. Dezső Pál, dr. Gold Ödön, dr. Gróh József dr. György Károly, dr. Haan József, dr. Hegyi Gyula, dr. Horváth Gyula, dr. Kallós Henrik, dr. Kovács Zsigmond, dr. Stelczer Máttyás, dr. Szalay József. Póttagok:

dr. Dorner Emil, dr. Grünhut Miksa, dr. Kaszás Jenő, dr. Pogány Jenő, dr. Polgár Győző, dr. Radó Richárd. Nyugdíjintézeti küldöttnek választották dr. Drobni Lajost és dr. Haan Józsefet.²⁷³

1930-ban Sopron város területén 39 ügyvéd tevékenykedett, Csepregen 5, Csornán 8, Kapuvárott 6.²⁷⁴

1931-ben a győri királyi törvényszék területén a következő ügyvédek működtek: Győrött dr. Benedek Vilmos, dr. Bély Andor, dr. Berkovits István, dr. Bolgár Sándor, dr. Braun György, dr. Czingráber Lajos, dr. Dezső Pál, dr. Dorner Emil, dr. Drobni Lajos, dr. Dukesz Miksa, dr. Erdős János, dr. Farkas Béla, dr. Fekete Oszkár, dr. Fekete Ödön, dr. Forrás Lajos, dr. Földes Simon, dr. Franki Imre, dr. Füves Károly, dr. Galba Béla, dr. Gemmel Aurél, dr. Gerő József, dr. Gold Ferenc, dr. Gold Ödön, dr. Grünhut Miksa, dr. György Károly, dr. Haan József, dr. Hacker Imre, dr. Halász Jenő, dr. Hauer József, dr. Heszky Sándor, dr. Horváth Gyula, dr. Horváth József, dr. Horváth László, dr. Jerfy Géza, dr. Kallós Henrik, dr. Kaszás Jenő, dr. Kellner Miksa, dr. Klein Jenő, dr. Kletzár Lajos, dr. Kienitz Ferenc, dr. Kiss Aurél, dr. Koháry Andor, dr. Korn János, Kovács Zsigmond, dr. Lemberger Albert, dr. László Aladár, dr. Matavovszky István, dr. Mayer Lajos, dr. Mészáros Vilmos, dr. Nagy Jenő, dr. Nehiba Kálmán, dr. Németh János, dr. Osztovcics József, dr. Petőcz Károly, dr. Perl László, dr. Polgár Győző, dr. Pyber Dénes, dr. Raab Árpád, dr. Raab Géza, dr. Radó Richárd, dr. Reichenfeld Zsigmond, dr. Róka Imre, dr. Salgó Károly, dr. Sárosi Lajos, dr. Stelczer Mátyás, dr. Száky Jenő, dr. Szalay József, dr. Szent-Ivány Géza, Török Géza, Uy Sándor, dr. Velsz Kornél, dr. Vermes

Ödön, dr. Veöreös Imre, dr. Waigandt Antal. Téten dr. Boros Lajos, dr. Gouth Béla, dr. Ludván Sándor, Paál Lajos. Magyaróváron dr. Csémy Ferenc, Csiszár Sándor, dr. Hegyi Gyula, Kapp János, dr. Persián Viktor, dr. Pirovits Béla, dr. Piskóty Ferenc, dr. Stadler Ignác, dr. Steiner Győző, dr. Szalay János, dr. Székely Mór, Virág Gyula. Mosonban dr. Osztovics László, dr. Szatinszky Nándor, dr. Weisz Lajos. Mosonszentjánoson dr. Balogh Emil, dr. Székely Emil. A komáromi királyi törvényszék területén: Tatatóvárosban dr. Böszörményi László, dr. Fogarassy Kázmér, dr. Friedmann Sándor, dr. Garzuly József, dr. Giber János. Komáromban dr. Bakonyi Adolf, dr. Bátty Vince, dr. Both Kornél, dr. Frank-Kiss Jenő, dr. Konkoly Thege Béla, dr. Kun Árpád, dr. Kellner Sándor, dr. Körmendi Lajos, dr. Mocsy Aba, dr. Pogány Jenő, dr. Szarvas József, dr. Troykó Imre, dr. Pákh János, dr. Schmidthauer Vilmos, dr. Szabó Kálmán, dr. Pyber Kálmán, dr. Tomanóczy József, dr. Virág Mór, dr. Vizkelety Béla, dr. Weisz Jakab, dr. Virágh Zsigmond. Felsőgallán dr. Fekete Ernő, dr. Spiegl Imre. Kisbéren dr. Márkus Sándor, dr. Nagy Antal, dr. Turcsányi József. Esztergomban dr. Bátsmegyey Imre, dr. Bencze Győző, dr. Berényi Róbert, dr. Berényi Zoltán, dr. Bircsák Rezső, dr. Divéky István, dr. Éttér Jenő, dr. Gróh József, dr. Jármy István, dr. Katona Sándor, dr. Kubovich Ignác, dr. Kőműves László, dr. Mattyasovszky Béla, dr. Popper Dezső, dr. Szabó Mihály, dr. Szegedy József, dr. Weisz Sándor, dr. Wiplinger Ödön, dr. Zwilling Ferenc.²⁷⁵

1932 novemberében a dr. Fekete Ödön halálával megüresedett törvényhatósági érdek-képviselői tagsági helyre dr. György Károlyt választotta a kamara. A póttag dr. Kaszás Jenő lett.²⁷⁶

November 3-án, rendkívüli közgyűlés keretében választották meg a felsőházi tagválasztáshoz elektorra dr. Drobni Lajost és dr. Haan Józsefet.²⁷⁷

1934. március 3-án az Országos Ügyvéd Szövetség győri osztálya ülést tartott a Városháza dísztermében. „A közgyűlésen a budapesti ügyvédi kar nyolc tagú küldöttséggel képviseltette magát. – Megjelentek az ügyvédszövetség központi társelnöke: Nyulászy János dr. kormányfőtanácsos, Lugmayer József dr., az OÜSz. budapesti osztályának elnöke, Szegő Ferenc dr., a budapesti kamara kiküldöttje, Szalay Zoltán dr., az OÜSz. központi főtitkára, a helyi notabilitások közül: Sólyom Andor táblai elnök, Rácz Ernő kir. főügyész, Hanny Tódor kir. közjegyző, Czimer Ödön pénzügyigazgató, Ormándy János gazd. főtanácsos, Biró Károly dr., a Nemzeti Bank főnöke, Horn János dr., Mayer Lajos dr. és még sokan mások.

A közgyűlést Waigandt Antal dr. elnök megnyitója vezette be, majd a titkári és pénztárosi jelentés következett, végül megejtették a tisztújítást a következő eredménnyel: Elnök Waigandt Antal dr. m. kir. kormányfőtanácsos, társelnökök Haan József dr. m. kir. kormányfőtanácsos és Bély Andor dr., ügyvezető elnök Vermes Ödön dr., ügyész Kienitz Ferenc dr., könyvtáros Dorner Emil dr., pénztáros kispéci Perl László dr., titkár Cselley János dr., számvizsgálók Radó Richárd dr., Fekete Oszkár dr., Hessky Sándor dr., választmányi tagok: Czingráber Lajos dr., Drobni Lajos dr., Erdős János dr., Földes Simon dr., Qernmel Aurél dr., György Károly dr., Horváth József dr., Kallós Henrik dr. m. kir. kormányfőtanácsos, Klein Jenő dr., Németi György dr., Osztovics László dr. Magyaróvár, Pogány Jenő dr. Tata, Polgár Győző dr., Pyber

Kálmán dr. Magyaróvár, Raab Árpád dr., Raab Géza dr., Sárosi Lajos dr., Stadler I. Miklós dr. Magyaróvár, Szalay József dr., Veöreös Imre dr.

Az országos ügyvédszövetség üdvözetét Szalay Zoltán dr. főtitkár, a budapesti osztály üdvözetét Berdin Kálmán dr. tolmácsolta.

A közgyűlés után Nyulászy János dr. tartott nagysikerű előadást a gazdavédelmi rendelkezésekről, amely előadás során a rendeletnek legnehezebb és legkritikusabb szakaszait világosan magyarázta meg.

Az előadást társasvacsora követte a Royal gobelintermében, ahol számos felköszöntő hangozott el.”²⁷⁸

Az 1934. május 28-án megtartott közgyűlésen dr. Drobni Lajos titkár elmondta, hogy a kamara területén lévő bíróságok működése ellen kifogás nem merült fel, „a kamara részéről kifejezett kívánságok megértésre találtak.” Ismét elnökké választották dr. Korn Jánost, titkárrá dr. Drobni Lajost, ügyész-szé dr. Szalay Józsefet, pénztárossá dr. Radó Richárdot.²⁷⁹

A győri ügyvédi kamara 1935. évi rendes és részleges tisztújító közgyűlését 1935. június 16-án, délelőtt 10 órakor tartották a királyi törvényszéken. Dr. Korn János elnöki beszédében szívélyes szavakkal köszöntötte dr. Drobni Lajos kamarai titkárt országgyűlési képviselővé választása alkalmából, és kérte, hogy ebbeli minőségében ugyanazzal az odaadással és fokozott erővel támogassa a jogos ügyvédi érdekeket, amint azt 15 éves kamarai titkári működése alatt tette. A közgyűlés jegyzőkönyvben örökítette meg az előző évben elhunyt kolléga, dr. Jerfy Géza ügyvéd, városi tb-főügyész, a kúria ügyvédi tanácsa tagjának emlékét.

A költségvetés elfogadását követően számvizsgálónak dr. Radó Richárdot, dr. Heszy Sándort és dr. Sárosi Lajost küldte ki a közgyűlés. A titkár bejelentette, hogy a pénztámokságról dr. Radó Richárd lemondott. Utódjául dr. Vermes Ödönt választották. Nyugdíjintézeti közgyűlési kiküldött ismét dr. Drobni Lajos és dr. Haan József lett.²⁸⁰

Az 1935-ös évben 148 ügyvédet, továbbá 39 ügyvédjelöltet tartott nyilván a győri ügyvédi kamara. 260 esetben került sor pártfogó ügyvéd kirendelésére, 160 esetben bűnügyi védőre, 16 esetben gondnokéra, 30 esetben vagyonfelügyelőire, 2 esetben csődtömeggondnokéra.

A győri ügyvédi kamara felterjesztésében kifejtette véleményét az új ügyvédi rendtartás tervezetéről. „Tisztában voltunk azzal, hogy az ügyvédi rendtartás reformja momentán nem tud segíteni az ügyvédi kar azon nyomasztó anyagi helyzetén, amelyet előző évi jelentésünkben férfias nyíltsággal és határozottsággal tártunk Nagyméltóságod elé. A reform elveinek helyes összhangba hozása, a legfőbb felügyeleti jog keretében az ügyvédi kamarák autonómiájának biztosítása, a kamaráknak erőteljes érdekképviselési szervvé kiépítése azonban összehatásában kétségtelenül előmozdítani lesz hivatott az ügyvédi kar anyagi és erkölcsi erőállományának konzerválását. Megnyugvással jelentjük, hogy az a súlyos gazdasági válság, amely az összes foglalkozási ágak és kereseti pályák közül az ügyvédi kart sújtotta legerősebben, sem volt képes kamaránk tagjainak erkölcsi erőállományán nagyobb rést ütni. Az elmúlt évben a gazdasági krízis nem enyhült, az ügyvédi kar szinte kétségbeejtő anyagi helyzete nem javult. Élénken kifejezésre juttatta ezt a tényt a bíróságok statisztikai kimuta-

tása, amely a perek számának nagymérvű csökkenését s a per értékének csökkenését mutatja. /.../ Az ügyvédi karnak a bírósággal együttműködése harmonikus és kifogástalan volt. Nem mulasztjuk el azonban kifejezésre juttatni azt a jelentőséget sem, hogy a mind nehezebbé váló megélhetési viszonyok veszélyeztetik a bírósággal szemben az ügyvédi karnak azt a függetlenségét s a jog és az igazságszolgáltatásban az ügyvédség, mint a másik tényező paritásának oly mértékben megvalósulását, amely az egyensúly és harmónia fenntartásához szükséges.”²⁸¹

Ugyanebben az évben dr. Hering Zsigmond magas kora miatt leköszönt a soproni ügyvédi kamara elnöki tisztségéről, a közgyűlés örökös tiszteletbeli taggá választotta. Utóda dr. Östör József országgyűlési képviselő lett, alelnökké dr. Márkus Ferenc soproni ügyvédet választották. A titkár dr. Brunner Emil lett, a pénztáros dr. Kemenes Aladár, az ügyész dr. Mihályi Kálmán. (Hering Zsigmond még a lemondása évében elhunyt.)

Ugyanezen a közgyűlésen ünnepélyesen leleplezték a Berecz Ábelről készült portrét, aki több mint ötven éve tagja volt a kamarának.²⁸²

A soproni ügyvédi kamara 1936. június 12-én délelőtt díszközgyűlés keretében tisztelgett a város díszpolgára, Deák Ferenc emlékének, halálának hatvanadik évfordulója alkalmából. A városháza dísztermét teljesen megtöltötte az előkelő közönség, a város és a megye jogásztársadalmának kiválóságai és a társ kamarák kiküldöttei.²⁸³

A soproni ügyvédi kamarának 54 tagja volt, Sopronban 35, Csepregen 6, Csornán 8, Kapuvárott 5 ügyvéd működött. Az ügyvédjelöltek száma 10 fő volt.²⁸⁴

Az új ügyvédi rendtartás kapcsán felmerült több kisebb létszámú ügyvédi kamara megszüntetésének gondolata, ezek közé tartozott a soproni is. Dr. Drobni Lajos országgyűlési képviselő, a győri ügyvédi kamara elnöke az illetékes képviselőházi bizottsági ülésen a soproni ügyvédi kamara megmaradása mellett érvelt, csakúgy, mint Petri Kálmán országgyűlési képviselő, az egri ügyvédi kamara elnöke is. Lázár Andor igazságügy-miniszter erre azt válaszolta, hogy tavaszi soproni látogatása során meggyőződött arról a színvonatról, amelyen a soproni ügyvédi kamara áll, és közvetlenül észlelte annak szükségességét is, hogy a kormány éppen a civitas fidelissimára való figyelemmel, bizonyos kötelezettségekkel tartozik Sopronnal szemben.²⁸⁵

1937-ben a győri ügyvédi kamara lajstromában 156 ügyvéd neve szerepelt.²⁸⁶

Az 1937. évi IV. te. a második igazán részletes rendtartás. Jelentős újítása volt a javaslatnak az ügyvédi kamarák országos bizottságának létrehozása. Az OB az ügyvédi kamarák elnökeiből, titkáraiból és legalább fele részben az ügyvédi kamarák választmányainak kiküldötteiből állt. A választmány tagjai ezentúl: a kamara elnöke, az elnökhelyettes, a titkár, az ügyész, a pénztáros, az ellenőr és a választmányi tagok. A választmányi tagok kétharmadának a kamara székhelyéről kellett kikerülnie. Az elnök, az elnökhelyettes és a választmányi tagok nem részesülhettek díjazásban. A titkár, az ügyész, a pénztáros és az ellenőr részére éves fizetést lehetett megállapítani.

Előírta a tc., hogy ügyvédi kamara csak törvényszéki székhelyen szervezhető. Lehetőség nyílt olyan királyi törvényszék területén, amely nem kamarai székhely, helyi bizottság szerve-

zésére. A tiszti karba csak olyan ügyvédet lehetett megválasztani ezentúl, aki legalább ötéves ügyvédi gyakorlattal rendelkezett.

Súlyos gazdálkodási problémák felmerülésekor a miniszter esetileg meghatározott jogkörrel miniszteri megbízottat küldhetett a kamarához. Abban az esetben pedig, ha „az ügyvédi kamara ismételten ugyanazt a határozatot hozza, amelyet az igazságügy miniszter megsemmisített vagy a törvénnyel vagy más jogszabállyal nyíltan szembehelyezkedik, vagy az állam érdekét veszélyeztető magatartást tanúsít, vagy a hatáskörébe tartozó tennivalók elvégzésére tartósan képtelenné válik, az igazságügy-miniszter a kamara önkormányzatának felfüggesztésével a kamarához miniszteri kiküldöttet rendelhet ki.”

Az ügyvédi kamara névjegyzékébe csak „férfi nemhez tartozó, nagykorú magyar állampolgárt” lehetett felvenni. A felvétel felső korhatáraként a 65. életévet határozták meg.

Az új szabályozás bevezette a helyettes ügyvéd fogalmát. Ez lényegében alkalmazott ügyvédi státust jelentett. A pártfogó ügyvéd kirendelésére vonatkozó kérelmeket a kamara e célra létrehozott bizottsága bírálta el.

A soproni ügyvédi kamara október hónapban megerősítette elnöki tisztségében Östör József országgyűlési képviselőt, az alelnök dr. Márkus Ferenc lett.²⁸⁷

A győri ügyvédi kamara 1938. június 30. napján hirdetményt bocsátott ki, amelyben felhívta tagjainak figyelmét, hogy a 4350/1938. M. E. rendelet értelmében, kötelesek származásukról adatot szolgáltatni.²⁸⁸ Az intézkedéssel szembeni felháborodást példázza dr. Zwillinger Ferenc neves esztergomi

ügyvéd és ismert közéleti ember öntudatos reakciója. Az adatlap „vallás” rovatához a következőt írta: „izraelita, ez az én magánügyem.” A háborús múlt rovatába a következőt jegyezte: „52 hónapot harcoltam a háborúban, de ezért nem kérek előnyt!” A megjegyzésekhez a következőt fűzte: „Hiszem és remélem, hogy a kamara tagjainak többsége osztja véleményem és álláspontomat.” Végül az adatlap alá, az aláírás mellé: „Meggyőződéseim ellenére, fájdalmas szívvel, kizárólag a törvény kényszerítő erejének hatása alatt, és abban a szent hitben teszek eleget a felhívásnak, hogy a törvényhozó nemsokára hatályon kívül fogja helyezni ezt a törvényt, amely nem ismeri el legszentebb jogomat, a szabadság, egyenlőség és testvériség örökdicőségű jogát és jogelvét!”²⁸⁹

Kovács M. Mária tanulmányaiból kitér, hogy „az antiszemita mozgalmak sokáig szinte teljesen képtelenek voltak megosztani a hazai ügyvédség táborát. A származási alapú szegregációnak gátat szabott a zsidó ügyvédek nagyfokú társadalmi integráltsága, amely a nem zsidókkal való együttműködés szövevényes rendszerén alapult.” Bár a szélsőjobboldali pártokban nem kevés ügyvéd vitt jelentős szerepet, a szűkebb szakmai közéletben ezeket a törekvéseket nem sikerült érvényesíteni. A Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesületétől a keresztény elit többnyire távol tartotta magát.²⁹⁰

1938. december 22-i hatálybalépéssel megjelent a magyar királyi minisztérium 1938. évi 9.600 M. E. sz. rendelete a felvidéki területeknek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásával kapcsolatos igazságügyi szervezeti rendelkezésekről. A komáromi ügyvédek ezzel összefüggésben önálló kamarába tömörültek.

1939-ből ismerjük a győri ügyvédi kamara területén tevékenykedő ügyvédek forgalmiadó-alapját, amelyből következtethetünk jövedelmi viszonyaikra. A győri királyi járásbíróság területén 63 ügyvéd összesített adóalapja 132 300 pengő volt. Tehát az egy főre jutó átlag pontosan 2100 pengő volt. A legnagyobb adófizetők dr. Drobni Lajos, dr. Haan József, dr. Kallós Henrik és dr. Mayer Lajos voltak, 7500-7500 pengős adóalappal. Utánuk dr. Nobel László és dr. Osztovcics József következett, 4200-4200 pengővel. Hárman rendelkeztek még 3000 pengőt elérő adóalappal, a többi 57 ügyvéd ennél kevesebbel dicsekedhetett. A tétí királyi járásbíróság területén működő 4 ügyvéd közül dr. Boros Lajosnak volt a legmagasabb az adóalapja, mindössze 2700 pengő. Az átlag adóalap itt is 2100 pengő volt. A mosonmagyaróvári királyi járásbíróság területén, Mosonszentjánost és Rajkát is ideértve, 14 ügyvéd működött, érdekes módon szintén 2100 pengős átlagjövedelemmel. Közülük a prímet dr. Stadler Ignác és dr. Weisz Lajos vitte, 3200-3200 pengővel.²⁹¹

A tata-tóvárosi, komárom-újvárosi, alsógallai, felsőgallai, ácsi és kiséri ügyvédek 36-an fizettek adót, 2101 pengős átlag adóalap után. A legmagasabb adóalappal dr. Virágh Zsigmond 6200 pengőt vallott be, dr. Kellner Sándor 5400-at, dr. Pogány Jenő 5100-at, utánuk dr. Frank-Kiss Jenő következett 3600 pengővel, majd dr. Bakonyi Adolf és dr. Tomanóczy József 3000-3000 pengővel.²⁹²

A csaknem hajszálpontos 2100 pengős átlag rejtett megállapodásra utalhat, azonban valószínűleg reális az arányok tekintetében. Az mindenesetre biztos, hogy a második világháborút megelőző években a kamara egész területén a győri

Drobni-Haan-Kallós-Mayer négyes prosperált legsikerebben.

A győri ügyvédi kamara 1939. évi hirdetménye a szakmai kérdések mellett kitért arra, hogy „a színészet nemzetnevelő és minden támogatást megérdemlő munkája” arra készteti a kamara vezetését, hogy a tagok figyelmét felhívja: „érdeklődjenek a Győrött és a kamara területén másutt működő nemzeti színészet iránt és anyagi és erkölcsi támogatással álljanak a színészet mellé.”²⁹³

Az 1939. évi IV. te. 9. §-a úgy rendelkezett, hogy az ügyvédi kamarákba történő felvételt úgy kell eszközölni, hogy a győri kamara taglétszámán belül a zsidók számaránya a 6%-ot ne haladja meg. Ugyanez vonatkozott a helyettes ügyvédekre és az ügyvédjelöltekre is. Amennyiben a választmány tagságán belül az izraeliták aránya a 6%-ot meghaladta, megbízásuk ipso iure megszűnt, és új választást kellett tartani. Ez az 1938. évi XV. törvénycikkben meghatározott 20%-hoz képest is jelentős szigorítás volt.

Az 1940. évi 74.200 I. M. r. értelmében, a győri ügyvédi kamara területe a győri királyi törvényszék területével esett egybe 1941. január 1-jétől.

A világháborús évek

Az 1941. évi hirdetmény közzétette, hogy az ügyvédi munkaalkalmak korlátozása és a közokirati kényszer kiterjesztése tárgyában tartott kamarai értekezlet után dr. Radocsay László igazságügy-miniszter fogadta az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának a kamarák elnökeiből álló küldöttségét. Az igazságügy-miniszter biztosította a küldöttséget arról, hogy „úgyis mint volt ügyvéd a jogos ügyvédi érdekek védelmét és kielégítését szolgálni kötelességének tartja, és súlyt helyez ebben a kérdésben is olyan megoldásra, amely az ügyvédi kar megalégedését is biztosítja.” Javasolta, hogy a küldöttség válasszon egy háromtagú bizottságot, amely a javaslatokat és kifogásokat a törvénytervezet készítőjével, dr. Zehery Lajos kúriai bíróval megtárgyalja. A bizottságba a vidéki kamarák képviselőjében dr. Drobni Lajos került. A budapesti „Ügyvédi Kamarai Közlöny” 40 példányát a kamara győri tagjainak szétosztották, hogy a benne foglalt törvénytervezetről véleményt alkothassanak.²⁹⁴

A soproni ügyvédi kamara elnöke 1943-ban dr. Östör József, alelnöke dr. Pinezich István, titkára dr. Medgyaszay Emil, ügyésze dr. Schreiner Kálmán, pénztárosa dr. Huszár György, ellenőre dr. Ötvös József. A kamarának tárgy évben 45 tagja volt, ebből 28-an Sopronban, 5-en Csepregen, 7-en Csornán, 5-en Kapuváron működtek. A helyi sajtó nem mulasztotta el megjegyezni, hogy a soproni ügyvédek harmada zsidó származású.²⁹⁵

A győri ügyvédi kamara 1944. április 11-én tartott közgyűléséről felterjesztett jelentésből kiderül, hogy 1943 végén az ügyvédek száma 111 fő volt. Egész évben összesen 15 fegyelmi ügyet tárgyaltak. 274 esetben került sor pártfogó ügyvéd

ügyvéd kirendelésére, bűnügyi védőére 159 alkalommal. A jelentés szavá tette, hogy fontos lenne a közigazgatási bíróság elé tartozó ügyekben az ügyvédi képviselőt kötelezővé tételé, mert az ügyvédkényszer hiánya okozza azt, hogy „a laikus felek készítik el panaszukat, nem is szólván arról, hogy adó és illetékügyekkel a zugírásszok tömkelege foglalkozik.”²⁹⁶

A győri ügyvédi kamara 1944. évi költségvetésének kiadási főösszege 51 144 pengő volt, amelyből a befizetendő nyugdíjjárulék 22 527 pengő, a titkár tiszteletdíja 2220 pengő, az ügyészé és a pénztárosé 800-800 pengő volt, az ellenőr 400 pengőt kapott. Az irodavezető fizetése 800 pengő volt. A könyvtárra 337 pengőt költöttek, irodabérletre 520-at.

A győri kamara az 1210/1944. M. E. rendelet alapján 48 izraelita ügyvédet, 1 fő helyettes ügyvédet és 2 ügyvédjelöltet törölt az ügyvédek sorából. Név szerint: Győrből dr. Benedek Vilmost, dr. Berkovits Istvánt, dr. Bolgár Sándort, dr. Braun Györgyöt, dr. Dukesz Miksát, dr. Erdős Jánost, dr. Franki Imrét, dr. Gerő Józsefet, dr. Grünhut Miksát, dr. Haan Józsefet, dr. Hacker Imrét, dr. Halász Jenőt, dr. Horváth Gyulát, dr. Kemény Jánost, dr. Klein Jenőt, dr. Kellner Miksát, dr. Lemberger Albertét, dr. Nobel Lászlót, dr. Perl Lászlót, dr. Polgár Győzöt, dr. Raab Árpádot, dr. Raab Richárdot, dr. Rausnitz Pált, dr. Salgó Károlyt, dr. Sárosi Lajost, dr. Vermes Ödönt, Tétről dr. Balázs Jenőt, Kónyról dr. Stiassny Józsefet, Mosonmagyaróvárról dr. Stadler Ignácot, dr. Weisz Lajost, Pápáról dr. Böhm Zoltánt, dr. Fehér Dezsőt, dr. Fehér Jenőt, dr. Gottlieb Imrét, dr. Györke Sándort, dr. Guth Emilt, dr. Herczog Jenőt, dr. Hirsch Jenőt, dr. Kaufmann Andort, dr. Kardos Károlyt, dr. Kende Györgyöt, dr. Lendler Sándort, dr. Lusztig

Sámuel, dr. Scheiber Jenőt, dr. Stein Sándort, dr. Steinhof Lászlót, dr. Török Mihályt, valamint dr. Raab Iván győri helyettes ügyvédet,²⁹⁷ dr. Goldner Béla és dr. Weisz Endre pápai ügyvédek. Míg egy korábbi híradás szerint²⁹⁸ 5 érintett ügyvéd remélhetett kivételezett bánásmódot, végül csak dr. Fekete Oszkár maradhatott a kamara tagja.²⁹⁹ Az évet záró ügyvédjegyzékben azonban hiába keressük a nevét.³⁰⁰

A soproni ügyvédi kamara 1944. május 10. hatállyal törölte zsidó származású tagjait. Sopronban dr. Cohn Gyula, dr. Fischmann Bernát, dr. Hacker Leó John, dr. Hollós Jenő, dr. Kelényi Dezső, dr. Kemenes Aladár, dr. Kreuzs Béla, dr. Léderer Manó, dr. Schwarz Béla, dr. Schwarz Jenő, dr. Schwarz Sándor, dr. Sticker Jakab és dr. Weiler Béla ügyvédek. Csornáról dr. Vásárhelyi Zoltánt, Kapuvárról dr. Fábíán Lászlót.³⁰¹ A kamara a kizárt zsidó ügyvédek irodáinak gondnokaivá keresztény ügyvédek jelölt ki, és közzétette névsorukat.³⁰²

A háborús idők viszontagságait jól tükrözi dr. Matavovszky István győri ügyvéd 1944. június 15-én írt panaszoslevele: „Tekintetes Ügyvédi Kamara! A tegnapi nap folyamán az ítélőtáblán megtartott egyik tárgyaláson, amelyen maga a tábla elnöke elnökölt, bennünket ügyvédek a légiriadó a tárgyaláson ért. A táblai altiszt felsőbb utasításra légiveszélyről nem értesített, és a tábla elnöke a tárgyalást csak a szirénázás első periódusa után függesztette fel, úgy, hogy nemcsak mi ügyvédek, hanem a táblabírák is már csak futva tudták a püspökvári óvóhelyet és egészen alkalmas óvóhelyet elérni, úgylis – ami érthető is – egyébként én csak a magam nevében terjesztem elő kérelmemet, mert mint családapa, nem vagyok hajlandó a táblai óvóhelynek nevezett köztemetőbe temetkezni. Én

a tárgyalás folytatása alkalmával a táblai elnök úrtól biztosítékot kértem a jövőre nézve, hogy már a légiveszély elrendelésekor függesztessék fel a tárgyalás, mert különben tárgyalni nem vagyok hajlandó. A táblai elnök úr ezt a biztosítékot a jövőre nézve kilátásba sem helyezte, bár a tárgyalás július hó 27-re elnapoltatott, épp a veszélyes körülményekre tekintettel. A fent előadottak alapján azon kérelmet terjeszttem elő, miszerint a kamara haladéktalanul tegye meg a lépéseket a kérelmem értelmében, hogy az összes bíróságokon, amelyek a veszélyeztetett területen fekszenek, hasonló intézkedés történjék, mert nemcsak én, hanem több kartársam, akikkel beszéltem, hasonló állásponton vannak, mint én. A táblai elnök úr egyébként azt a tanácsot adta énnékem, ha ez az intézkedés nem konvenióál nekem, mondjak le a képviseletről. Az ügyvédi kamarának kötelessége a tagok életbiztonsága szempontjából intézkedéseket haladéktalanul megtenni, amelyet tisztelettel kérek.”³⁰³

A győri ügyvédi kamara tisztí kara 1944 végére a következőképp alakult: dr. Drobni Lajos elnök, dr. Bély Andor elnökhelyettes, dr. Galba Béla titkár, dr. Kienitz Ferenc ügyész, dr. Forrás Lajos pénztámok. A választmány tagjai: dr. Czingráber Lajos, dr. Füves Károly, dr. Heszky Sándor, dr. Horváth József, dr. Kaszás Jenő, dr. Németh János, dr. Osztovics László, dr. Radda Gyula, dr. Sulyok Dezső,³⁰⁴ dr. Szalay József, dr. Koháry Andor. Póttagok: dr. Boros Lajos, dr. Varga Sándor, dr. Osztovics József, dr. Vathy Tibor. A fegyelmi bíróság tagjai: dr. Czingráber Lajos, dr. Kaszás Jenő, dr. Osztovics László, dr. Adorján Gyula, dr. Heszky Sándor, dr. Németh János, dr. Szalay József. Az összeférhetetlenségi bizottság tagjai: dr. Füves Károly, dr. Osztovics László, dr. Koháry Andor,

dr. Szalay József. Póttagok: dr. Tamási János, dr. Boros Lajos. A felvételi bizottság tagjai: dr. Dorner Emil, dr. Németh János, dr. Kaszás Jenő, dr. Szalay József. Nyugdíjintézeti kiküldöttek: dr. Drobni Lajos, dr. Galba Béla. Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságába kiküldött tag: dr. Bély Andor.³⁰⁵

Az autonómia elvesztése

1945 első napjaiban a győri törvényszék területén 61 ügyvéd és 10 ügyvédjelölt szerepelt a nyilvántartásban.³⁰⁶ 1945. április 5-én dr. Drobni Lajos elnök és dr. Kaszás Jenő helyettes titkár azzal a kérelemmel fordult a polgármesterhez, hogy 18 ügyvédnek, egy ügyvédjelöltnek és négy kamarai alkalmazottnak engedélyezzék a szabad mozgást, és az orosz katonai parancsnokságtól ehhez a megfelelő okmányokat szerezzék meg.

A háború utolsó napjaiban ezek szerint dr. Bély Andor, dr. Berkovits István, dr. Drobni Lajos, dr. Dsida Elemér, dr. Farkas Béla, dr. Forrás Lajos, dr. Galba Béla, dr. Gemmel Aurél, dr. Halász Jenő, dr. Heszky Sándor, dr. Kaszás Jenő, dr. Kienitz Ferenc, dr. Körmendy Imre János, dr. Matavovszky István, dr. Mészáros Vilmos, dr. Osztovics József, dr. Osztovics László, dr. Róka Imre, dr. Szalay József dr. Tamási János, dr. Tólos Antal, dr. Varga Sándor, dr. Veöreös Imre ügyvédek és dr. Tőke Béla ügyvédjelölt voltak aktívak.³⁰⁷

1945. április 9-én a Győri Nemzeti Bizottságnak írt levelében dr. Drobni Lajos elnök és dr. Kaszás Jenő helyettes titkár bejelentette, hogy a kamara hivatalos helyisége a harcok során telitalálatot szenvedett, és erre tekintettel az elnök, továbbá dr. Galba Béla titkár és a helyettes titkár közmunkavégzési kötelezettség alóli mentesítését kérelmezi.³⁰⁸

Július 19-én Udvaros István polgármesternél kezdeményezték, hogy a népbíráskodási feladatra kirendelt védők tevékenységét tekintsék közmunkának, és azt az előírt közmunkába betudhassák.³⁰⁹ A kérelmet Kolonits Arnold helyettes alpolgármester augusztus 2-án kelt levelében elutasította, tekintettel arra, hogy a közmunkavégzési kötelezettségről szóló rendelet „szigorúan megállapítja, hogy újjáépítési közmunkán mi értendő.”³¹⁰

1945 júliusában kezdetét vette az ügyvédek átvilágítása.³¹¹ A III. sz. igazolóbizottság (Győr, Jókai u. 8.) értesítette a győri ügyvédi kamarát, hogy a kamarai tagok 3 napon belül kötelesek igazolónyilatkozatot benyújtani. A nyilatkozat „ajánlott” melléklete volt az önéletrajz, amelynek a születési adatokat, tanulmányi adatokat, az ügyvédi praxis folytatásának helyét, a győri működés időtartamát és a politikai múltat kellett tartalmaznia. Emellett egy űrlapot kaptak, amelyet attól a naptól, amikor az igazolás alá vont ügyvédek névsora a „Szabad Győr” c. lapban megjelent, kötelesek voltak kitölteni és a „kapualjban kifüggeszteni.” Nyolc nap elteltével a nyilatkozatot két lakótárssal igazoltatni kellett és a kamara elnökségénél leadni.³¹² Ennek a kvázi „feljelentési felhívásnak” a kamarával történő intéztetése előrevetítette a jövőt: az önkormányzatiság látszattá halványodását, a politikai/ideológiai kontroll eszközül történő felhasználását.

A politikai tisztogatás dr. Drobni Lajos személyét sem kerülte el. A baloldali sajtó³¹³ felháborodottan közölte, hogy „Drobni Lajost még most sem törölte a Győri Ügyvédi Kamara.” Alcímként pedig: „Ügyvédi gyakorlatától eltiltották, de az ismert reakciós ma is jogtanácsosként szerepel.” A cikk szerint Drobni „a győri jobboldali mozgalom egyik ismert képviselője és haszonélvezője volt. Többek között szerepe volt a Levente Egyesületnél is, ahol elnöki tisztet viselt, de elnöke volt a győri ügyvédi kamarának is. Ebben a minőségében szélsőségesen antiszemita viselkedést tanúsított, és az ő javaslatára zárták ki a zsidó ügyvédek a kamarából, még az országos rendeletek előtt. Drobni Lajost ezek miatt a cselekmények miatt az igazoló bizottság végleg eltiltotta az

ügyvédi gyakorlatától. Úgy látszik mégis, hogy ez a megbélyegzett jobboldali vezérférfiú nagyon megfelel ma is a győri ügyvédi kamarának, mert nevét még mindig nem törölték a gyakorló ügyvédek lajstromából. Talán az az álláspont, hogy ezek a cselekmények nem érdemelnek büntetést, hanem meszszenenő kíméletet kell elkövetőjükkel szemben tanúsítani? Esetleg sajnálják is, és szívesen napirendre térnének az eset felett.”

Dr. Drobni Lajos ebben az időben már hónapok óta távol tartotta magát a kamarai ügyektől, a kamarai levelezést dr. Bély Andor elnökhelyettes és dr. Galba Béla titkár jegyezték. A válaszmáány értetlenkedve fogadta az idézett sajtóhírt, ugyanis semmiféle formában nem volt hivatalos tudomásuk az elnök ellen folytatott eljárás állásáról.

1945. október 19-én dr. Drobni Lajos a következő levelet intézte a kamarához: „III. számú Igazoló Bizottság 1945. augusztus 17-én kihirdetett előttem egy határozatot, mely szerint elmozdításra ítélte. A határozatot kihirdető elnök egyúttal azt is közölte, hogy a határozatot írásban kézbesítik, s az fogja tartalmazni annak indokolását. A kihirdetéskor egy hang indokolás nem történt. Az elnök kijelentette, hogy a határozat ellen jogom van fellebbezni a Népbírószághoz, már most, vagy a határozat kézbesítése után 8 nap alatt. Bejelentettem, hogy fellebbezek, mire azt a közlést tette, hogy a határozat kézbesítésétől számított 8 nap alatt írásban indokolhatom a fellebbezést. /.../ A határozatnak részemre kézbesítése ezideig sem történt meg. Amikor irodám részére gondnok kirendelése válnék szükségessé, a kirendelendő gondnokul dr. Száky Kálmán győri ügyvéd urat jelölöm meg.”³¹⁴

A III. sz. Igazoló Bizottság elnöke november 1-jén arról értesítette a kamarát, hogy dr. Drobni Lajost az ügyvédi gyakorlattól eltiltotta, és Drobni ugyan fellebbezett, de ez halasztó hatállyal nem bír.³¹⁵ A kamara a meglehetősen nagy preszsió ellenére sem siette el a kizárást, arra formálisan csak 1950. május 30. napjával került sor.

Dr. Drobni Lajos 17 éven keresztül volt a kamara titkára, közel nyolc évig az elnöke.

Az izraelita ügyvédek „rendelet előtti kizárásának” vádja a levéltári kutatások tükrében iratellenesnek tekinthető.³¹⁶ Ezt dr. Drobni Lajos jogász karaktere sem tette volna lehetővé. Az viszont tény, hogy országgyűlési képviselőként 1938. május 10-én a „társadalmi egyensúly hatályosabb védelméről” szóló törvényjavaslat vitája során egyetértését fejezte ki a zsidótörvény célkitűzéseivel kapcsolatban, sőt, szorgalmazta a földtulajdon, valamint a jövedelem „igazságosabb” megosztására irányuló intézkedések megtételét.³¹⁷

Dr. Drobni Lajos ügyével kezdetét vette az ügyvédség politikai alapú diszkriminációja. A későbbi időkben számos kiváló jogász vesztette el személyi szabadságát, egzisztenciáját jogállami igazságszolgáltatással összeegyeztethetetlen módon. Sorsuk a kamarai iratok alapján alig követhető nyomon, a lajstromkönyv megjegyzés rovata kizárásukra általában jogszabályi hivatkozással utal. Ez igaz az elkövetkező évtizedekre, de különösen az '50-es, '60-as évekre. Amint Kovács M. Mária megállapította: „A magyar ügyvédség egésze az új rendbe nem nagyon tudott beilleszkedni. /.../ Hagyományaikhoz hűen, az ügyvédek most sem siettek csatlakozni az előretörő politikai irányzathoz.”³¹⁸

A '30-as évek végétől, az antiszemita intézkedésekkel véget értek a „boldog békeidők.” Igazolóbizottság, kuláklista, ideológiai kontroll és „körkörös” ellenőrzések következtek. Az ellentmondás feloldhatatlannak látszott: védőnek lenni potenciális gyanúsítottként, a „személyek” jogi érdekeit képviselni a „kollektíva” (párt) államában.

Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 10.440/1945. M. E. számú rendelete az „ügyvédi kamarák működésének helyreállításáról”, a kamarák 1944. december 31-e előtt választott vezetőségének megbízatását megszüntette. Elrendelte, hogy a kamara (intézőtanács) elnökét a miniszter jelöli ki. A rendelkezés akként módosította az Ürt. 45. §-át, hogy az ügyvédi kamarák névjegyzékébe a női nemhez tartozó magyar állampolgárok is felvehetők legyenek.³¹⁹

A 12.000/1946. IM rendelet előírta, hogy kamarai választójoggal nem rendelkezhetnek azok, akikkel szemben az igazolóbizottságok akár jogerősen, akár nem jogerősen feddésnél súlyosabb büntetést alkalmaztak.³²⁰

Az 51.000/1946. IM rendelet megszüntette a balassagyarmati, egri, kalocsai, kaposvári, kecskeméti, nyíregyházi, soproni, székesfehérvári, zalaegerszegi kamarákat. Ettől kezdve a győri ügyvédi kamara területe a győri, a soproni és a veszprémi törvényszék területével egyezett meg. A megszünt kamarák székhelyén helyi bizottságokat kellett létrehozni. A kamarák vezetőségválasztására a rendelet 1946. november 17. napját tűzte ki.³²¹ Ez időtől szűnt meg az 1875. február 1-jén alakult soproni kamara.

1946. április 27-én dr. Száky Kálmán kinevezett elnök arról tájékoztatta az igazságügy-minisztert, hogy a kamara könyv-

tára majdnem teljes egészében megsemmisült, így a szegedi egyetemet nem tudják szakkönyvekkel támogatni.³²²

Október 2-án a kamara intézőtanácsa dr. Száky Kálmán elnökletével tartott ülést a Szent István u. 25. sz. alatti helyiségükben. Jelen volt még dr. Osztovics József és dr. Tálos Antal intézőtanácsai tag, és dr. Galba Béla megbízott titkár. Az intézőtanács tudomásul vette dr. Franki Imre bejelentését, miszerint az ügyvédi gyakorlattal felhagy, tekintettel arra, hogy október 14-től közjegyzőként működik. Dr. Száky Kálmán ismertette az 51.000/1946. I. M. rendeletet, mely szerint a kamara a volt soproni kamara területével, valamint a székesfehérvári kamarához tartozott és a veszprémi törvényszék területén joggyakorlatot folytatott ügyvédekkel gyarapodott. Ezen ügyvédek a kamara tagnévsorába átvezették.³²³

A kamara választó közgyűlését november 17-én tartották. A közgyűlésen 24-en jelentek meg. Az elnök ismertette, hogy dr. Füves Károly, dr. Gemmel Aurél, dr. Koháry István és dr. Németh János előzetesen bejelentették, semmiféle tisztséget nem vállalnak el. Az írásban megküldött szavazatokkal együtt összesen 80 szavazatot adtak le. Ebből 57 érvénytelennek bizonyult. A választást érvénytelennek nyilvánították.³²⁴

Az 1946. december 23-án megtartott közgyűlésen dr. Bély Andor választották elnökké, a titkár dr. Galba Béla, a kamarai ügyész Pyber Dénes lett. 1947-ben a kamarának 107 önkormányzatban részvételre jogosult tagja volt.³²⁵

Dr. Bély Andor elnök augusztus 29-én a régi időket idéző határozott hangvétellű levélben kereste meg az igazságügy-minisztert: „A nemzetgyűlési választásokkal kapcsolatban kamaránk választmánya 1947. évi augusztus hó 29. napján meg-

tartott ülésén foglalkozott azokkal a sérelmekkel, amelyek a kamara egyes tagjait érték azon a címen, hogy a választói névjegyzékből való kihagyásukkal törvénysértés történt. Ezzel kapcsolatban a választmány arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ügyvédi kamara, mint közjogi testület – amelynek állása a közhatalóságokéval egyenlő –, köteles a tagjait ért sérelmek orvoslása iránt lépéseket tenni, és e vonatkozásában felügyeleti hatóságához, az Igazságügy-miniszter Úrhoz fordulni. Az állampolgári jogok és kötelességek egyensúlyban tartása megkívánja, hogy a legfontosabb állampolgári jogát, a választójogot a népi közösség minden egyes tagja gyakorolhassa, kivéve azt az esetet, ha a választói törvényben felsorolt kizáró ok fennforgása vele szemben kétségtelenül igazolható. /.../ Az idő rövidege miatt a kamarának nem állott módjában a területén tartózkodó összes tagjától beszerezni az adatokat arra, hogy hányan lettek a választói névjegyzékből kihagyva, azonban a Győr székhellyel bejegyzett tagok közül 13 tagtól érkezett bejelentés arról, hogy a névjegyzékből törvényszerű ok nélkül kihagyták, és fellebbezésüket indokolatlanul visszautasították. A kar tagjainak erkölcsi reputációja, de egyben annak tisztázása végett is, vajon legfontosabb állampolgári joguk, a választói jog gyakorlására jogosultak-e, a kérdés tisztázását szükségessé teszi, – minthogy az egyes esetekben felhívott kifogásokkal szemben a védelmi adatok és érvek kifejtésének lehetősége a demokrácia elengedhetetlen követelménye – miért is hivatalos tisztelettel kérjük az Igazságügy-miniszter Urat, méltóztassék ezen jelentésünk folytán hozandó intézkedéssel lehetővé tenni, hogy a kizárt kamarai tagok az e célra kijelölendő bizottság előtt a kamarának, képviselő-

jének, elnökének bevonásával megcáfolhassák a velük szemben felhívott kizáró ok fennforgását, vagy pedig ezen eljárás nélkül hozandó rendelettel a kizárt tagok rehabilitációját elrendelni.”³²⁶

1948. április 4-én hatályba lépett a 37.000/1948. IM rendelet, melynek értelmében 1948-tól mindazon kamarák, amelyeknek székhelye nem ítélőtáblái területen volt, megszűntek. A szombathelyi kamara területét a győrihez csatolták.³²⁷

Június 1-jétől, az 52.000/1948. IM rendelet akként rendelkezett, hogy a győri ügyvédi kamara területének az a része, amely egybeesik a nagykanizsai törvényszék területével, a Pécsi Ügyvédi Kamara területéhez „csatoltatik.”

A területi változásoknak megfelelően, változott a kamaránál nyilvántartott ügyvédek száma is: 1945-ben 70, 1946-ban 150, 1947-ben 159, 1948-ban 272, 1949-ben 259, 1950-ben 243, 1951-ben 224, 1952-ben 210, 1953-ban 202, 1954-ben 211 fő volt.³²⁸

A győri ügyvédséggel szemben különösen bizalmatlan lehetett a hatalom. Erre utal a kamarai vezetés dr. Halász Jenő elnökhelyettes és dr. Farkas Béla titkár által jegyzett levele, amelyet a Jogtudományi Közlöny szerkesztőségének és az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának küldtek meg. „A Győri Ügyvédi Kamara válaszmánya 1950. április hó 24. napján tartott válaszmányi ülésén foglalkozott a Jogtudományi Közlöny 1950. február 20-i – Győrről 1950. március 25-én megjelent – számában dr. Virág Miklós által írt „Az ügyvédség” című cikkel, és a következőket állapította meg: A győri ügyvédség a tervkölcsonjegyzés alkalmával az ország dolgozó népének lelkes áldozatvállalásától távolálló magatar-

magatartást nem tanúsított, mert tehetségéhez képest jegyezte a kölcsönt, bár a cikk szavai szerint is – az ügyvédi hivatás az ügyvédek egy részének tud csak megélhetést biztosítani.

Nem áll az, hogy a győri ügyvédi kamarába sorra vettek fel B-listás, nyugdíjas köztisztviselőket és más, pl. nagybirtokos osztályellenséget. Felvételi bizottságunk határozatainak meghozatalánál mindig alapos vizsgálat tárgyává tette a kérvényező politikai megbízhatóságát. Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága OB. 15/1947. sz. utasítása folytán az 1947. november 3-án tartott választmányi határozatunk értelmében kamaránk ügyésze minden olyan tagfelvételi ügyben, amikor nem volt ügyvédjelölt, kérte felvételét, az elsőfokú határozat ellen mindig fellebbezéssel élt. Ezekben tehát az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága döntött véglegesen. B-listást, vagy nagybirtokos osztályellenséget a kamara fel nem vett, ellenben végre kellett hajtania az Igazságügy-miniszter Úr 51.000/1946. sz. rendeletét, melynek értelmében a győri kamarához csatolás folytán átjegyezte a csatolt területen bejegyezve volt ügyvédek. Ezek között volt egy olyan ügyvéd, akinek cirka 100 hold földbirtoka volt. Internálási és népbíróági eljárás alatt álló ügyvédek esetében a kamara fegyelmi bizottsága elrendelte az ügyvédségtől való felfüggesztést. Csak azokban a ritka egy-két esetben mellőzte ezt, amelyekben a vádat teljesen tisztázottnak nem látta, vagy a régi rendszerben üldözött egyénről volt szó, és annak gyanúja merült fel, hogy a feljelentés bosszú műve. Ezekben a szórványos esetekben szem előtt tartotta a fegyelmi bíróság, hogy a kellő alap nélkül elrendelt felfüggesztés esetleg helyrehozhatatlan erkölcsi és anyagi kárt okozhat. Ez esetek túlnyomó részében a népbíróági

tárgyalásban már első fokon felmentés következett be. Joggal kifogásoljuk tehát a cikknek azt az állítását, hogy a győri kamara vezetési reakciós szellemű.”³²⁹

Dr. Décsi Gyula államtitkár az 1937. évi IV. te. 43. § (2) bekezdésére hivatkozva, 1950. július 20. napjával felfüggesztette a kamara önkormányzatát, és felszólította a kamara vezetőségét, hogy a kamara ügyeit haladéktalanul adja át dr. Király István miniszteri kiküldöttnek. (Érdekesség, hogy az ún. „fehér könyv” 1956 után súlyos vádként emlegette, hogy az ügyvédek vissza akartak térni az államtitkár által hivatkozott 1937-es „fasiszta” rendtartáshoz.) A miniszteri kiküldött, budapesti ügyvéd lévén, szombatonként utazott Győrbe.

Ebben az évben a következő ügyvédek működtek Győrött: dr. Bartha Béla, dr. Bálint Károly, dr. Berkovits István, dr. Bély Andor, dr. Czingráber Lajos, dr. Csincsák Endre, dr. Dsida Elemér, dr. Erdélyi Iván, dr. Farkas Béla, dr. Farkas Ferenc, dr. Forrás Lajos, dr. Galba Béla, dr. Garay Lajos, dr. Giday Gyula, dr. Győrffy Pál, dr. Halász Jenő, dr. Heszky Sándor, dr. Hochstrasser Oszkár, dr. Horváth József, dr. Kaszás Jenő, dr. Kocsis Tibor, dr. Koháry Andor, dr. Koháry István, dr. Kun Árpád, dr. Miklós Imre, dr. Németh János, dr. Osztovits József, dr. Pinezich Kálmán, dr. Pyber Dénes, dr. Radda Gyula, dr. Serly István, dr. Schannen Lajos, dr. Tamásy János, dr. Tálós Antal, dr. Tőke Béla, dr. Varga Sándor, dr. Velsz Aladár, dr. Velsz Kornél, dr. Waigandt Antal.³³⁰

A miniszteri kiküldött 1950. szeptember 23-án levélben ajánlotta fel az ügyvédi kar közreműködését a városi tanácstagválasztás lebonyolításában.³³¹

1951. március 15-étől az 5666/1951. (II. 27.) IM sz. rendelet

a kamarákat az egykori 5 ítéltábla területén 5 kamarába koncentrált. Ez esetünkben a győri, szombathelyi, veszprémi, zalaegerszegi megyei bíróság területének felelt meg.³³²

1951. szeptember 15-én a kamara Sztálin u. 25. sz. hivatalos helyiségének „védelmében” fordult a megyei tanács lakás-gazdálkodási szervéhez. Ebben beszámolt arról, hogy a két földszinti helyiségben helyezték el az irattárat és a könyvtárat, és az „éberség követelményeit” figyelembe véve ez nem teszi lehetővé, hogy a mellette lévő helyiséget lakásnak igénybe vegyék. Azt is megemlítette, hogy pince híján a hivatali helyiségek előszobájában tartják a fűtéshez szükséges tüzelőanyagot.³³³

A kamara 1951. évi bevételi előirányzata 50 000 forint volt, amelyből 48 ezret a havi 20 forintos tagdíjak tettek ki, 1000-et felvételi és átjegyzési díjak, további ezret a fegyelmi büntetésekből befolyó összeg. A kamara tagjainak létszáma 237 fő volt a költségvetés elkészítésekor, de ennek csökkenésével számolva, a tagdíjbevételt 200 főre kalkulálták. A miniszteri kiküldött tiszteletdíja havi 1000 forint, Nyikos Imre kamarai tisztviselő juttatása havi 630 volt. Az alkalmanként bedolgozó gépíró napi 20 forintot kapott. A szombathelyi, veszprémi, soproni, zalaegerszegi helyi bizottságok működésével kapcsolatos kiadásokra évi 3000 forintot szántak. A kamara helyiségének bérletére havi 93 forintot terveztek. A kamara szombathelyi telkének és zalaegerszegi házának közterheire és biztosítási díjára évi 1000 forintot kalkuláltak. Az Országos Bizottságnak évi 2000 forintot fizettek. Beteg ügyvédek és ügyvédözvegyek segélyezésére évi 1000 forint jutott. A miniszteri kiküldött útiköltsége és napidíja évi 4800 forintot tett ki.

A költségvetést a miniszteri kiküldött mellett dr. Velsz Aladár előadó, megbízott pénztáros írta alá, aki az idézett költségetes tanúsága szerint ingyen dolgozott.³³⁴

Győrött országosan negyedikként, 1951. december 1-jén alakult meg az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség, a dr. Erdélyi Iván munkaközösségi tag lakásából átengedett szobában, a Sztálin u. 10. szám alatt. A munkaközösségnek kezdetben 8 tagja volt, számuk később 12-re emelkedett. A 12 ügyvéd és egy ügyvédjelölt két szobában dolgozott, nagy zsúfoltság mellett. A munkaközösség korszerűbb elhelyezését csak 1969-ben sikerült megoldani. A munkaközösség első vezetője dr. Velsz Aladár volt. A munkaközösség alapító tagjai: dr. Bálint Károly, dr. Czingráber Lajos, dr. Erdélyi Iván, dr. Giday Gyula, dr. Györffy Pál, dr. Heszky Sándor, dr. Németh János, dr. Velsz Aladár. 1954-től dr. Miklós Imre, dr. Pyber Dénes, dr. Radda Gyula. 1955-től dr. Kaszás Jenő.

Az igazságügy-minisztérium 1951. december 4-én kelt rendeletével a győri ügyvédi kamara önkormányzatának 1950. évi július hó 12. napján elrendelt felfüggesztését megszüntette.³³⁵

A kamarai kiküldött az új vezetőség választása, azaz a kamarai önkormányzat visszaállítása céljából, 1951. december 30. napjára választói közgyűlést hívott össze. Ezen felhívását mint „a választási bizottság elnöke” jegyezte. A kamara elnöke dr. Ferenczy Géza, az elnökhelyettes Galba Béla, a titkár dr. Velsz Aladár lett. Ügyésszé választották dr. Giday Gyulát, pénztárossá dr. Erdélyi Ivánt, ellenőrré dr. Balázsovits Gyulát.³³⁶

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága 1953. február 11-én érkezett „bizalmas” minősítésű levelében a kamarai titkárt ügyvédi jellemzések készítésére „kérte fel.” A jellemzés

szempontjait a következőkben adta meg: a nevezettek párttagok-e, milyen a párthoz való viszonyuk, milyen volt a múltban a magatartásuk, voltak-e tagjai jobboldali szervezeteknek, vagy másként vettek-e részt valamilyen jobboldali, nacionalista mozgalomban, szabadkőművesek voltak-e, milyen a jelenlegi politikai és szakmai magatartásuk, milyen a népi demokráciához, a bírósághoz és az ügyfelekhez való viszonyuk, szerepelnek-e kuláklistán?³³⁷

Dr. Velsz Aladár 1953. április 14-én felterjesztette az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságához a győri magánügyvédek jellemzését. A „bizalmas” minősítésű iratban megállapította, hogy „a győri magánügyvédekre vonatkozólag mielőtt azokról egyenkint jelentést adnék, előadom, hogy egyik sem párttag. A párttal való kapcsolatuk nincs meg, tudomásom szerint, jobboldali, nacionalista mozgalmakban nem vettek részt. Politikai tekintetben passzíve viselkednek, a tömegszervezetekkel sem keresik a közelebbi kapcsolatot. Hogy szakmai vonatkozásban is megfelelő véleményt adhassak róluk, véleményt kértem dr. Sikabonyi György megyei bírósági elnöktől, dr. Ruttkay György államügyészségi elnöktől és Maár Ferenc járásbírósági elnök elvtárstól.” Erdemes néhány jellemzést idézni:³³⁸

„Dr. Bély Andor 1885. január 10-én született Győrött, bejegyzett ügyvéd 1913. jún. 27. óta. Régi győri család tagja. Egész életét Győrött élte le, atyja szintén ügyvéd volt, vármegyei tiszti főügyész. Egész életében demokratikus felfogásáról tett bizonyosságot. Rendkívül nagy olvasottságú, művelt ember, aki a haladó eszmék iránt fogékony. A felszabadulás után az ügyvédi kamarának elnöke volt. Mint kiskgazdapárti tag a

városi törvényhatósági bizottságnak is tagja volt, szorgalmasan képezte magát. Feleségének – akit származása miatt üldöztek – betegsége őt magát is megtörte, és mint 68 éves, öreg, beteg ember, akit feleségének halála nagyon megrendített, teljesen visszavonultan él, társaságba nem jár, ügyei alig vannak, könyvtárának és bútorainak eladásából él.”

„Dr. Dsida Elemér 1906. május 21-én született Győrött, bejegyzett ügyvéd 1937. június 24. óta. Atyja reálgimnáziumi igazgató, majd főigazgató volt. Politikai tekintetben kifogás nincs ellene. Általában jó véleménnyel vannak vele szemben, dr. Sikabonyi elnök szerint a bíróság felé is nagyon készséges, védelmei a demokrácia szempontjából is megállják a helyüket, a bíróság munkáját segíti, fejlődőképes. A Jogászszövetségnek és a Magyar Szovjet Társaságnak tagja, szemináriumi előadásokon részt vesz, képezi magát, s bár püspöki jogtanácsos volt, nem látszik rajta, hogy klerikális befolyás alatt állna. Nős, két gyermek atyja. Munkaközösségi tagnak jelentkezett. Irodája gyengén megy, a hiányzó anyagiakat bútorainak eladásából pótolja, ennek ellenére köztartozása nincs.”

„Dr. Hochstrasser Oszkár 1917. december 29-én született, bejegyzett ügyvéd 1949. február 24. óta. Atyja kórházi főorvos. Nős, két gyermeke van. Dr. Sikabonyi elnök véleménye szerint rendkívül ügyes, szimpatikus ember, fejlődőképes. A sport területén végez társadalmi munkát, a bírósági dolgozókkal együtt, és ezt a szorosabb kapcsolatot nem igyekszik kihasználni a maga javára. Munkaközösségi tagnak igen alkalmasnak tartja, megfelelő vezetés mellett hasznos tagja lenne a munkaközösségnek. Ruttkay György elnök szerint a sportvonalon együttműködik a bírósági tagokkal, és magatartása semmi

kivetnivalót nem hagy maga után, védelmei korrektek, a bíróság munkáját elősegíti, munkaközösségi tagnak ő is alkalmasnak tartja.”

„Dr. Koháry Andor, született 1901. október 9-én, bejegyzett ügyvéd 1929. június 7. óta. Nős. Testvére dr. Koháry István, aki 1903-ban született, bejegyzett ügyvéd 1932. június 14. óta. Nős, két gyermek atyja. Tisztviselő családból származnak. Ketten tartanak fenn ügyvédi irodát, ahol egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel végzik munkájukat, így az egyikre vonatkozó vélemény vonatkozik a másikra is. Már a felszabadulás előtt is, de inkább a felszabadulás után igen jelentős forgalmú irodával rendelkeztek, a legjobban kereső ügyvédek. Ügyvite-lük az előírásoknak megfelelő. Az előírt könyveket szabályszerűen vezetik. Sikabonyi megyei bírósági elnök, Ruttkay ügyészségi elnök és Maár járásbírósági elnök elvtársaknak a véleménye csaknem teljesen megegyezik róluk. Véleményük szerint imponáló az az ambíció, amellyel ügyfeleiknek érdekeit a bíróság előtt képviselik, de nem számolnak azzal, hogy jóhiszeműségük dacára is a túlzott védelemmel ügyfeleik érdeke ellenére cselekszenek. Ez a túlzott védelem természetesen befolyásolja a bíróságoknak a munkáját is, és akaratlanul is akadályozzák az ügyek gyors elintézését. A túlzott védelem forszírozása erőszakos színben tünteti fel őket. A bírósági vezetők véleménye szerint ez az akták felduzzasztását eredményezi. Szakmai tekintetben jó felkészültségűek, és az újabb jogszabályokkal teljesen tisztában vannak. Munkaközösségi tagnak jelentkeztek. Egyébként demokratikus gondolkodásúak, ideológiailag is jól képzett ügyvédek, a szemináriumi és jogászszövetségi szemináriumok buzgó hallgatói.”

„Dr. Miklós Imre 1908. július 19-én született, bejegyzett ügyvéd 1946. április 5. óta. Először a Budapesti Ügyvédi Kamaránál volt bejegyezve, 1949 ősze óta Győrött tart fenn irodát. Lakása Győrszentmárton községben van, onnét jár be naponként. Atyja járásorvos volt, nő, egy gyermeke van. Dr. Sikabonyi megyei bírósági elnök véleménye szerint jó felkészültségű ügyvéd, különösen jó polgári jogász, Ruttkay ügyészségi elnök és Maár járásbírósági elnök elvtársak is jó védőnek tartják, ellene kifogást nem emelnek.”

„Dr. Osztovics József 1905. március 19-én született Győrött. Bejegyzett ügyvéd 1931. október 20. óta. Kisiparos családból származik, 5 gyermeke van. Dr. Sikabonyi elnök elvtárs véleménye szerint a bírósággal szembeni magatartása jó. Mint védő, munkáját jól látja el. Eljárásában kifogás nem található. Munkaközösségi tagnak alkalmas. Dr. Ruttkay ügyészségi elnök elvtárs véleménye szerint a bíróság előtti magatartásával nincs kifogás.”

„Dr. Osztovics László 1897. június 30-án született Győrött. Dr. Osztovics József testvére. Nő, 3 gyermeke van. Előbb Mosonban, majd Magyaróvárrott volt ügyvéd. 1937. október 1. óta Győrött folytat gyakorlatot. 1937-től 1946-ig vármegyei tiszti főügyész volt, amikor nyugdíjazták. Elég jó forgalmú irodája van. A megye közösségeivel jó kapcsolata van. Dr. Sikabonyi elnök elvtárs véleménye szerint a védelem ellátásában kissé erőszakos.”

„Dr. Pinezich Kálmán Sopronban született, 1912. január 25-én. Bejegyzett ügyvéd 1941. június 1. óta. Előbb Sopronban folytatott gyakorlatot, két év óta Győrbe helyezte át irodáját. A Magyar Jogászszövetségnek tagja, a jogászszövetségi előadásokat látogatta. Nő, egy gyermeke van.”

„Dr. Pyber Dénes Komáromban született 1895. szeptember 16-án, bejegyzett ügyvéd 1926. szeptember 22. óta. Atyja telekkönyvvezető volt. 1926-tól 1939-ig volt Győrött ügyvéd, 1939-től 1945-ig Komáromban, 1945-től ismét Győrött. Gyenge forgalmú irodája van, az iroda forgalma azonban létfenntartását biztosítja, tekintettel arra, hogy családja nincs. Demokratikus gondolkodású ügyvéd, a kamara választmányának tagja, a kamarai ügyek intézésében mindig szívesen vállalt munkát.”

„Dr. Radda Gyula 1902. december 7-én született. Bejegyzett ügyvéd 1934. november 20. óta. Először a Budapesti Ügyvédi Kamaránál volt bejegyezve, onnét jegyeztetett át Győrbe. Nős, 3 kiskorú gyermeke van. Sikabonyi megyei bírósági elnök véleménye szerint rendkívül előzékeny, készséges ügyvéd, a bírósághoz való viszonya nagyon jó. Ruttkay ügyészségi elnök elvtárs szerint a védelem ellátásában kissé erőszakos, azonban jó képességű és fejlődőképes ügyvédnek tartja.”

„Dr. Schannen Lajos Győrött született 1911. március 31-én, bejegyzett ügyvéd 1946. szeptember 12. óta. Atyja táblabíró volt. Bal lábának bénasága miatt a mozgásában kissé akadályozva van. Ügyvédi bejegyzése előtt a bíróságon teljesített szolgálatot mint járásbíró. A felszabadulás után belépett a szociáldemokrata pártba, de onnét egy év tagság után kilépett. Politikával nem foglalkozik. Sikabonyi megyei bírósági elnök szerint haladó gondolkodású jogász, a védelmet ügyesen látja el, jó felkészültségű.”

„Dr. Tamási János 1898. november 3-án született. Bejegyzett ügyvéd 1938 júliusa óta. Kisiparos családból származik. 1921 óta állandó győri lakos. Sikabonyi megyei bírósági elnök

igen jó véleménnyel van róla. Készséges, a bírósághoz nagyon jól viszonyul, demokratikus gondolkodású. Munkaközösségi tagnak alkalmas. Ruttkay ügyészségi elnök elvtárs is rendes embernek ismeri.”

A jellemzésekből nyilvánvaló, hogy dr. Velsz Aladár úgy igyekezett eleget tenni a feladatnak, hogy ne ártsen a még működő kisszámú ügyvédtársadalomnak. Ebben az időben 33 ügyvéd tevékenykedett Győrben, közülük nyolcan az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösségben.³³⁹

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága OB 608-as határozatában meghatározta, hogy a területi kamarák ügyészei kötelesek az OB főügyészének mind az általános elvi, mind az egyes ügyekben adott utasításait követni. Az olyan fegyelmi ügyekben, amelyek bíróság vagy hatóság, társadalmi szervezet feljelentésére indultak, a kamarai ügyész eljárást megszüntető határozatot csak az OB főügyészének előzetes hozzájárulásával hozhatott. Ilyen ügyekben a fellebbezés mellőzéséhez szintén az OB-főügyész engedélye kellett. Igazgatási ügyekben a kamarai ügyész a fellebbezéstől szintén csak az OB-főügyész engedélyével mondhatott le.

Ügyanezen határozat az ügyvédi munkaközösségek megerősítésére szólította fel a kamarákat, elsősorban a vezetőik személyének felülvizsgálatával. Előírta, hogy a munkaközösségeket és a magánügyvédeket negyedéves ellenőrzési terv szerint kell ellenőrizni, és erről beszámolót kell készíteni.

A totális kontrollt célozta a következő rendelkezés is: „Az OB elnöksége vegye át a magyar Jogász Szövetséggel való megállapodás alapján a Jogász Szövetség káderanyagát, építse ki az ügyvédek országos nyilvántartását, és ugyanilyen nyil-

vántartás vezetésére utasítsa az egyes ügyvédi kamarákat. A nyilvántartásnak lehetőleg teljes képet kell adnia minden egyes ügyvéd személyére vonatkozólag. Az ügyvédi kamarák utasítsák tagjaikat a választás előkészítésével kapcsolatos munkában való részvételre. Minden egyes kamara jelöljön ki felelős személyt a munka irányítására. Elő kell mozdítani az ügyvédek bevonását a népművelői munkába, előadások tartásába, és a választással kapcsolatos adminisztratív munkába. A kamarák adjanak 10 naponként tájékoztató jelentést az OB számára. A jelentés terjedjen ki az egyes ügyvédek e téren végzett tevékenységének ismertetésére.”³⁴⁰

A kamara vezetése 1953. június 12-én körlevelet intézett a helyi bizottságokhoz. Ebben hivatkozott arra, hogy az OB megállapította, hogy „több ügyvéd a bíróságok előtt a köteles tisztelettel össze nem egyeztethető alázatos módon, mély hajlongások és bokacsattogtatások közepette jelenik meg. Ugyanezek az ügyvédek viszont a számukra kedvezőtlenül végződő tárgyalás után sokszor a bíróságot megillető tisztelet legelemibb szabályait is félreteszik, ajtóbecsapással, vagy más, nem megfelelő megjegyzéssel hagyják el a tárgyalótermet.” Ezzel kapcsolatban felhívták a figyelmet, hogy a „bíróságok iránt a minden dolgozóra kötelező tisztelet megfelelő formáját” tanúsítsák.³⁴¹

Öt nappal később az OB leiratot intézett a győri kamarához, amelyben megállapította, hogy dr. Waigandt Antal annak idején kormányfőtanácsos volt, s emiatt kérték 15 napon belül igazgatási úton törölni.³⁴² A kamara azonban nem engedett a nyomásnak. Az ügyet a felvételi bizottság tárgyalta. A bizottság az elnökből, a titkárból, valamint dr. Pyber Dénes, dr. Tőke

Béla, dr. Csincsák Endre felvételi bizottsági tagokból állt. Az 1953. október 2-án kihirdetett határozat indoklása a következő tényállást állapította meg. „Dr. Waigandt Antal ellen az Ürt. 50. §-a alapján azért indult eljárás, mert a nevezett ügyvédnek házát az 1952. évi 4. tvr. 1. § b.) pontja alapján azért államosították, mert kormányfőtanácsos volt. A 14/1952. (II. 17.) M.T. rendelet 8. §-a felsorolja a kormányfőtanácsosokat is azok között, akiknek házát állami tulajdonba kell venni. Ennélfogva Győr város t. vb. a hivatkozott rendelet alapján jogszerűen vette állami tulajdonba nevezett ügyvédnek házát. Dr. Waigandt Antal az ügyvédi kamarába mint ügyvéd 1912. június 11-én jegyeztetett be. A bejegyzés idejében kormányfőtanácsos nem volt. Az Ürt. 50. §-a értelmében, a felvételt hatálytalanító eljárásnak az illető ügyvéd ellen akkor van helye, ha a bejegyzés után derül ki, hogy az illetővel szemben olyan tény forog fenn, ami miatt a felvételt meg kellett volna tagadni. A felvételi bizottság tehát azt vizsgálta, hogy nevezett felvétele idejében volt-e olyan ok az ő személyében, amely miatt az Ürt. 48. §-a alapján nem lett volna felvehető. A felvételi bizottság azt állapította meg, hogy ilyen ok nevezett személyében nem forgott fenn. Az 50. § szerinti eljárásnál pedig a felvétel idejébeni tényeket kell vizsgálni. Az a tény, hogy dr. Waigandt Antal később, a felvétele után az 1923. évben lett kormányfőtanácsos, nem szolgálhat okul arra, hogy az ő felvételét a felvételi bizottság az Ürt. 50. §-a alapján hatálytalanítsa, és így őt az ügyvédek sorából törölje. A felvételi bizottság álláspontja szerint, ha nevezett ügyvéd később olyan magatartást tanúsít, amely őt méltatlanná teszi az ügyvédi hivatás betöltésére, akkor vele szemben fegyelmi eljárásnak

van helye. Ezek szerint tehát dr. Waigandt Antal ügyvéddel szemben az Ürt. 50. §-a szerinti törlési eljárás lehetőségét a kamara felvételi bizottsága fennforogni nem látta.”³⁴³ Feltétlenül meg kell említeni, hogy az OB nem dr. Velsz Aladár jelentéséből értesült dr. Waigandt kormány-főtanácsosi múltjáról.

1953-ban a kamara az ellenőrzések tapasztalatai alapján 13 esetben indított fegyelmi eljárást, főként pénzbüntetést szabtak ki, elmozdítás, felfüggesztés nem történt. 1953. január 1-jén megkezdte működését a Pápai Ügyvédi Munkaközösség, január 5-én a Szombathelyi 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség, április 16-án a Tapolcai Ügyvédi Munkaközösség, valamennyi 5-5 fős létszámmal.³⁴⁴

Az OB-n keresztül gyakorolt kontroll mellett az Igazságügy-minisztérium továbbra is fenntartotta irányító szerepét. Az Erdei Ferenc aláírásával ellátott, 1954. április 26-án keltezett körlevél gyakorlatilag megtiltotta a termelőszövetkezetek elleni perek ügyvédi képviseletét. „A felszabadulás óta az ügyvédség országunk népi demokratikus fejlődése során jelentős előrehaladást tett, javult az ügyvédség összetétele, emelkedett a politikai színvonala, és javult a dolgozó néphez, valamint a népi demokratikus állami szervekhez való viszonya is. Ennek megfelelően növekedett a Párt és a kormány bizalma az ügyvédség iránt. Ez a bizalom fokozott felelősséget ró az ügyvédségre, és kötelességévé teszi, hogy országunk szocialista építésében, a szocialista törvényesség megszilárdításában támogassa állami szerveink legfontosabb törekvéseit, közöttük a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztését, és megjavítsa kapcsolatait a dolgozókkal és a dolgozók társadalmi szervezeteivel. Ennek

ellenére olyan jelenségek tapasztalhatók mind a magánügyvédek, mind az ügyvédi munkaközösségek részéről, a termelőszövetkezetekkel szemben támasztott különféle igények érvényesítése során, amelyek összeegyeztethetetlenek az ügyvédi hivatással. Ezért törvényben biztosított felügyeleti jogom alapján ezekre a jelenségekre az ügyvédi kamarák vezető szerveinek a figyelmét felhívom, és szükségesnek tartom, hogy megszüntetésükre a kellő intézkedéseket törvényes hatáskörükben megtegyék.”³⁴⁵

Az igazságügy-miniszteri körlevél rosszalta, hogy „magánügyvédek és ügyvédi munkaközösségek tömeges felszólító levelekkel zaklatják a termelőszövetkezeteket, és emellett indokolatlanul nagyszámú különféle beadványt intéznek az állami szervekhez.” A miniszter közölte, hogy a bíróságokat felhívta, hogy ilyen jelenségek észlelésekor tegyenek feljelentést az illetékes ügyvédi kamarához, a fegyelmi eljárás megindítása érdekében. Ugyanakkor az ügyvédek figyelmébe ajánlotta a termelőszövetkezetek jogi patronálását. A körlevél elítélendő példaként hivatkozott arra az esetre, amikor „ügyvédek kulákok érdekében, 1951-ben felajánlott és elfogadott mezőgazdasági ingatlan akkori felszántásának díját és a bevetett mag ellenértékét kérték a bíróság részéről megítélni, holott 1951-ben az ingatlantulajdonos minden jogfenntartás nélkül, ingyenesen lemondott a tulajdonjogáról.” Sejthető, mi rejtett az ingyenes lemondás mögött. Az is nyilvánvaló a körlevélből, hogy az ügyvédi kar tagjai közül többen igyekeztek a tsz-szervezésekkel kapcsolatos visszaélések károsultjainak jogvédelmet nyújtani, és ez indukálhatta a kormányzati beavatkozást.

A döntések centralizációját célzó törekvés következő lépésőjét jelzi az OB október 30-án közzétett felhívása, amely az IM leiratára hivatkozva helyteleníti az ügyvédi kamaráknak azt a gyakorlatát, hogy a volt igazságügyi dolgozók (bírák, ügyészek, fogalmazók) felvételi kérelmét elutasítják anélkül, hogy a felvételi iratokat véleményezés végett az ügyvédi ügyosztályhoz felterjesztenék. Felhívta a kamarák figyelmét, hogy az ilyen ügyvédi vagy ügyvédjelölti bejegyzésekre vonatkozó kérelmeket minden esetben terjesszék fel az ügyvédi ügyosztályhoz.³⁴⁶ Kérdés, miért voltak ennyire zártak a kamarák az ügyészségek és a bíróságok felé? Lehetséges, hogy a választ legalább részben a korabeli jogászképzés lehetőségeinek elemzésével lehetne megtalálni. (Vö. a 4.181/1949. (VIII.) korm. sz. rendelettel a büntetőbírói és államügyész akadémia létesítése tárgyában, melynek alapján négy hét társadalomtudományi + 1 év jogi stúdium után lehetett büntetőjogi képzettséget szerezni stb.)

A győri ügyvédi kamara 1954. június 2-án tagértekezletet tartott. A tagértekezlet fő témája a termelőszövetkezetekkel kapcsolatos ügyvédi magatartás volt. Apró, de érdekes momentum, hogy dr. Velsz Aladár, a gépelt titkári beszédében az igazságügy-minisztert következetesen „úrnak” címezte, majd észlelve a „baklövést,” a titulust kézzírással sorban átjavította „elvtársra.”

Beszámolójában megállapította, hogy „az új kormányprogram óta bizonyos törés mutatkozik a helyes ügyvédi magatartásban. Különösen észlelhetővé vált ez a törés a legutóbbi időkben a termelőszövetkezetekkel szemben tanúsított ügyvédi magatartás tekintetében. Ezen a téren olyan káros jelen-

ségek mutatkoztak, amelyek az ügyvédekbe vetett bizalmat nagyon megrendítették.”

A titkár ismertette, hogy a kamara területén a beszámoló időpontjában négy ügyvédi munkaközösség működik, a győri, a pápai, a szombathelyi és a tapolcai. Kifejtette, hogy a megyeszékhelyeken és a nagyobb járásbíróságok székhelyén munkaközösségeknek kellene működniük. Az OB és a győri kamara is mindent megtett, hogy Zalaegerszegen, Veszprém-ben, Mosonmagyaróváron, Keszthelyen ügyvédi munkaközösségek alakuljanak, azonban személyi és tárgyi okokra hivatkozva „az érdekelt kartársak az ügyvédi munkaközösség megalakítása elől kitértek.” A veszprémiek és a keszthelyiek helyiség hiányára hivatkoztak, a zalaegerszegiek személyi ellentétekre, a mosonmagyaróváriaknál pedig „az általuk elfoglalt elvi álláspont akadályozta meg az ügyvédi munkaközösség létrehozását.” A celldömölki munkaközösség elvben megalakult, ám helyiséggondok miatt nem kezdte meg a működését. Nagykanizsán személyi okok miatt húzóódott az ügy, ám már bejelentették alakulási szándékukat.

Dr. Velsz Aladár örömmel üdvözölte az igazságügy-miniszter azon rendeletének kihirdetését, mely szerint elhelyezés tekintetében az ügyvédi munkaközösségek is közületként kezelendők, és így reményük lehet a helyiségproblémák rendezésére. Megállapította, hogy a kamara területén 42 olyan ügyvéd van, akik különböző helyeken elosztva, 1-2 fős létszámmal működnek. Őket nem lehet munkaközösségbe tömöríteni, de nézete szerint valamilyen módon szabályozni kellene a helyzetüket.

A titkári beszámoló kitért arra, hogy a munkaközösségek és a magángyakorlatot folytató ügyvédek ellenőrzése tervszerűen

folyik. Az ellenőrzések során az ügyvitel területén a „legtágabb változatosságot” tapasztalták. Ahol nagyfokú „hanyagásgot” észleltek, ott fegyelmi eljárást indítottak. A termelőszövetkezetekkel kapcsolatos célvizsgálat során a győri megyei bíróság területén működő 65 ügyvéd közül 7 tett jelentést arról, hogy termelőszövetkezetekkel kapcsolatban pere van folyamatban, valamennyi kötelmi igényper. A Vas Megyei Bíróság területén működő 44 ügyvéd közül négynek volt ilyen ügye. Zala megyéből, az ottani 35 ügyvéd közül egynek volt termelőszövetkezettel kapcsolatos pere. A veszprémi ügyvédek közül heten adtak ilyen visszajelzést. Valamennyiük ügye vizsgálat alatt van. Közülük a szentgotthárdi dr. Vértes Mártont fegyelmi úton, nem jogerősen, az ügyvédségtől való elmozdításra ítélték.

Titkári beszámolójában dr. Velsz Aladár „önkritikát gyakorolt” amiatt, hogy a választmányi üléseken csak ügyeket intéztek, és nem tárgyalták meg az „ügyvédséget érintő időszerű kérdéseket.” Ugyanakkor bírálta a választmányi tagokat is, hogy a 12 főből rendszerint csak négyen jelentek meg a havi üléseken.

Elhangzott, hogy az előző év folyamán 56 fegyelmi ügy merült fel, ezek közül 44-et intéztek el, felmentéssel 15-öt, feddéssel 4-et, pénzbírsággal 8-at, felfüggesztéssel 4-et, elmozdítással 3-at, megszüntetéssel 3-at, abbahagyással 7-et. A titkári beszámolót követően Csapó László, a minisztérium ügyvédi osztályának vezetője tartott előadást a termelőszövetkezetekkel kapcsolatos helyes ügyvédi magatartásról.³⁴⁷

1954 folyamán 56 panaszbeadvány érkezett a kamarához. Ebből 52-t intéztek el, 32 ügyben folytattak le fegyelmi eljárást.

Az év folyamán a kamara 173, az OB-küldöttek 4 magángyakorlatot folytató ügyvédet ellenőriztek. Az ellenőrzések többnyire az ügykezelési szabályok betartására vonatkoztak. 1954 elején a következő ügyvédi munkaközösségek működtek a kamara területén: a győri 1. sz. 11 taggal, a szombathelyi 1. sz. 4 taggal, a pápai 3 taggal, a tapolcai 5 taggal, a celldömölki 5 taggal, a sümegi 3 taggal. A munkaközösségek közül ebben az időben csak a pápai rendelkezett megfelelőnek mondható helyiséggel, a többieké csak átmeneti megoldásnak volt elfogadható.³⁴⁸

1955. január 8-án a kamara vezetése a börtönlátogatásokkal kapcsolatos visszasságokról készített beadványt az Igazságügy-minisztériumnak. Sérelmezték, hogy csak tíznaponként kerülhet sor a fogvatartottal való beszélgetésre, alkalmanként 10 perc erejéig. Javasolták, hogy legalább az első megbeszélés 25 percig tarthasson, a többire pedig 5 naponként kerülhessen sor, a perorvoslattal kapcsolatos megbeszélést pedig soron kívül engedélyezzék.

Sérelmezték, hogy a győri megyei börtönnél az ügyvédeknek az utcán, jobb esetben a börtön udvarán kell várakozniuk, mert erre a célra nincs megfelelő helyiség. Ráadásul a beszélő a börtön udvarán zajlik le, ahol a fogvatartott drótkerítéssel elhatárolt helyiségben van, az ügyvéd az udvaron, kitéve az időjárás viszontagságainak, a papírokat a szél elkapdossa, az eső, hó, szél ellen nincsenek védve. A beszélők 10-től 3/4 12-ig terjedhetnek, amely idő nem igazán kedvező a bírósági tárgyalások miatt. A beszélgetéseket csak a börtönőr füle hallatára lehetett lebonyolítani, olyan eset is előfordult, hogy a börtönőr jegyzetelt.

Fél évvel később, az OB azt közölte a kamarával, hogy az igazságügy-minisztérium tájékoztatása szerint a Belügy-minisztérium büntetés-végrehajtási parancsnoksága utasította a börtönök parancsnokait, hogy az ügyvédi látogatások időtartamát hétköznapiokon három órában állapítsák meg, biztosítsanak padokat és várakozóhelyiséget, s az első beszélgetés alkalmával legalább 25 percet engedélyezzenek, amely indokolt esetben 1 órára felemlhető.”

1955. január 10-től a kamara elnöke dr. Velsz Aladár, a titkár dr. Giday Gyula, az ügyész dr. Tőke Béla lett. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1955. április 24-én alakult meg, egy üzlethelyiségben kezdte meg működését. A munkaközösség első vezetője dr. Tamási János volt. Alakuláskori tagjai: dr. Dsida Elemér, dr. Koháry Andor, dr. Koháry István, dr. Osztovcics József, dr. Osztovcics László, dr. Tamási János, dr. Tálos Antal, dr. Tőke Béla.

A Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1955. június 16-án kezdte meg működését. Vezetője dr. Horváth József volt. Tagjai: dr. Bartha Béla, dr. Berkovits István, dr. Bély Andor, dr. Gemmel Aurél, dr. Horváth József, dr. Kocsis Tibor, dr. Kun Árpád, dr. Pinezich István, dr. Schannen Lajos, dr. Varga Sándor, dr. Velsz Kornél. A munkaközösség a Bajcsy-Zsilinszky út 10. sz. alatt helyezkedett el.³⁴⁹ Ez a munkaközösség 1961-ben megszűnt, tagjai az 1. sz. és a 2. sz. munkaközösségbe kerültek.

Sopronban 1955. április 1-jén két ügyvédi munkaközösség alakult. 1958 augusztusában ezek egyesültek. A munkaközösség első vezetője: dr. Raduly István volt. A Soproni 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség alapításkori tagjai: dr. Berecz Dezső,

dr. Csernák Ernő, dr. Hertay Zoltán, dr. Laehne Vilmos, dr. Raduly István, dr. Uray László. A Soproni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség tagjai: dr. Beck József, dr. Eckerdt Zoltán, dr. Hajtó Gyula, dr. Medgyesy László, dr. Takácsi Nagy Endre.

A mosonmagyaróvári munkaközösség 1955. március 1-jén alakult meg. Első vezetője: dr. Szalay Sándor. Tagjai: dr. Bobest Aladár, dr. Csákay Albert, dr. Richter László, dr. Szalay Sándor. Pár hónappal később még dr. Csiszár Béla és dr. Pirovich Béla. Helyiségük a Lenin u. 97. sz. alatt volt, Mosonban ügyeletes szolgálatot tartottak a Lenin u. 2. sz. alatt.³⁵⁰

Csornán az ügyvédi munkaközösség 1955. április 1-jén alakult meg. Első vezetője: dr. Tarda Pál. Tagjai: dr. Gaál János, dr. Galambos József, dr. Imreh Dénes, dr. Tarda Pál.

Kapuváron 1955. szeptember 1-jén alakult ügyvédi munkaközösség, ahol négy ügyvéd dolgozott. Amikor megszűnt Kapuváron a bíróság és az ügyészség, megszűnt ez a munkaközösség is, a továbbiakban kirendeltségként működött, majd az itt dolgozó utolsó ügyvéd nyugdíjba vonulásakor ez is megszűnt.

A győri kamara vezetése 1955. április 19-én bejelentette az OB-nak, hogy „előreláthatólag az év végéig a kamara területén nem lesz egyetlen egy olyan hely sem, ahol ügyvédi munkaközösség ne lenne.” A levél beszámolt arról is, hogy az év folyamán a tagdíjat havi 28-ról 50 forintra emelte fel.³⁵¹

1955. július 7-én az OB felhívta a figyelmet arra, hogy helytelen magatartás az, ha a védőként eljáró ügyvéd védencének érdekében valamelyik pártszervezethez fordul, megfelelő bizonyítvány kiállítása céljából. „A védőként eljáró ügyvéd, aki ügyfele személyi körülményeit úgy igyekszik a bíróság

előtt megvilágítani, hogy a pártszervezet igazolásait használja fel az ügyben, teljesen megfelelkezik arról, hogy ilyen bizonyítékok kiállítása egyáltalán nem tartozik a párt feladataihoz.”³⁵²

A párt és az ügyvédség kapcsolata volt a fő téma az 1955. szeptember 28-án megrendezett tagértekezleten. A kamara elnöke bejelentette, hogy a helyi párt és tömegszervek örömmel vették tudomásul az ügyvédség közeledését, és dr. Gyepes Istvánt jelölték ki összekötőnek az ügyvédi kamara irányába.

Dr. Gyepes István felszólalásában elmondta, hogy „az ügyészség, a bíróság, és a pártszervezet területén sok kérdés van, amelyeken keresztül az ügyvédség a munkába bekapcsolódhat. Ezt mindenkor szívesen veszik, de látniuk kell a tartalmas és bensőséges kapcsolatra irányuló akaratot. Nem elég a hivatalos ügyeken keresztül való érintkezés. Tárják fel az ügyvédek nehézségeiket, általános problémáikat, a jogászság társadalmi helyzetével kapcsolatos nehézségeket. /.../ A régi ügyvédi mentalitást jellemző típusokat, a zsebre dolgozókat már mind kevesebb és kevesebb esetben lehet látni, de erről a fejlődésről meg kell győzni a párt és tömegszervezeteket is.”

Dr. Erdélyi Iván felszólalásában elmondta, hogy a kamara területén az ügyvédi munkaközösségek elhelyezése nem megfelelő. A Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség két albérteti szobája kicsi, és a benne lévő idegen bútorok miatt, több berendezési tárgyat nem tudnak elhelyezni. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség helyisége egészségre ártalmas, 8-an dolgoznak egy szobában és egy majdnem hasznavehetetlen, sötét visszavonuló helyiségben. A 3. sz. Ügyvédi Munkakö-

zösség helyisége szintén kicsi. Dr. Fejérváry Géza OB küldött kifejtette, hogy az ügyvédeknek „ki kell érdemelnie a nép bizalmát.” Dr. Medgyesy László soproni ügyvéd erre vissza-utalva elmondta, hogy a bizalmatlanság többnyire csak az ügyvédség felső szervei részéről nyilvánul meg, a dolgozók és az ügyfelek részéről nem tapasztalják. Dr. Miklós Imre a felvételi kérdésekkel kapcsolatban arról beszélt, hogy az újabban jelentkezők között sok olyan kérelmező van, akik a legelemibb szakkérdésekkel sincsenek tisztában, és ezeknek a jogkereső közönséggel való érintkezése nemcsak magára az ügyfélre jelent súlyos veszélyt, hanem az ügyvédség iránti bizalmat is le fogja rombolni.

Az 1955. november 26-án tartott vezetői értekezleten dr. Velsz Aladár elnök megállapította, hogy a győri ügyvédi kamara a munkaközösség-alakítási tervét lényegében teljesítette, mert a zirci járásbíróság kivételével minden járási székhelyen munkaközösség működik.³⁵³

A 3/1955. IM rendelet alapján 1955. november 1-jétől létrejött a Zalaegerszegi Ügyvédi Kamara, a győri kamara területe tehát ezzel a térséggel csökkent.³⁵⁴

A 23/1955. MT rendelettel egyértelműen kialakult a centrális irányítási rendszer. Eltörölték az ügyvédi, illetőleg az egységes ügyvédi és bírói vizsgát is. A vállalati jogászok ezentúl nem lehettek ügyvédek, választaniuk kellett a két jogviszony között.

1956 és az ügyvédper

Az 1956-os események vizsgálatakor négy írásbeli forrásra támaszkodhattunk. Egyrészt egy nyilvánvalóan valótlanúságokat tartalmazóra, amely évtizedeken keresztül az államilag elfogadott „hivatalos” verziót fogalmazta meg, ez az ún. „fehér könyv.” A pécsi megyei bíróságnak az „ügyvédperben” hozott határozatában megállapított tényállásra, és a Szolnoki Ügyvédi Kamara fegyelmi tanácsának megállapításaira – ezeknél figyelembe kell venni, hogy a korszak közismert körülményei között keletkeztek. Rendelkezésünkre állnak még a rendszerváltás után keletkezett visszaemlékezések, melyek azonban szűkszavúak.

Az ún. győri „fehér könyv”³⁵⁵ 3 oldalnyi terjedelemben „rántja le a leplet” az „ellenforradalmár győri ügyvédekről.” (Ez lényegében a megyei napilap 1958. január 12-14-15-i számaiban „Az ügyvédek forradalma” címmel megjelent anonim cikksorozat szerkesztett átvétele.)

A nevüket nem vállaló szerzők a következőképp vázolták az eseményeket: 1956. október 27-én dr. Velsz Aladár összehívta a győri ügyvédi munkaközösségek tagjait. (Megjegyezzük, hogy a brosúra Doktor Velsz Aladárként emlegeti.) Itt háromtagú küldöttséget választottak, tisztelgő látogatást tettek Szigethy Attilánál, és kikövetelték, hogy bekerüljenek az értelmiségi tanácsba. „A zsák megtalálta a foltját” – jegyezte meg az anonim krónikás. Másnap dr. Velsz Aladár „titkos megbeszélést” folytatott dr. Erdélyi Ivánnal, aki vállalta a meghívók és a határozati javaslat elkészítését.

A „forradalmi választmány” ülésére október 31-én került sor. Itt a következő kívánságaikat fogalmazták meg: 1.) az 1945 után megjelent rendeletek hatályon kívül helyezését;

2.) az 1937-es „fasiszta” ügyvédi rendtartáshoz történő visszatérést; 3.) a ’45 óta „fasiszta tevékenységük” miatt elmozdított ügyvédek visszahelyezését; 4.) azt, hogy az 1945 után végzett jogászok tegyenek egységes ügyvédi és bírói vizsgát; 5.) az ügyvédi munkaközösségek esetleges feloszlását.

Az „egységes bírói és ügyvédi” vizsga meglehetősen fájdalmas pont lehetett a brosúra szerzőinek, mivel zárójelben megjegyezték: „Ezzel lehetetlenné akarták tenni a népi demokráciában végzett, elsősorban munkás- és paraszt származású jogászokat.” (Vö. alább, az ítéleti tényállás e kérdést érintő részével.) Dr. Erdélyi Iván nagybátyjának, dr. Drobni Lajos „háborús bűnösnek” a rehabilitációját indítványozta. Az ugyancsak „fasiszta” dr. Kertész István, a „kulák” dr. Karsay Zoltán és dr. Kozma György rehabilitációjának indítványozása is a vádpontok közé került.

Dr. Bálint Károly indítványára, a választmány „feketelistát” készített a sztálinistákról, itt dr. Bujalka István „demokratikus magatartású” ügyvéd neve merült fel. Másnapra jogászgyűlést hívtak össze abból a célból, hogy „a győri jogászok döntsenek azoknak a bíráknak és ügyészeknek a sorsa felett, akik kiszolgálták a sztálinista rendszert.” Itt dr. Radda Gyula vitte a főszerepet.

A brosúra kifejti, hogy dr. Velsz Aladár november 4-e után „demokratikus álarcot öltött,” nem tett jelentést az ellenforradalmár ügyvédekről, hallgatott a választmányi ülésről, a jogászgyűlést csak „ártatlan vitafórumnak” nevezte, eltitkolta, hogy felelősségre akarták vonni dr. Maár Ferencet, a megyei bíróság tanácsvezetőjét és Szilasi Istvánt, a megyei ügyészség

volt helyettes vezetőjét. Dr. Velsz Aladár szemére vetették, hogy meghamisította az október 31-i választmányi ülés jegyzőkönyvét, és ezáltal dr. Bujalka Istvánt és más „demokratikus magatartású” ügyvédet kívánt ellenforradalmának feltüntetni. (Vö. alább, az ítéletben megállapított tényállásnak a jegyzőkönyv hitelességére vonatkozó kitételével.)

Jóval komolyabb dokumentum a pécsi megyei bíróság 1958. április 18. napján kihirdetett ítélete, és az abban megállapított tényállás.³⁵⁶ Ez a következőket tartalmazta. Október 27-én dr. Velsz Aladár kamarai elnök összehívta a három győri ügyvédi munkaközösség tagjait, és felkérte őket, hogy 1-1 tagot delegáljanak az értelmiségi tanácsba. Az 1. sz. munkaközösségből dr. Bálint Károly, a 2-esből dr. Osztovics László, a 3-asból dr. Galambos József került a küldöttségbe. A delegáltakat a kamarai elnök felkísérte a városházára, és bemutatta őket Szigethy Attilának. Ezt követően megjelentek az értelmiségi tanács ülésén, de a nagy zűrzavar miatt az ülést rövid időn belül elhagyták, anélkül, hogy felszólaltak volna.

Október 30-án este vagy 31-én reggel dr. Erdélyi Iván indítványozta dr. Velsz Aladárnak, hogy hívják össze a választmányt. Mivel a kamara titkára, dr. Giday Gyula vidéken tartózkodott, az elnök dr. Erdélyi Ivánt bízta meg a tárgysorozat összeállításával. Dr. Erdélyi Iván vallomása szerint a meghívó tartalmát nem egyeztették az elnökkel. A meghívó a következőket tartalmazta: „A Magyar Szabadságharc forradalmi győzelme szükségessé teszi, hogy a kamara választmánya a legsürgősebben állást foglaljon az alábbi kérdésekben: 1.) Mondja ki a kamara választmánya, hogy további törvényes intézkedésig a kamara a működését kizárólag az Ürt. alapján

folytatja. 2.) Ebből folyóan minden megkötöttség nélkül az Ürt. szellemében bírálja el a tagfelvételi kérelmeket, és utasítja a felvételi bizottságát, hogy az 1945-ben, vagy azután törölt kamarai tagok újrafelvételi kérelmét soron kívül intézze el, és amennyiben az Ürt.-ben foglalt kizáró ok nem forog fenn, felvételüket teljesítse. 3.) Mondja ki a kamara válaszmánya, hogy a törvényes intézkedésektől függően, de legkésőbb 1956. december 31-ig a kamara önkormányzatának megfelelően új kamarai választásokat kell tartani a legteljesebb titkoság és demokratizmus szellemében. 4.) Mondja ki a kamara válaszmánya, hogy szükségesnek tartja az egységes ügyvédi és bírói vizsga azonnali visszaállítását, és mindazoknak az ügyvédeknek egy éven belül való vizsga letételére kötelezését, akiket egységes ügyvédi és bírói vizsga nélkül jegyeztek be a kamara névjegyzékébe. A vizsga fenti időpontig történő sikeres letételének hiánya a kamarai tagság megszűnését vonja maga után. 5.) Mondja ki a kamara válaszmánya, hogy a munkaközösségek fennállását vagy feloszlását éppúgy a tagság önkéntes elhatározásának tekinti, mint ahogy azok létrehozását is ilyen szellemben kívánta megvalósítani. 6.) Mondja ki a kamara válaszmánya, hogy a fenti határozatait olyan időpontban, amikor a közlekedési nehézségek megszűnnek, a vidéki válaszmányi tagokkal kiegészített válaszmány elé terjeszti újbóli megtárgyalás végett. 7.) Utasítsa a kamara válaszmánya a kamara elnökét, hogy a válaszmány ezen határozatait a kamara tagjaival a legrövidebb időn belül közölje, egyben értesítse róla az igazságügy-minisztériumot és a társkamarákat is. dr. Velsz Aladár s. k.”

Dr. Bálint Károly a választmányi ülésen felszólalt, és csaknem valamennyi javasolt kérdésre kitért. Különösen fontosnak tartotta a rehabilitáció kérdését. A további felszólalások során, különösen dr. Tőke Béla részéről felmerült a tisztikar legitimitásának kérdése is. Dr. Heszký Sándor a közgyűlés összehívását indítványozta. Dr. Osztovics László szerint nem a választások tisztaságával volt a baj, hanem a jelölésekével. Ugyanis az úgy történt, hogy „Budapestről lejött egy párttag, összeállított egy listát, és azt kapta mindenki.” Ezért a 2. sz. munkaközösségben úgy állapodtak meg, hogy tisztikari megbízatásukról lemondanak. Nézetük szerint a tagságra is megnyugtatóan hatna, ha a többiek is így járnának el. A törölt tagokkal kapcsolatban az volt a véleményük, hogy fölösleges külön eljárást lefolytatni, legyen elég a jogfolytonosság helyreállításához a törölt tag egyszerű bejelentése.

Dr. Bujalka Istvánt aggasztotta a vizsga kérdése, mert őt anélkül vették fel a kamarába. A bíróság megállapítása szerint lényegében ellenezte a rehabilitációt. Végül nem született határozat, dr. Erdélyi Iván a pénztárosságról, dr. Bálint Károly a választmányi tagságáról mondott le.

Ugyanezen a napon a reggeli órákban a győri járásbíróság és a megyei bíróság forradalmi tanácsa ülést tartott, és ezen felmerült, hogy egyes igazságügyi dolgozókat szükséges-e eltávolítani. Dr. Maár Ferenc tanácsvezető önként eltávozott a forradalmi bizottság üléséről, és ezzel kizárta magát az igazságügyi apparátusból. (*Vö. a „fehér könyv” Maárra vonatkozó állításával.*) A történetekről az ügyvédek is eszmét cseréltek, és helytelenítették, hogy dr. Gyepes István önkritikáját követően a helyén maradhatott. Dr. Gyepes a bíróság által megállapított

tényállás szerint „a nyilvánosság előtt ismerte be, hogy vezetése alatt több törvénytelen ítélet született.” A Győr-Sopron megyei Hírlap 1956. október 18-i számában ugyanis tudósítás jelent meg a megyei pártbizottság kibővített üléséről, s ez ismertette dr. Gyepes István felszólalását is. Ebben önbírálatot gyakorolva elmondta, hogy a megyében is ítélték el embereket a törvényesség megsértésével, történtek olyan visszaállások, amelyek ellenkezik a „szocialista törvényesség” eszméjével, ugyanakkor hangoztatta azt is, hogy a múlt hibái nem térnek többé vissza. (*Vö. Földes Gábor, Tibanyi Árpád és mások perével, részletesen ismerteti Kabler Frigyes–M. Kiss Sándor: Kinek a forradalma? Bp., Püski-Kortárs, 1997. p. 231-259.*)

A Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség jelen lévő tagjai megvitatták az eseményeket, és arra a következtetésre jutottak, hogy akik törvénytelen ítéletek hozatalában vettek részt, azoknak nincs helyük az igazságügyi apparátusban. Így helytelenítették, hogy nem került sor dr. Gyepes István elmozdítására. Dr. Unger Ferenc jogászgyűlés összehívását javasolta, amivel a többség egyetértett.

A gyűlés konkrét megszervezését dr. Bálint Károly és dr. Modrovics István végezte. Délután hat órakor a megyei bíróság 38. sz. tárgyalótermében körülbelül 50-60 fő gyűlt össze, ügyvédek, vállalati jogászok, jogügyi előadók, és 5-6 bíró, ill. ügyész. Az ülés levezetését dr. Velsz Aladár elhárította magától azzal, hogy az nem kamarai ügy. Végül dr. Radda Gyula vállalta a feladatot. „Előadta, hogy nem illetékes ugyan erre a szerepre, de valakinek vállalnia kell, ezért üdvözölte a megjelenteket, közölte a bírósági forradalmi tanács ülésén történeteket, majd bejelentette, hogy a Gyepes-féle nyilatkozattal

foglalkozó újságközlemény felvetette egy olyan értelmű állásfoglalás szükségességét, hogy az igazságügyi apparátusban dolgozók közül egyesek alkalmasak-e arra, hogy velük együttműködjenek. Ezért tárja fel mindenki, kinek mely bírósági vagy ügyészségi dolgozóval kapcsolatban van tudomása törvénysértésről.” Dr. Bálint Károly, dr. Gyepes István bíró, dr. Gyepes Istvánné és Nesztor István ügyészek, valamint Marké Gyula megyei vb-elnök személyét kifogásolta.

A megállapított tényállás szerint ezt követően dr. Radda Gyula szavazásra hívta fel a megjelenteket, és a fentebb említetteken kívül eltávolítandónak mondták ki Nagy Ivánné megyei bírósági elnökhelyettest és dr. Szilasy István megyei ügyészhelyettest is. Dr. Radda Gyula bejelentette, hogy a határozatot eljuttatják a győri nemzeti tanácshoz, továbbá a bíróság és az ügyészség forradalmi tanácsához, egyben felkérte dr. Bálint Károlyt, hogy legyen segítségére a határozat rögzítésében, továbbá dr. Csaba Istvánt és dr. Schéda Lászlót a jegyzőkönyv hitelesítésére.

November 2-án a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség tisztségviselői megbízásukról lemondtak. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség tisztségviselői pedig a következő tartalmú írásbeli bejelentést tették: „Figyelemmel arra, hogy a kamara tiszti karának és tisztségviselőinek tekintélyes része lemondott, továbbá arra, hogy a forradalom ténye a korábbi választáson és megbízáson alapuló összes tisztségeket megszüntette, javasoljuk, hogy a Győri Ügyvédi Kamara az új választást, mihelyt lehetséges, tartsa meg, ennek megtörténteig a kamara folyó ügyeit és a választás előkészítését a már kijelölt háromtagú bizottság intézze. Győr, 1956. november 2. Tisztelettel:

dr. Tálos Antal, dr. Tőke Béla, dr. Tamási János, dr. Bujalka István, dr. Osztovics László, dr. Koháry István, dr. Grábics Jenő, dr. Osztovics József, dr. Dsida Elemér.”

Ettől az időtől egy háromtagú bizottság, dr. Osztovics József, dr. Radda Gyula és dr. Galambos József vette át a kamara ügyeinek intézését. Ez volt a Győri Ügyvédi Kamara Ideiglenes Forradalmi Bizottmánya. Ennek a bizottmánynak nyújtotta be végül is dr. Radda Gyula a jogászgyűlésen hozott határozatot. Az ideiglenes forradalmi választmány a határozat egy-egy példányát megküldte a megyei bíróság és a megyei ügyészség forradalmi bizottmányának. Egy példányt a győri nemzeti tanácsnak küldtek meg, amely téves kézbesítés folytán a Dunántúli Nemzeti Tanácshoz került. A bizottmány november 3-án a „kulák” minősítésük miatt korábban kizárt dr. Kozma György és dr. Karsay Zoltán csornai ügyvédek az ügyvédi névjegyzékbe visszajegyezte.

A bíróság által megállapított tényállás szerint: 1956. november 29-én az ideiglenes forradalmi bizottmány arra hivatkozással, hogy megbízatását csak a győri ügyvédektől kapta, s így a kamara területén működő összes ügyvédek képviselőjének önmagát nem tekintheti, továbbá arra, hogy a tagok összehívását az utazási nehézségek még nem teszik lehetővé, felkérték dr. Velsz Aladárt, a kamara lemondott elnökét az ügyek vitelére, az ügyvédek összességének állásfoglalásáig. Dr. Velsz csak attól függően volt hajlandó ennek eleget tenni, ha az összes győri ügyvéd ehhez hozzájárul, és miután ez megtörtént, ő intézte tovább a kamarai ügyeket az ideiglenes forradalmi bizottmány tagjaival. Felmerült az a gondolat, hogy a korábbi vezetők vegyék vissza tisztüket, dr. Erdélyi Iván és

dr. Giday Gyula azonban erre nem voltak hajlandók. A taggyűlésen egyébként vidéki ügyvédek is részt vettek.

Az igazságügy-minisztérium 5102/M számú, 1956. december 18-án kelt utasítására dr. Velsz Aladár december 23-án mindezt jelentette az Igazságügy-minisztériumnak, valamint ennek előzményét is, nevezetesen azt, hogy az ügyvédek egy részének követelésére november 2-án a kamara addigi vezetősége lemondott, és helyét egy háromtagú forradalmi bizottságnak vette át. Egyebekben csak a létszámban beállt változásokról, és a kamara anyagi helyzetéről tett jelentést.

1957. január 4-én megjelent az igazságügy-minisztérium küldöttje, és közölte a győri ügyvédekkel, hogy a volt vezetők tartózkodása az autonómia felfüggesztését vonhatja maga után. Erre a volt tisztségviselők vállalták a további működést, kivéve dr. Bálint Károly vádlottat és dr. Tólos Antalt, akik közül előbbi a választmányi tagságról, utóbbi pedig a fegyelmi bírói tisztéről való lemondását továbbra is fenntartotta.

Kb. ugyanez időben dr. Giday Gyula kamarai titkár több ízben sürgette az 1956. október 31-én tartott választmányi gyűlés jegyzőkönyvének elkészítését. Szép Mária kamarai adminisztrátor ekkor áttette gyorsírással feljegyzéseit folyóírásba, és dr. Velsz Aladár annak alapján elkészítette a jegyzőkönyvet, az áttételt pedig megsemmisítette. A gyorsírással feljegyzések egy összefűzött, és a nyomozás során csonkítatlan állapotban előkerült füzetbe eszközöltettek. Ez a füzet egyébként időrendi sorrendben tartalmazta Szép Máriának részben korábbi, részben későbbi, hol hallomás alapján önállóan, hol diktálásra készült egyéb feljegyzéseit is. Ezeket az ügyész a nyomozati eljárás alatt Szép Máriával teljes egészében áttetette folyóírásba.

E gyorsírási jegyzetek, az áttétel és a dr. Velsz Aladár által készített jegyzőkönyv tartalmának egybevetése alapján a bíróság tényként állapította meg, hogy az utóbbi hamis adatokat nem tartalmazott, lényegileg megfelelt a gyorsírásos feljegyzéseknek. /.../ Dr. Velsz Aladár 1957. március 1-jén újabb jelentést tett az Igazságügy-minisztériumnak a kamarai tagok ellenforradalmi szerepéről, ebben megismételte a december 23-i jelentése tartalmát, majd jelentést tett az október 31-i jogászyűlésen történekről is, majdnem szó szerint megismételve a dr. Radda Gyula által szerkesztett feljegyzés szövegét. Arról nem számolt be, ki milyen értelemben szólalt fel.

Az Igazságügy-minisztérium 4510/1957. IM VI. szám alatt 1957. április 16-án újabb jelentést kért az ügyvédek ellenforradalmi tevékenységéről, május 15-i határidővel, és részletesen előírta a követendő eljárást is. Az 1957. május 7-én tartott választmányi ülésen dr. Bujalka István elnökhelyettes felszólítására dr. Velsz Aladár elnök részletesen ismertette a minisztériumi felhívást. /.../ Az Igazságügy-minisztérium a győri ügyvédek ellenforradalmi magatartásának fegyelmi kivizsgálását rendelte el, s annak lefolytatásával a Szolnoki Ügyvédi Kamarát bízta meg.

A bíróság a vádlottakat bűnösnek mondta ki „a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben.” Dr. Bálint Károlyt 8 év börtönre, egyes jogoktól 10 évi eltiltásra és vagyona elkobzására; dr. Radda Gyulát 6 év börtönre, egyes jogoktól 10 évi eltiltásra és vagyona elkobzására; dr. Velsz Aladárt 3 év börtönre, egyes jogoktól 3 évi eltiltásra és

vagyona 1000 Ft értékű részének elkobzására; dr. Erdélyi Ivánt 2 év hat hónapi börtönre, egyes jogoktól 3 évi eltiltásra és vagyona 1000 Ft értékű részének elkobzására; dr. Berkovics István vádlottat 2 évi börtönre, egyes jogoktól 3 évi eltiltásra és vagyona 1000 Ft értékű részének elkobzására; dr. Csaba Istvánt 1 évi és 6 hónapi börtönre, egyes jogoktól 3 évi eltiltásra és vagyona 1000 Ft értékű részének elkobzására; dr. Unger Ferencet 1 évi börtönre és egyes jogoktól 3 évi eltiltásra ítélte.

A bírósági eljárást megelőzően fegyelmi vizsgálat is zajlott. A Szolnoki Ügyvédi Kamara fegyelmi tanácsát az Igazságügy-minisztérium jelölte ki a dr. Bálint Károly, dr. Radda Gyula, dr. Erdélyi Iván, dr. Heszky Sándor, dr. Tőke Béla, dr. Osztovics László, dr. Berkovits István győri ügyvédek elleni fegyelmi eljárás lefolytatására. A fegyelmi határozat indoklásában ismertetett tényállás jelentős részében megegyezik a bírósággal, azonban tartalmaz eltéréseket. Eszerint a bizottmány 1956. december 10-én választmányi értekezleten kérte fel dr. Velsz Aladárt az ügyek vitelére. A régi tiszti kar pedig 1957. január 2-án „állt helyre.” A határozat kitért arra, hogy óvatosan mérlegelte a tanúvallomásokat, mivel „az egyes ügyvédek között köztudomásúan ellentétek, haragos viszonyok is fennálltak.”

A rossz légkört pedig azzal indokolta, hogy a győri kamara 1954-ben megválasztott választmányában „túlsúlyban voltak a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösségben működő ügyvédek, a később alakult Győri 2. sz. és 3. sz. Ügyvédi Munkaközösségben dolgozó választmányi tag ügyvédekhez képest. /.../ így, már 1956. október 23-a előtt állandó volt a viszálykodás a kamara tiszti karán belül.”

A fegyelmi tanács dr. Erdélyi Ivánt, dr. Heszky Sándort, dr. Tőke Bélát „vétkesnek nem találta,” ezért az eljárást velük szemben megszüntette. Dr. Bálint Károlyt 2 év felfüggesztéssel, dr. Radda Gyulát, dr. Osztovics Lászlót 1-1 év felfüggesztéssel, dr. Berkovits Istvánt 2000 forint pénzbüntetéssel sújtotta.³⁵⁷

Dr. Velsz Aladár 1957. június 1-jén panaszoslevéllel kereste meg az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságát és az IM Ügyvédi Osztályát. Ebben kifogásolta, hogy a fegyelmi eljárás során dr. Bujalka István elnökhelyettes az ügy iratait egy újságírónak átadta. „Amennyiben újságcikk jelenik meg a folyamatban lévő ügyről, akkor az súlyosan érintheti a fegyelmi eljárás alá vont kartársak becsületét, mert nem tudjuk előre, mi lesz a fegyelmi eljárás vége, és közben pedig prejudikál az újságcikk a fegyelmi tárgyalásra.” Válaszában az OB közölte, hogy „kifogásolható az elnökhelyettesnek az a magatartása, hogy az elnök intézkedését nem vette tudomásul” és felhívta a figyelmet arra, hogy a jövőben tartózkodjanak attól, hogy a fegyelmi ügyek iratait idegen személyek rendelkezésre bocsássák.³⁵⁸

Dr. Erdélyi Iván visszaemlékezése könyvben,³⁵⁹ ill. riport formájában³⁶⁰ állt rendelkezésünkre. Ezek szerint a választmány október 31-i összehívása megfelelt a valóságnak, a meghívó szövegét dr. Erdélyi Iván dr. Bujalka István elnökhelyettes jelenlétében diktálta le. A kamara nem alkotott forradalmi bizottságot, amint pl. a megyei bíróság – „kéz kezét mos” alapon. A jogászgyűlés alapötletét a fentebb említett dr. Gyepes István részéről elhangzott önkritikát tartalmazó cikk vetette fel. A jogászgyűlés valóban javasolta dr. Gyepes István és három társa felfüggesztését és működésük kivizsgálását.

Ezt a büntetőügyet használta fel precedensül a kádári igazságsügyi kormányzat és az állampárt, 1958-ban hozzátvetőleg 860 magyar ügyvéd jogfosztására. Közülük 21 győri volt, 77 pedig a kamara területéről való. A dr. Erdélyi Ivánnal 1989-ben készített riport dr. Velsz Aladár, dr. Bálint Károly, dr. Berkovics István, dr. Csaba István, dr. Dolinay Endre, dr. Dsida Elemér, dr. Erdélyi Iván, dr. Forrás Lajos, dr. Galambos József, dr. Giday Gyula, dr. Grábics Jenő, dr. Győrffy Pál, dr. Koháry Andor, dr. Koháry István, dr. Kun Árpád, dr. Mosolánszky Ferenc, dr. Osztovics László, dr. Radda Gyula, dr. Tőke Béla, dr. Velsz Kornél, dr. Zobai András nevét említi.

Dr. Erdélyi Iván a valós okokról a következők szerint nyilatkozott a hivatkozott riportban: „Két ok miatt vették elő az ügyünket 1957 végén. Az egyiket dr. Grátz mondta a kihallgatásom során: - Iván, maguknak az a nagy pechjük, hogy Szigethy Attila öngyilkos lett, így a nagy monstre pert nem tudtuk megrendezni, fentről viszont állandóan piszkálnak bennünket, ne csak a munkásokat ítéljük el, hanem értelmiségi bűnügyet is csináljunk! A másik döntő ok: Budapesten egy országos bizottság döntött november elején, hogy meg kell rendezni a győri ügyvédpert, mert ez kellett az 1958. március 30-i ügynevezett kiszűrési rendelet alátámasztására.” (Van olyan feltevés is, amely szerint a „szolnoki” fegyelmi határozat fellebbezés folytán az OB elé került, és az „tette át” BM-vonalra az ügyet.)

Ugyanezen riportban dr. Horváth József, az Országos Ügyvédi Tanács főtitkára a következőket mondta: „A korra jellemző megoldás született 1958-ban. Míg az államigazgatásban, bíróságoknál, ügyészségeknél az új rend, a Kádár-kormány

esküt, fogadalmat megkövetelhetett, s aki ennek nem tett eleget, azt rövid úton menesztették, az ügyvédséggel a jogi formulák ezt közvetlenül nem tették lehetővé. Ezért folyamodtak az új, ügyvédségről szóló törvényerejű rendelet elkészítésekor az ügyvédek felülvizsgálatára. A Minisztertanács rendeletére bizottságot állítottak fel minden kamara területén, és minden kamarai tagot felülvizsgáltak, így is nevezték a rendeletet. Ma már egyértelműen megállapítható, hogy ez a jogszabály és módszer törvénysértő volt, s ezen túl rendkívül széles körben helyt adott az egyéni elfogultságnak, szubjektivitásnak. Így azután mindazok, akik 1945 után különböző demokratikus pártokban tisztséget töltöttek be, függetlenül attól, hogy 1948-tól 1956-ig alkalmasnak minősültek, 1958-ban minden indok nélkül kiszűródték. Ugyancsak így jártak, akik 1956-ban a különböző bizottságok ülésein akár csak felszólaltak, s ez nem volt illeszthető az 1958-as koncepcióba. Az idézett rendelet egy adott célt szolgált, a hatvanas években szép csendben visszavonták.”

A történések mozaikjai hiánytalanul nem rakhatók össze, hiszen, amint az ítélet indoklásából is kiderül, az érintettek több esetben a „felelősségük” megállapítása szempontjából lényegtelen körülményekre is másként emlékeztek vissza. A levéltári iratok között, közvetlenül az ügyre vonatkozó dokumentum alig található. De mégis csak fellelhető néhány érdekes irat.

Dr. Velsz Aladár, aki '56 októberében meglehetősen óvatosan viselkedett (pl. a választmányi ülésre szóló, dr. Erdélyi Iván által megszövegezett és sokszorosított meghívó aljáról kiküldés előtt levágással eltávolíttatta a nevét, a jogász-

gyűlésen nem vállalta annak levezetését),³⁶¹ dr. Giday Gyula titkárral együtt 1957. március 25-én a következő levelet intézte az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságához: „A Győri megyei ügyészség közlése szerint gyorsított eljárás alá tartozó egyes ügyekben, ún. „Szűk” (szigorúan ügyészi kezelésű) iratok vannak, amelyeknek betekintése a védelem részéről a vádirat kiadása után sem tekinthető meg. Ilyen pl. a Laczay András elleni 1957.TŰK.009. számú ügy. Tekintettel arra, hogy ez az intézkedés a védelem érdemi mivoltát teljesen kizárja és formálissá teszi, és eddig nem jelent meg olyan rendelkezés, amely az említett rendelkezést indokolttá tenné, kérjük, az ügyben az illetékeseknél eljárni, és annak eredményét kamaránkkal miheztartás végett közölni szíveskedjenek.”³⁶²

1957. március 26-án, felhívásra dr. Velsz Aladár arról tett jelentést, hogy a kamara területéről közbiztonsági őrizetben van dr. Bíró Ernő szombathelyi, dr. Rába Lajos celldömölki ügyvéd, előzetes letartóztatásban senki sincs, büntetőeljárás senki ellen nem indult, útlevél nélkül távozott ügyvédek: dr. Gallay István, dr. Sass István Celldömölkről, dr. Gaál János Csornáról, dr. Cziike István Fertőszentmiklósról, dr. Károly Béla Keszthelyről, dr. Fejes Gábor, dr. Mozsolits Endre, dr. Pillér Artúr, dr. Soós Jenő Körmendről, dr. Huszár István Pápáról, dr. Szemerédy Róbert Sárvárról, dr. Kulcsár Balázs Sümegről, dr. Kováts Gábor Szombathelyről, dr. Hankó Nándor Szentgotthádról, dr. Szilassy Sándor, dr. Szilassy Sándorné, dr. Szölössy Pál Veszprémből, továbbá dr. Juhász László és dr. Lőrincz Gyula ügyvédjelöltek Győrből, ill. Pápáról.³⁶³

Az egy évvel később készült kimutatás már dr. Bálint Károly, dr. Berkovits István, dr. Csaba István, dr. Erdélyi Iván,

dr. Radda Gyula, dr. Velsz Aladár előzetes letartóztatásáról, ill. felfüggesztéséről adott hírt. Felfüggesztették dr. Koháry Istvánt is, aki ellen a jelentés időpontjában „államellenes bűncselekmény miatt” büntetőeljárás volt folyamatban.³⁶⁴

Az ügyvédi kamara 1957. december 14-re tagértekezletet hívott össze, amelynek a témája „az ügyvédség helyzete az ellenforradalom után” lett volna. Az értekezletet december 12-én kelt „expresszlevélben” halasztotta el „bizonytalan időre” az elnökhelyettes. Az elnököt és az ügyvédper többi vádlottját ugyanis november 25. és december 14. között tartóztatták le.³⁶⁵

Az ügyvédi kar emberi, szakmai tartásáról lehet következtetéseket levonni a forradalmat követő politikai büntetőperekkel kapcsolatos tevékenysükből. A Kahler-M. Kiss szerzőpáros már említett könyve³⁶⁶ részletesen foglalkozik a Tihanyi-Földes perben az ügyvédek tevékenységével. Megállapítja, hogy mindent megtettek, amit önnön veszélyeztetésük nélkül megtehettek. A védők: dr. Heszy Sándor, dr. Bojta Béla, dr. Berkovics István, dr. Giday Gyula, dr. Richter László, dr. Horváth József, dr. Erdélyi Iván, dr. Grábics Jenő, dr. Osztovics József dr. Várady László voltak.

A Brusznai-perben Brusznai Árpád (ő a Veszprém Megyei Nemzeti Forradalmi Tanács elnöke volt) védelmét dr. Miklós Imre látta el. Kahler Frigyes Brusznai-perről írt könyvéből³⁶⁷ kitűnik, milyen bátran, és kiváló taktikai érzékeléssel lépett fel védelem érdekében. A perben dr. Velsz Aladár három vádlottat védett, szintén lelkiismeretesen. Ő a másodfokú tárgyalás idején már előzetes letartóztatásban volt, mint annyian mások is.

Dr. Erdélyi Iván 1957. november 30-tól, dr. Velsz Aladár december 14-től került előzetes letartóztatásba. 1958. december 7. napján a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség indítványozta dr. Erdélyi Iván és dr. Velsz Aladár feleségének segélyezését. Az indoklásban felhozták, hogy „mindkét kizárt tag szabadságvesztés-büntetését tölti, ártatlan családjuk tehát kereső nélkül van. Dr. Erdélyinének, aki fiatalabb és munkaképes, van szerényebb állása, de ez négy kiskorú gyermekére tekintettel a létminimumot sem fedezi. Dr. Velsz Aladárnénak, aki koránál és egészségi állapotánál fogva munkaképtelen, semmi vagyona, jövedelme nincsen, egyetlen gyermekük még tanuló. A taggyűlés elhatározásánál figyelemmel volt arra is, hogy fent nevezett mindkét kizárt tagnak érdemei vannak a kamara területén megalakult legelső ügyvédi munkaközösség létrehozásánál dr. Velsz Aladár éveken át volt kamarai elnök, és a büntető ítélet dacára sem vitatható el, hogy érdemei voltak az ügyvédség szocialista átalakításának irányításában. Annak idején, a helyiség hiánya miatt nehézségekkel küszködő munkaközösségnek dr. Erdélyi Iván saját lakásának egy szobáját bocsátotta rendelkezésre, és így lehetővé tette a működést. A taggyűlés legjelentősebbnek tartja az emberiesség szempontjait: a kiutalandó segéllyel az anyagi nehézségekkel küszködő családon, illetve a kiskorú gyermekek helyzetén kíván segíteni.”³⁶⁸ A dr. Miklós Imre által aláírt határozat a munkaközösség tagjainak bátor emberi kiállásáról állít ki megrendítő bizonyítványt. „Az 500-500 forint segély kifizetésének engedélyezését elutasítom” – szölte dr. Bujalka István ex-alelnök, miniszteri kiküldött válasza hat nappal később.³⁶⁹

Az önállóság visszanyeréséig

1958-ban az egész ügyvédi kar személyi állományát felülvizsgálták, a politikai szempontból „gyanúsnak” talált ügyvédek „alkalmatlanná” nyilvánították az ügyvédi hivatás gyakorlására. Ez az eljárás Győr-Moson-Sopron megyében 21 ügyvédet érintett, Vas megyében 13-at, Veszprém megyében 27-et.³⁷⁰

Dr. Velsz Aladár letartóztatását követően az elnöki teendőket az addigi elnökhelyettes, dr. Bujalka István látta el. 1958 tavaszán a kamarák önkormányzatát ismét felfüggesztették, az igazságügy-miniszter a győri kamarához március 29-én dr. Bujalka Istvánt rendelte ki „miniszteri kiküldöttnek.”³⁷¹ A miniszteri kiküldött a kamarai titkári és a pénztárosi feladatok ellátásával dr. Miklós Imrét bízta meg.

Szeptember 13-án dr. Bujalka István miniszteri kiküldött a győri, a veszprémi és a szombathelyi megyei bíróság elnökének levelet írt, amelyben kifogásolta, hogy „egyes bíróságok az előttük folyamatban lévő olyan ügyben, amelyben a felek valamelyikét olyan ügyvéd képviselte, akit a 26/1958. Korm. r. 2. §-a alapján töröltek, az illető ügyvédi munkaközösséget nem értesítik, hanem az idézéseket, a periratokat közvetlenül a peres félnek kézbesítik, azzal a megjegyzéssel, hogy jogi képviselőjét az ügyvédek névjegyzékéből törölték.” A továbbiakban a miniszteri kiküldött arra hivatkozott, hogy az ügyfél a megbízást a munkaközösségnek adta, így a törléssel nem szűnik meg a jogviszony a munkaközösség és az ügyfél között, ennek megfelelően kérte, hogy az ilyen esetekben az idézést és a periratokat a munkaközösségnek küldjék meg.³⁷²

Az 1958. évi 12. tvr. hatálybalépését követően, a kamarák megyei keretek között kezdtek működni. A győri kamara ettől

kezdve lényegében „megyei ügyvédi kamara.” Ettől az időtől „hivatalosan is” csak ügyvédi munkaközösségeken belül lehetett működni. Magánügyvédi tevékenységet a szakminiszter engedélyezhetett „kivételesen.” Bevezették az ún. „feddhetetlenségi bizonyítványt,” amelyet a BM állított ki. Központi szerveződésként az Országos Ügyvédi Tanács működött, amely másodfokú fegyelmi hatóságaként is funkcionált.

A 8/1958. IM rendelet meghatározta, hogy ügyvédi munkaközösség minimum 4, maximum 20 főből állhat. A kirendeltségek maximális létszáma 3 fő lehetett. A munkaközösségeknek negyedévenként tevékenység-kimutatást, félévenként jelentést kellett benyújtaniuk a kamarának.³⁷³ Ugyanezen rendelet írta elő a tartalékalap-képzési kötelezettséget. Amennyiben a munkaközösségen belül az átlagjövedelem az 1000 forintot nem érte el, nem kellett tartalékalapot képezni. Ha az adott hónapban az átlagjövedelem 3000 forintnál nem volt több, a tiszta jövedelem 5%-át, 3000 forint fölött 10%-ot kellett tartalékalap képzésére fordítani. A tartalékalap felhasználásáról az ügyvédi munkaközösség taggyűlése a kamara elnöksége által megadott irányelvek alapján döntött.

A felosztható alap céljaira a tiszta jövedelem 10%-át lehetett felhasználni. A munkaközösség érdekében kifejtett átlagon felüli teljesítmények jutalmazását, és a tagok jövedelmének arányosítását szintén ez az alap fedezte, csakúgy, mint az egyes szociális juttatásokat. A felosztás lényeges szempontja volt, hogy a munkaközösségi tagok között ne alakuljon ki szabad verseny, ne jelentkezzenek jövedelmi aránytalanságok se.³⁷⁴

A közvetlen irányítás megszűnését követően, 1959. január 10-én választottak ismét kamarai tisztségviselőket. Az elnök

dr. Bujalka István, a titkár dr. Miklós Imre lett. Az új szabályozásnak megfelelően, 5 tagú elnökséget kellett választani és egy elnökségi póttagot. Az elnökség az elnökből, a titkárból, a fegyelmi megbízottból, valamint 2 tagból állt. A közgyűlés választotta meg a fegyelmi bizottság 4 tagját, továbbá az ellenőrző bizottság elnökét és két tagját.³⁷⁵ Fegyelmi megbízottnak dr. Tóth Imrét választották. A további két elnökségi tag dr. Berecz Dezső és dr. Bobest Aladár lett. Az elnökségi póttag: dr. Ács Károly. A fegyelmi tanács elnöke dr. Imreh Dénes lett, a tanács tagjai: dr. Ács Károly, dr. Bobest Aladár. A fegyelmi tanács póttagja dr. Berecz Dezső, az ellenőrző bizottság elnöke dr. Sády Jenő, az ellenőrző bizottság tagjai: dr. Németh V. János, dr. Glück Áron lettek. Az OÜT tagjának dr. Tóth Imrét választották.³⁷⁶

Az ügyvédi kamara területe 1959. január 1-jétől Győr-Sopron megyére terjedt ki. 1959. március 31-én mindössze 30 ügyvéd szerepelt a kamarai névjegyzékben: dr. Arszin Miklós, dr. Ács Károly, dr. Bertha Béla, dr. Berecz Dezső, dr. Bobest Aladár, dr. Bujalka István, dr. Czingráber Lajos, dr. Csákay Albert, dr. Csiszár Béla, dr. Eckerdt Zoltán, dr. Glück Áron, dr. Győrffy Ákos, dr. Heszky Sándor, dr. Horváth József, dr. Imreh Dénes, dr. Karsay Zoltán, dr. Kaszás Jenő, dr. Kiss Imre, dr. Miklós Imre, dr. Németh János, dr. Németh V. János, dr. Osztovics József, dr. Sády Jenő, dr. Schannen Lajos, dr. Szakács István, dr. Szalay Sándor, dr. Tamási János, dr. Tarda Pál, dr. Tálos Antal, dr. Tóth Imre.³⁷⁷ Őket 6 munkaközösség és egy kirendeltség tömörítette. A Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség (Sztálin u. 10.) vezetője dr. Miklós Imre volt, a Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség (Aradi vértanúk útja 17.) veze-

tője dr. Bujalka István, a Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség (Bajcsy-Zs. út 10.) vezetője dr. Horváth József, a Csornai Ügyvédi Munkaközösség (Vöröshadsereg u. 57.) vezetője dr. Imreh Dénes, a Csornai ÜMK kapuvári kirendeltségének (Felszabadulás u. 12.) vezetője dr. Tóth Imre, a Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség (Lenin u. 97.) vezetője dr. Szalay Sándor, a Soproni Ügyvédi Munkaközösség (Templom u. 3.) vezetője dr. Arszin Miklós volt.³⁷⁸

1960 februárjában dr. Miklós Imre kamarai titkár az ügyvédi munkaközösségek elhelyezési körülményeiről tett jelentést az Igazságügy-minisztérium Felügyeleti Főosztályának. Ezek szerint a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség taglétszáma 6 ügyvéd és 1 ügyvédjelölt. A munkaközösségnek két külön bejáratú irodahelyisége volt, amelyek egyenként 37,6 négyzetméterestek. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösségben 6 ügyvéd és 1 ügyvédjelölt dolgozott. Két helyiségből állt, egy 37,5 négyzetméteres irodából és egy 14 négyzetméteres raktárból. A raktár irodává alakítása tervbe volt véve. Egyébiránt a helyiség padlója rossz volt, a falai pedig nedvesek. A Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösségben 4 ügyvéd és 1 ügyvédjelölt dolgozott, irodahelyiségük 28 négyzetméteres volt. A Soproni Ügyvédi Munkaközösségben 4 ügyvéd és 2 ügyvédjelölt rendelkezésére egy 36 és egy 8 négyzetméteres helyiség állt. A Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösségben 4 ügyvéd és 1 ügyvédjelölt két irodát használt, 24 és 16 négyzetméter terjedelemben. A Csornai Ügyvédi Munkaközösségben 4 ügyvéd és 1 ügyvédjelölt egy 36 és egy 18 négyzetméteres helyiség fölött diszponált, de a nagyobb helyiség közvetlenül az utcára nyílt, és nagy kirakatablaka volt. A Csornai Ügyvédi Munka-

közösség kapuvári kirendeltségén 2 ügyvéd dolgozott, irodájuk nem volt, dr. Szakács István ügyvéd lakásának egyik szobája szolgálta ezt a célt, erre tekintettel a kirendeltség másik tagja is a lakásán fogadhatta a feleket.³⁷⁹

1960. április 19. és 23. között az ügyvédi munkaközösségekben vezetőválasztásra került sor. Ennek során a kamara területén működő valamennyi munkaközösség vezetője lemondott, és az ezt követő taggyűlésen részben nyílt, részben titkos szavazással a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség élére dr. Miklós Imrét, a Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetőjének dr. Horváth Józsefet, Csornán dr. Tarda Pált, Sopronban dr. Arszin Miklóst, Mosonmagyaróváron dr. Szalay Sándort választották meg.

A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség taggyűlése dr. Bujalka István lemondását elfogadta, a munkaközösség vezetését ideiglenesen dr. Tamási Jánosra bízta addig, „amíg dr. Bujalka István fegyelmi ügyében és áthelyezési kérelmével kapcsolatban döntés nem születik.” A kamara vezetése a munkaközösségek személyi döntéseit megerősítette, az erről szóló határozatot dr. Miklós Imre mint kamarai titkár és mint a kamara elnöki teendőivel ideiglenesen megbízott személy, valamint dr. Tóth Imre fegyelmi megbízott írta alá.³⁸⁰

A kamara lajstromkönyve szerint dr. Bujalka Istvánt 1960. május 1-jén a Tatabányai Ügyvédi Kamarához történt átjegyzésére tekintettel törölték a nyilvántartásból. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség május 21-én dr. Sády Jenőt választotta vezetőjének.

Az 1960. május 14-én megtartott közgyűlés, pótválasztás keretében dr. Tóth Imrét választotta elnökké, titkárrá dr. Miklós

Imrét, fegyelmi megbízottá pedig dr. Németh V. Jánost. Dr. Bujalka Istvánról még annyit tudunk, ami az elnöki beszámolóból kiderült: „előttünk ismeretes okból eltávozott.”³⁸¹

Az elnök június 15-én arra hívta fel az ügyvédek figyelmét, hogy ingatlanközvetítéssel semmilyen formában ne foglalkozzanak, mert az súlyos fegyelmi vétség.³⁸²

A kamara elnöksége az Igazságügy-minisztérium rendelete értelmében 1960-ban megfogalmazta a felosztási alaphoz vonatkozó irányelveket. Egy elnöki beszámoló szerint „a felosztási alap célja elsősorban a jövedelmek arányosítása, valamint a szociális juttatásokban való részesítése azoknak a tagoknak, akik erre rászorulnak. /.../ Az ügyfelek részéről a törvény értelmében munkaközösségnek adható csak megbízás, tehát a jogviszony az ügyfél és a munkaközösség között jön létre, nem pedig a fél és az ügyvéd között. Óhatatlanul velejár e körülménnyel az, hogy az egyik ügyvédet többen választják, mint a másikat, és így a jövedelmeknél nagyfokú eltérések mutatkoznak. Nem minden ügyvédnek egyforma a felkészültsége, rátermettsége, szorgalma, képessége, ismertsége, gyakorlata, ezért nem egyforma a jövedelme sem. A szocialista felfogásból azonban az következik, hogy kirívó aránytalanság semmiképpen nem indokolt, kivéve, ha a kisebb jövedelem oka maga az ügyvéd. /.../ Az országban vannak kamarák, amelyek akként oldották meg ezt a kérdést, hogy minden egyes munkaközösségi tag részére megállapítottak egy minimumot, amit meg kell kapnia a legkisebb jövedelmű ügyvédnek is. /.../ Azt azonban lehetővé kell tenni minden egyes ügyvédnek, aki dolgozni akar, hogy dolgozzon is, és ehhez kell segítséget adni a többlet keresőnek. Éppen ezért nem a felosztási alapon múlik az,

hogy minden egyes ügyvéd megkeresse azt, ami a megélhetéséhez szükséges, hanem a munka arányosításán, ebben pedig a munkaközösség-vezetők tudnak a legtöbbet tenni. Mint említettem, több kamara területén úgy oldották meg ezt a problémát, hogy 2000-2500 forintban állapították meg azt az összeget, amelyet minden egyes ügyvédnek meg kell kapni, és ehhez mérten munkát is végeznie. Más kamarák azt a megoldást választották, hogy a felosztási alapot az egész megyében összevonták, és azt a kamara elnöksége osztja el havonta.

Megyénkben a Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség hozott olyan határozatot, hogy ha valamely tag betegség vagy más hasonló ok miatt nem tud megfelelő keresethez jutni, a családi pótlékon felül 1500 forintot kell kapnia mindenképpen.” A kamara területén az átlagjövedelem 3257 forint volt, amely megfelelt a hazai jogászok átlagjövedelmének, figyelembe véve, hogy az ügyvédek részére nem járt fizetett szabadság, táppénz, szervezett üdülés.³⁸³

Az 1961. december 16-án megtartott közgyűlésen³⁸⁴ a 32 ügyvédet tömörítő megyei ügyvédi kamara dr. Tóth Imrét választotta elnökké. A titkár dr. Sády Jenő, elnökségi tag: dr. Berecz Dezső, dr. Bobest Aladár, elnökségi póttag: dr. Tamási János, fegyelmi megbízott dr. Németh V. János, ellenőrző bizottsági elnök dr. Tarda Pál, ellenőrző bizottsági tagok dr. Horváth József, dr. E. Török Erika, a fegyelmi bizottság tagjai dr. Bobest Aladár, dr. Miklós Imre, dr. Tamási János, dr. Kiss Gyula, az Országos Ügyvédi Tanács tagja dr. Sády Jenő lett.³⁸⁵

Dr. Sády Jenő, a Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetője a korábban üzemhelyiségként szolgált „lehasznált állapotú” helyiségük felújításáról számolt be, amelyre a tarta-

lékalap emelése nyújtott lehetőséget. A 110 ezer forintos beruházás méltóbb környezetet teremtett a szakmai munkához. Dr. Tárnok Tibor ismertette, hogy 1961-ben a megye 205 termelőszövetkezete közül 105 kötött jogi képviseletének ellátására szerződést ügyvédi munkaközösségekkel.

A közgyűlésen az igazságügy-minisztériumot képviselő dr. Fodor Gyula kifejtette: „elengedhetetlenül szükséges, hogy az ügyvédek az ideológiában, a gondolkodásmódjukban egyrésztől maguk is átformálódjanak, másrésztől ezt az átalakulást átvigyük a jogkereső közönség gondolkodásmódjába, s azokban a szocialista tudatot erősítsék.” Hozzátette, hogy a kamara vezetőségének e feladat maradéktalan teljesítése érdekében még erőfeszítéseket kell tennie. A munkaközösség-vezetőkkel szemben az ideológiai elhivatottság mellett fontosnak tartotta, hogy „a szabad ügyvédválasztás mellett is a helyes munkamegosztást és a jövedelem igazságos, arányos elosztását szorgalmazzák.”³⁸⁶

A Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1961. szeptember 30. napjával megszűnt, ill. az 1. sz. és a 2. sz. Ügyvédi Munkaközösségbe olvadt. Az ügyvédi munkaközösségek 1963. évi bruttó bevétele 2 300 000 forint volt, ebből 1,5 millió forint került felosztásra.³⁸⁷

Az 1964. április 25-i közgyűlésen elhangzott beszámolójában a kamara elnöke üdvözölte az ügyvédek társadalombiztosítási nyugdíjáról szóló kormányrendeletet, amely „lényegében egy szintre emelte az ügyvédek nyugdíjkérdését a többi dolgozó nyugdíjügyével.” Az elnök problémaként vázolta, hogy „igen nagyfokú különbség” mutatkozik a pártfogó, ill. kirendelt védő és a megbízott védő munkája között. Gondként

fogalmazta meg, hogy tárgyalások ütközése vagy más esetben a helyettesítő ügyvédek „általában nem hasonló energiával látják el az ügyet, mintha a sajátjuk lenne.” Elmondta, hogy „bírák, de ügyvédek is szóvá tették egyik-másik ügyvéd helytelen magatartását. Vannak ügyvédek, akik a tárgyaláson nem annyira jogi érvekkel küzdenek ügyfelek érdekéért, mint inkább hangoskodással, agresszív fellépéssel, az ellenfél lerohanásával, s nem egyszer a sértegetések határáig is elmennek, az ellenfél előadására gúnyos kézmozdulatokkal, lenéző mosollyal reagálnak, beadványaikban meg nem engedett hangot ütnek meg.”³⁸⁸

Az 1964. december 12-én megtartott választói közgyűlésen elnökké dr. Tóth Imrét, elnökhelyettesé dr. Miklós Imrét, titkárrá dr. Sády Jenőt, fegyelmi megbízottá dr. Németh V. Jánost választották. Elnökségi tagok dr. Lomniczy Vilmos és dr. Tarda Pál lettek. Elnökségi póttag: dr. Zentai László. Az ellenőrző bizottság elnöke: dr. Arszin Miklós, az ellenőrző bizottság tagjai: dr. E. Török Erika és dr. Etler Ferenc. Póttag: dr. Csiszár Béla. A fegyelmi tanács tagjai: dr. Bobest Aladár, dr. Kiss Gyula, dr. Tarda Pál, dr. Völker Róbert. Az OÜT tagja: dr. Sády Jenő.

1962 és 1964 között összesen 9 ügyvéd ellen 16 panasz érkezett. A kamara elnöke az eljárást fegyelmi vétség hiányában 6 esetben szüntette meg, 1 szóbeli és 3 írásbeli figyelmeztetést, 1 írásbeli megrovást szabott ki. A fegyelmi tanács 3 esetben pénzbírságot alkalmazott. Két esetben az eljárást azért szüntették meg, mert az érintettek lemondtak a kamarai tagságukról.³⁸⁹

Ugyanezen időszakban a felosztási alap egy részét központi kezelésbe vonták, így 120 ezer forint került központi kezelésbe,

amelyből 9500 forintot beteg ügyvédek segélyezésére, 15 000 forintot kisnyugdíjasok nyugdíj-kiegészítésére, 60 000 forintot üdülési segélyre, 20 000 forintot társasutazásra fordítottak.³⁹⁰

A kamara elnöksége 1966. március 25-én kelt határozatában az ügyvédek létszámára a következő javaslatot tette: Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség 8 fő, Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség 8 fő, Soproni Ügyvédi Munkaközösség 7 fő, Csornai Ügyvédi Munkaközösség 6 fő, Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség 5 fő.³⁹¹

A győri bíróságok és ügyészségek válogatott labdarúgócsapata 1966. július 11-én az ügyvédek és jogtanácsosok csapataival mérkőzött meg. A bírósági-ügyészségi csapatban játszott dr. Gyepes István, a megyei bíróság elnöke és dr. Haraszi János megyei főügyész is. Az ügyvédi-jogtanácsosi csapat névsora: dr. Bartha Béla, dr. Etler Ferenc, dr. Szabó János, dr. Nagy Jenő, dr. Ughi Sándor, dr. Arató György, dr. Tóth Imre ügyvédek; dr. Csáky Gyula és dr. Fejes József ügyvédjelöltek; dr. Szabó Imre, dr. Tamasits Ernő, dr. Bartha Sándor, dr. Kis József jogtanácsosok. Az ügyvédek óriási hajrával kezdtek, de 10-1-re kaptak, így a sört ők fizették. A krónikás szerint az eredményt a játékosok súlya is befolyásolta, ez a bírák-ügyészek esetében 715 kg, az ügyvédek esetében 935 kg volt.³⁹²

1967-től az ügyvédi kamara „társadalmi munkában”, a Haza-fias Népfronttal együttműködésben ingyenes jogi tanácsadást szervezett ügyvédek részvételével. Egy kibővített elnökségi ülés során ugyanis dr. Gyepes István társadalmi munka végzésére buzdította az ügyvédeket, amelyre ezt a megoldást gondolták ki, etikai okokból azonban az tűnt szerencsésnek, ha a HNF égisze alatt szervezik.³⁹³

1967 első feléve alapján kamarai vizsgálatot végeztek a „munka és jövedelem arányosításának állásáról.” A vizsgált időszakban a Csornai Ügyvédi Munkaközösség tagjai dr. Tarda Pál vezető, dr. Zentai László, dr. Glück Áron, dr. Kiss Gyula (kapuvári kirendeltség). A nettó átlagjövedelem 6178 forint volt. A Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség tagjai dr. Bobest Aladár vezető, dr. Szalay Sándor, dr. Csiszár Béla, dr. Csáky Gyula, dr. Kamicsár Mária. Az átlag nettó jövedelem 4965 forint volt. A Soproni Ügyvédi Munkaközösség tagjai dr. Lomniczy Vilmos vezető, dr. Arszin Miklós, dr. Berecz Dezső, dr. Illés József, dr. Völker Róbert. Az átlagjövedelem 5886 forint volt. A Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség tagjai: dr. Miklós Imre vezető, dr. Arató György, dr. Ács Károly, dr. Nagy Jenő, dr. Pongrácz Géza, dr. Szabó János, dr. Török Erika, dr. Ughi Sándor. Az átlagjövedelem 4430 forint volt. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség tagjai: dr. Sády Jenő vezető, dr. Bartha Béla, dr. Cseh János, dr. Etler Ferenc, dr. Osztovics József, dr. Schannen Lajos, dr. Tóth Imre. A nettó átlagjövedelem 5675 forint volt. A vizsgálat megállapította, hogy „a munkaközösség-vezetők központi kérdésként kezelik a munkajövedelem arányosítást, az ügyek elosztásánál kiküszöbölik a kirívó aránytalanságokat, és a győri munkaközösségeknél bevezették a helyettesítések díjazását.”³⁹⁴

Az 1967. december 4-én tartott választási közgyűlés alkalmával a felszólalások között szóba került a zugírászat kérdése is. Dr. Miklós Imre elmondta, hogy az utóbbi években a zugírászat megszüntetésére több intézkedés történt, azonban kiderült, hogy a zugírászok általában tanácsai dolgozók, illetve vállalati jogtanácsosok, és ezért az eljáró szervek részéről

olyan vélemény hangzott el, hogy az „ellenük való eljárás politikailag nem lenne helyes.”

Az elnök beszámolójában elmondta, hogy az IM a kamara minimális létszámát 35 főben határozta meg. A kamara létszáma ezzel szemben 30 fő, és két ügyvédjelölt bejegyzése volt folyamatban. A kamarai tagok átlagéletkora 1961 végén 55 év volt, 1964-ben 53 év, 1967-ben 48 év. A közgyűlést megelőző három évben a munkaközösségek félmillió forint tartalékalapot létesítettek. Ebből 150 ezer forintot fordítottak a soproni munkaközösség részére történő épületvásárlásra és a helyiségek berendezésére. A többi munkaközösség helyiségeinek korszerűsítésére 100 ezer forint került. Az ügyvédi kamara vagyona ingatlanban 100 ezer, ingóban 550 ezer forint volt. A szociális juttatásokat a korábbi években a felosztható alap részleges koncentrálásával oldották meg, 1967-től ez a kamarai költségvetésből került finanszírozásra, forrása pedig a munkaközösségek évi 160 ezer forintos hozzájárulása volt.

1964-től kezdve összesen 18 panasz érkezett, ezek közül 10 esetben megszüntették az eljárást fegyelmi vétség hiánya miatt, 6 ízben elnöki figyelmeztetésre került sor, egy esetben pénzbüntetést szabott ki a fegyelmi tanács, egy esetben elmozdítást mondtak ki.³⁹⁵

A vezetőségválasztás eredményeként az elnök dr. Tóth Imre, az elnökhelyettes dr. Miklós Imre, a titkár dr. Arató György, az elnökségi tagok dr. Lomniczy Vilmos, dr. Tarda Pál lettek. Póttagnak választották dr. Nagy Jenőt, dr. Szalay Sándort. A fegyelmi megbízott dr. Völker Róbert lett. Az ellenőrző bizottság elnöke dr. Arszin Miklós, tagjai dr. Ughi Sándor, dr. Zentai László lettek. A póttag dr. Pongrácz Géza lett. A fegyel-

mi bizottság tagjai: dr. Sády Jenő, dr. Kiss Gyula, dr. Szalay Sándor, dr. Tarda Pál, dr. Nagy Jenő. Az OÜT tagjául dr. Miklós Imrét választották.³⁹⁶

Az 1968. évi elnöki beszámolóban elhangzott, hogy megoldást találtak a Soproni Ügyvédi Munkaközösség elhelyezési gondjára ingatlan vásárlása útján.³⁹⁷ A Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség új berendezést kapott. A Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség helyiség-gondja is rendeződik, ugyanis a kamara befizetett 254 ezer forintot a lakásfejlesztési alapba, és ennek ellenében a Városi Tanács jogerősen kiutalta a Tanácsköztársaság u. 10. sz. alatti 3 szobás, nagyméretű helyiséget. Átalakítás után 4 helyiségből áll majd, és szobánként két ügyvéd fog dolgozni. (A korábbi bérlő, dr. Erdélyi Iván részére cserelakást utaltak ki.)

A bírósággal szemben lévő alirodával azt tervezik, hogy felajánlása folytán bővítik a munkaközösség területét a szomszédos lakásban lévő 1 szobával. A Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség elhelyezésére is készült terv, az elhelyezési problémát szövetkezeti lakás vásárlásával próbálják megoldani.

Az elnök beszámolt róla, hogy a kamaránál önálló pártalap-szervezet jött létre, amely 7 ügyvéd tagot számlált. 1968-ban 7 ügyvéd ellen érkezett panasz, egy ízben pedig hivatalból indult fegyelmi eljárás. 5 esetben megszüntették az eljárást, egy írásbeli és egy szóbeli figyelmeztetésre került sor.³⁹⁸

A kamara területén 1967-ben 4560, 1968-ban 4400 megbízás volt. A kirendelések száma 1967-ben 1726, 1968-ban 1242 volt. A csökkenés ellenére a munkaközösségek bruttó bevétele emelkedést mutatott, az 1967. évi 3066 ezer forinttal szemben 1968-ban 3188 ezer forint bevétel realizálódott. Az ügyvédek

társadalmi tevékenységével kapcsolatban elhangzott, hogy egy ügyvéd tanácsstag, három ügyvéd valamely tanácsai állandó bizottság tagja, három ügyvéd a jogászszövetség vezetőségi tagja, tizenkét ügyvéd ingyenes jogi tanácsadást vállalt, egy fő pedig munkásórként tevékenykedett. A kamara az 1968-as évben 134 774 forint szociális juttatást nyújtott tagjainak, amelynek zöme üdülési segélyből, családi pótlékból, táppénzt helyettesítő juttatásból állt.

Dr. Arató György kamarai titkár elmondta, hogy a kamarai taglétszám 31 fő, és a 4 ügyvédjelölt bejegyzése egy-másfél éven belül várható. 1968-ban 12 elnökségi ülésen 51 határozatot született.³⁹⁹

A Városi Tanács VB. Ig. Osztálya 1969. május 23-án kelt határozatával kiutalta a Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség részére az állami tulajdonban lévő, dr. Szilágyi Béláné bérleményében álló 3 szobás lakást, egyúttal úgy rendelkezett, hogy a munkaközösség az Aradi vértanúk útja 17. sz. alatti épületben lévő helyiségeket kártalanítás nélkül adja le. (A kamara a korábbi lakónak lakást vásárolt.) Ezzel az 1. sz. és a 2. sz. munkaközösség egy épületbe, egymás szomszédságába került.⁴⁰⁰ Ez a beköltözést követően 1971. július 26-án történt meg.⁴⁰¹

Az 1969. május 24-én Sopronban tartott közgyűlésen⁴⁰² az elnök beszámolt arról, hogy az év során a Győri Ügyvédi Kamara kezdeményezésére 5 dunántúli kamara elnöksége tájékoztatást tartott, amely az ügyvédpolitikai irányelveket, elsősorban a munka és jövedelem arányosítását, valamint a vezetés hatékonyságát vitatta meg.

A fegyelmi helyzet ismertetése során elhangzott, hogy az „ellenforradalom” óta egy ügyvéddel szemben indult büntető-

eljárás, dr. Csáky Gyula volt mosonmagyaróvári ügyvéd ellen, akit a csehszlovák eseményekkel kapcsolatban, izgatás bűntettéért 7 hónapi szabadságvesztésre ítélték.

A győri kamara számára meghatározott minimális létszám 35, maximális létszám 40 fő volt ebben az időben. A kamarai tagok átlagéletkora 46 év volt. Közöttük három hölgy dolgozott, az öt ügyvédjelölt közül hárman tartoztak a szebbik nemhez. Az ügyvédek átlagos nettó jövedelme 1968-ban 4602 forint volt. A legkisebb jövedelmű ügyvéd keresete is elérte a 3000 forintot.

A 3 188 000 forintos bruttó bevételből a munkaközösségek a következő kiadásokat viselték: kamarai hozzájárulás 525 ezer forint, nyugdíjjárulék 302 ezer forint, adó 271 ezer forint, fenntartási költségek 1 200 000 forint.⁴⁰³

November 14-én kelt levelében az IM a kamara létszámát 45 főben határozta meg.⁴⁰⁴

Az 1969. december 13-án tartott kibővített elnökségi ülésen dr. Gyepes István, a megyei bíróság elnöke felszólalásában elmondta, hogy a kirendeléseket általában nem megfelelő színvonalon látják el az ügyvédek. Megállapította, hogy ugyan a kirendelési díj alacsony, de „a végzett munkához képest még sok is.” Általános jelenséggént értékelte, hogy a védők a tárgyalás előtt a vádlottakkal nem beszélnek. Kevesellte az ügyvédek számát, tekintve, hogy időbeosztásuk olyan szoros, hogy az fennakadásokat okoz.

Az elnökség döntött arról, hogy bekapcsolódik a „Minden iskolának televíziót” mozgalomba, és egy televíziós készüléket vásárol valamely megyebeli iskola számára.

Az ülést követően megtekintették a Győri 1. sz. Ügyvédi

Munkaközösség új helyiségét, ahol dr. Miklós Imre ÜMK-vezető ismertette az elhelyezés körülményeit.⁴⁰⁵

1970. október 24-én a Technika Házában tartott választói közgyűlésen az alábbi eredmény született: elnök dr. Tóth Imre, elnökhelyettes dr. Miklós Imre, titkár dr. Etler Ferenc, fegyelmi megbízott dr. Völker Róbert lett. Elnökségi tagok: dr. Zentai László és dr. Nagy Jenő. Elnökségi póttagok: dr. Török Erika, dr. Nagy Károly. Fegyelmi tanácsstagok: dr. Arató György, dr. Kiss Gyula, dr. Zentai László, dr. Nagy Jenő, dr. Török Erika. Az ellenőrző bizottság elnöke dr. Kósa László. Az ellenőrző bizottság tagjai: dr. Ughi Sándor, dr. Pongrácz Géza. Póttag: dr. Nagy Károly. Az OÜT tagja: dr. Miklós Imre.⁴⁰⁶

A közgyűlésen dr. Völker Róbert elmondta, hogy a házvétel sok kellemetlenséget okozott a Soproni Ügyvédi Munkaközösségnek. Az ingatlan rossz állapotban van, a tető beázik, az irattárba télen beesett a hó. Az épület régi, vizes. Szükséges lenne egy részének lebontása és újjáépítése.

Dr. Szabó János kifejtette, hogy a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség által vállalt ügyeletek közül ma már egyik sem működik. Ez az intézmény Győrben nem vált be, mert a megye kicsi, az ügyfelek inkább bejönnek Győrbe, de nem keresik fel az ügyeletet tartó ügyvédet. Annál nagyobb sikere van a HNF keretében tartott ingyenes tanácsadás bevezetésének. A tanácsadásokon igen sokan jelennek meg, általában 20 személy a 2 óra alatt.

Dr. Tóth Imre elnök felhívta a figyelmet a selejtezés problémájára. Elmondta, hogy a közelmúltban egy cikk jelent meg a Kisalföld c. lapban, „Ügyek a láb alatt” címmel, „amiben az újságíró úgy állította be, mintha a Győri 2. sz. Ügyvédi

Munkaközösség az utcára szórná a bizalmas iratokat. A tény az, hogy a munkaközösségben tartott selejtezés során a selejtezendő iratokat a munkaközösség fuvarosnak adta át a MÉH-be történő szállítás végett, és a fuvarosok útközben hullatták el a kérdéses iratokat. Tekintettel arra, hogy a cikk bizonyos fokig sértő volt a munkaközösségre, a munkaközösség vezetője megfelelő felvilágosító levelet intézett a lap szerkesztőségéhez.”⁴⁰⁷

Az ügyvédi munkaközösségi vezetők választásáról készült minisztériumi felterjesztésből kitűnik, hogy ebben az időben a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetője dr. Nagy Jenő, a Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösségé dr. Sády Jenő, a Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség vezetője dr. Csiszár Béla, a Csornai Ügyvédi Munkaközösség vezetője dr. Tarda Pál, a Soproni Ügyvédi Munkaközösség vezetője dr. Völker Róbert volt.⁴⁰⁸

Az MSZMP X. kongresszusát követően az „igazságügyi szervek” országos és megyei értekezleteket tartottak, amelyeken „meghatározták a X. kongresszus határozataiból az igazságügyi dolgozókra háruló feladatokat.” 1971. május 11-én a Győri Megyei Bíróság összbírói értekezletet tartott, és véleményt formált az ügyvédi tevékenységről is: „A kongresszusi célkitűzések megfelelő végrehajtása érdekében az ügyvédek tevékenységében kettős követelménynek kell érvényesülnie. Egyrészt legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint kell képviselniük az ügyfelek érdekeit, másrészt elő kell segíteniük a bíróságok, hatóságok és egyéb szervek munkáját, a szocialista törvényesség érvényesülését.”

Az 1971-es elnöki beszámolóban elhangzott, hogy az ügyvédekkel szembeni panaszok 70%-a alaptalan. „Sok esetben a hátrányos bírói, hatósági döntést az ügyvédre próbálják hárítani. Nem értik meg, hogy az ügyvéd csak az ügy vitelére, nem pedig annak megnyerésére vállalt kötelezettséget. Sok esetben az ügyvédi munkadíjat panaszolják, holott az ügyvédi munkaközösség a megbízás elvállalásakor erről pontos felvilágosítást ad. Az is előfordul, hogy az ügyfél a saját helytelen magatartásának következményeiért az ügyvédet okolja. A panaszosok nem tartják be a törvényes utat, gyakran egy időben a minisztérium, az ügyészség, más hatóság vagy társadalmi szervezet is kénytelen foglalkozni ugyanazzal a panasszal.”⁴⁰⁹

1973. december 8-án a megyei bíróság nagytermében rendezett választó közgyűlés döntésének értelmében az elnök dr. Tóth Imre, az elnökhelyettes dr. Miklós Imre, a titkár dr. Tapolcsányi József, a fegyelmi megbízott dr. Nagy Jenő lett. Az elnökségi tagok: dr. Etler Ferenc és dr. Török Erika lettek. Elnökségi pótagok: dr. Tölli Zoltán, dr. Nagy Károly. Fegyelmi tanács tagok: dr. Arató György, dr. Kiss Gyula, dr. Török Erika, dr. Tölli Zoltán, dr. Tamási Pál. Az ellenőrző bizottság elnöke dr. Kósa László lett. Az ellenőrző bizottság tagjai: dr. Ughi Sándor, dr. Pongrácz Géza. Pótag: dr. Gaál Ferenc. Az ÖÜT tagja: dr. Miklós Imre.⁴¹⁰

Az 1974. évi választást követően az ügyvédi munkaközösségi vezetők személye a következők szerint alakult: Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség, dr. Nagy Jenő; Győri 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség, dr. Sády Jenő; Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség, dr. Kósa László; Csornai Ügyvédi Munkaközösség, dr. Gaál Ferenc; Soproni Ügyvédi Munkaközösség, dr. Tölli Zoltán.⁴¹¹

1975. február 1-jétől ismét sor került a Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség megalakítására, helyéül a kamara által vásárolt ingatlan szolgált. A vásárláshoz az OÜT 100 ezer forint kölcsönt nyújtott.⁴¹² Az ÜMK első vezetője dr. Nagy Károly volt, akit dr. Hámori István követett. A munkaközösség tagjai: dr. Gergely Lajos, dr. Hámori István, dr. Menyhárt József, dr. Nagy Károly voltak. Feltehetően a vidéki munkaközösségek közül ezen munkaközösségben alkalmaztak először szabadalmi ügyvivőt.⁴¹³

A kamara létszáma 1975 áprilisában 38 ügyvéd és 4 ügyvédjelölt volt. Az igazságügy-miniszter információkérésére 1976. április 13-án arról számoltak be, hogy területükön nem működik KISZ-alapszervezet. A soproni igazságügyi KISZ-alapszervezetnek 3 fiatal ügyvéd tagja volt, de ez az alapszervezet 1975-ben megszűnt.⁴¹⁴

Az ügyvédi munkaközösségek 1975-ben 5 781 ezer forint bruttó bevételre tettek szert. Ebből a Győri 1. sz. 1 427 ezer forint, a Győri 2. sz. 1 217 ezer forint, a Győri 3. sz. 425 ezer forint, a Csornai Ügyvédi Munkaközösség 759 ezer forint, a Mosonmagyaróvári Ügyvédi Munkaközösség 901 ezer forint, a Soproni Ügyvédi Munkaközösség 1 149 ezer forint bruttó bevétellel részesedett. Ez az előző évihez képest 505 ezer forintos bevétel-növekedést mutatott.

1977 júniusában a győri kamara felhívása arról tájékoztatta az OÜT-t, hogy tagjai sorában nincs olyan ügyvéd, aki „Szocialista Hazáért” kitüntetéssel rendelkezne.⁴¹⁵

Az 1978. november 25-én megtartott választói közgyűlésen elnökké dr. Tóth Imrét, elnökhelyettesé dr. Török Erikát, titkárrá dr. Hámori Istvánt, fegyelmi megbízottá Nagy Jenőt

választották. Elnökségi tagok: dr. Menyhárt József dr. Kósa László, dr. Tölle Zoltán, póttagok: dr. Karsay Zsófia, dr. Feltér László lettek. Ellenőrző bizottsági elnök dr. Nagy Károly, bizottsági tag dr. Ughi Sándor, dr. Pongrácz Géza, póttag dr. Felső János lett. A fegyelmi tanács tagjai: dr. Arató György, dr. Tapolcsányi József, dr. Török Erika, dr. Tölle Zoltán, dr. Somorjai Katalin. Az OÜT tagja dr. Menyhárt József lett.⁴¹⁶

Dr. Tóth Imre 1979. május 31-én nyugdíjazására tekintettel történt lemondását követően, 1979. december 8-án dr. Nagy Jenő, a Győri 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetőjét választották a kamara elnökének. Helyette a fegyelmi megbízott dr. Fejes József lett.⁴¹⁷ A közbeeső időben az elnöki feladatot dr. Nagy Jenő az IM hozzájárulásával, az elnökség által kooptált elnökként látta el.⁴¹⁸

1980. december 19-én, első alkalommal rendezték meg a nyugdíjas ügyvédek ünnepi találkozóját. Ezt követően az esemény hagyománnyá vált.

1981-ben az ügyvédek száma 40 fő volt, közülük 9-en hölgyek. 1980-ban az ügyvédi munkaközösségek összesített bruttó bevétele 7 658 ezer forint volt. Ugyanez évben 4 panaszbeadvány érkezett, 3 esetben megszüntetéssel, 1 esetben elnöki figyelmeztetéssel zárták az ügyet.⁴¹⁹

1982. október 29-től – meglehetősen formálisan, és külső „biztatás” eredményeként – a szakszervezeti formáció is megjelent a kamara működésében. Az iratok és a visszaemlékezések alapján jelentősebb „mozgalmi élet” nyomai sem a párt, sem a szakszervezeti vonalon nem találhatók.

Az 1983. évi 4. tvr. változtatott a korábbi gazdálkodási szabályokon. Az ügyvédi munkaközösség a munkadíjból, költség-

általányból és egyéb bevételeiből fedezte fenntartásának költségeit, gazdasági alapot képzett, és hozzájárult a kamara fenntartásához.⁴²⁰

A 1983. október 28-án megtartott választói közgyűlésen dr. Nagy Jenő elnök az ügyvédi vezetés kérdéseivel, az etikai és fegyelmi helyzettel, a képzéssel és az ügyvédjelöltek helyzetével foglalkozott. A közgyűlés elnökké választotta dr. Nagy Jenőt, elnökhelyettesé dr. Tölli Zoltánt, titkárrá dr. Fejes Józsefet, fegyelmi megbízottá dr. Feltér Lászlót. Elnökségi tagok lettek: dr. Menyhárt József dr. Kósa László, dr. Somorjai Katalin. Elnökségi póttagok: dr. Felső János, dr. Ádám Eszter. Az ellenőrző bizottság elnöke dr. Varga Béla, tagjai: dr. Gergely Lajos, dr. Arszin Miklós, póttagja dr. Kozma Éva lett. A fegyelmi tanács elnöke dr. Arató György, elnökhelyettese dr. Felső János, fegyelmi tanács tagok: dr. Pongrácz Géza, dr. Cziike Albert, dr. Horváth Gizella. Az OÜT tagjának ismét dr. Menyhárt Józsefet választották.⁴²¹

A kamara vezetése 1984 áprilisában köszöntötte dr. Berecz Dezső nyugalmazott soproni ügyvédet 90. születésnapja alkalmából. Dr. Berecz Dezső irodalmárként is ismert volt, 1918-ban jelent meg első novelláskötete Mozaik címmel. Később elbeszéléseket, kisregényt publikált, három egyfelvonásosát és egy egész estét betöltő színjátékát bemutatta az Országos Kamaraszínház. Aktív irodalom-, zene- és filmkritikusként tartották számon.⁴²²

Az IM 1984. április 6-án arról értesítette a kamarát, hogy az OÜT a miniszter döntése alapján a kamara taglétszámát 1985. december 31-re 50 főben állapította meg.⁴²³

1984. június 25-én Kapuváron, a Kossuth u. 10. sz. alatt új kirendeltség létesült, amely a Csornai Ügyvédi Munkaközösséghez tartozott.⁴²⁴

1984. november 7-én dr. Nagy Jenő elnök Kiváló Ügyvédi Munkáért kitüntetésben részesült.

1986. február 21-én pótválasztás keretében dr. Felső Jánost a fegyelmi bizottság elnökévé, dr. Czike Albertet elnökhelyettesévé, dr. Horváth Józsefet fegyelmi bizottsági taggá választották.⁴²⁵

A munkaközösségek bruttó forgalma 1985-ben 13 870 ezer, 1986-ban 14 888 ezer forint volt. 1985-ben büntetőügyekben megbízás 517 esetben, kirendelés 1198 alkalommal történt. 1986-ban 598, ill. 1191 esetben. Polgári ügyekben megbízás 1985-ben 2062, kirendelés 201, peren kívüli ügy 2663 volt; 1986-ban 1994, 1985-ben 5 panaszbeadvány érkezett, az ügy 4 esetben az eljárás megszüntetésével, egy esetben figyelmeztetéssel zárult.⁴²⁶

1987. szeptember 25-én avatták fel az ügyvédi kamara Tanácsköztársaság útja 8. sz. alatti helyiségét. Az ünnepségen megjelent dr. Lakatos László, a megyei pártbizottság első titkára, dr. Kun László igazságügy-miniszter helyettes, valamint dr. Kárpáti László, az OÜT elnöke.

Dr. Nagy Jenő kamarai elnök megemlékezett arról, hogy a kamara a „felszabadulás” előtti időtől a Tanácsköztársaság útja 25. sz. alatt működött, majd 1967-től a Dimitrov sétány 18. sz. alatt egy volt üzlethelyiségben. Az új iroda megszerzéséhez jelentős segítséget nyújtott az OÜT által biztosított 1 400 ezer forint összegű kölcsön, amelyet 10 éves futamidőn keresztül kellett visszafizetni. (A helyiség bérleti jogát magánszemélytől vásárolták meg 900 ezer forintért.)⁴²⁷

1988. június 17-én a Győri Ügyvédi Kamara hivatalos helyiségében megrendezett perbeszéd versenyen a II. díjat dr. Vass Gellért, a III. díjat dr. Vesztergom Imre nyerte el. A győriek közül különdíjat kapott még dr. Várnagyi Ágnes.⁴²⁸ A versenyen Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom és Veszprém megye ügyvédjelöltjei mondták el védőbeszédüket egy fiktív büntetőügyben.⁴²⁹

1988. október 28-tól a korábbi titkárt, dr. Fejes Józsefet választották a kamara elnökévé. A titkár dr. Hámori István lett.⁴³⁰

A rendszerváltástól napjainkig

1990-1991 között sor került a politikai okokból meghurcolt ügyvédek rehabilitációjára. Az újrabejegyzés lehetőségével dr. Dolinay Endre, dr. Erdélyi Iván és dr. Horváth Tivadar élt. A jogsértő határozatokat hatályon kívül helyezték.⁴³¹

Az 1983. évi 4. tvr.-et módosította az 1991. évi XXIII. törvény. Az új jogszabály feloldotta az ügyvédek munkaközösségbe kényszerítését, ennek megfelelően az ügyvéd egyéni ügyvédként vagy ügyvédi iroda tagjaként működhetett.⁴³² A törvény indoklása szerint a kötött ügyvédi létszám csak akkor lenne indokolt, ha megbecsülhető lenne, hogy az állampolgárok, gazdálkodó szervezetek részéről hány ügyvéd tevékenységére van igény. Ennek megállapítására azonban nincsenek kialakult módszerek, ezért a törvény nem tartja fenn az igazságügy-miniszternek ezt a jogkörét; és az ügyvédi kamarába való felvételi jogosultságot mint alanyi jogot szabályozza.⁴³³

Az 1991. évi XXIII. tv. hatályba lépését megelőzően 53 bejegyzett ügyvédet tartottak nyilván. Az 1991-es nagy növekedésnek az az oka, hogy 66 ügyvéd a régi jogtanácsosi munkaközösségekből került a kamarához.⁴³⁴

Az 1991-es szabályozás eredményeként az ügyvédség létszáma a következőképp alakult:

1991	119 fő
1992	154 fő
1993	162 fő
1994	178 fő
1995	205 fő

1996	226 fő
1997	239 fő
1998	261 fő
1999	269 fő

Az ügyvédjelöltek számának alakulása:

1993	8 fő
1994	13 fő
1995	23 fő
1996	23 fő
1997	28 fő
1998	33 fő
1999	33 fő ⁴³⁵

Az 1991. szeptember 6-án megtartott közgyűlés a vagyonszámolás részletkérdéseiről döntött.⁴³⁶ A kamarai vagyon privatizációja során egyebek mellett a munkaközösségi használatban álló kamarai ingatlanok tulajdonjogának kérdését rendezték.

Az 1991. december 20-án, a győri városháza dísztermében tartott közgyűlésen elnökké választották dr. Fejes Józsefet, elnökhelyettessé dr. Écsi Bélát és dr. Tölly Zoltánt, titkárrá dr. Frank Józsefet. Az elnökségi tagok: dr. Bakos Ágnes, dr. Fodor László, dr. Havasi Dezső, dr. Hun Tamás, dr. Kalas Géza, dr. Kerényi Ervin, dr. Melis György lettek. Póttagok: dr. Hámori István, dr. Mester László. Fegyelmi megbízott: dr. Feltér László.

A fegyelmi tanács elnöke: dr. Pongrácz Géza. A fegyelmi tanács tagjai: dr. Bartha Sándor, dr. Freier József, dr. Hadarics Lajos, dr. Mesterné dr. Kopácsi Judit. Az ellenőrző bizottság elnöke: Halbritterné dr. Rajfai Judit. Az ellenőrző bizottság tagjai: dr. Fodor László, dr. Doszpoth József. Az oktatási bizottság elnöke: dr. Erdélyi Iván, elnökhelyettese: dr. Salga István, tagjai: dr. Hun Tamás, dr. Kovács Elvira, dr. Vesztergom Imre lettek. Az OÜK tagjának választották dr. Fejes Józsefet, dr. Tölly Zoltánt, dr. Ecsi Bélát és dr. Frank Józsefet.⁴³⁷

Dr. Fejes József 1993. november 2-án elhunyt. Az ezt követő rendkívüli elnökségi ülés döntése alapján feladatát az egyik elnökhelyettes, dr. Écsi Béla mint megbízott elnök látta el a választási ciklusból hátralévő időre.⁴³⁸

Az 1996. december 14-én megtartott választói közgyűlésen dr. Nagy Jenő, a közgyűlést levezető korelnök az önkéntes korlátozások nélküli tisztségviselő-választást, az újjáéledt demokratikus hagyományokat méltatta.⁴³⁹

A kamara vezetése az alábbiak szerint alakult: elnök dr. Écsi Béla, elnökhelyettes dr. Kerényi Ervin, titkár dr. Frank József, fegyelmi megbízott dr. Feltér László, elnökségi tagok: dr. Bakos Ágnes, dr. Bódis Judit, dr. Hámosi István, dr. Havasi Dezső, dr. Hun Tamás, dr. Kalas Géza, dr. Nagy Sándor, dr. Mesterné dr. Kopácsi Judit, dr. Szabó János. Póttagok: dr. Nyitrai István, dr. Fodor László. A fegyelmi bizottság elnöke dr. Vesztergom Imre, elnökhelyettese dr. Szammer Károly. A fegyelmi bizottság tagjai: dr. Ács István, dr. Freier József, dr. Gál Miklós, dr. Horváth József. Póttagok: dr. Bihariné dr. Csánk Júlia, dr. Horváth Gizella. Az ellenőrző bizottság elnöke Halbritterné dr. Raffai Judit, tagjai: dr. Felső János, dr. Kozma

Éva. Póttag: Tulokné dr. Vizi Anna. Az OÜK tagjai: dr. Frank József, dr. Feltér László, dr. Kerényi Ervin.

A kamara taglétszáma tárgy évben 226 fő volt.

1998. július 1-jével hatályba lépett az ügyvédségről szóló 1998. évi XI. törvény. A törvény új kategóriákat vezetett be, mint pl. az alkalmazott ügyvéd vagy külföldi jogi tanácsadó. Ez a törvény az ügyvédi tevékenység egészének átfogó szabályozása, amely nagy hangsúlyt helyez egyrészt az ügyvédi tevékenység szabad, hivatásbelileg független, ugyanakkor szakmailag színvonalas, lelkiismeretes gyakorlására, másrészt az ügyvéd felelősségére.⁴⁴⁰

A kamara taglétszáma tárgy évben 261 fő volt.

Az 1999. január 30-án a Kristály étteremben megtartott közgyűlés elfogadta a kamara Alapszabályát, és annak megfelelően további három bizottságot választott meg. A tagfelvételi bizottság elnöke dr. Frank József, titkára dr. Lascsik Ágoston, tagjai: dr. Nyitrai István, dr. Kovács Kálmán, dr. Kaszap Gyula lettek. Az összeférhetlenségi bizottság elnöke dr. Havasi Dezső, tagjai: dr. Görbe László, dr. Hadarics Lajos, dr. Igali Márta, dr. Vass Gellért lettek. Az oktatási bizottság elnöke dr. Bódis Judit, titkára dr. Valkó László, tagjai: dr. Lászlófy Gabriella, dr. Lakos Júlia, dr. Pápai Bernadett, dr. Plenter Nándor, dr. Tölli Zoltánné lettek. A bizottságok február 1-jétől kezdtek megműködésüket.⁴⁴¹

A felvételi bizottság javaslata alapján az elnökség határozatban rögzítette azokat a minimális elvárásokat, amelyeket az ügyvédi iroda megfelelőségével szemben támaszt a kamara. Ezeket az irodaáthelyezéseknél vagy működő irodához való csatlakozáskor is vizsgálni kell.

Tárgyévben a kamarának 269 bejegyzett ügyvéd tagja volt.

1999. március 1-jén dr. Écsi Béla elnök szakmai tevékenységét Kiváló Ügyvédi Munkáért kitüntetéssel ismerte el a Magyar Ügyvédi Kamara.

2000. október 20-án ünnepelte a kamara fennállásának 125 éves évfordulóját, nívós jubileumi ünnepséget szervezve erre az alkalomra. A konferencia színhelye a Hotel Konferencia volt, az ünnepi közgyűlés köszöntőjét dr. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter, valamint dr. Horváth Jenő, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke mondta el.

Ez alkalomból a kamara egy történeti monográfiát is megjelentetett, *A Győri Ügyvédi Kamara története 1875-2000* címmel. A rendezvény állófogadással zárult.⁴⁴²

2000. október 20-án dr. Tölli Zoltán szakmai tevékenységét Kiváló Ügyvédi Munkáért kitüntetéssel ismerte el a Magyar Ügyvédi Kamara.

2000-ben 17 új ügyvédet jegyezték be, közülük ketten más megyéből lettek átjegyezve, hét ügyvéd pedig sikeres szakkvizsgát tett ügyvédjelöltként vált ügyvéddé. Az év során ketten lemondtak a kamarai tagságukról, ketten pedig elhunytak. Az év utolsó napján a kamara taglétszáma 282 fő volt, az ügyvédjelöltek száma pedig 39 fő.

Az év során 48 panaszbejelentés érkezett a kamarához.⁴⁴³

Az ügyvédi kamara 2002. január 16-án tisztújítást tartott. Elnökké választották dr. Écsi Bélát, elnökhelyettesé dr. Kerényi Ervint, titkárrá dr. Havasi Dezsőt. A fegyelmi főmegbízott dr. Feltér László lett. Az elnökség tagjai: dr. Ács István, dr. Mesterné dr. Kopácsi Judit, dr. Posta Attila, dr. Bódis Judit, dr. Kiss János, dr. Vesztergom Imre, dr. Hun Tamás, dr. Nagy

Sándor, dr. Nyitrai István. Elnökségi póttagok: dr. Lascsik Ágoston, dr. Zsrai Krisztina.

A Fegyelmi Bizottság elnöke dr. Gál Miklós, elnökhelyettese dr. Varga Béla. A Fegyelmi Bizottság tagjai: dr. Lászlófi Gabriella, dr. Ács István, dr. Freier József, dr. Ács Ilona. Póttagok: dr. Varga József, dr. Bihariné dr. Csánk Júlia.

Az Ellenőrző Bizottság elnöke Halbritterné dr. Raffai Judit, a bizottság tagjai: dr. Hetyési Sándor, dr. Kozma Éva, a bizottság póttagja Tulokné dr. Vizi Anna.

A Tagfelvételi Bizottság elnöke dr. Kaszap Gyula, titkára dr. Bardon István, a bizottság tagjai: dr. Fonnyadt Benedek, dr. Kiss Ottilia, dr. Pónya Zoltán.

Az Összeférhetetlenségi és Etikai Bizottság elnöke: dr. Fehér Ágnes, a bizottság tagjai: dr. Hadarics Lajos, dr. Igali Márta, dr. Tavaszi Tibor, dr. Zsédely Andrea.

Az Oktatási Bizottság elnöke dr. Menyhárt Ádám, titkára dr. Tölle Zoltánné, a bizottság tagjai: dr. Lászlófi Gabriella, Gosztoláné dr. Lakos Júlia, dr. Török Krisztina, dr. Bartha Sándor, dr. Szigeti Zsolt.

A Magyar Ügyvédi Kamara teljes ülésének tagjai: dr. Écsi Béla, dr. Feltér László, dr. Frank József, dr. Kerényi Ervin.⁴⁴⁴

Az év utolsó napján a megyében 292 ügyvéd működött, ebből 23-an szünetelő státuszban voltak. Az ügyvédjelöltek száma 57 fő volt. Újonnan 12 ügyvédet jegyeztek be, valamint 19 ügyvédjelöltet. Ez évben 12 panaszügy érkezett.

A kamara 2003. évi közgyűlését április 26-án tartotta a győri Kristály étteremben. 2003. december 31-én a megyében 300 ügyvéd működött, ebből 21-en szünetelő státuszban.

Újonnan 13 ügyvédet jegyeztek be, továbbá 28 ügyvédjelöltet.

Az év során 45 panaszbejelentés érkezett be.

Az ügyvédjelölt oktatás keretében nyolc szakmai előadást szerveztek, továbbá egy felmérő dolgozatot polgári anyagi- és eljárásjogból.

Ez évben jelent meg a rövid életű kamarai lap, „Az ügyvéd” első példánya. A lap megjelenését kéthavi periodicitással tervezték, a megjelenést az elnökség tagjainak többsége privát finanszírozta meg azzal, hogy csak a postázási költséggel terheljék a kamara költségvetését. Úgy tervezték, hogy a lap idővel önfinanszírozóvá válik a hirdetéseknek köszönhetően. A tervektől eltérően „Az ügyvéd” mindössze néhány évfolyamot ért meg.⁴⁴⁵

A kamara 2004. évi közgyűlését február 14-én tartotta a győri Kristály Étteremben.

Az EU csatlakozás aktualitását megragadva, a kamara megszervezett – a Széchenyi Egyetem Jogi Karának segítségével – egy EU felkészítő tanfolyamot, ez azonban nem keltette fel a megye ügyvédségének fokozott érdeklődését.

A „nép ügyvédje” elnevezés alatt ismertté vált ingyenes jogi tanácsadó szolgálatban 21 ügyvéd vállalt közreműködést.

Az év utolsó napján a megyében 303 ügyvéd működött, az ügyvédjelöltek száma 81 fő volt. Az év során 14 új ügyvédet, 30 ügyvédjelöltet jegyzett be a kamara.

Az év során 61 panaszbejelentés érkezett.

2004 év során hét előadást és egy jogeset-megoldó felmérő dolgozatot szerveztek az ügyvédjelöltek számára, ezeknek a Győri Városi Bíróság adott helyet a IV. emeleti 400-as nagy tárgyalótermében.⁴⁴⁶

A 2005. április 9-én megtartott közgyűlésen elnöki válaszként elhangzott, hogy a kamara új székhelyet keres, elképzelés szintjén felmerült a Lloyd épülete is, azonban a közgyűlés időpontjában még nem tűnt realizálhatónak a székhelyváltóztatás.

A közgyűlés vendége volt dr. Horváth Jenő, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke, aki előadást tartott a modernizáció, a külföldi jogászok az EU-ban, a pénzmosás és az okiratok szerkesztése, ellenjegyzése témakörökben.⁴⁴⁷

2006. január 28-án tisztújító közgyűlést tartott a kamara, melynek során 2010-ig megválasztotta új vezetését.

Elnökké dr. Écsi Bélát választották, elnökhelyettes dr. Kerényi Ervin, titkár dr. Havasi Dezső, fegyelmi főmegbízott dr. Feltér László lett.

Elnökségi tagok lettek: dr. Ács István, dr. Czeglédy Attila, dr. Fehér Ágnes, dr. Lascsik Ágoston, dr. Nyitrai István, dr. Posta Attila, Tulokné dr. Vizi Anna, dr. Vass Gellért, dr. Vesztergom Imre. Póttagok: dr. Kőhegyi György, dr. Menyhárt Ádám.

A Fegyelmi Bizottság elnöke dr. Gál Miklós lett, elnökhelyettese dr. Freier József, a bizottság tagjai: dr. Lászlófi Gabriella, dr. Gáspár Zsuzsanna, dr. Németh Zsuzsanna, dr. Varga József. Póttagok: dr. Nemes Nagy Boldizsár, dr. Varga Béla.

Az Ellenőrző Bizottság elnöke: Halbritterné dr. Raffai Judit, a bizottság tagja: dr. Vass Balázs, dr. Kozma Éva, póttag: dr. Hetyésy Sándor.

A Tagfelvételi Bizottság elnöke: dr. Kiss Otilia. A bizottság titkára: dr. Fonnyadt Benedek, a bizottság tagjai: dr. Pető Péter, dr. Schmuck Tamás, dr. Pónya Zoltán.

Az Összeférhetetlenségi és Etikai Bizottság elnöke: dr. Fehér

Ágnes. A bizottság tagjai: dr. Ábrahám László, dr. Horváth Zoltán, dr. Nagy Sándor, dr. Lauscher András.

Az Oktatási Bizottság elnöke: dr. Böröcz Szabolcs. Titkár: dr. Kovácsné dr. Cseszregi Erzsébet. A bizottság tagjai: dr. Hun Eszter, dr. Török Krisztina, dr. Menyhárt Ádám, Dr. Szabó Kálmán.

A Magyar Ügyvédi Kamara Teljes Ülésében tagok: dr. Écsi Béla, dr. Feltér László, dr. Mesterné dr. Kopácsi Judit, dr. Kerényi Ervin.⁴⁴⁸

2006 év utolsó napján a kamara tagnévsorában 312 ügyvéd, 90 ügyvédjelölt, 2 alkalmazott ügyvéd szerepelt. Az év során 21 új ügyvédi bejegyzésre került sor. A kamarához 2006-ban 42 panaszbeadvány érkezett. Az ügyvédjelölti oktatás keretében öt előadás megszervezésére került sor.

2007. április 13-ától elindult a kamara internetes honlapja. A 2007. április 14-i közgyűlés vendége és előadója volt dr. Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke.

Dr. Écsi Béla beszámolójában elhangzott, hogy a kamara takarékos gazdálkodásának köszönhetően 7 millió Ft plusszal sikerült zárni a 2006-os évet.

Az év utolsó napján a kamarának 318 ügyvéd, 91 ügyvédjelölt, valamint 5 alkalmazott ügyvéd tagja volt. A kamarához tárgy évben 48 panasz érkezett be.

2007. szeptember 25-től a kamara együttműködési megállapodást kötött a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karával az ügyvédjelölti oktatás új alapokra helyezéséről és az oktatás jogi karon történő megszervezéséről. Ennek megfelelően az oktatás úgy alakult, hogy félévenként öt egész napos képzés történik, a büntető-

jog, a civilisztika és a közjog területeiről. Az oktatás díját a kamara az ügyvédjelöltekre fizetett plusz tagdíjakból fedezte.⁴⁴⁹

Dr. Écsi Béla elnök életpályáját Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata Pro Urbe Győr díjjal ismerte el.⁴⁵⁰

A kamara képviseltette magát a 2008. november 29-én megrendezett Magyar Ügyvédi Nap eseményein. A díszközgyűlésen öt fő vett részt, az ügyvédi estélyen pedig 10-en jelentek meg. A kamara közgyűlési beszámolójában külön méltatták dr. Czeglédy Attila soproni ügyvéd, elnökségi tag e körben végzett munkáját.

Ugyanezen rendezvény előzetes eseményeként 2008. november 7-én a kamara négy megyére kiterjedően ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett.

A perbeszédversenyen 10 ügyvédjelölt vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Nagy Zoltán, a Győri Ítéltábla Büntető Kollégiumának Vezetője, tagjai pedig dr. Horváth László Megyei Főügyész és dr. Feltér László ügyvéd voltak. A bíráló bizottság véleménye szerint a perbeszédverseny magas színvonalú volt, az első három helyezett magas pénzjutalomban részesült. Az első helyezett részt vett a 2008. november 14-én Budapesten megrendezésre került Országos Perbeszédversenyen, ahol 4. helyezést ért el.⁴⁵¹

A 2008. évben a kamarának 356 ügyvéd tagja volt, közülük 28-an szüneteltették tevékenységüket. Mellettük 93 ügyvédjelöltet és 5 alkalmazott ügyvédet tartottak nyilván. A kamarához 62 panasz érkezett az év során.

A kamara elnöke, dr. Écsi Béla tevékenységét Ügyvédségért Érdemérem kitüntetéssel ismerték el.⁴⁵²

A 2009. év a válság éve volt a gazdaságban, amely az ügyvédi

kamara tagságát is érzékenyen érintette. Tárgyévben a kamara területén 342 aktív ügyvéd működött, 32-en szüneteltették tevékenységüket. Öt fő alkalmazott ügyvéd szerepelt a nyilvántartásban, 20 új ügyvédi, 30 ügyvédjelölti bejegyzés történt, ezzel az ügyvédjelöltek száma 95 fő volt. A kamarához 37 panaszügy érkezett.

A 2009. február 28-án tartott közgyűlésen részleges tisztújítás történt. Az ellenőrző bizottság új elnöke Szórádi Sándor-né dr. lett, dr. Budai Anikót pedig bizottsági taggá választották. Az etikai és összeférhetetlenségi bizottság új elnöke dr. Farkas László lett, dr. Karcagi-Mészáros Zsoltot pedig bizottsági taggá választották.

Ugyanezen közgyűlésen dr. Kertész Tibor a mediációs képzésről tartott előadást.

A Magyar Ügyvédek Napja előzményeként 2009. október 16-én öt megyére kiterjedően a Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett büntetőjogi területen. A perbeszédversenyen 10 ügyvédjelölt (megyéenként kettő) vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Nagy Zoltán, a Győri Ítéltábla Büntető Kollégiumának vezetője, tagjai pedig dr. Horváth László Megyei Főügyész és dr. Feltér László ügyvéd voltak. Az első helyezett esztergomi ügyvédjelölt részt vehetett a Budapesten megrendezett Országos Perbeszédversenyen.⁴⁵³

2010. január 23-án került sor a kamara tisztújítására. A közgyűlés dr. Havasi Dezsőt választotta elnökké, az elnökhelyettes dr. Kerényi Ervin, a titkár dr. Czeglédy Attila, fegyelmi főmegbízott dr. Feltér László, fegyelmi megbízott dr. Schmuck Tamás lett.

Az elnökség tagjai: dr. Ács István, dr. Fehér Ágnes, dr. Kész Tamás, dr. Kiss Ottilia, dr. Lascsik Ágoston, dr. Nyitrai István, dr. Posta Attila, dr. Vass Gellért. Póttagok: dr. Rácz Ferenc, dr. Menyhárt Ádám.

Az Ellenőrző Bizottság elnöke: Szórádi Sándorné dr. lett. A bizottság tagjai: dr. Budai Anikó, dr. Hetyési Sándor, dr. Vass Balázs.

A Fegyelmi Bizottság elnöke: dr. Gál Miklós, elnökhelyettese dr. Freier József lett. A bizottság tagjai: dr. Gáspár Zsuzsanna, dr. Göndör Éva, dr. Lászlófi Gabriella, dr. Németh Zsuzsanna, dr. Nemes Nagy Boldizsár, dr. Varga Béla.

A Tagfelvételi Bizottság elnöke dr. Kiss Ottilia, a bizottság titkára dr. Fonnyadt Benedek. A bizottság tagjai: dr. Igali Márta, dr. Nemes Nagy Boldizsár, dr. Tomanek Tibor.

Az Összeférhetetlenségi és Etikai Bizottság elnöke dr. Fehér Ágnes, a bizottság tagjai: dr. Ábrahám László, dr. Farkas László, dr. Horváth Zoltán, dr. Karcagi-Mészáros Zsolt, dr. Nagy Sándor.

Az Oktatási Bizottság elnöke dr. Németh Imre, a bizottság titkára dr. Menyhárt Ádám. A bizottság tagjai: dr. Hun Eszter, dr. Szabó Kálmán, dr. Szakály Attila, dr. Török Krisztina.

A Magyar Ügyvédi Kamara teljes ülésének tagjai: dr. Havasi Dezső, dr. Feltér László, dr. Kerényi Ervin, dr. Mesterné dr. Kopácsi Judit.

Az évi rendes közgyűlés megtartására 2010. március 27. napján került sor, ahol dr. Bánáti János a MÜK elnöke volt a díszvendég, aki az eseményen szakmai előadással is szerepelt. A Közgyűlésen elfogadták a 2009. évi beszámolót és a 2010. évre szóló költségvetési tervezet, és módosították a Kamara Alapszabályát.

A közgyűlés dr. Écsi Bélának „tisztelőbeli elnök” kitüntető címet adományozott. Dr. Écsi Béla 17 éven keresztül volt a kamara elnöke.

A Kamara több rendezvényt szervezett, így az új Ptk. tervezetről volt két telt házas előadás, a fizetési meghagyás alkalmazási kérdéseiről volt konzultáció.

Az Elnökség a 7/2010.X.29. határozatában a vörösiszap-katasztrófa okán a kolontári önkormányzat részére 100 000 Ft, Németh Gabriella kolontári lakos részére 50 000 Ft, és Hegedűs Sándor devecseri lakos részére szintén 50 000 Ft támogatás átutalásáról határozott.

2010. évben Dr. Hámori István életműjének méltatásaként részére posztumusz elismerésként Dr. Nagy Károly-díjat adományozott az Elnökség.

A díj névadója Dr. Nagy Károly (1942-1984) ügyvéd, a Győri 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetője volt, példamutató jogász, ügyvéd és irodalmár. Szellemissége mély nyomot hagyott a kortárs jogásztársadalomban és művészeti környezetében, példaként szolgálva az új generációk számára is. Az ügyvédi kamara méltán választotta nevét a kiválóság védjegyének.

A Magyar Ügyvédek Napja előzményeként 2010. október 29-én öt megyére kiterjedően a Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett büntetőjogi területen. A perbeszédversenyen 9 ügyvédjelölt vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Nagy Zoltán, a Győri Ítéltábla Büntető Kollégiumának vezetője, tagjai pedig dr. Horváth László megyei főügyész és dr. Feltér László ügyvéd voltak. Az első helyezett dr. Bencze Krisztina részt vehetett a Budapesten megrendezett Országos Perbeszédverseny.⁴⁵⁴

Az év utolsó napján az aktív ügyvédek száma 347 fő volt, 30-an szüneteltették tevékenységüket, 4 alkalmazott ügyvéd szerepelt a kamara nyilvántartásában. 14 új ügyvédi bejegyzés került sor, 24 ügyvédjelölti bejegyzés történt. Az ügyvédjelöltek létszáma 96 fő volt. 2010-ben a kamarához összesen 57 panaszügy érkezett.

Az évi rendes közgyűlésre 2011. január 29. napján került sor, díszvendégként részt vett ezen dr. Réti László, a Budapesti Ügyvédi Kamara elnöke.

A kamara szervezésében 2011 januárjában a NAV nagytermében volt előadás az adó- és illetékváltozásról, az Iparkamrában májusban konferencia „A XXI. sz. ügyvédje” címmel, júniusban a jogászegylettel közösen „Az új alaptörvény egy alkotmányjogász szemével” c. előadás, októberben pedig „Hogyan védjük meg számítógépeinket” címmel adatbiztonsági előadás.

2011. november 18-án a kamara rendkívüli közgyűlést tartott, melynek témája a székhelyvásárlás ügye volt. A közgyűlés az előterjesztett javaslatot elvetette, és utasította az elnökséget, hogy készítsen új előterjesztést a kérdés megoldására.

2011-ben a Dr. Nagy Károly-díjat dr. Pálfalvi József nyugdíjas ügyvéd kapta.

A Magyar Ügyvédek Napja előzményeként 2011. október 14-én öt megyére kiterjedően a Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett büntetőjogi területen. A perbeszédversenyen 11 ügyvédjelölt vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Kovács Tamás, a Győri Ítéltábla Büntető Kollégiumának tanácselnöke, tagjai pedig dr. Horváth László megyei főügyész és dr. Feltér László

ügyvéd voltak. Az első helyezett dr. Müller Mária Komárom-Esztergom megyei ügyvédjelölt, második helyezett dr. Bencze Krisztina győri ügyvédjelölt lett, az első helyezett részt vehetett a Budapesten megrendezett Országos Perbeszédversenyen.

A kamarába bejegyzett ügyvédek létszáma 388 fő volt az év utolsó napján, közülük 44 fő szüneteltette tevékenységét. 1 fő egy fő európai közösségi jogász is szerepelt a nyilvántartásban. Az ügyvédjelöltek száma a korábbi 96 főről 81 főre csökkent. 15 új ügyvédet és 20 új ügyvédjelöltet jegyeztek be a 2011. évben összesen.

Jelentősen növekedett az ügyvédjelölti részvétel a jelöltoktatásokon. Ennek az az egyik oka, hogy az Oktatási Bizottság tagjai a jelenlétet rendszeresen ellenőrizték. Másrészt 2011-ben az Elnökség elfogadta az Oktatási Bizottság által előkészített 10/2011. VII.1. számú Elnökségi Határozatot, amely megfelelő szankciórendszer kialakításával törekszik az ügyvédjelöltek képzési részvételének elősegítésére.

Az elnökhelyettes szervezési segítségével és a Jogászegylettel közösen Dr. Kukorelli István alkotmánybíró előadására került sor a 2011. évben.⁴⁵⁵

A 2012. évi rendes közgyűlésre február 25. napján került sor, díszvendégként jelen volt dr. Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke.

A kamara története során első ízben született döntés arról, hogy a kamara saját tulajdonú irodát vásároljon. Több évtizede próbálkozott már a kamara irodavásárlással. A 2012. május 5. napján megtartott rendkívüli közgyűlésen döntés született arról, hogy megvásárolja a Munkácsy Mihály utca 3. szám alatti magasházszintű irodahelyiséget 28 000 000 forintért.

A felújításra és a berendezésre összesen 10 546 056 Ft-ot költöttek, a Szent István úti bérleményt leadták 2012. november 30. napjával. Az új irodába 2012. november hó végén költözött be a kamara.

A hivatalos átadóra 2012. november 30. napján és 2012. december 11. napján került sor, amelyen dr. Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke is megjelent.

Az iroda megvásárlásával módosult az ügyvédjelölti oktatással kapcsolatos megállapodás a győri Széchenyi Egyetemmel. Az ügyvédjelölt-képzés helyszíne 2013 januárjától a kamara előadóterme, amelyben 50 fő ügyvédjelölt kényelmesen elfér.

2012. január 24-én volt a Győri Jogász Almanach bemutatása, majd Sárközy Tamás előadása az új Polgári Törvénykönyvről.

2012. február 9-én Sopronban Dr. Kukorelli István tartott előadást az új alaptörvényről.

2012. március 23. napján a francia büntető igazságszolgáltatásról szerveztek előadást.

2012. június 14. és 15. napján az új Munka Törvénykönyve volt a téma az Iparkamarában.

2012. október 12-14. között dél-csehországi buszos kirándulást szervezett a kamara.

2012. november 16-án dr. Gellér Balázs tartott előadást az új Btk. Általános Részét érintő változásokról.

2012. évben dr. Écsi Béla tiszteletbeli elnök, dr. Tölly Zoltán korábbi elnökhelyettes, és dr. Feltér László fegyelmi főmegbízott részesült Dr. Nagy Károly-díjban.

A Magyar Ügyvédek Napja előzményeként 2012. október 19-én öt megyére kiterjedően a kamara ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett büntetőjogi területen az Ítéltáblán. A perbeszédversenyen 7 ügyvédjelölt vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Nagy Zoltán, a Győri Ítéltábla nyugalmazott bírása, tagjai pedig dr. Takács Róbert városi ügyész és dr. Feltér László ügyvéd voltak. Az első helyezett dr. Bencze Krisztina győri ügyvédjelölt lett, aki részt vehetett a Budapesten megrendezett Országos Perbeszédversenyen, ahol szintén első helyezést ért el.

2012. november 24-én dr. Havasi Dezső elnök szakmai tevékenységét Kiváló Ügyvédi Munkáért kitüntetéssel ismerte el a Magyar Ügyvédi Kamara.⁴⁵⁶

A kamara taglétszáma az év utolsó napján 395 fő volt, amelyből 340-en aktívak voltak, 55 fő szüneteltette tevékenységét. 1 fő egy fő európai közösségi jogász szerepelt a nyilván tartásban. Az ügyvédjelöltek száma 72 főre csökkent.

Az év során 16 ügyvédi bejegyzés, 27 ügyvédjelölti bejegyzés történt. 2012-ben a kamarához összesen 53 panasz érkezett.

Az évi rendes közgyűlésre 2013. április 6. napján került sor, ahol díszvendég volt Dr. Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke.

Az év során az új székhely által biztosított lehetőséggel élve számos rendezvényt és továbbképzést szerveztek, így március 5-én kamarai klubavatót, májusban a Btk. Különös Rész változásairól, júniusban az elektronikus bírósági ügyintézésről, júliusban az új Btk. legfontosabb rendelkezéseiről hallhattak előadást az érdeklődők.

Októberben regionális perbeszédversenyre került sor,

novemberben Révi Zsolt főépítész tartott előadást Győr építészetiének jövőjéről.

2013. évben dr. Kiss Ottilia, dr. Bódis Judit és id. dr. Arszin Miklós ügyvédek vették át életpályájuk elismeréseként a Dr. Nagy Károly-díjat.

A Magyar Ügyvédek Napja előzményeként 2013. november 19-én öt megyére kiterjedően a Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett büntetőjogi területen az Ítéltáblán. A perbeszédversenyen 7 ügyvédjelölt vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Széplaki László, a Győri Ítéltábla Büntető Kollégium vezetője, tagjai pedig dr. Takács Péter megyei főügyész és dr. Feltér László fegyelmi főmegbízott voltak. Az első helyezett dr. Németh Gábor lett Komárom-Esztergom megyéből, aki részt vehetett a Budapesten megrendezett Országos Perbeszédversenyen.⁴⁵⁷

Az év utolsó napján a kamarába bejegyzett ügyvédek száma 404 fő volt, közülük 53 fő szüneteltette tevékenységét. 1 fő európai közösségi jogász szerepelt a nyilvántartásban. Az ügyvédjelöltek száma 67 fő volt. Az év során 23 új ügyvéd bejegyzésére került sor, ugyancsak 23 új ügyvédjelöltet vettek nyilvántartásba. A 2013-as tárgyévből a kamarához összesen 81 panasz érkezett. A panaszok jellege: ügyvédi mulasztás kifogásolása, okiratszerkesztéssel kapcsolatos bejelentések, tájékoztatás elmulasztásának kifogásolása, ügyvédhez méltatlan magatartás bejelentése, letétkezeléssel kapcsolatos bejelentések, számlaadás hiánya, elszámolás elmulasztásának kifogásolása, összeférhetetlen ügyvállalás, iratvisszatartás, jogi képviselő elleni panasz.

A kamara esedékes tisztújítására 2014. január 25-én került sor, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara épületében. Elnökké dr. Havasi Dezsőt, elnökhelyettesé dr. Kerényi Ervint, titkárrá dr. Czeglédy Attilát választották. A fegyelmi főmegbízott dr. Feltér László lett, a fegyelmi megbízott dr. Schmuck Tamás. Az elnökség tagjai: dr. Ács István, dr. Posta Attila, dr. Vass Gellért, dr. Kész Tamás, dr. Rác Ferenc, dr. Lascsik Ágoston, dr. Nyitrai István, Tulokné dr. Vizi Anna, dr. Csepregi Tamás, dr. Szomszéd Imre.

A Fegyelmi Bizottság elnöke dr. Gál Miklós, helyettese dr. Freier József lett. A bizottság tagjai: dr. Lászlófi Gabriella, dr. Bai Mónika, dr. Gáspár Zsuzsanna, dr. Göndör Éva, dr. Németh Zsuzsanna, dr. Plenter Nándor.

Az Ellenőrző Bizottság elnökévé Szórádi Sándorné dr.-t választották, a bizottság tagjai: dr. Vass Balázs, dr. Budai Anikó, dr. Hettyésy Sándor lettek.

Az Etikai és Összeférhetetlenségi bizottság elnökévé dr. Fehér Ágneszt választották, a bizottság tagjai: dr. Farkas László, dr. Ábrahám László, dr. Horváth Zoltán, dr. Döme Balázs, dr. Zakár András.

A Tagfelvételi Bizottság elnöke dr. Kiss Ottilia lett, a bizottság tagjai: dr. Ábrahám Judit, dr. Nemes Nagy Boldizsár, dr. Rampasek Éva.

Az oktatási bizottság elnökévé dr. Ferencz Jácintot választották, a bizottság titkára dr. Németh Imre lett. Bizottsági tagok: Dr. Pardavi László, dr. Hun Eszter, dr. Görbe László, Reiderné Dr. Bánki Erika.

A Magyar Ügyvédi Kamara teljes ülésének tagjai: dr. Feltér László, dr. Havasi Dezső, dr. Kerényi Ervin, dr. Szomszéd Imre.

Az évi rendes közgyűlés megtartására 2014. április 6-án került sor, melynek díszvendége Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke volt.

A Magyar Ügyvédi Kamara 2014. május 12-ei tisztújításakor dr. Havasi Dezsőt az országos kamara elnökhelyettesévé választották.⁴⁵⁸

Az év során tizenhárom rendezvényt szerveztek a kamara új helyiségében, zömében szakmai rendezvényeket.

2014. évben dr. Reményi Anna soproni, dr. Kerényi Ervin győri és dr. Lascsik Ágoston mosonmagyaróvári ügyvédek nyerték el a Dr. Nagy Károly-díjat.

A Magyar Ügyvédek Napja előzményeként 2014. október 17. napján öt megyére kiterjedően a Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara ügyvédjelölti perbeszédversenyt szervezett büntetőjogi területen, melynek helyszíne a Győri Ítéltábla volt. A perbeszédversenyen 6 ügyvédjelölt vett részt, a bíráló bizottság elnöke dr. Széplaki László, a Győri Ítéltábla Büntető Kollégium vezetője, tagjai pedig dr. Takács Péter megyei főügyész és dr. Feltér László fegyelmi főmegbízott voltak. Az első helyezett dr. Nagy Viktória lett, aki III. helyezést ért el a Budapesten megrendezett Országos Perbeszédversenyen.

A kamarába bejegyzett ügyvédek száma 401 fő volt, köztük 49 fő szüneteltette tevékenységét. 1 fő egy fő európai közösségi jogász szerepelt a nyilvántartásban. Az ügyvédjelöltek száma 71 fő volt.

Az év során 12 új ügyvédi bejegyzés történt, 18 főt jegyeztek be ügyvédjelöltnek.

2014-ben a kamarához összesen 64 panasz érkezett.

A 2015. évben dr. Frank József és dr. Kiss János részesült Dr. Nagy Károly-díjban.⁴⁵⁹

Képek, mellékletek

Angyal Armand
győri rendőrkapitány, majd ügyvéd

Barza Dezső
a győri ügyvédi kamara választmányának tagja

Brunner Emil
a soproni ügyvédi kamara titkára

Cohn Gyula
soproni ügyvéd

Cserny Ferenc
magyaróvári ügyvéd

Deáky Zsigmond
a Győri ügyvédi kamara ügyésze, majd alelnöke

Drobni Lajos
országgyűlési képviselő,
a Győri ügyvédi kamara elnöke

Eöttevényi Nagy Endre
győri ügyvéd

Erdélyi Iván
győri ügyvéd

Fábíán Illés
a Soproni ügyvédi kamara választmányi tagja

Haan József
győri ügyvéd

Jerfy Géza
a Győri ügyvédi kamara titkára

Kallós Henrik
győri ügyvéd

Karvasy Kálmán
győri ügyvéd

Korn János
a Győri ügyvédi kamara elnöke

Kovács Erazmus
győri ügyvéd, a Győri ügyvédi kamara
alakuló közgyűlésének korelnöke

Kováts István
soproni ügyvéd

Krisztinkovich Ede
győri ügyvéd

Lacza Ferenc
győri ügyvéd, később polgármester

Márkus Ferenc
a Soproni ügyvédi kamara alelnöke

Mayer Lajos
a Győri ügyvédi kamara alelnöke

Meiszner Ernő
a Soproni ügyvédi kamara titkára

Mersich József
ügyvéd, a Győri Közlöny szerkesztője

Mihályi Kálmán
a Soproni ügyvédi kamara ügyésze

Németh Károly
országgyűlési képviselő,
a Győri ügyvédi kamara elnöke

Östör József
országgyűlési képviselő,
a Soproni ügyvédi kamara elnöke

Östör Lajos
a Soproni ügyvédi kamara választmányi tagja

Pálovich István
a Soproni ügyvédi kamara választmányi tagja

Pinezich István
a Soproni ügyvédi kamara alelnöke

Polgár Győző
győri ügyvéd

Radó Richárd
győri ügyvéd

Schreiner Kálmán
a Soproni ügyvédi kamara ügyésze

Schreiner Károly
a Soproni ügyvédi kamara alelnöke

Sticker Jakab
soproni ügyvéd

Szalay Jenő
soproni ügyvéd

Szánthó Gyula
csornai járásbíró, ügyvéd

Szilvásy Márton

a Soproni ügyvédi kamara választmányi tagja

Velsz Aladár

a Győri ügyvédi kamara elnöke

Waigandt Andtal

országgyűlési képviselő, az Országos
Ügyvéd Szövetség győri osztályának elnöke

Weiler Béla

soproni ügyvéd

Weisz Lajos
mosoni ügyvéd

Wottitz Károly
ügyvéd, Győr iparfejlesztésének
egyik fontos szereplője

Zechmeister Károly
győri ügyvéd, később polgármester

Zergényi Pál
soproni ügyvéd

Hivatkozások jegyzéke

- 1 Magyar Alkotmánytörténet. Szerk. Mezey Barna. 2. kiad. Bp., Osiris, 1996. p. 172. (továbbiakban: Mezey, 1996)
- 2 Bónis György: A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon. Bp., Akad. K., 1971. p. 12. (továbbiakban: Bónis, 1971)
- 3 Corpus Juris Hungarici CD. Kjk-Kerszöv (továbbiakban: CJH)
- 4 Mezey, 1996. p. 172.
- 5 Bónis, 1971. p. 12.
- 6 Mezey, 1996. p. 172.
- 7 1486. évi LXIX. tc. CJH
- 8 Mezey, 1996. p. 172.
- 9 1504. évi XIV. tc. CJH vö. Mezey, 1996. p.172., amely szerint az ilyen megbízások általában egy évre szóltak
- 10 CJH
- 11 1567. évi XXVII. tc. CJH
- 12 1574. évi XXXIV. tc. CJH
- 13 Mezey, 1996. p. 173.
- 14 CJH
- 15 1723. évi XXXVI. tc., vö. Mezey, 1996. p. 172., amely szerint 1723. évi XXXV. tc.
- 16 1729. évi XXIV. tc., 1929. évi XXXIX. tc., CJH
- 17 Mezey, 1996. p. 173-174.
- 18 Kállay István: Úrszéki bíráskodás a XVIII-XIX. században. Bp., Akad. K., 1985. p. 198. (továbbiakban: Kállay)
- 19 A területi levéltárak fondjegyzékei. 2. jav. bőv. kiad. Győr-Sopron megyei 1. sz. Levéltár, Győr, 1980. p. 58.
- 20 Horváth József: A győri jogakadémia és a jogi oktatás. In.: Győri tanulmányok. 1998. 20. sz. p. 18-25. (továbbiakban: Horváth)

- 21 Németh Ambrus: A győri Tudomány-Akadémia története. Győr, én. p. 116-118.
- 22 Mezey, 1996. p. 174.
- 23 Mezey, 1996. p. 174.
- 24 Korsósne Delacasse Krisztina: Reformügyvédek és ügyvédreformok. Jogtudományi Közlöny, 1999. 7-8. sz. p. 293-299. (továbbiakban: Korsósne)
- 25 Mezey, 1996. p. 358.
- 26 273/1854. IM számú rendelet, CJH
- 27 Korsósne i.m.
- 28 Mezey, 1996. p. 359.
- 29 Kállay p. 373.
- 30 Új képes győri cím- és ügynaptár 1857. évre. Győr, Schwaiger F., 1856. p. 66. Sanervein ny., Győr
- 31 Legújabb nagy-győri naptár 1869-ik közönséges esztendőre. Győr, Czéh S., 1868. p. 45.
- 32 Győri Életrajzi Lexikon. Győr Városi Könyvtár. Győr, 1999. p. 199-200. (továbbiakban: GYÉL)
- 33 Győri Közlöny, 1885. január 1. p. 4. (továbbiakban GYK)
- 34 Legújabb nagy-győri naptár 1873-ik közönséges esztendőre. Győr, Czéh S., 1872. p. 59.
- 35 Ügyvédek Lajstromkönyve, 28. sz. bejegyzés (továbbiakban: ÜL)
- 36 GYÉL p. 402-403.
- 37 Az alapszabály, és más alapvető iratok kinyomtatott példányának gépiratos változata. Nyomtatott Czéh Sándornál, Győrött, 1870-ben. Barcza Géza tulajdon-bejegyzésével. Dr. Écsi Béla bocsátotta rendelkezésre.
- 38 Horváth

- 39 Németh Ambrus: A győri Királyi Jogakadémia története 1867-től 1892-ig. Győr, 1915. p. 75.
(továbbiakban: Németh)
- 40 Németh p. 61-75.
- 41 Horváth
- 42 Sopron, 1871. május 13.
- 43 Az 1874. évi XXXIV. tc. indoklása, CJH
- 44 Az 1874. évi XXXIV. tc. indoklása, CJH
- 45 CJH
- 46 Szende Pál: A magyar ügyvédség válsága. In.: Értelmiségyszociológiai írások Magyarországon. 1900-1945. Bp., Kossuth, 1981. p. 261-289.
(továbbiakban: Szende)
- 47 35.365/1874. sz. IM körrendelet
- 48 31.421/1875. sz. IM körrendelet
- 49 GYK, 1875. január 3. p. 2.
- 50 GYK, 1875. január 24. p. 3.
- 51 GYK, 1875. február 11. p. 3.
- 52 GYK, 1875. február 14. p. 2.
- 53 GYK, 1875. február 18. p. 1-2.
- 54 ÜL 69.
- 55 ÜL 12.
- 56 GYK, 1875. április 8. p. 2.
- 57 GYK, 1875. április 25. p. 2-3.
- 58 Győri Közlöny, 1875. február 11.
- 59 GYK, 1875. június 3. p. 2-3.
- 60 GYK, 1875. december 30. p. 1.
- 61 GYK, 1876. február 3. p. 2.
- 62 GYK, 1876. június 1. p. 1.

- 63 GYK, 1876. október 29.
- 64 GYK, 1876. december 14.
- 65 Vasárnapi Újság, 1876. 11. sz.
- 66 GYK, 1876. október 22.
- 67 GYK, 1877. március 18., március 22., március 25.
- 68 GYK, 1877. március 22.
- 69 GYK, 1877. április 29. p. 1.
- 70 GYK, 1877. június 3. p. 1.
- 71 GYK, 1877. március 1.
- 72 Sopron, 1878. március 2.
- 73 GYK, 1878. május 9.
- 74 GYK, 1878. január 13.
- 75 GYK, 1878. január 17. p. 1.
- 76 GYK, 1878. május 23. p. 2.
- 77 GYK, 1878. június 27. p. 2.
- 78 Nagy-győri naptár 1879-ik közönséges esztendőre.
Győr, Czéh S., 1878. p. 86.
- 79 GYK, 1878. szeptember 19. p. 2.
- 80 GYK, 1879. január 26. p. 1.
- 81 GYK, 1879. január 23.
- 82 Sopron, 1878. június 8.
- 83 Sopron, 1878. június 15.
- 84 GYK, 1879. november 30. p. 2.
- 85 GYK, 1880. január 1. p. 3.
- 86 Sopron, 1879. január 28.
- 87 Sopron, 1879. július 15.
- 88 Sopron, 1879. július 12.
- 89 Sopron, 1879. október 28.
- 90 GYK, 1880. október 28.

- 91 GYK, 1880. október 28. p. 1-2.
- 92 GYK, 1880. június 3. p. 2.
- 93 GYK, 1881. május 8. p. 3.
- 94 GYK, 1881. június 2. p. 2.
- 95 ÜL 9.
- 96 GYK, 1881. július 7. p. 3.
- 97 GYK, 1882. január 1.
- 98 Sopron, 1881. február 9.
- 99 Sopron, 1881. június 22.
- 100 Sopron, 1881. október 22.
- 101 Sopron, 1881. október 29.
- 102 GYK, 1883. január 4. p. 3.
- 103 GYK, 1883. január 4. p. 3.
- 104 GYK, 1883. január 18. p. 3.
- 105 GYK, 1883. május 27.
- 106 GYK, 1884. január 3. p. 2.
- 107 GYK, 1885. január 1. p. 4.
- 108 Sopron, 1883. április 11.
- 109 Sopron, 1883. december 5.
- 110 GYK, 1884. július 3. p. 3.
- 111 GYK, 1885. június 7. p. 2.
- 112 GYK, 1885. október 29. p. 2.
- 113 GYK, 1885. november 15. p. 2.
- 114 GYK, 1886. október 3. p. 1.
- 115 Sopron, 1886. május 1.
- 116 1887, XXVIII. tc., CJH
- 117 Sopron, 1887. február 5.
- 118 ÜL 7.

- 119 Magyarország tiszti cím és névtára 1886. Országos M. Kir. Hiv. p. 468-469. (továbbiakban: MTCN); MTCN 1887. p. 468-469.; MTCN 1891. p. 504-505.; MTCN 1892. p. 519-520.; MTCN 1893. p. 524-525.; MTCN 1894. p. 534-535.
- 120 Győri zsebnaptár az 1889. évre. Összeáll.: Sarkady István. Győr, 1888. Heitter Imre K. 100. p.
- 121 GYK, 1889. január 6. p. 3.
- 122 GYK, 1889. január 6. p. 5.
- 123 GYK, 1888. május 31. p. 6.
- 124 Sopron, 1888. június 20.
- 125 Sopron, 1889. június 26.
- 126 GYK, 1889. augusztus 1. p. 3.
- 127 GYK, 1889. július 7. p. 3.; GYK, 1889. július 14. p. 3.
- 128 GYK, 1889. június 2. p. 4.
- 129 Sopron, 1889. május 15.
- 130 Sopron, 1889. június 5.
- 131 Sopron, 1889. június 26.
- 132 GYK, 1890. szeptember 14.
- 133 Sopron, 1890. május 21.
- 134 GYK, 1891. január 8. p. 4.
- 135 GYK, 1891. február 22. p. 2-3.
- 136 GYK, 1891. május 7. p. 1-3.
- 137 Sopron, 1891. május 27.
- 138 GYK, 1891. február 8.
- 139 Sopron, 1891. január 10.
- 140 GYK, 1892. április 10. p. 3.
- 141 GYK, 1892. április 17. p. 3.
- 142 GYK, 1892. augusztus 18. p. 1-4.

- 143 GYK, 1892. november 3. p. 4.
- 144 1900-ban székhelyét Enesére tette át. ÜL 4.
- 145 Hölgyek és urak naptára 1895. évre.
Szerk. és kiad.: Szőgyi Gy. Vilmos. Győr, 1894. p. 188.
- 146 GYK, 1893. december 21. p. 2.
- 147 Sopron, 1893. június 20.
- 148 Sopron, 1894. május 8.
- 149 Győri Hírlap, 1896. június 2. p. 2. (továbbiakban: GYH)
- 150 GYH, 1896. július 7. p. 2.; GYH, 1896. július 8. p. 2.
- 151 GYH, 1896. július 8. p. 3.
- 152 GYH, 1897. január 3. p. 2.
- 153 Soproni Hírlap, 1896. május 16. p. 3.
- 154 Soproni Hírlap, 1896. június 2. p. 2.
- 155 GYH, 1897. június 2. p. 2.
- 156 GYH, 1898. január 18. p. 2.
- 157 GYH, 1898. május 26. p. 2.
- 158 Soproni Hírlap, 1898. szeptember 29. p. 3.
- 159 GYK, 1899. július 1. p. 2-3.
- 160 ÜL 2.
- 161 GYH, 1900. május 26. p. 2.
- 162 GYH, 1900. május 26. p. 4.
- 163 GYH, 1900. október 16. p. 1-2.
- 164 Németh p. 102-103.
- 165 Sopron, 1901. április 1. p. 1.
- 166 Sopron, 1900. április 24. p. 3.
- 167 Sopron, 1902. január 16. p. 3.
- 168 Sopron, 1902. március 8. p. 2.
- 169 GYH, 1901. április 16. p. 2.
- 170 GYH, 1901. május 22.

- 171 Budapesti Hírlap, 1902. november 7.
- 172 Sopron, 1902. május 27. p. 2.
- 173 Győr szb. kir. város cím és lakjegyzéke.
Összeáll.: Kardos Ede. Győr, Kardos E., 1903. p. 28.
- 174 GYH, 1903. május 26. p. 3.
- 175 GYH, 1904. március 29. p. 2.
- 176 Sopron, 1904. május 11. p. 4.
- 177 Romasics Ignác: Magyarország története a XX.
században. Bp., Osiris, 1999. p. 70.
- 178 GYH, 1905. július 2. p. 4-5.
- 179 Sopron, 1905. június 29. p. 2-3.
- 180 GYH, 1905. március 28. p. 5.
- 181 Magyarország vármegyéi és városai. Győr vármegye.
Szerk.: Borovszky Samu. Bp., Orsz. Monográfia
Társaság, p. 152.
- 182 GYH, 1906. március 27. p. 1.
- 183 GYH, 1906. április 10. p. 1.
- 184 GYH, 1907. január 13. p. 6.
- 185 GYH, 1907. március 19. p. 2.
- 186 GYH, 1907. október 16. p. 2.
- 187 GYH, 1907. október 16. p. 2.
- 188 CJH
- 189 22.740/1907. IM sz. rendelet; 22.760/1907. IM sz. rendelet
- 190 Soproni Napló, 1907. május 1. p. 2.
- 191 Soproni Napló, 1908. január 1. p. 6.
- 192 Soproni Napló, 1908. január 11. p. 1.
- 193 Soproni Napló, 1908. január 12. p. 4.
- 194 Budapesti Hírlap, 1908. január 15.
- 195 Soproni Napló, 1908. január 21. p. 2.

- 196 1908. évi XL. tc., CJH
- 197 GYH, 1908. február 23. p. 6.; MTCN 1908. p. 456-457.;
MTCN 1910. p. 499-500.
- 198 GYH, 1908. március 31. p. 2.
- 199 GYH, 1908. október 27. p. 1.
- 200 GYH, 1908. november 18. p. 1.
- 201 GYH, 1908. november 19. p. 1-2.
- 202 GYH, 1909. február 10. p. 3.
- 203 GYH, 1909. március 30. p. 3.
- 204 Soproni Napló, 1909. április 28. p. 1-2.
- 205 GYH, 1910. március 22. p. 1.
- 206 GYH, 1910. augusztus 20. p. 1., 4.
- 207 GYH, 1911. március 28. p. 1-2.
- 208 Győr Város Levéltárának egyesületi iratai
(továbbiakban: VLE)
- 209 Soproni Napló, 1911. február 11. p. 2.
- 210 Soproni Napló, 1911. március 18. p. 2.
- 211 Soproni Napló, 1911. március 21. p. 3.
- 212 Soproni Napló, 1911. április 27. p. 2.
- 213 Soproni Napló, 1910. október 21. p. 2.
- 214 Budapesti Hírlap, 1911. február 21.
- 215 GYH, 1912. április 4. p. 1-2.
- 216 GYH, 1913. január 28. p. 1.
- 217 GYH, 1913. február 11.
- 218 GYH, 1913. február 25. p. 2.
- 219 Sopron, 1912. október 10. p. 2.
- 220 Sopron, 1912. december 18. p. 1-2.
- 221 GYH, 1913. február 25. p. 2.
- 222 GYH, 1913. április 2. p. 1-2.

- 223 Sopron, 1913. március 9. p. 3.
224 GYH, 1913. május 20. p. 1.
225 GYH, 1913. november 11. p. 2.
226 Sopron, 1913. november 13. p. 3.
227 1913. évi LIII. tc., CJH
228 Buday Dezső: Magyarország honorácior-osztályai.
In.: Értelmiségszociológiai írások Magyarországon.
1900-1945. p. 67-85.
229 Szakál Gyula: Győri elit a 19. és a 20. sz. fordulóján.
In.: Győr története kezdetektől napjainkig.
Városi Levéltári Füzetek, 1997. 1. sz. p. 95-108.
230 GYH, 1914. január 16. p. 2.
231 GYH, 1914. március 6. p. 2.
232 GYH, 1914. március 31.
233 Győri Hírlap, 1914. november 15. p. 2.
234 GYH, 1915. február 4. p. 3.
235 GYH, 1915. március 2.
236 GYH, 1916. február 29. p. 2.
237 Soproni Napló, 1916. május 16. p. 2.
238 GYH, 1916. november 25. p. 1-2.
239 Soproni Napló, 1916. október 24. p. 2-3.
240 Soproni Napló, 1916. október 31.
241 Soproni Napló, 1917. május 27. p. 2.
242 Soproni Napló, 1917. október 14. p. 3.
243 GYH, 1918. március 27. p. 3.
244 Soproni Napló, 1918. március 14. p.
245 Soproni Napló, 1918. május 23. p. 2.
246 Gőcze Géza–Parapatits Antal: A vörös Győr.
Győr, MSZMP Megyei Biz., 1964. p. 257-259.

- 247 A forradalmi évek tüzeiben. Szerk.: Dávid Lajos.
Győr, 1970. p. 30.
- 248 Győri Vasárnapi Újság, 1919. január 19.
- 249 Győri Újság, 1919. február 21.
- 250 Friss szelek fújnak. Cikkgyűjtemény.
Szerk.: Pernes Gyula. Győr, én. p. 238.
- 251 GYH, 1919. augusztus 31. p. 2.
- 252 GYH, 1920. január 27.
- 253 GYH, 1920. június 22. p. 2-3.
- 254 GYH, 1920. október 15. p. 2.;
GYH, 1920. október 16. p. 2.
- 255 ÜL 402.
- 256 Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára.
IX. 301. Ügyvédi Kamara Iratai 4/1922.
(továbbiakban: GYML)
- 257 GYML 16/1992.
- 258 GYH, 1923. január 17. p. 2.
- 259 GYH, 1923. október 20. p. 2.
- 260 Soproni Hírlap, 1924. március 2.
- 261 Soproni Hírlap, 1924. január 26. p. 3.
- 262 GYML 532/1925.
- 263 Budapesti Hírlap, 1925. április 28.
- 264 Soproni Hírlap, 1926. március 30. p. 2.
- 265 Soproni Hírlap, 1926. december 18. p. 4.
- 266 Soproni Hírlap, 1926. december 30.
- 267 GYH, 1929. szeptember 3. p. 4.
- 268 GYH, 1929. október 20. p. 8.
- 269 Budapesti Hírlap, 1929. március 31.
- 270 Budapesti Hírlap, 1928. április 26.

- 271 Soproni Hírlap, 1929. január 5. p. 4.
272 GYH, 1930. június 3. p. 3.
273 GYML 394/1931.
274 Soproni Hírlap, 1930. február 9. p. 6.
275 GYML 1/1932.
276 GYH, 1932. november 3. p. 4.
277 GYH, 1932. november 30. p. 3.
278 Győri Hírlap, 1934. március 4. p. 5.
279 GYH, 1934. május 29. p. 1.
280 GYML 620/1935.
281 GYML 411/1936.
282 Budapesti Hírlap, 1935. március 12.
283 Budapesti Hírlap, 1936. június 13.
284 Sopron, 1936. január 19. p. 1.
285 Soproni Hírlap, 1936. november. 8.
286 GYML 1/1938.
287 Budapesti Hírlap, 1937. október 13.
288 GYML 556/1938.
289 GYML 1938. 150. sz. bejelentőlap
290 Kovács M. Mária: Ügyvédek az árral szemben.
Medvetánc, 1985. 2-3. sz. p. 91-97.;
Ügyvédi és orvosi politika a zsidótörvények idején.
Mozgó Világ, 1998. 1. sz. p. 107-120.
291 GYML 494/1939.
292 GYML 361/1939.
293 GYML 1115/1939.
294 GYML 516/1941.
295 Soproni Hírlap, 1943. február 10. p. 3.
296 GYML 222/1944.

- 297 GYML 259/1944.
- 298 Győri Nemzeti Hírlap, 1944. április 6. p. 2.
(továbbiakban: GYNH)
- 299 GYNH, 1944. május 11. p. 2.
- 300 GYML 1/1945.
- 301 Soproni Hírlap, 1944. május 7. p. 2.
- 302 Soproni Hírlap, 1944. május 14. p. 3.
- 303 GYML 357/1944.
- 304 Sulyok Dezső a Kisgazdapárt szétverését követően
külföldre emigrált.
- 305 GYML 543/1944.
- 306 GYML 1/1945.
- 307 GYML 127/1945.
- 308 GYML 128/1945.
- 309 GYML 178/1945.
- 310 GYML 178/1945.
- 311 45.117/1945. IM rendelet
- 312 GYML 137/1945.
- 313 Dunántúli Szabad Nép, 1945. október 10. p. 1.
- 314 GYML 346/1945.
- 315 GYML 364/1945.
- 316 GYML 259/1944.
- 317 GYH, 1936. május 11. p. 1.
- 318 Kovács M. Mária i.m.
- 319 Magyar Közlöny, 1945.
- 320 Magyar Közlöny, 1946.
- 321 Magyar Közlöny, 1946.
- 322 GYML 39/1946.
- 323 GYML 163/1946.

- 324 GYML 158/1946.
- 325 GYML 412/1947.
- 326 GYML 353/1947.
- 327 Magyar Közlöny, 1948.
- 328 GYML 22/1955.
- 329 GYML 176/1950.
- 330 GYML 285/1950.
- 331 GYML 335/1950.
- 332 Magyar Közlöny, 1951.
- 333 GYML 234/1951.
- 334 GYML 1951. évi költségvetés, iktatószám nélkül
- 335 Jogtudományi Közlöny, 1952. január
- 336 GYML 422/1951.
- 337 GYML 87/1953.
- 338 GYML 87/1953.
- 339 GYML 462/1953.
- 340 GYML 152/1993.
- 341 GYML 205/1953.
- 342 GYML 223/1953.
- 343 GYML 223/1953/8.
- 344 GYML 66/1954.
- 345 GYML 128/1954.
- 346 GYML 705/1954.
- 347 GYML 22/1955.
- 348 GYML 1/1955.
- 349 GYML 166/1955.
- 350 GYML 227/1955.
- 351 GYML 129/1955.
- 352 GYML 261/1955.

- 353 GYML 368/1955.
- 354 Magyar Közlöny, 1955.
- 355 Az ellenforradalom támadása Győr megyében.
Bp., Kossuth, 1958. p. 72-74.
- 356 Pécsi Megyei Bíróság B. III. 332/1958-6. szám
- 357 Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara Irattára
161/1957. (továbbiakban: ÜKI)
- 358 ÜKI 15/1957.
- 359 Erdélyi Iván: Jogászok a forradalomban.
In.: Győr-Sopron megyeiek emlékeznek az 1956-os
forradalomra. Bp., Zrínyi, 1991. p. 60-63.
- 360 Az ügyvédper emlékezete. Riporter Horváth Sándor.
Kisalföld, 1989. november 13.
- 361 Pécsi Megyei Bíróság B. III. 332/1958-6. szám
- 362 GYML 122/1957.
- 363 GYML 124/1957.
- 364 GYML B.17/1957/6.
- 365 GYML 322/1957/3.
- 366 Kahler Frigyes–M. Kiss Sándor: Kinek a forradalma?
Bp., Püski-kortárs, 1997. p. 261-262., 278.
- 367 Kahler Frigyes: a Bruszniai-per. Kairosz, 1998. p. 356-358.
- 368 GYML 273/1958.
- 369 GYML 349/1958.
- 370 ÜKI 191/1990. Eln. I.
- 371 ÜKI 28/1958.
- 372 GYML 260/1958.
- 373 Magyar Közlöny, 1958.
- 374 Hollós-Papp: A Debreceni Ügyvédi Kamara története.
Hajdú-Bihar Megyei Ügyvédi Kamara, 1995. p. 97.
- 375 GYML Elnöki beszámoló, 1961.

- 376 ÜKI 357/1958.
- 377 GYML 83/1959.
- 378 GYML 83/1959.
- 379 GYML 19/1960.
- 380 GYML 44/1960.
- 381 GYML Elnöki beszámoló, 1961.
- 382 GYML 72/1961.
- 383 GYML Elnöki beszámoló, 1961.
- 384 GYML 4/1961.
- 385 GYML B. 4/1961/14. sz.
- 386 GYML 4/1961.
- 387 GYML 106/1961.
- 388 GYML Elnöki beszámoló, 1964. április 25.
- 389 GYML Elnöki beszámoló, 1964. december 12.
- 390 GYML Elnöki beszámoló, 1964. december 12.
- 391 ÜKI Eln. 12/1966.
- 392 ÜKI Eln. 98/1966.
- 393 dr. Miklós Imre visszaemlékezése
- 394 ÜKI ÜK 286/1967.
- 395 ÜKI Eln. 315/1967.
- 396 ÜKI Eln. 315/1967.
- 397 ÜKI Eln. 12/1968.
- 398 ÜKI Elnöki beszámoló, 1969. január 23.
- 399 ÜKI Titkári beszámoló, 1969. január 28.
- 400 ÜKI Eln. 603/1969.
- 401 ÜKI ÜMK 1224/1972.
- 402 ÜKI Eln. 660/1969.
- 403 ÜKI Elnöki beszámoló, 1969. május 24.
- 404 ÜKI ÜK 697/1969.
- 405 ÜKI 616/1969.

- 406 ÜKI 877/1970.
- 407 Közgyűlési jegyzőkönyv, 1970. október 24.
- 408 ÜKI 1006/1971.
- 409 ÜKI Elnöki beszámoló, 1971. június 7.
- 410 ÜKI Eln. 1555/1973.
- 411 ÜKI ÜK 2007/1974.
- 412 ÜKI Eln. 2502/1975/4.
- 413 ÜKI Eln. 2513/1975.
- 414 ÜKI Eln. 3037/1976.
- 415 ÜKI ÜK 3215/1977.
- 416 ÜKI ÜK 3529/1978.
- 417 ÜKI Választási jegyzőkönyv, 1979. december 8.
- 418 ÜKI Eln. 4065/1979.
- 419 ÜKI Dr. Nagy Jenő 1981. június 19-i beszámolójának
vázlata
- 420 Hollós-Papp i.m. p. 98.
- 421 ÜKI ÜK 6049/1983.
- 422 Kisalföld, 1984. március 24. p. 9.;
ÜKI iktatószám nélkül, 1984. április 9.
- 423 ÜKI ÜK 6538/1984.
- 424 ÜKI Eln. 6516/1984.
- 425 ÜKI Eln. 8008/1986.
- 426 ÜKI 1986. évi beszámoló
- 427 ÜKI Feljegyzés, 1987. szeptember 28.
- 428 ÜKI Eln. 22/1988.
- 429 ÜKI Feljegyzés, dátum nélkül
- 430 Kamarai nyilvántartás
- 431 ÜKI 191/1990.
- 432 Alkotmánytan. Szerk.: Kukorelli István. Bp., Osiris,
1998. p. 393.

- 433 Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog. Bp., Osiris, 1998. p. 91-92.
- 434 ÜKI Elnökségi beszámoló az 1992-1996. évekről
- 435 ÜKI Elnökségi beszámoló a 2000. március 10-i közgyűlésre
- 436 ÜKI 319/1991.
- 437 ÜKI 346/1991.
- 438 ÜKI 1994. május 13-i jegyzőkönyv, 4-5. oldal
- 439 ÜKI Közgyűlési jegyzőkönyv, 1996. december 14.
- 440 Kukorelli i.m. p. 395.
- 441 ÜKI 28/1999.
- 442 ÜKI 2000.
- 443 ÜKI 2000.
- 444 ÜKI 2002.
- 445 ÜKI 2003.
- 446 ÜKI 2004.
- 447 ÜKI 2005.
- 448 ÜKI 2006.
- 449 ÜKI 2007.
- 450 Győr Megyei Jogú Város Közgyűlése 59/2008. (II.28.) Kgy. sz. határozata
- 451 ÜKI 2008
- 452 Ügyvédek Lapja, 2009. 6. sz. p. 3.
- 453 ÜKI 2009.
- 454 ÜKI 2010.
- 455 ÜKI 2011.
- 456 ÜKI 2012.
- 457 ÜKI 2013.
- 458 ÜKI 2014.
- 459 ÜKI 2015.

Névmutató

II. József *14, 15*
II. Ulászló *11*
Ábrahám Judit *225*
Ábrahám László *215, 218, 225*
Ács Ilona *212*
Ács István *209, 211, 212, 214, 218, 225*
Ács Károly *186, 194*
Ádám Eszter *204*
Adorján Gyula *135*
Ámon Antal *26*
Andrássy Sámuel *16*
Angyal Armand *111, 114, 117, 120, 229*
Angyal Ármin *19*
Apponyi Albert *119*
Aranyossy Dénes *43*
Arató György *193, 194, 195, 197, 199, 201, 203, 204*
Árczy Sándor *14*
Argay István *41*
Arnhold Károly *72*
Arszin Miklós *186, 187, 188, 192, 194, 195, 204, 224*
Baán Ede *100*
Baboss Imre *79, 86, 112*
Bai Mónika *225*
Bakonyi Adolf *122, 130*
Bakos Ágnes *208, 209*
Baky István *43, 47, 48, 51, 54, 61, 72, 73, 75, 76*
Balázs Jenő *133*
Balázsovits Gyula *148*
Bálint Károly *146, 168, 169, 171, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 181*

- Balog Alajos 46
Balog (Balogh) Gábor 43, 54, 74
Balogh Emil 122
Balogh Jenő 19
Bánáti János 215, 218, 221, 222, 223, 226
Barcza Dezső 100, 113, 115, 117, 229
Barcza Géza 17
Barcza Gyula 43, 54, 72, 73
Bardon István 212
Barla Károly 29, 46
Bartha Béla 146, 163, 193, 194
Bartha Sándor 193, 209, 212
Bátky Vince 122
Bátsmegyei Ferenc 118
Bátsmegyey Imre 122
Batthyány Lajos, gróf 65
Beck József 117, 164
Bejczy Sándor 45
Beliczay Elek 19, 25, 26, 28, 33, 43, 45, 47, 48, 51, 53, 54, 56,
61, 64, 65, 72, 73, 74
Beliczay Gyula 43
Bély Andor 120, 121, 123, 135, 136, 137, 139, 142, 146, 149, 163
Bély János 19, 54, 75, 82, 100, 107, 113
Bély József 29, 43, 50, 51, 52, 54
Bencze Győző 122
Bencze Krisztina 219, 221, 223
Bene Noé 43, 52, 54, 56
Benedek Vilmos 121, 133
Benyács Mátyás 28

- Berdin Kálmán 124
Berecz Ábel 45, 49, 72, 74, 79, 86, 112, 118, 126
Berecz Dezső 163, 186, 190, 194, 204
Berényi Róbert 122
Berényi Zoltán 122
Berkovics (Berkovits) István 121, 133, 137, 146, 163, 177, 178, 179, 181, 182
Bertha Béla 186
Bienenfeld Lajos 43, 54, 68
Bihariné dr. Csánk Júlia 209, 212
Bircsák Rezső 122
Bíró Ernő 181
Bíró Károly 123
Bobest Aladár 164, 186, 190, 192, 194
Bobest (Bobeszt) István 75, 82, 100, 107
Bódis Judit 209, 210, 211, 224
Bojta Béla 182
Bolgár Sándor 121, 133
Bordás Antal 40
Boros Lajos 122, 130, 135, 136
Both Kornél 122
Bozzay János 43, 48, 54, 61
Bőhm Zoltán 133
Böröcz Szabolcs 215
Böszörményi László 122
Braun György 121, 133
Brinkmann Antal 34
Brunner Emil 112, 117, 118, 119, 126, 229
Brusznai Árpád 182

- Budai Anikó 217, 218, 225
Buday Dezső 104
Bujalka István 168, 169, 171, 174, 176, 178, 183, 184, 186, 187,
188, 189
Cohn Gyula 134, 229
Czech János 15
Czeglédy Attila 214, 216, 217, 225
Czigány Gyula 44
Czike Albert 204, 205
Czike István 181
Czimer Ödön 123
Czingráber Lajos 121, 123, 135, 146, 148, 186
Csaba István 173, 177, 179, 181
Csákay Albert 164, 186
Csáky Gyula 193, 194, 198
Csapó László 161
Cseh János 194
Cselley János 123
Csémy Ferenc 122
Csépi Dani 100
Csepregi Tamás 225
Csépy Pál 43, 44, 48, 51, 54
Csernák Ernő 164
Csincsák Endre 146, 156
Csiszár Béla 164, 186, 192, 194, 200
Csiszár Sándor 122
Csizmadia Miklós 89, 100, 107, 115
Csongrády Károly 54, 75
Csorba Géza 51

- Csukássy Jenő 106
Csukássy Károly 77
Dávid Ibolya 211
Deák Ferenc 15, 126
Deáky Zsigmond 54, 72, 73, 75, 79, 108, 230
Décsi Gyula 146
Deszkásy (Deszkássy) Boldizsár 49, 72, 74, 79, 86, 100
Dezső Pál 99, 107, 113, 117, 120, 121
Divéky István 122
Dolinay Endre 179, 207
Dorner Emil 121, 123, 136
Doszpoth József 209
Döme Balázs 225
Drobní Lajos 110, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 121, 123, 124,
125, 127, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 168, 230
Dsida Elemér 137, 146, 150, 163, 174, 179
Dukesz Miksa 121, 133
E. Török Erika 190, 192
Eckardt Zoltán 164, 186
Écsi Béla 208, 209, 211, 212, 214, 215, 216, 219, 222
Egerváry József 28, 43, 44, 47, 54
Eöttevényi Nagy Endre 230
Erdei Ferenc 157
Erdélyi(i) Sándor 65, 68
Erdélyi Iván 146, 148, 165, 167, 168, 169, 171, 174, 177, 178,
179, 180, 181, 182, 183, 196, 207, 209, 231
Erdős János 100, 111, 121, 123, 133
Erdős Kálmán 54
Erdős Pál 44

- Etler Ferenc 192, 193, 194, 199, 201
Éttér Jenő 122
Eügi Ágoston 44
Fábián Illés 118, 231
Fábián László 134
Fabinyi Gusztáv 55, 65
Faluhelyi Ferenc 104
Farkas Béla 121, 137, 144, 146
Farkas Ferenc 146
Farkas László 217, 218, 225
Farkas Márton 14
Farkas Mátyás 19
Farkas Miska 28
Fehér Ágnes 212, 214, 218, 225
Fehér Dezső 133
Fehér Jenő 133
Fejérváry Géza 81, 83, 166
Fejes Gábor 181
Fejes József 193, 203, 204, 206, 208, 209
Fekete Ernő 122
Fekete Jenő 101
ifj. Fekete Kálmán 17
id. Fekete Kálmán 17
Fekete Oszkár 121, 123
Fekete Ödön 115, 120, 121, 122
Felber Arthur 61
Felső János 203, 204, 205, 209
Feltér László 203, 204, 208, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 216,
217, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 225, 226

Ferencz Jácint 225
Ferenczy Géza 148
Feszler János 17
Filiczky Miksa 112
Fischer Gyula 77
Fischer Károly 40
Fischer Oszkár 84
Fischer Sándor 77
Fischmann Bernát 134
Fodor Gyula 191
Fodor László 208, 209
Fogarassy Kázmér 122
Fogthüy Dénes 43, 48
Fonnyadt Benedek 212, 214, 218
Forrás Lajos 121, 135, 137, 146, 179
Földes Gábor 172, 182
Földes Simon 120, 121, 123
Földvály István 82
Frank József 208, 209, 210, 212, 226
Frank-Kiss Jenő 122, 130
Franki Imre 121, 133, 142
Freier József 209, 212, 214, 218, 225
Fried Adolf 72, 74
Friedmann Oszkár 84, 99, 107
Friedmann Salamon 40
Friedmann Sándor 122
Füves Károly 121, 135, 142
Füzi László 29
Gaál Ferenc 201

Gaál János 164, 181
Gaar (Gaár) Vilmos 19, 56
Gál Miklós 209, 214, 218, 225
Galambos József 164, 169, 174, 179
Galba Béla 121, 135, 136, 137, 139, 142, 146, 148
Galba Károly 75, 78, 80, 82, 100, 107
Gallay István 181
Garai Gyula 86, 112, 118
Garay Lajos 146
Garzuly József 122
Gáspár Zsuzsanna 214, 218, 225
Gaszner Ágoston 40
Gebbart (Gebhardt) József 29, 45, 49, 72
Geller Balázs 222
Gemmél Aurél 121, 137, 142, 163
Gergely Lajos 202, 204
Gerő József 121, 133
Giber János 122
Giday Gyula 146, 148, 163, 169, 175, 179, 181, 182
Giffing (Gerő) Gyula 19
Glück Áron 186, 194
Goda Béla 77
Goda Lajos 25, 28
Gold Ferenc 121
Gold Ödön 117, 120, 121
Goldner Béla 134
Gosztoláné dr. Lakos Júlia 212
Gottlieb Imre 133
Gouth Béla 122

- Göndör Éva 218, 225
Görbe László 210, 225
Gőzsy Géza 112
Grábics Jenő 174, 179, 182
Gróh József 117, 119, 120, 122
Grünhut Miksa 121, 133
Guóth Gyula 40
Guth Emil 133
Gyapay Dénes 15
Gyapay Pál 19
Gyepes István 165, 171, 172, 173, 178, 193, 198
Gyepes Istvánné 173
Győrffy Ákos 186
Győrffy Pál 146, 148, 179
György Károly 99, 100, 107, 111, 113, 117, 120, 121, 122, 123
Györke Sándor 133
Haan József 100, 107, 113, 115, 117, 120, 121, 123, 125, 130, 131, 133, 231
Hacker Imre 101, 121, 133
Hacker Leó John 134
Hadarics Lajos 209, 210, 212
Hajnal Endre 49, 72, 74, 79, 86, 103, 109, 110
Hajtó Gyula 164
Halász Jenő 121, 133, 137, 144, 146
Halbritterné dr. Raffai Judit 209, 212, 214
Haller József 74
Hámori István 202, 206, 208, 209, 219
Hankó Nándor 181
Hanny Tódor 123

- Haraszti János 193
Hatos Mihály 17
Hauer József 121
Hauer Móricz 29
Havasi Dezső 208, 209, 210, 211, 214, 217, 218, 223, 225, 226
Hazai Gyula 44
Hegyi Gyula 117, 120, 122
Heller Jakab 40
Herczog Jenő 133
Hering Zsigmond 49, 56, 57, 72, 74, 79, 85, 100, 102, 103, 109,
112, 117, 118, 119, 126
Hertay Zoltán 164
Hessky (Heszy) Sándor 121, 123, 125, 135, 137, 146, 148, 171,
177, 178, 182, 186
Hetyési (Hetyésy) Sándor 212, 214, 218, 225
Hirsch Jenő 133
Hochstrasser Oszkár 146, 150
Hodossy Imre 53
Hofbauer Károly 40
Hojnot Endre 45
Holczer Iván 17
Hollós Jenő 134
Horn János 123
Horváth Géza 51
Horváth Gizella 204, 209
Horváth Gyula 100, 113, 117, 120, 121, 133
Horváth István 44
Horváth Jenő 211, 214
Horváth József 20, 119, 121, 123, 135, 146, 163, 179, 182, 186,
187, 188, 190, 205, 209

- Horváth Lajos 44, 48, 51, 54, 56, 61, 64, 72
Horváth László 111, 121, 216, 217, 219, 220
Horváth Pál 17
Horváth Tivadar 207
Horváth Zoltán 215, 218, 225
Hófer Vilmos 119
Hulényi Győző 106
Hun Eszter 209, 215, 218, 225
Hun Tamás 208, 209, 211
Huszár György 132
Huszár István 181
Igali Márta 210, 212, 218
Illés József 194
Illyés Béla 44
Imrédy Lipót 28, 29
Imreh Dénes 164, 186, 187
Inkei (Inkey) Béla 54, 76, 84, 100, 107, 113
Ivánka Oszkár 19
Jankó István 17
Jármy István 122
Jászoly Mihály 19
id. Jerffy Antal 40
Jerfy Géza 89, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 106, 107, 110, 113,
117, 121, 124, 231
Jókai Mór 72, 74, 82
Juhász László 181
Kahler Frigyes 172, 182
Kalas Géza 208, 209
Kallós Henrik 89, 100, 107, 113, 115, 116, 117, 120, 121, 123,
130, 131, 232

- Kamicsár Mária 194
Kania József 29
Kapp János 122
Karcagi-Mészáros Zsolt 217, 218
Kardos Károly 133
Károly Béla 181
Károlyi György 60
Kárpáti László 205
Karsay Béla 120
Karsay Zoltán 168, 174, 186
Karsay Zsófia 203
Karvasy Ágost 15
Karvasy (Karvassy) Kálmán 17, 25, 28, 40, 43, 44, 48, 51, 54,
64, 72, 232
Kaszap Gyula 210, 212
Kaszás Jenő 121, 122, 135, 136, 137, 146, 148, 186
Katona Sándor 122
Kaufmann Andor 133
Kautz Gyula 15
Kelényi Dezső 134
Kellner József 109
Kellner Miksa 117, 121, 133
Kellner Sándor 122, 130
Kemenes Aladár 118, 126, 134
Kemény János 133
Kende György 133
Keppich Illés 40
Kerényi Ervin 208, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 217, 218,
225, 226

- Keresztesy Ambró 17
Kertész István 168
Kertész Tibor 217
Kész Tamás 218, 225
Kienitz Ferenc 119, 121, 123, 135, 137
Király István 146
Kis Jenő 44, 54, 122
Kis József 193
Kis Sándor 17
Kiss Aurél 89, 113, 117, 121
Kiss Ferencz 44, 51, 52
Kiss Gyula 78, 190, 192, 194, 196, 199, 201
Kiss Imre 186
Kiss János 43, 211, 226
Kiss Ottilia 212, 214, 218, 224, 225
Kiss Ödön 49, 72
Klein Henrik 44, 54, 73
Klein Jenő 121, 123, 133
Kletzár Lajos 121
Kocsis Tibor 146, 163
Koháry Andor 121, 135, 146, 151, 163, 179
Koháry István 142, 146, 151, 163, 174, 179, 182
Koller Sándor 100, 107
Kolonits Arnold 137
Kolozsár László 19
Kolozsváry Sándor 44
ifj. Kolozsváry Sándor 54
Konkoly Thege Béla 122
Korn János 73, 75, 82, 97, 100, 106, 107, 118, 120, 121, 124,
232

- Korniss Géza 70
Korsósné dr. Delacasse Krisztina 15
Kósa László 199, 201, 203, 204
Kossuth Lajos 71
Kovács Elvira 209
Kovács Erazmus 17, 18, 25, 27, 28, 40, 44, 232
Kovács (Kováts) István 74, 79, 86, 100, 111, 112, 233
Kovács Kálmán 210
Kovács M. Mária 129, 140
Kovács Tamás 220
Kovács Zsigmond 111, 117, 120, 121
Kovácsné dr. Cseszregi Erzsébet 215
Kovács-Sebestény Lajos 55
Kováts Gábor 181
Kováts Sándor 17
Kozma Antal 118
Kozma Éva 204, 209, 212, 214
Kozma György 168, 174
Kőhegyi György 214
Kőműves László 122
Körmendi Lajos 122
Körmendy Endre 49, 54
Körmendy Imre János 137
Kőrösy Sándor 28
Kövesy (Kövessy) Gyula 32, 44
Kränzlein Mihály 40
Krausz Miksa 44, 54, 68, 75, 77, 82, 100
Kreusz Béla 134
Kriszt János 34, 42

Krisztinkovich Ede 15, 24, 26, 28, 44, 54, 68, 233
Kubovich Ignác 122
Kukorelli István 221, 222
Kulcsár Balázs 181
Kun Árpád 122, 146, 163, 179
Kun Frigyes 49
Kun László 205
Kuncz Jenő 19
Kund Frigyes 74, 79, 86
Kvassay Sándor 114
Lacza Ferenc 17, 44, 233
Laczay András 181
Ladányi Gyula 55
Laderer Gyula 118
Ladrer Manó 118
Laehne Vilmos 164
Lagler Adolf 79
Lagler (Lágler) Alfréd 74, 86
Lakatos László 205
Lakos Júlia 210, 212
Lányi Bertalan 80
Laschober Mátyás 29
Lascsik Ágoston 210, 212, 214, 218, 225, 226
Laszberg Rezső, gróf 32, 71
Laszberg Rudolf 77
László Aladár 121
László Sándor 60, 61
Lászlófi (Lászlófy) Gabriella 210, 212, 214, 218, 225
Lauscher András 215

Lázár Andor 127
Léderer Manó 134
Legény Lajos 54
ifj. Legény Lajos 44
Lehner Ferencz 40
Lemberger Albert 121, 133
Lendler Sándor 133
Leszlényi Arthur 60, 62, 63
Leszlényi Imre 54, 59
Lévay Ferenc 114
Lippay Géza 19, 71, 77
Lomniczy Vilmos 192, 194, 195
Lőrincz Gyula 181
Ludván Sándor 122
Lugmayer József 123
Lukács Sándor 15, 102
Lumnitzer Károly 40
Lusztig Sámuel 133
M. Kiss Sándor 172, 182
Maár Ferenc 149, 151, 152, 168, 171
Maár József 65
Majláth Antal 15
Majláth György 50
Makó Pál 14
Mária Terézia 13, 14
Marké Gyula 173
Markovszky József 40
Márkus Ferenc 118, 126, 128, 233
Márkus Sándor 122

- ifj. Martonfalvay Elek 49, 51
Matavovszky István 121, 134, 137
Matkovich Tamás 44, 54
Mátyás király 10
Mattyasovszky Béla 122
Mattyasovszky Kálmán 48, 51, 72, 100, 107
Mayer Gyula 29, 45, 49
Mayer Károly 40
Mayer Lajos 79, 82, 84, 100, 102, 106, 107, 107, 113, 117, 118,
119, 120, 121, 123, 130, 131, 234
Mayer Mihály 40
Mayer Nándor 40
Medgyaszay Emil 132
Medgyesy László 164, 166
Meiszner Ernő 112, 118, 234
Meixner Ernő 101, 117
Melis György 208
Menyhárt Ádám 212, 214, 215, 218
Menyhárt József 202, 203, 204
Mersich József 17, 26, 28, 44, 234
Mester László 208
Mesterné dr. Kopácsi Judit 209, 211, 215, 218
Mészáros Kálmán 115
Mészáros Vilmos 121, 137
Meszlényi Lajos 19
Mihályi Kálmán 112, 118, 126, 234
Mihola Ferenc 78
Mike Károly 51, 72
Miklós Imre 146, 148, 152, 166, 182, 183, 186, 187, 188, 190,
194, 195, 199, 201

- Mikszáth Kálmán 19
Mocsy Aba 122
Modrovics István 172
Mohácsy János 113
Mohi Antal 77
Montag Jakab 29, 49
Montag József 72
Mosolánszky Ferenc 179
Mozsolits Endre 181
Munk Samu 60, 61
Murinyi Endre 42
Müller József 79, 112
Müller Mária 221
Nádasdy Aladár 19
Nagel Benő 40
Nagy Antal 28, 122
Nagy Dezső 83
Nagy Endre 26, 28, 30, 34, 40, 43, 44, 49, 118, 164
Nagy Ferenc 109
Nagy Ivánné 173
Nagy János 29, 45, 49
Nagy Jenő 121, 193, 194, 195, 196, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 209
Nagy Károly 199, 201, 202, 203, 219, 220, 222, 224, 226
Nagy Sándor 209, 211, 215, 218
Nagy Viktória 226
Nagy Zoltán 216, 217, 219, 223
Nagyvasváry Sándor 32
Nehiba Kálmán 121

- Nelky József 45, 49, 72, 74, 79
Nemes Nagy Boldizsár 214, 218, 225
Németh Elek 44, 48, 54, 72, 73, 75, 76, 82
Németh Gábor 224
Németh Gabriella 219
Németh Imre 218, 225
Németh János 121, 135, 136, 142, 146, 148, 186
Németh Károly 19, 68, 73, 75, 79, 82, 83, 84, 89, 100, 103,
106, 107, 113, 116, 118, 235
Németh Miklós 19
Németh V. János 186, 189, 190, 192
Németh Zsuzsanna 214, 218, 225
Németi György 123
Nesztor István 173
Neumann Fülöp 40
Niczky Kristóf 14
Niedermann Pál 32
Nobel László 130, 133
Nogáll Károly 65
Nyikos Imre 147
Nyitrai István 209, 210, 212, 214, 218, 225
Nyulászy János 123, 124
Opitz Ferencz 40
Oppler Emil 119
Ormándy János 123
Oshegyi Sándor 43
Osztovics (Osztovits) József 121, 130, 135, 137, 142, 146, 152,
163, 174, 182, 186, 194
Osztovics László 122, 123, 135, 137, 152, 163, 169, 171, 174,
177, 178, 179

- Ott Ernő 40
Örményi József 14
Östör József 86, 100, 102, 112, 118, 119, 126, 128, 312, 235
Östör Lajos 118, 235
Ötvös József 132
Paál Lajos 122
Pákh János 122
Pálfalvi József 220
Pálovich István 118, 235
Pápai Bernadett 210
Pardavi László 225
Pauler Tivadar 44
Pechata Antal 28, 43, 48, 51, 72
id. Peregi Mihály 40
Perl József 44, 54, 55, 56, 68, 72, 75, 80, 82, 83, 84, 89, 100,
107, 113, 115
Perl László 121, 123, 133
Persián Viktor 122
Pesty Gyula 29
Pető Péter 214
Petőcz Károly 121
Petri Kálmán 127
Petrik Gyula 41, 45, 49
Petz Adolf 17, 44
Pfannl Károly 40
Pick Ármin 40, 44
Pillér Artúr 181
Pinezich István 132, 163, 236
Pinezich Kálmán 146, 152

Pirovich (Pirovits) Béla 122, 164
Piskóty Ferenc 122
Plenter Nándor 210, 225
Pogány Imre 100, 111, 112, 114
Pogány Jenő 117, 121, 122, 123, 130
Polgár Győző 100, 111, 121, 123, 133, 236
Pollák Illés 83, 95
Polónyi Géza 83
Pongrácz Géza 194, 195, 199, 201, 203, 204, 209
Pongrácz Károly 29
Pónya Zoltán 212, 214
Popper Dezső 122
Posta Attila 211, 214, 218, 225
Pottyondy Ágost 29, 45, 46
Pottyondy Ákos 41
Prágay Károly 17, 40, 44
Probszt Ferencz 17, 27, 28, 44
Proszwimmer (Preszwimmer) Sándor 49, 72, 74, 79
Pyber Dénes 121, 142, 146, 148, 153, 155
Pyber Kálmán 122, 123
Qernmel Aurél 123
Raab Árpád 121, 124, 133
Raab Géza 100, 117, 120, 121, 124
Raab Iván 134
Raab Richárd 133
Rába Lajos 181
Rábel László 19
Rác Ernő 123
Rác Ferenc 218, 225

- Radda Gyula 135, 146, 148, 153, 168, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 182
Radó Richárd 117, 121, 123, 124, 125, 236
Radocsay László 132
Raduly István 163, 164
Rampasek Éva 225
Rapocho Frigyes 54, 73, 75, 82
Rapocho Géza 104
Rapocho Gyula 44
Ráth Zoltán 19
Rátkay László 19
Rausnitz Pál 133
Reich Ede 40
Reich Zsigmond 40
Reichenfeld Sándor 109
Reichenfeld Zsigmond 54, 75, 76, 100, 107, 120, 121
Reiderné Dr. Bánki Erika 225
Reinelt Manó 40
Reményi Anna 226
Réti László 220
Révi Zsolt 224
Richter László 164, 182
Rohrer Miklós 83
Róka Imre 121, 137
Rosenfeld Nátán 86, 118
Rosz József 49
Ruttkay György 149, 150, 151, 152, 153, 154
Sády Jenő 186, 188, 190, 192, 194, 196, 200, 201
Salga István 209

- Salgó Károly 121, 133
Sándori Nándor 40
Sárközy Tamás 222
Sárosi Lajos 121, 124, 125, 133
Sass István 181
Schäffer Jakab 40
Schannen Lajos 146, 153, 163, 186, 194
Schéda László 173
Scheiber Jenő 134
Schlott Vilmos 116
Schmidthauer Vilmos 122
Schmikli Gyula 111
Schmuck Tamás 214, 217, 225
Schöpf Sándor 115
Schreiner Kálmán 103, 118, 132, 236
Schreiner Károly 29, 45, 46, 49, 72, 74, 79, 237
Schrikker Sándor 44
Schwartz (Schwarz) Miklós 29, 41, 45, 49, 53, 68, 72, 74, 78, 79, 85, 86, 100, 102, 103, 109
ifj. Schwartz Miklós 86
Schwartz (Schwarz) Sándor 112, 116, 134
Schwarz Béla 134
Schwarz Ignác 49, 74, 79, 86, 112
Schwarz Jenő 134
Sebő Imre 54
Serly István 146
Sevő Imre 66
Sikabonyi György 149, 150, 151, 152, 153
Silbersdorf Henrik 40

Simon Pál 40
Simor János 18
Sólyom Andor 119, 123
Somorjai Katalin 203, 204
Soós Jenő 181
Sőtér Ágost (Sőtér Ágoston) 43, 48, 51, 72
Spanraft Sándor 46
Spath (Späth) György 40, 44
Spiegl Imre 122
Stadler I. Miklós 124
Stadler Ignác 122, 130, 133
Stein Sándor 134
Steiner Győző 122
Steinhof László 134
Stelczer Mátyás 120, 121
Stiassny József 133
Sticker Jakab 118, 134, 237
Strausz János 40
Streicher Károly 44
Stúr János 55
Sulyok Dezső 135
Szabó György 78
Szabó Imre 193
Szabó Jenő 98, 99
Szabó János 44, 193, 194, 199, 209
Szabó Kálmán 122, 215, 218
Szabó Mihály 122
Szakács István 186, 188
Szakál Gyula 105

Szakály Attila 218
Szakonyi Kálmán 45, 49, 72
Száky Jenő 121
Száky Kálmán 139, 141, 142
Szalay Jenő 237
Szalay János 122
Szalay József 100, 117, 120, 121, 124, 135, 136, 137
Szalay Sándor 164, 186, 187, 188, 194, 195, 196
Szalay Zoltán 123, 124
Szammer Károly 209
Szánthó Gyula 237
Szántó Gáspár 109
Szárny Gyula 19
Szarvas József 122
Szatinszky Nándor 122
Szauter József 56
Szegedy József 122
Szegő Ferenc 123
Székely Emil 122
Székely Mór 122
Szemenyei János 18
Szemerédy Róbert 181
Szendrői Sándor 44, 48, 51, 54, 61, 64, 72, 73, 75, 76
Szent-Ivány Géza 121
Szentmihály Etelka 74
Szentmihályi Sándor 17, 28, 43, 44
Szép Mária 175
Széphegyi Jakab 43, 44, 47, 48, 51
Széplaki László 224, 226

- Szigethy Attila 167, 169, 179
Szigeti Zsolt 212
Szilágyi Béláné 197
Szilágyi Dezső 53
Szilágyi Mihály 17
Szilasi (Szilasy) István 168, 173
Szilassy Sándor 181
Szilassy Sándorné 181
Szilvász (Szilvássy) Márton 20, 72, 74, 79, 103, 112, 238
Szily Zoltán 54, 75, 82
Szodtfridt József 19
Szomszéd Imre 225
Szórádi Sándorné 217, 218, 225
Szölössy Pál 181
Szóts Árpád 54, 82, 100, 107
Szűcs (Szüts) János 40, 73
Takács Péter 224, 226
Takács Róbert 223
Takácsi Nagy Endre 118, 164
Tálos Antal 137, 142, 146, 163, 174, 175, 186
Tálos István 86, 112
Tamási (Tamásy) János 136, 137, 146, 153, 163, 174, 186, 188, 190
Tamási Pál 201
Tamasits Ernő 193
Tapolcsányi József 201, 203
Tarda Pál 164, 186, 188, 190, 192, 194, 195, 196, 200
Tárnok Tibor 191
Tauber Károly 54, 61, 62, 75, 82, 100, 113

Tavasz Tibor 212
Temer Gáspár 17
Terstyánszky Dániel 14
Tihanyi Árpád 172, 182
Tomanek Tibor 218
Tomanóczy József 122
Tomsich Bertalan 29, 45, 46
Torkos Mór (Torkos Móricz) 17, 44, 54
Tóth Imre 186, 187, 188, 190, 192, 193, 194, 195, 199, 201,
202, 203
Tóth János 17
Tóth Lajos 27
Tőke Béla 137, 146, 155, 163, 171, 174, 177, 178, 179
Tölli Zoltán 201, 203, 204, 208, 209, 211, 222
Tölli Zoltánné 210, 212
Töpler Kálmán 100
Török Erika 194, 199, 201, 202, 203
Török Géza 121
Török Krisztina 212, 215, 218
Török Mihály 134
Troykó Imre 122
Tulokné dr. Vizi Anna 210, 212, 214, 225
Turcsányi József 122
Udvaros István 137
Ughi Sándor 193, 194, 195, 199, 201, 203
Unger Ferenc 172, 177
Uray László 164
Uy Sándor 121
Vadnay József 55

- Vági Mór 65
Valkó László 210
Várady László 182
Varga Béla 204, 212, 214
Varga József 212, 214, 218
Varga Károly 17, 44
Varga Sándor 135, 137, 146, 163
Várnagyi Ágnes 206
Vásárhelyi Domonkos 78
Vásárhelyi Zoltán 134
Vass Balázs 214, 218, 225
Vass Gellért 206, 210, 214, 218, 225
Vathy Tibor 135
Vázsonyi Lajos 40
Végh Nándor 54
Veiszer János 17
Velsz (Welsz) Aladár 146, 148, 149, 154, 157, 159, 160, 161,
163, 166, 167, 168, 169, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179,
180, 181, 182, 183, 184, 238
Velsz Emil 32
Velsz Kornél 121, 146, 163, 179
Veöreös Imre 122, 124, 137
Veöreös Jenő 44, 48, 51, 54, 64, 68, 75, 79
Vermes Ödön 117, 120, 121, 123, 125, 133
Verőczei főispán 14
Vértes Márton 161
Vesztergom Imre 206, 209, 211, 214
Viklidán József 40
Virág Gyula 122

Virág Miklós 144
Virág Mór 122
Virágh Zsigmond 122, 130
Vizkelety Béla 122
Völker Róbert 192, 194, 195, 199, 200
Vörös Imre 17, 29, 40, 43
Vörös Mihály 40
Vrana István 17
Waigandt Antal 111, 119, 122, 123, 146, 155, 156, 157, 238
Weiler Béla 134, 238
Weiser Antal 44
Weisz Endre 134
Weisz Jakab 122
Weisz Lajos 122, 130, 133, 239
Weisz Sándor 122
Wekerle Sándor 83
Weller Béla 118
Wennes Jenő 19
Winkler Adolf 74, 86
Wiplinger Ödön 122
Wlassics Gyula 77
Wolf Vilmos 83
Wottitz Gusztáv 55, 56
Wottitz Károly 17, 25, 26, 32, 44, 54, 55, 82, 239
Wukanich Viktor 29, 34
Zakár András 225
Zarka Dénes 28, 29
id. Zechmeister József 40
Zechmeister Károly 19, 44, 66, 71, 77, 239

Zehery Lajos 132

Zentai László 192, 194, 195, 199

Zergényi Jenő 74, 79, 85, 86, 100

Zergényi Pál 239

Ziska József 17

Ziskay Antal 19, 54, 75, 76, 77, 82, 83, 98, 99, 100, 101, 104,
106, 107, 112, 113

Zmeskál József 17

Zmeskál Sándor 17

Zobai András 179

Zoltán Géza 65

Zwillinger Ferenc 122, 128

Zsédely Andrea 212

Zsigmond magyar király 9

Zsirai Krisztina 212

A Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és
Közösségi Tér helyismereti kiadványai:

Váray László: Baksa Veron vetett ágya
(*népzenei monográfia, 2014*)

Ferenczi Tamás: Tollvonások a győri
németiség életéből (2014)

Biczó Zalán: A győri Magyar Waggon- és
Gépgyár mérnöki-művezetői-tisztviselői
lexikona 1896-1939 (2015)

Torma Attila: Győr városa
az I. világháború alatt (2016)

Horváth Sándor Domonkos: A győri és a
soproni ügyvédi kamara története (2016)

Előkészületben:
(*munkacímek*)

Biczó Zalán: A Rába ETO története
85 éves a magyar hangosfilm
(*szerk.: Fekete Dávid*)

Paár Ádám: Pártok, választások és
társadalom Győr és Moson régiójában
1922-1947

Lanczendorfer Zsuzsanna: Ballada a határon
– Dely Mária balladája a néphagyomány és
a művészet tükrében